FILOZOFSKI FAKULTET U NOVOM SADU

1954-1984

FILOZOFSKI FAKULTET U NOVOM SADU

1954 - 1984

NOVI SAD, 1984.

Redakcioni odbor

dr Ljubica Acigan, dr Imre Bori, dr Lajoš Genc, dr Mihal Harpanj (glavni i odgovorni urednik), mr Mirjana Jocić, mr Aleksandar Kasaš, Nebojša Kuzmanović, dr Petar Milosavljević, dr Draginja Pervaz, dr Čedomir Popov

Likovna oprema:

Borivoj Popržan

FILOZOFSKI FAKULTET
U NOVOM SADU
1954 - 1984

Autor fotografija:

Gavrilo Grujić

Lektori

mr Mirjana Jocić, mr Ljiljana Subotić, mr Vladislava Petrović

Izdao Filozofski fakultet u Novom Sadu, uz pomoć Samoupravne interesne zajednice za usmereno obrazovanje SAP Vojvodine

ORGANIZACIONI ODBOR ZA PROSLAVU
30-to godišnjice Filozofskog fakulteta

Prof. dr Milivoje Naumović, predsednik
Prof. dr Čedomir Popov
Prof. dr Jovan Jerković
Prof. dr Pavica Mrazović
Prof. dr Miroslav Egerić
Prof. dr Jovan Kašić
Prof. dr Slavko Krkljuš
Prof. dr Ištvan Bošnjak
Doc. dr Mihal Harpanj

TRI DECENIJE FILOZOFSKOG FAKULTETA U NOVOM SADU

1.

Osnivanje prvih novosadskih fakulteta (Filozofskog i Poljoprivrednog) 1954, a šest godina docnije i celog Univerziteta u Novom Sadu, nalazi se na samom početku snažne ekspanzije visokog školstva u socijalističkoj Jugoslaviji. Međutim, bilo bi pogrešno objašnjavati uvođenje univerzitetske nastave u Vojvodini samo tom ekspanzijom i stvorenom intelektualno-političkom klimom, koja je ponekad pogodovala i ishitrenim ambicijama i inicijativama u oblasti vaspitanja i obrazovanja.

Visoko školstvo u Vojvodini proizašlo je, najpre, iz bogatih istorijskih osnova i tradicija njenog kulturnog života, u kojima je bilo i nastojanja da se dođe do ustanova najvišeg stepena obrazovanja. Prve ideje o otvaranju visoke škole u Vojvodini zabeležene su još u XVIII stoleću — 1774. godine, kad je bečki dvor, da bi ih odvratio od slanja mladića na duhovničke studije u Rusiji, ponudio Srbima osnivanje visoke bogoslovske škole u Novom Sadu. Srbi su tada tražili da se na toj školi, pored bogoslova, obrazuju i profesori i pravnici. Svim ovim planovima usprotivila se Ugarska dvorska kancelarija, pa do njihove realizacije nije moglo doći. Istovetnu sudbinu imalo je i nekoliko drugih ideja o zasnivanju visokoškolske nastave u Vojvodini, koje su se pojavile u drugoj polovini XIX veka. Jedna od njih bila je ona koja je pokrenuta u vreme postojanja Vojvodstva Srbije i Tamiškog Banata, a druga prilikom proslave Tekelijine stogodišnjice 1861. Tada se nosilo mišlju da se u Sremskim Karlovcima osnuju filozofski, pravni, bogoslovski i medicinski fakultet. Sličnih inicijativa bilo je i 1865. i 1867. godine. Sve su ostale bez rezultata. Ni stvaranje jugoslovenske države 1918. nije donelo ostvarenje želja Vojvođana da dođu do svojih univerzitetskih ustanova. Istina, 1920. je, kao deo Beogradskog univerziteta, u Subotici bio otvoren Pravni fakultet, ali njime ni izbliza nisu podmirene potrebe Vojvodine u pogledu visokoškolskog obrazovanja. Zato su se mnogi studenti iz Vojvodine, kao kadgod u Jegri, Pešti, Beču, Požunu i drugim univerziteta Habzburškog carstva, tada školovali u Beogradu,

Nova zgrada Filozofskog fakulteta na Limanu

Zagrebu i Ljubljani, a pojedinci su opet radi studija odlazili na poznate svetske univerzitete.

Tek će socijalistička revolucija i u njoj stvoreni uslovi svestranog društveno-ekonomskog, političkog i kulturnog razvoja, kao i ostvarivanje pune nacionalne ravnopravnosti u novoj Jugoslaviji omogućiti da se vekovna težnja Vojvođana da dobiju univerzitete u svojoj sredini i sprovede u delo. Tako je, kako to 1954. reče Aleksandar Belić, »Vojvodina, koja je već odavno to zaslužívala i koja je odavno pokazala, podižući pomoću svojih ljudi velike škole i učena društva u Srbiji, pomažući svojim ljudima razvitak i Akademije nauka i Univerziteta u Beogradu, a tako isto i po drugim krajevima Jugoslavije,« dobila i svoje vlastite visokoškolske ustanove iz kojih će se u kratkom vremenu razviti ceo Novosadski univerzitet. Mora se, pri tom, reći da visoko školstvo u Vojvodini nije ipak proisteklo samo, niti pre svega, iz tih tradicionalnih i istorijskih stremljenja i inicijativa. Ono je bilo, kao što je i sada, rezultat stvarnih potreba materijalnog i duhovnog razvoja i napretka naroda i narodnosti Pokrajine, kao i na vreme uočene činjenice da je Vojvodina u prvoj posleratnoj deceniji — u vreme dinamičkog preobražaja čitave zemlje — počela relativno da zaostaje na nekim značajnim pravcima ekonomskog, društvenog i kulturno-prosvetnog razvitka. Takvo zaostajanje u odnosu na neke druge krajeve zemlje, ili na jugoslovenske proseke, pokazivalo da se u pogledu visokoobrazovnih kadrova, od kojih je u velikoj meri zavisio i tempo ukupnog razvoja Pokrajine. Sredinom 50-ih godina, na primer, jugoslovenski prosek fakultetski obrazovanih intelektualaca iznosio je 8 lica na 1.000 stanovnika, dok je u Vojvodini taj broj jedva prelazio 6 osoba. U to vreme uočavao se i nedostatak nastavničkog kadra u srednjim školama, što se nije moglo otkloniti ni školovanjem Vojvođana na drugim jugoslovenskim univerzitetima, a ni na Višoj pedagoškoj školi, koja je u Novom Sadu postojala od 1946. godine i uživala lep stručni ugled.

Na takvu situaciju društvo je reagovalo blagovremeno i na odgovarajući način: otvaranjem fakulteta i visokih škola »na licu mesta« — u samoj Vojvodini, gde su bili i potencijalni kadrovi,

i potreba za njihovim obrazovanjem i bogata kulturna tradicija na koju se novi Univerzitet mogao osloniti. Zahvaljujući tome, mi danas, tri decenije posle otvaranja prvih novosadskih fakulteta, imamo u Vojvodini Univerzitet u čijem se sastavu nalazi 11 fakulteta i 65 nastavno-naučnih instituta.

U vezi sa osnivanjem Univerziteta u Novom Sadu, a posebno Filozofskog fakulteta, valja podvući već pomenutu činjenicu da je visoko školstvo u ovoj Pokrajini nastalo i kao rezultat trajnog opredeljenja naše zajednice da se u višenacionalnoj Vojvodini stvore uslovi za negovanje, unapređivanje i ravnopravno razvijanje nacionalnih kultura svih njenih naroda i narodnosti. Jer, bez velikog broja visokobrazovanih ljudi iz svih nacionalnih sredina — to se na vreme shvatilo — taj razvoj ne bi mogao biti ni harmoničan, ni svestran, a ni ravnopravan.

To su bili osnovni istorijski, politički i kulturni uslovi koji su motivisali merodavne organe Narodne Republike Srbije i Autonomne Pokrajine Vojvodine da 1954. zauzmu odgovarajuće stavove o stvaranju prvih visokoškolskih ustanova u Vojvodini. Realizujući te stavove, Narodna skupština NR Srbije usvojila je juna 1954. Zakon o osnivanju Filozofskog fakulteta i Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu. Na osnovu ovog Zakona, Republičko izvršno veće je obrazovalo posebne matične komisije za svaki od ovih fakulteta kojima je zadatak bio da, u svojstvu privremenih fakultetskih saveta, pripreme početne nastavne planove, da izaberu vršioce dužnosti dekana, prve nastavnike i administrativno-tehničke radnike fakulteta, da pripreme zgrade i organizaciono-materijalne uslove za rad fakulteta i, konačno, da upišu prve studente. U sastavu Matične komisije Filozofskog fakulteta bili su istaknuti poslenici naše nauke i kulture: Aleksandar Belić, Pavle Savić, Velibor Gligorić, Vasa Čubrilović, Borivoje Drobnjaković, Mladen Leskovac, Miljan Mojašević, Tadija Pejović i Spasoje Čobanski. Na prvoj sednici Komisija je za privremenog dekana izabrala dr Borivoja Drobnjakovića, tadašnjeg dekana Filozofskog fakulteta u Beogradu. Istom prilikom je odlučeno da se na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu obrazuju sledeće studijske grupe: za istoriju, za južnoslovenske jezike, za jugoslovensku književnost, za engleski jezik i književnost, za nemački jezik i književnost i za matematiku sa fizikom. Predviđalo se i osnivanje studijske grupe za mađarski jezik i književnost, ali će objektivne okolnosti (nedostatak kadrova) odložiti njeno otvaranje do školske 1959—60. godine.

Polovinom septembra 1954. Matična komisija je izabrala i prve nastavnike Filozofskog fakulteta u Novom Sadu: Mladena Leskovca, književnika iz Novog Sada, za redovnog profesora Jugoslovenske književnosti; dr Milivoja Pavlovića, profesora VPŠ u Beogradu, za redovnog profesora Srpskohrvatskog jezika; dr Mitu Kostića, profesora Univerziteta u penziji, za redovnog profesora Nacionalne istorije novog veka; Đorđa Sp. Radojičića, profesora VPŠ u Beogradu, za redovnog profesora Nacionalne istorije srednjeg veka; dr Petra I. Popovića, vanrednog profesora Univerziteta u Skoplju, za redovnog profesora Opšte istorije novog veka; dr

Mirka Stojakovića, predavača Mašinskog fakulteta u Beogradu, za vanrednog profesora Matematike; dr Petra Đorđića, bibliotekara Narodne biblioteke u Beogradu, za vanrednog profesora Staroslovenskog jezika; dr Ivana Popovića, urednika »Dečje knjige« iz Beograda, za docenta za Srpskohrvatski jezik; dr Pavla Ivića, asistenta Srpske akademije nauka i umetnosti, za docenta za Srpskohrvatski jezik; dr Bogoljuba Stankovića, asistenta Prirodno-matematičkog fakulteta u Beogradu, za docenta za Teoriju matematike; dr Milutina Garašanina, naučnog saradnika SANU, za honorarnog vanrednog profesora Arheologije.

U još neadaptiranoj zgradi, punoj skela i radnika, u Njegoševoj ulici br. 1, administrativna služba Fakulteta, na čelu s prvim sekretarom Živojinom Živanovićem, obavila je u dane od 5. do 15. septembra upis prve generacije studenata novosadskog Filozofskog fakulteta. Upisano je ukupno 566 studenata: 286 redovnih i 280 vanrednih. Indeks sa rednim brojem 1/54. ponela je Mirjana Alimpić, redovni student istorije iz Novog Sada; među dvadeset prvoupisanih bio je i prvi vanredni student: Borislav Bakiš, nastavnik iz Zrenjanina.

2.

Te godine jesen je u Novom Sadu bila lepa i duga. Polegao po bačkoj ravnici, uz dunavske obale, kupan blagim suncem »miholjskog leta«, ovaj grad značajne prošlosti i lepih perspektiva u budućnosti, ali još pun boja i aroma malih, mirnih panonskih varoši, s nestrpljenjem je očekivao svoje prve velikoškolce. U uslovima još ograničenog drumskog saobraćaja, oni su polagano pristizali na staru železničku stanicu, koje danas više nema, vozovima koje su iz četiri pravca dovlačile garave parne lokomotive. Sa severa, od Subotice i Sombora, stizali su Bačvani, Baranjci i Slavonci. Sa istoka, iz Banata, voz je laganom vožnjom savlađivao škripavi, improvizovani drveni most kod Titela, zaostao iz poslednjih ratnih meseci, i sem banatskih, kupio i studente šajkaških sela. Vozovi s juga, sa sremske strane, pošto bi napustili minijaturnu stanicu Petrovaradin-Dunav, mileli su preko skela podignutih kroz uske petrovaradinske ulice podno Tvrđave, da bi izbili na današnji stari most, a zatim se, trasama na kojima su sada velika stambena zdanja, spustili u ulice Vojvode Mišića i Maksima Gorkog. Odavde, uspinjali su se na nasipe podignute preko peska Limana, duž današnjeg Bulevara AVNOJ-a, kraj današnje univerzitetske četvrti, dospevajući konačno na cilj — u malenu stanicu koja je pamtila i ubistvo Miše Dimitrijevića, i mobilizacijske groznice 1914. i 1941, i »hladne dane« 1942, i oduševljenja slobode 1918. i 1944, i gromoglasna akcijaška skandiranja prvih godina obnove i izgradnje zemlje.

Prvi novosadski studenti, mladi ljudi raznih sudbina i različitog uzrasta (jer to je bilo vreme još ne odveć daleko od rata), raznih nacija i mentaliteta, prikupljali su se polagano iz svih krajeva Vojvodine i Jugoslavije — iz Subotice i Šida, iz Rume i

Zrenjanina, iz Stare Pazove i Sombora, iz Ruskog Krstura, Kikinde, Vrbasa, Platičeva i Bačkog Dobrog Polja, iz Dolova, Bođana, Žablja, Čerevića, Stapara, Aradca, Crvenke, Sente, Iriga, Vršca i Bečeja, iz Šavnika i Ohrida, Osijeka i Smedereva, iz Zaostroga, Bitolja, Ključa i Kruševca, iz Đurđenovca, Nevesinja, Loznice i sa Cetinja, iz Splita, iz Plava, iz Negotina, iz Srebrenice, iz Ogulina itd. itd. — prikupljali su se, radoznalo razgledali taj Novi Sad, tu srpsku Atinu, taj Ujvidek kojim su tutnjali tramvaji od železničke stanice do Beogradskog keja i od Futoške rampe do Vidovdanskog naselja; razgledali i ustreptalo čekali da sve to već jednom počne. Tih istih dana u Srpskom narodnom pozorištu Verdijeva »Travijata« je bila na vrhuncu uspeha, a Stanoje Dušanović se oprobavao u ulozi Otela. U staro, udobno zdanje hotela »Park«, na odmor i odlične tetka Olgine kolače, dolazili su Dušan Matić, Veljko Petrović i Ivo Andrić. U prostorijama Matice srpske, u znamenitoj Trandafilkinoj zadužbini, te jeseni je pripremljen i usvojen Novosadski dogovor i otpočeo je rad na novom Pravopisu srpskohrvatskog književnog jezika. Nekako u to vreme osnovana je i nezaboravna Tribina mladih.

Na dan 20. novembra, na svečanosti u sali Skupštine Vojvodine, u prisustvu Jovana Veselinova, Slobodana Penezića, Milke Minić, Geze Tikvickog, Veljka Petrovića i drugih zvanica, govorom njenog predsednika Stevana Doronjskog i predavanjem znamenite ličnosti naše nauke, akademika Milutina Milankovića, otvo-

Stara zgrada u Njegoševoj ulici

rena su prva dva vojvođanska fakulteta u socijalističkoj Jugoslaviji — Poljoprivredni i Filozofski. Deset dana kasnije, 1. decembra 1954, jedan drugi velikan nauke u nas, Aleksandar Belić, rekao je prvim studentima Filozofskog fakulteta:

»Ja najdublje zahvaljujem na časti koja mi je ukazana, da otpočnem predavanja na Filozofskom fakultetu u, nadajmo se, uskoro potpunom i sasvim osamostaljenom Novosadskom, ili bolje, Vojvođanskom Univerzitetu. U isto vreme ja Vam zahvaljujem što ste mi tako dali prilike da izjavim... ovde, u srcu Vojvodine, svoju osobitu radost, što je Vojvodina, koja je već odavno to zaslužívala i koja je odavno pokazala da je dostojna da i u svojoj sredini ima Univerzitet kojem je dobar razvitak moralno već unapred zagarantovan, taj Univerzitet i dobila. Neka je sa srećom, na slavu i nastavnika i studenata ovog Fakulteta, i na veliku korist našoj otadžbini«.

Tako su udareni temelji razvoju visokog školstva u Vojvodini.

3.

Početak je na Filozofskom fakultetu bio ovakav: na 6 nastavnih grupa studiralo je u školskoj 1954/55. godini 566 studenata (286 redovnih i 280 vanrednih), a njima je predavalo tridesetak stalnih ili honorarnih nastavnika i saradnika; svima njima na usluzi je stajalo dvadesetak bibliotekara, službenika i radnika. U to vreme su se na Fakultetu studirale sledeće humanističke i prirodne nauke: južnoslovenski jezici, jugoslovenske književnosti, istorija, engleski jezik i književnost, nemački jezik i književnost, te matematika i fizika. Nastavni planovi i programi po kojima se radilo bili su, uglavnom, verna kopija planova i programa odgovarajućih grupa Filozofskog i Prirodnomatematičkog fakulteta u Beogradu, budući da je i novosadski Filozofski fakultet bio deo Beogradskog univerziteta. Svim poslovima jednog, kao i obično mukotrpnog početka, rukovodili su fakultetska Uprava, pod ozbiljnim predvodništvom prvog dekana prof. Mladena Leskovca, i Savet Fakulteta, pod predsedništvom publiciste i društvenog radnika Dragoljuba Milenkovića.

U tim početnim godinama, kad se Fakultet tek izgrađivao i podizao, zasluge za njegov razvoj stekli su i profesori Đorđe Sp. Radojčić i Petar I. Popović, kao dekani, a istaknuta politička radnica Zora — Zaga Krdžalić, kao preduzimljivi i zainteresovani predsednik Saveta fakulteta.

Za proteklih trideset godina Filozofski fakultet je prošao kroz nekoliko razvojnih faza, da bi u poslednjih osam godina došao do svoje sadašnje nastavno-naučne i samoupravno-organizacione fizionomije.

U prvoj fazi, od 1954. do 1956, Fakultet se stabilizuje i traži svoju stručnu i organizacionu šemu. Usvajanjem svog prvog Statuta 1956. najavljuje nove puteve razvitka, kroz koje će se prilagoditi potrebama i zahtevima specifične vojvođanske društvene,

političke i kulturne situacije. Pored određenih — ne naročito radikalnih — izmena u nastavnim planovima i programima, ovaj Statut je doneo i jednu dalekosežnu odredbu: predvideo je obrazovanje Katedre i Studijske grupe za mađarski jezik i književnost. Time se pristupalo ostvarivanju ideje, prihvaćene već prilikom osnivanja Fakulteta, o uključivanju mađarskog jezika i književnosti u planove i programe prve vojvođanske visoke škole. U to vreme angažovani su novi stalni nastavnici i saradnici Fakulteta, među kojima su bili: Milka Ivić i Aleksandar Mladenović, na Grupi za južnoslovenske jezike; Božidar Kovaček, na Grupi za jugoslovensku književnost; Stevan Josifović, Slavko Gavrilović i Bariša Krekić, na Grupi za istoriju; Strahinja Kostić, na Grupi za nemački jezik i književnost; Svetozar Brkić, Ljubomir Mihailović, Milica Mihajlović, Aleksa Ilić i Aleksandar Nejgebauer, na Grupi za engleski jezik i književnost; Mileva Prvanović, Vojislav Marić i Slobodan Carić na Grupi za matematiku i fiziku.

Druga faza u razvoju Filozofskog fakulteta traje od 1956. do 1961. godine. U toj fazi nova škola je trajnije odredila svoj lik, razmahnula se: dobila je sve četiri godine studija, razvila je naučnoistraživačku delatnost, pokrenula je svoju prvu ediciju — *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*. Filozofski fakultet je tada u svom sastavu imao sedam studijskih grupa. Sadržaj nastave na njima je bio različit i raznovrstan, što je bilo uslovljeno specifičnošću zadataka i naučnih oblasti izučavanih na pojedinim studijskim grupama. Rad na ovim grupama je u izvesnoj meri bio određen i tadašnjim kadrovskim potencijalima Fakulteta. Nastavnički kadar se postepeno popunjavao stalnim nastavnicima i saradnicima. Na Fakultet su u ovom razdoblju, pored drugih, došli: istoričari jugoslovenskih književnosti Boško Novaković i Milorad Živančević, filolozi i lingvisti Rudolf Kolarič i Vojislav Ilić, slovakist Danijel Dudok, hungarolog Sabo Đerđ, pedagog Borivoj Samolovčev i istoričari Dušanka Dinić-Knežević i Vaso Vojvodić. Veliki deo nastave bio je, međutim, i dalje obezbeđivan honorarnim nastavnicima sa Beogradskog univerziteta, koji su s poštovanjem i entuzijazmom prihvatili pružanje pomoći novoosnovanoj vojvođanskoj visokoobrazovnoj ustanovi. Za tu pomoć, pruženu u najosetljivijim godinama rasta i razvoja, Filozofski fakultet je sačuvao trajnu blagodarnost prema kolegama sa Beogradskog univerziteta. A među njima bilo je i niz znamenitih imena naše nauke i kulture: Vido Latković, Vladan Nedić, Dragoljub Pavlović, Raško Dimitrijević, Miroslav Pantić, Krešimir Georgijević i Dimitrije Vučenov; Vasa Čubrilović, Ilija Sindik, Ivan Božić, Rastislav Marić i Relja Novaković; Miljan Mojašević, Nikola Banašević, Vlado Drašković, Marija Stansfild-Popović i Milosav Babović; Petar Anagnosti; Radivoj Davidović, Stevan Mezei i Tihomir Prodanović.

Od juna 1958. iz klupa starog zdanja na uglu Trga slobode i Njegoševe ulice počeli su da izlaze prvi diplomirani profesori: Žarko Babić sa Grupe za jugoslovensku književnost, Dušan Medenica sa Grupe za istoriju, Judita Cofman sa Grupe za matematiku... Do kraja školske 1957—58. godine biće ih 18, a do zavr-

šetka ovog razdoblja (septembra 1961) ukupno 319. Iz redova svojih prvih diplomiranih studenata, Fakultet tada uzima nove saradnike (asistente) i počinje, zajedno sa izvesnim brojem mladih stručnjaka sa drugih univerziteta, da podiže svoj vlastiti naučni podmladak. Saradnici Filozofskog fakulteta iz reda njegovih prvih studenata postali su: Marija Skendžić, Judita Cofman i Milan Jovin na Grupi za matematiku, Tomislav Bekić i Helena Vojtehovski na Grupi za nemački jezik i književnost, Jelka Ređep, Draško Ređep i Žarko Ružić na Grupi za jugoslovenske književnosti, Čedomir Popov na Grupi za istoriju, Imre Bori i Vladislav Jambor na Grupi za Mađarski jezik i književnost. Neki će od njih kasnije postići visoku naučnu i društvenu afirmaciju.

Tokom ove faze je realizovana i odredba Statuta Fakulteta iz 1956. o osnivanju Studijske grupe za mađarski jezik i književnost. Pošto je 1957. najpre obrazovan Lektorat za mađarski jezik, naredne godine su izvršene druge neophodne pripreme za osnivanje ove studijske grupe, da bi u jesen 1959. na njoj otpočelo studije prvih tridesetčetvoro studenata. Prvi nastavnici na ovoj grupi, izabrani 1958, bili su književnik Ervin Šinko, kao redovni profesor književnosti po pozivu, i dr Olga Penavin, kao docent za Mađarski jezik.

U ovo vreme odbranjene su i prve doktorske disertacije na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu: Bogdan Bajšanski je 1956. stekao doktorat iz matematike, a Vojislav Ilić-Ilijašević i Danilo Barjaktarević 1958. iz lingvistike.

U prvih 6—7 godina rada Fakulteta udareni su i solidni temelji Biblioteke, bez koje se rad Fakulteta neće moći zamisliti. Za samo desetak godina njeni fondovi će narasti na blizu 100.000 knjiga i 9.000 godišta periodike. Njen mali kolektiv, kojem su u početku najsnažniji lični pečat davali najpre književnik i publicista Milan Tokin i marljivi stručnjak za bibliotekarstvo Dragiša Polužanski, a zatim Janja Šakić, Piroška Čaki i drugi, ulagao je veliki napor da Biblioteku Filozofskog fakulteta što pre izgradi u jak knjižni centar Vojvodine — najjači posle Biblioteke Matice srpske.

Pri kraju ove faze razvoja Filozofskog fakulteta nailazi i veliki datum istorije školstva i obrazovanja u Vojvodini — 28. jun 1960. kad je Odlukom Narodne skupštine NR Srbije osnovan Univerzitet u Novom Sadu u čiji je sastav tada ušao i Filozofski fakultet.

U narednu fazu života i rada Filozofski fakultet je ušao 1961—62. školske godine, koja je celom mladom Univerzitetu u Novom Sadu, kao i većini drugih jugoslovenskih univerziteta, donela veliki zaokret. Posle mnogo nedoumica, rasprava i lomova, sa ovom školskom godinom otpočela je tzv. stepenasta nastava, koju je inaugurisao *Opšti zakon o fakultetima i univerzitetima*, usvojen u Skupštini FNRJ prethodne, 1960. godine. Donošenje ovog Zakona i takoreći neodložno uvođenje sistema trostepene nastave obrazlagano je »potrebama privrede, javne uprave i društvenih službi za stručnjacima novih profila i različitih stepena stručnosti«. Za Filozofski fakultet uvođenje višestepene nastave nije

značilo samo podelu četvorogodišnjeg nastavnog ciklusa na dve faze, uz mogućnost izlaženja sa studija posle druge godine, ili nastavljanja poslediplomskog usavršavanja na »trećem stupnju«, već i integraciju sa nizom studijskih grupa Više pedagoške škole u Novom Sadu, koja se gasila. Tako se Filozofski fakultet 1961. naglo proširio i temeljito izmenio, zakoračivši u svoju treću fazu razvoja, koja će trajati do njegove podele na dve institucije: Filozofski fakultet i Prirodno-matematički fakultet, izvedene 1969.

Shodno Opštem zakonu o fakultetima i univerzitetima, a na insistiranje Saveta za prosvetu AP Vojvodine i Saveta Univerziteta, na Filozofskom fakultetu je 1961. na svim studijskim grupama (na grupama za jugoslovenske književnosti i južnoslovenske jezike 1962) uveden novi nastavni plan. U to vreme, posle integracije sa nizom grupa Više pedagoške škole, na Fakultetu je, pored dotadašnjih sedam, osnovano još toliko novih studijskih grupa: za ruski jezik i književnost i za slovački jezik i književnost (u okviru Katedre za istočne i zapadne slovenske jezike), za francuski jezik i književnost, zatim za fiziku, za hemiju, za biologiju i, nešto kasnije, za geografiju. Sa ovih 14 studijskih grupa Filozofski fakultet je naglo postao veoma složena visokoškolska ustanova u kojoj su se već tada jasno ocrtavala dva posebna nastavnička fakulteta: filozofsko-filološki i prirodno-matematički. Ovim, međutim, institucionalno širenje Fakulteta nije završeno. U cilju osavremenjavanja učenja stranih jezika, 1962. je osnovana Fonetska laboratorija, a u cilju unapređivanja pedagoškog rada pri Katedri za istoriju je naredne godine obrazovan Seminar za pedagogiju, koji će se 1965. razviti u posebnu Katedru. Krajem 1967. i tokom 1968. Fakultet će povući još jedan značajan potez. Na inicijativu Pokrajinskog saveta za koordinaciju naučnih delatnosti Vojvodine uzeće na sebe odgovornu ulogu osnivača triju novih samostalnih naučnih ustanova u Pokrajini: Instituta za istoriju Vojvodine, Instituta za hungarologiju i Instituta za lingvistiku. Institucionalna, kadrovska i materijalna baza istraživačkog rada u oblasti humanističkih nauka time je bila znatno proširena i ojačana.

Nastavni planovi i programi usvojeni na Fakultetu posle prelaska na višestepeni sistem zadržali su, posle jednog kratkog pokušaja dvopredmetnosti istorije i geografije, jednopredmetne studijske grupe. Nastavni sadržaji su na većini studijskih grupa obrađivani u sistemu dva koncentrična kruga. To je prouzrokovalo ponavljanje delova nastavnih sadržaja, povećavanje broja časova i ukupnog opterećenja i studenata i nastavnika. Rezultat se pokazao u padu uspeha na studijama, naročito na prve dve godine. Zahvaljujući tome, na I stepenu studija će za 4 godine (do 1965) diplomirati samo 129 studenata. Teškoće studenata na II stepenu studija bile su nešto manje, ali su oni i ovde bili preopterećeni gradivom i brojem časova. Što se tiče nastave III stepena (postdiplomske), namenjene podizanju naučnog podmlatka, ona je školske 1961/62. uvedena samo na grupama za južnoslovenske jezike, za engleski jezik i za matematiku, a imala je karakter magisterijuma.

Stepen magistra prvi će na ovim studijama 1964. steći budući istaknuti nastavnici srpskohrvatskog jezika na ovom Fakultetu, Vera i Jovan Jerković i Dragoljub Petrović.

Teškoće u izvođenju višestepene nastave, negativna iskustva u pogledu kvaliteta i efikasnosti studiranja, te uviđanje vodećih prosvetno-pedagoških i političkih struktura da je i za rad u višim razredima osnovne škole potreban nastavnik s visokoškolskim obrazovanjem, doveli su do preispitivanja opravdanosti svog sistema fakultetske nastave i do njegovog redukovanja ili ukidanja. Na Filozofskom fakultetu ovaj sistem je napušten početkom školske 1965/66. godine. Za svih 14 studijskih grupa izrađeni su novi nastavni planovi i programi koji su vaspostavljali jedinstven četvorogodišnji sistem studija uz mogućnost uvođenja postdiplomskog studiranja umesto dotadašnjeg II stepena nastave.

Kao i prethodni, i ovi nastavni planovi i programi, a njihova realizacija još u većoj meri, pokazivali su preglomaznost Filozofskog fakulteta, velike neusaglašenosti u njegovom radu i prisustvo ozbiljnih problema u koordinaciji delatnosti svih njegovih organa. O tome svedoči i podatak o neujednačenosti u rasporedu nastavnih sadržaja po stručnim predmetima na pojedinim studijskim grupama: broj takvih predmeta se kretao od 9 (na Grupi za istoriju) do 25 (na Grupi za biologiju). Tokom ovih 60-ih godina, svi organi Fakulteta preotperećeni brzim i brojnim promenama — od institucionalne osnove, preko kadrovskog sastava, do nasavnih sistema, planova i programa, na čelu sa dekanima Boškom Novakovićem i Mirkom Stojakovićem, ulagali su napore da se postigne što stabilniji i harmoničniji razvoj ustanove. Ti su napori ubedljivo pokazivali da je podela škole na dve institucije — Filozofski fakultet i Prirodno-matematički fakultet — sve neophodnija. Pripremama za tu podelu pristupilo se i na Fakultetu i u okviru Univerziteta uskoro posle ukidanja stepenaste nastave, da bi se to 1969. izvršilo skladno, bezbolno i uz punu primenu važeće samoupravne procedure. U ovu podelu je filozofsko-filološki deo ušao sa svojih 7 katedara i 8 studijskih grupa (za istoriju, za jugoslovenske književnosti, za južnoslovenske jezike, za mađarski jezik i književnost, za slovački jezik i književnost, za ruski jezik i književnost, za engleski jezik i književnost, te za nemački jezik i književnost, a bez Grupe za francuski jezik i književnost koja se privremeno bila ugasila) osposobljenih za rad i kadrovski ojačanih. Jer, šezdesete godine su na Filozofski fakultet u Novom Sadu dovele niz tada već afirmisanih, ili potencijalno vrednih i za Fakultet spremnih naučnika, nastavnika i mladih stručnjaka. Među njima su bili: Sreten Marić, Dragiša Živković, Borivoje Marinković, Ivanka Jovanović i Miroslav Egerić, na Katedri za jugoslovenske književnosti; Ištvan Seli, Janoš Banjai, Ištvan Bošnjak i Lajoš Matijević, na Katedri za mađarski jezik i književnost; Jan Kmeć i Mihal Harpanj, Vitomir i Vjera Vuletić, Đorđe Jazić i Aleksandar Muzalevski, na Katedri za istočne i zapadne slovenske jezike; Pavica Mrazović, Vesna Berić i Katalin Kovačević-Hegediš, na Katedri za nemački jezik i književ-

nost; Draginja Pervaz, Branko Momčilović i Ljiljana Bibović, na Katedri za engleski jezik i književnost; Miloš Jovanović, na Katedri za francuski jezik i književnost; Jovan Kašić, na Katedri za južnoslovenske jezike; Branislav Vranešević, Josip Mirnić, Ksenija Maricki-Gađanski i Peter Rokai na Katedri za istoriju; Radoslav Ćurić, Radomir Makarić i Slavko Krkljuš, na Katedri za pedagogiju i drugi. Njima se pridružuje izvestan broj novih honorarnih nastavnika koji su zamenili one iz prvih faza rada Fakulteta, ili su preuzimali nove predmete i zadatke u nastavi. Među njima najistaknutiji su bili: Vida Marković, Mihailo Pavlović, Ivan Pudić i Dušan Puhalo; Radovan Samardžić, Sima Ćirković, Jovanka Kalić-Mijušković, Božidar Ferjančić, Jovan Marjanović i Bogdan Brukner; Vera Smiljanić-Čolanović, Predrag Palavestra i drugi. U najnovije vreme istaknuti »honorarci« su: Radu Flora, Miodrag Cekić, Ivo Pajić, Tihomir Šuvakov, Fuada Stanković, Stanislav Grozdanić, Miloš Nikolić, Laslo Rehak, Čedomir Štrbac i drugi.

Ako se ima u vidu i izvanredno snažan, mnogobrojan i raznovrstan kadrovski potencijal, stalni i honorarni, koji je u ovoj deceniji okupljao prirodno-matematički deo ove visoke škole, onda se može s pravom reći da je Filozofski fakultet 60-ih godina doživeo svoju punu naučnu i vaspitno-obrazovnu afirmaciju. Može biti da su to bile i njegove zlatne godine uspeha, uspona i mladalačkog zamaha. To potvrđuje svestrani rad na reformi visokog obrazovanja koji je na Fakultetu izvođen, živa i plodonosna naučnoistraživačka aktivnost njegovih nastavnika i saradnika, koja je donosila rezultate visoko cenjene u zemlji i svetu. Stičući sve značajniju naučnu reputaciju, nastavnici Filozofskog fakulteta su već 60-ih godina birani u članstvo domaćih i inostranih akademija nauka, pozivani su na poznate univerzitete za predavače i na međunarodne naučne skupove, na njihove pozive za gostovanje odazivala su se svetski priznata naučna imena. Novosadska lingvistička škola, izrasla pri Katedri za južnoslovenske jezike, postala je cenjena širom zemlje, a i u svetu. U nju su dolazili na studije ili postdiplomsko usavršavanje mladi ljudi iz raznih zemalja i sa raznih kontinenata. Društvo je afirmisalo uspehe nastavnika Filozofskog fakulteta visokim priznanjima, nagradama i odlikovanjima, a Fakultet je društvu uzvraćao ne samo sve značajnijim naučnim rezultatima, već i sve većim brojem diplomiranih mladih profesora, magistara i doktora nauka iz svoje vlastite sredine. Samo u periodu od 1965. do 1969. na Filozofskom fakultetu je diplomirao 401 student, što zajedno sa 696 studenata koji su diplomirali do kraja 1964. iznosi 1.097 novih profesora za razne oblasti prosvetne struke. U isto vreme, diplomu nastavnika sa završenim I stepenom Fakulteta je iznelo više od 700 studenata. Postdiplomske studije pohađali su najbolji diplomirani studenti na grupama za južnoslovenske jezike, za jugoslovenske književnosti, za mađarski jezik i književnost, za engleski jezik i književnost.

Tokom 50-ih i 60-ih godina studentska organizacija Filozofskog fakulteta odlikovala se živom aktivnošću na stručnom, socijalnom, kulturnom, umetničkom, sportskom i političkom po-

lju. Učešće studenata Filozofskog fakulteta u radnim brigadama na omladinskim radnim akcijama širom zemlje, bilo je uvek primerno i brojno. Celokupna politička aktivnost studenata ovog Fakulteta, kao i gotovo svih njegovih nastavnika, bila je vazda usmerena emancipatorskim, humanističkim ciljevima socijalističkog i samoupravnog društva, koje je svojim Programom definisao Savez komunista Jugoslavije. Krajem 60-ih godina (1968—69) i studenti i mnogi njihovi učitelji na Filozofskom fakultetu bili su zahvaćeni pojačanom političkom aktivnošću karakterističnom u to vreme za sve jugoslovenske, a još u većoj meri za neke svetske univerzitetske i visokoškolske centre. »Lipanjska gibanja« i meseci koji su ih sledili bili su ispunjeni mnogim i burnim sastancima organizacija Saveza komunista i Saveza studenata, na kojima je dolazilo do živih rasprava, sukobljavanja mišljenja, pa i do političkih diferencijacija. Iz ovih rasprava čitav Fakultet je izašao bez težih potresa i sa novim vrednim političkim pogledima i iskustvima.

4.

Posle odvajanja Prirodno-matematičkog fakulteta, Filozofski fakultet sa školskom 1969/70. ulazi u novu fazu delatnosti, koja će potrajati do školske 1975/76. godine. U ovoj fazi Fakultet se i dalje institucionalno dograđuje. Godine 1972. osnovana je Studijska grupa za pedagogiju, a dotadašnja Katedra za istočne i zapadne slovenske jezike deli se na dva već osamostaljena dela: na Katedru za ruski jezik i književnost i Katedru za slovački jezik i književnost, koje su odgovarale već postojećim studijskim grupama. U međuvremenu su osnovane i neke nove ustanove: Katedra i Studijska grupa za srpskohrvatski jezik kao jezik društvene sredine, te lektorati za rumunski i rusinski jezik sa zadatkom da se u dogledno vreme razviju kao nove studijske grupe. Obnovljena je i Studijska grupa za francuski jezik i književnost.

I pored ovih proširivanja oseća se da je, nakon 15 zaista dinamičnih i burnih godina razvoja, uspona i napredovanja u svakom pogledu, naišlo razdoblje smirivanja, pa i zastoja. Fakultet pre svega traži stabilnost i mirniju stvaralačku atmosferu. Na Fakultet dolazi izvestan broj afirmisanih stručnjaka, kao, na primer, Svetozar Petrović, Milorad Pavić, Jože Pogačnik, Petar Milosavljević, Mihailo Palov, Petronila Kapor-Stanulović, Lazar Rakić, Radomir Ivanović. Dolazi i veći broj mlađih ljudi koji će kasnije steći naučnu afirmaciju: Milorad Radovanović, Lajoš Genc, Predrag Piper, Čaba Utaši, Milan Tripković, Dragan Koković, Ljubica Acigan, Milka Oljača i drugi, ali je Fakultet napustio znatan broj najznačajnijih ljudi iz prvih faza njegovog razvoja. Odlazak u penziju, prelazak u druge ustanove u zemlji i svetu odvešće sa Fakulteta Barišu Krekića, Đorđa Sp. Radojičića, Ervina Šinka, Milivoja Pavlovića, Petra Đorđića, Petra Popovića, Branislava Vraneševića, Mladena Leskovca, Sretena Marića, Boška Novakovića,

Draška Ređepa, Ivanku Jovanović, Pavla Ivića, Stevana Josifovića, Svetozara Brkića, Ljubomira Mihailovića i druge. Neki od njih više nisu u životu. To je bilo prirodno, kao što je bila prirodna i od početka ispoljavana težnja Fakulteta da za što veći deo nastave obezbedi sopstvene nastavnike i saradnike i da što je moguće više smanji broj honorarnih radnika. Ta, u osnovi zdrava i opravdana tendencija je doista i smanjila učešće honorarnih nastavnika u izvođenju nastavnog procesa na Fakultetu, ali ga je i lišila delovanja nekih od najznačajnijih imena naše nauke.

Pogrešna bi bila pretpostavka da su ove promene teško pogodile Filozofski fakultet i da su ugrozile njegov rad. Nastava se odvijala bez zastoja, nastavljene su, u nešto smirenijem toku, diskusije o reformi obrazovanja, uvedeni su novi predmeti marksističkog obrazovanja studenata. Ovom poslednjom merom i Filozofski fakultet u Novom Sadu se uklopio u široku, jugoslovensku akciju jačanja i širenja marksističkog i ideološko-političkog osposobljavanja studenata za ulogu samoupravljača i graditelja sistema samoupravnog socijalizma, koja je povedena početkom 70-ih godina. Posle donošenja novog jugoslovenskog *Ustava i Zakona o udruženom radu* (1974) i nakon X kongresa SKJ i njegove *Rezolucije o samoupravnom preobražaju vaspitanja i obrazovanja,* na celom Univerzitetu u Novom Sadu, u svim naučnim ustanovama i u odgovarajućim društvenim strukturama povedene su široke rasprave o samoupravnoj transformaciji, integraciji i reorganizaciji naučnoistraživačkog i visokoškolskog — vaspitno-obrazovnog rada u Vojvodini. Iz tih rasprava je i proistekla velika promena koja je 1975—76. zahvatila celokupnu institucionalnu bazu naučne delatnosti u Pokrajini, uključujući, naravno, i Univerzitet u Novom Sadu. Samoupravno transformisan Univerzitet se tada pretvorio u svojevrsnu zajednicu fakulteta kao radnih organizacija. Unutar Fakulteta, naučne i nastavne discipline i kadrovi su organizovani u okviru nastavno-naučnih instituta, kao osnovnih organizacija udruženog rada. Tako je na Univerzitetu u Novom Sadu nastalo njegovih 11 fakulteta sa 65 nastavno-naučnih instituta. Od tih 65 instituta, na Filozofskom fakultetu je obrazovano 8, i to: *Intitut za filozofiju i sociologiju, Institut za istoriju, Institut za pedagogiju, Institut za jugoslovenske književnosti i opštu književnost, Institut za južnoslovenske jezike, Institut za mađarski jezik, književnost i hungarološka istraživanja, Institut za slovakistiku, Institut za strane jezike i književnosti.* Među njima tri instituta su postala naročito složena: Institut za istoriju, koji je nastao integracijom Katedre za istoriju i dotad samostalnog Instituta za istoriju Vojvodine; Institut za južnoslovenske jezike, u koji su se udružile Katedra za južnoslovenske jezike, Katedra za srpskohrvatski jezik kao jezik društvene sredine i dotad samostalna ustanova Institut za lingvistiku, i Institut za mađarski jezik, književnost i hungarološka istraživajna, nastao udruživanjem Katedre za mađarski jezik i književnost i dotadašnjeg Instituta za hungarologiju. Bibliotečke i stručne (administrativno-tehničke) službe su prilikom ove reorganizacije obrazovale dve

radne zajednice, da bi se 1980. objedinile u jednu Radnu zajednicu zajedničkih službi.

Ovom samoupravnom transformacijom, sprovedenom kroz naporan, težak, ali ozbiljan rad svih fakultetskih organa (Nastavno-naučnog veća, Saveta Fakulteta, Organizacije SK i Saveza socijalističke omladine, te brojnih komisija i radnih tela), Filozofski fakultet je 1976. godine ušao u petu, poslednju fazu svog razvoja kroz koju i danas prolazi. Ona više ne spada u prošlost, u istoriju, živo je prisutna svojim akcijama i inicijativama u našem savremenom naučnoistraživačkom i vaspitno-obrazovnom radu i teže se uklapa u štivo za spomenice i istoriografske preglede. Ipak, dâ se i u njoj sagledati nekoliko najbitnijih razvojnih i stvaralačkih pojava.

Prve godine ove faze u životu Fakulteta ispunjene su mnogobrojnim poslovima i zadacima koji su sa uspehom okončani. Najpre, institucionalna baza Fakulteta je još nekoliko puta proširivana, da bi 1982. dostigla oblik i obim u kojem bi trebalo da se trajnije stabilizuje. Prvo je 1978. u okviru Instituta za filozofiju i sociologiju osnovana Studijska grupa za marksizam. Otvaranjem ove grupe Fakultet je još jednom ispoljio primernu efikasnost u odazivanju na pozive i zahteve društvene sredine u kojoj deluje. Na ovoj grupi, sa koje su već izašle prve desetine diplomiranih studenata, na sadržajima marksističke filozofije, sociologije i političke ekonomije, pripremaju se profesori za izvođenje nastave marksističkog obrazovanja u srednjim školama, kao i kvalifikovani stručni radnici za društveno-političke, kulturne i druge javne službe. Tri godine posle Grupe za marksizam (1981) prve studente upisale su i studijske grupe za rumunski jezik i književnost i za rusinski jezik i književnost. One se još uvek bore dan od vrednih doprinosa ostvarivanju politike pune nacionalne ravnopravnosti u kulturnom životu višenacionalne Vojvodine. Najzad, godine 1982. utemeljena je i Studijska grupa za psihologiju, na kojoj je već te jeseni prvih 40 studenata dobilo indekse. Tako je Filozofski fakultet i u ovo vreme u značajnoj meri proširio svoju delatnost na nove oblasti društvenih i humanističkih nauka. Institucionalnu sliku Fakulteta zaokružuje njen Multimedijalni centar koji je izrastao 1978. godine iz Jezičke laboratorije osnovane još 1962.

U razdoblju od 1976. do danas Fakultet je prošao kroz još jednu zamašnu reviziju nastavnih planova i programa čija je svrha bila, kako se objašnjavalo od njenih inicijatora iz prosvetnih, sasa kadrovskim teškoćama, ali njihovo otvaranje znači još jemoupravnih i političkih struktura Pokrajine, usklađivanje nastavno-naučnog rada na Univerzitetu sa potrebama i zahtevima prirednog, društveno-političkog i kulturnog razvoja Pokrajine. Suštinu promena činilo je uvođenje što većeg broja smerova i specijalizacija, kao i dvopredmetnosti u nastavi postojećih studijskih grupa, uz neposredno uključivanje naučnog kadra u nastavni proces. Prihvatajući 1978. i ovu reformu, merodavni stručni i samoupravni organi Fakulteta pokazali su potrebnu obazrivost i brigu da se nastavni proces nepotrebno ne usitnjava, da se ne pretera sa os-

nivanjem smerova i da se, kao okosnica svake studijske grupe, zadrže po jedna ili dve konstituisane i srodne naučne discipline. Ova opreznost pokazala se višestruko opravdanom, jer se ubrzo posle prelaska na nove nastavne planove i programe pokazalo da se neke važne intencije ovog koncepta reforme nisu mogle ostvariti. Razlozi su ležali u nepreciznim procenama društvenih potreba od kojih se u reformu pošlo, u malom broju studenata na grupama Filozofskog fakulteta koje bi bilo neopravdano cepkati po smerovima, u nedostatku nastavnog kadra za usitnjenu i usko usmerenu nastavu, te u nedostatku materijalnih sredstava za realizaciju ovakvog projekta reforme. Zbog toga je na Filozofskom fakultetu na većini studijskih grupa zadržan sistem jednopredmetnog studiranja, a smerovi su 1979/80. ukinuti još jednom revizijom nastavnih planova. Samo je na nekoliko grupa sačuvana mogućnost usmeravanja, ili su uvedeni predmeti po izboru.

Izvedena reorganizacija Fakulteta 1975/76. i njegova integracija sa tri do tada samostalna instituta, osnivanje novih i proširivanje nekih postojećih studijskih grupa i u ovoj fazi su doneli znatne promene u kadrovskoj strukturi ove visoke škole. Znatno se povećao broj nastavnika, naučnih radnika i saradnika. Na Fakultet je, zajedno sa svojim institutima, došlo nekoliko desetina naučnih radnika (istoričara, lingvista, hungarologa) od kojih su se mnogi uspešno uključili u nastavu i stekli, pored naučnih, i visoka nastavnička zvanja: Danilo Kecić, Bogdan Brukner, Velimir Mihailović i drugi. Pojačanje je predstavljao i određen broj afirmisanih naučnih radnika, od kojih će se neki povremeno uključivati u nastavu i aktivno učestvovati u drugim poslovima Fakulteta: Kalman Čehak, Šandor Mesaroš, Milenko Palić, Aleksandar Forišković, Melanija Mikeš, Magdalena Šulc, Svenka Savić i drugi. Sa drugih fakulteta ili iz drugih univerzitetskih sredina na Fakultet je došao izvestan broj istaknutih naučnih i prosvetnih radnika: Milivoje Naumović, Branimir Gabričević, Bogumil Hrabak, Ferenc Bodrogvari, Milan Kovačević, Dragutin Leković, Živojin Živojinović, Dušanka Točanac, Miodrag Radović, Julijan Tamaš, Lia Magdu, Dušan Đošić. Za rad na novim grupama angažovan je ponovo izvestan broj honorarnih nastavnika (»do polovine radnog vremena«), dok su takvi nastavnici na starim grupama sada već sasvim retki, pojedinačni slučajevi. Ali sa Fakulteta je i u ovom razdoblju otišao izvestan broj vrednih, afirmisanih i istaknutih nastavnika i saradnika. Preminuli su: Đorđe Jazić, Radomir Makarić, Julija Mirnić, Josip Mirnić, Ferenc Bodrogvari, Miloš Jovanović, Lajoš Matijević. U penziju su otišli: Dragiša Živković, Radoslav Ćurić, Ištvan Seli, Strahinja Kostić, Branimir Gabričević, Mihailo Palov i drugi. Napustili su Fakultet i promenili univerzitetsku sredinu: Svetozar Petrović, Jože Pogačnik, Milorad Pavić, Marija Bačvanski, Sava Babić, Janoš Banjai.

U julu i avgustu 1979. za Filozofski fakultet je nastupio jedan od značajnih događaja njegove dotadašnje, dvadesetpetogodišnje istorije: preseljenje u novu zgradu. Ne bez sete i uzdaha dugogodišnji fakultetski radnici su napuštali staru, neudobnu dvospratnicu između Miletićevog spomenika i »gvozdenog čoveka«, kao i

Platoneum na uglu Svetozara Markovića i Zlatne grede, i preseljavali se u novo, velelepno zdanje na levoj obali Dunava, u univerzitetskoj četvrti na Limanu, koje su čekali decenijama, a koje su sada gledali s nedoumicom. Savremena građevina od stakla i betona, puna vazdušastih praznih prostora, ali opet s nedovoljnim brojem nastavnih i kabinetskih prostorija, izazivala je različite ocene i komentare. Jedino nije nikoga ostavljala ravnodušnim. Preseljenje u novu zgradu bilo je samo još jedan dodatni i to osetan napor celom kolektivu, svim radnicima i institucijama Fakulteta u zaista obimnim, iscrpljujućim poslovima kojima je ova škola bila zahvaćena od školske 1975/76. godine: zasnivanje i uhodavanje novog samoupravnog mehanizma, postavljanje odnosa između OOUR-a na nove samoupravne osnove, usvajanje i primena novih nastavnih planova i programa, osnivanje novih studijskih grupa i katedara itd. U to se 1979. uklopilo i obeležavanje 25-godišnjice Fakulteta, a 1980. pojačana budnost i politička aktivnost u vezi sa bolešću i smrti predsednika Tita. Organi instituta, Nastavno-naučno veće Fakulteta i Savet Fakulteta, na čelu sa dekanima (Jan Kmeć, Milorad Pavić, Čedomir Popov, Milivoje Naumović), pokazali su se na visini zadatka. Zahvaljujući tome, Filozofski fakultet je danas razvijena i stabilna, iako veoma složena visokoškolska ustanova, koja deluje bez zastoja i potresa.

5.

Šta je Filozofski fakultet danas? Koji su njegovi najvažniji rezultati postignuti u tridesetogodišnjem radu?

Filozofski fakultet je visokoškolska obrazovna i naučna ustanova samoupravno ustrojena kao Radna organizacija koju sačinjava osam nastavno-naučnih instituta, različite naučne i obrazovno-vaspitne orijentacije, i jedna Radna zajednica zajedničkih službi.

Institut za filozofiju i socilogiju ima na Fakultetu dvostruku ulogu: u njegovom sastavu je Katedra za marksizam, a osim toga, on obezbeđuje nastavu opštih predmeta marksističkog obrazovanja, odnosno opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, za studente svih nastavnih grupa.

Institut za istoriju sastoji se od Katedre, čiji članovi drže nastavu na istoimenoj studijskoj grupi i na grupama Fakulteta na kojima se uče istoriografski predmeti, i od jednog naučnoistraživačkog tima posvećenog izučavanju prošlosti Vojvodine od praistorije do naših dana.

Institut za pedagogiju je jedna od najsloženijih i najspecifičnijih osnovnih organizacija udruženog rada na Filozofskom fakultetu. U svom okviru on sadrži, najpre, Katedru za pedagogiju sa dvojakim zadacima: da izvodi nastavu na Studijskoj grupi za pedagogiju i da ostalim grupama obezbeđuje nastavu iz osnova pedagoških nauka. S druge strane, u sastavu ovog Instituta su i tri najmlađe fakultetske katedre: za rumunski jezik i književnost, za rusinski jezik i književnost i za psihologiju. Svaka od ovih katedara izvodi nastavu na odgovarajućoj studijskoj grupi, s tim što

Katedra za psihologiju, kao i ona za pedagogiju, opslužuje nastavom iz genetičke i pedagoške psihologije sve studente na Fakultetu.

U okviru Instituta za južnoslovenske jezike organizovana je nastava na dvema studijskim grupama: za srpskohrvatski jezik i za srpskohrvatski kao jezik društvene sredine, a uz to se pružaju usluge drugim grupama čijim je studentima potrebna nastava srpskohrvatskog jezika. U ovom Institutu deluje i snažna naučnoistraživačka grupa, koja se bavi proučavanjem različitih problema srpskohrvatskog jezika i opšte ligvistike. Gotovo svi zaposleni u Institutu učestvuju i u nastavnom procesu i u organizovanom naučnom radu.

Institut za jugoslovenske književnosti i opštu književnost, od svog nastanka kao Katedra, bio je dugo jedna od kadrovski najjačih fakultetskih ustanova. Okrenut nastavi na svojoj studijskoj grupi i individualnom naučnoistraživačkom i esejističkom radu u oblasti literature, ovaj Institut već nekoliko godina neguje i organizovane oblike timskog naučnog rada za koji se u društvenoj zajednici pokazuje sve veće interesovanje.

Institut za mađarski jezik, književnost i hungarološka istraživanja, kako mu samo ime kaže, orijentisan je na obrazovanje raznih profila stručnjaka za mađarski jezik, literaturu i kulturološke discipline, ali i na temeljno i svestrano istraživanje kulturnog nasleđa i stvaralaštva Mađara u Jugoslaviji: od književnosti i jezika, preko folklora, do bibliotečko-izdavačke, pozorišne i drugih oblika kulturno-umetničke delatnosti. Posebno treba istaći rad na kontrastivnoj analizi mađarskog i srpskohrvatskog jezika i komparativno istraživanje mađarsko-jugoslovenskih književnih veza. U organizaciji rada ovaj Institut je podeljen na nastavnički (Katedru) i naučnoistraživački tim.

Istitut za slovakistiku usmerio je većim delom svoje aktivnosti ka nastavi slovačkog jezika i književnosti na odgovarajućoj studijskoj grupi, ali pruža sve širi i značajniji doprinos u istraživanjima jezika, književnosti, folklora i kulture Slovaka u Vojvodini.

Institut za strane jezike i književnosti okuplja u svom sastavu četiri katedre koje obavljaju nastavu na odgovarajućim studijskim grupama za engleski, nemački, ruski i francuski jezik i književnost i opslužuju druge studijske grupe; u sastavu ovog Instituta je i lektorat za italijanski jezik.

U svim ovim institutima i u Radnoj zajednici zajedničkih službi zaposleno je ukupno 276 radnika, među kojima je 77 doktora nauka i 49 magistara. Strukturu ostalih zaposlenih čine asistenti—pripravnici, stručni saradnici, bibliotekari, službenici, tehničko i pomoćno osoblje.

Prema tome, iz iznetog se vidi da na Filozofskom fakultetu deluje danas, u okviru 8 instituta, ukupno 15 studijskih grupa:

— Grupa za marksizam
— Grupa za istoriju
— Grupa za pedagogiju

— Grupa za psihologiju
— Grupa za jugoslovenske književnosti i srpskohrvatski jezik
— Grupa za srpskohrvatski jezik i jugoslovenske književnosti
— Grupa za srpskohrvatski jezik i jugoslovenske književnosti za profesore u školama sa mađarskim nastavnim jezikom (Grupa SHM)
— Grupa za mađarski jezik i književnost
— Grupa za slovački jezik i književnost
— Grupa za rumunski jezik i književnost sa drugim ravnopravnim predmetom po izboru: srpskohrvatski jezik i jugoslovenske književnosti za profesore u školama sa rumunskim nastavnim jezikom, ili francuski jezik i književnost
— Grupa za rusinski jezik i književnost sa drugim ravnopravnim predmetom po izboru: srpskohrvatski jezik i jugoslovenska književnost za profesore u školama sa rusinskim nastavnim jezikom, ili ruski jezik i književnost
— Grupa za engleski jezik i književnost
— Grupa za nemački jezik i književnost
— Grupa za ruski jezik i književnost
— Grupa za francuski jezik i književnost

Na svim ovim grupama studiralo je u toku 1983/84. školske godine ukupno 2.664 studenta, i to: 1.866 pre rada (redovnih) i 798 uz rad (vanrednih). Interesantno je istaći da u ukupnom broju studenata uveliko preovlađuje »lepši pol«: na Fakultetu studira 2.039 studentkinja i 625 studenata. Trenutno na Fakultetu najveći broj mladih ljudi studira na grupama za pedagogiju (426), za marksizam (365), za jugoslovenske književnosti i srpskohrvatski jezik (350) i za istoriju (314). Za njima znatno zaostaju grupe za engleski jezik i književnost (200), za srpskohrvatski jezik i jugoslovenske književnosti (180), za nemački jezik i književnost (175), te za mađarski jezik i književnost (157). Ovi brojevi ne odražavaju baš u potpunosti interese studentske omladine za pojedine naučne discipline koje se uče na Filozofskom fakultetu. *Numerus clausus* uveden prilikom upisa na osnovu procena o društvenim potrebama i kapaciteta nastave na samom Fakultetu u izvesnoj meri onemogućava puno ispoljavanje tih interesa. Sudeći prema broju prijavljenih kandidata za upis na pojedine grupe, poslednjih godina najveće znimanje postoji za grupe za psihologiju, pedagogiju, istoriju, jugoslovenske književnosti i engleski jezik i književnost. Na Fakultetu sada (1984) studira 37 stranih studenata i to iz Grčke, Čehoslovačke, Mađarske i Sovjetskog Saveza. Tokom proteklih, pa i u poslednjoj godini, na Fakultetu je na postdiplomskim usavršavanjima, ili doktorandskim studijama svake godine bivalo, kraće ili duže vreme, po nekoliko mladih stručnjaka iz SAD, SSSR-a, SR Nemačke, Čehoslovačke, Poljske, DR Nemačke, Rumunije, Mađarske, Francuske, NR Kine i nekih drugih zemalja.

Nastava na Fakultetu izvodi se na srpskohrvatskom jeziku, kao i na jezicima narodnosti — na njihovim matičnim grupama.

Pored toga, za opšteobrazovne predmete (Nauka o društvu, Politička ekonomija, Socijalističko samoupravljanje, Opštenarodna odbrana, Genetička i pedagoška psihologija) obezbeđena je paralelna nastava na srpskohrvatskom i na mađarskom jeziku. Na

Platoneum

studijskim grupama za nemački jezik i književnost i za engleski jezik i književnost vežbe iz nekih jezičkih disciplina se održavaju i na mađarskom jeziku, dok se na Grupi za istoriju na mađarskom jeziku obavlja i nastava na jednom stručnom predmetu (Opšta istorija srednjeg veka) i na jednom kursu (Istorija međunarodnog radničkog pokreta).

Tako je, najkraće prikazan, tekao tridesetogodišnji razvoj i takva je danas slika Filozofskog fakulteta — jedne od dve najstarije ustanove Univerziteta u Novom Sadu. U tom razvoju uočava se nekoliko obeležja, ali se kao prvo i najprisutnije mogu smatrati česte promene u organizaciji škole, u sistemu njenog rada i u obimu njenih delatnosti. Sve su te promene, kako one mnogobrojnije — uspele, tako i one malobrojnije — neuspele, bile motivisane istovetnim pozitivnim nastojanjima: da se polje aktivnosti Fakulteta što više proširi, da se njegova institucionalna i kadrovska osnova što brže ojača, da se kvalitet rada podigne na što viši nivo i da se u što većoj meri i što efikasnije reaguje na iskazane društvene i kulturne potrebe Vojvodine. Neuspesi i promašaji do kojih je katkad dolazilo u sprovođenju ovih nastojanja u delo bili su mahom posledica neprecizno i nestudiozno uočenih ili definisanih potreba te vrste. Ti promašaji su uglavnom na vreme uočavani i otklanjani. Zahvaljujući tome, Filozofski fakultet se tokom ove tri decenije uspešno širio i razvijao, a sve njegove institucije — katedre, studijske grupe, instituti i službe — dale su vidan doprinos razvoju nauke, obrazovanja i drugih područja kulturnog i društvenog života SAP Vojvodine.

Najznačajnijim rezultatom i najvećim među tim doprinosima smatramo, s razlogom, one hiljade profesora i nastavnika koji su do sada izašle sa ovog Fakulteta. Precizno rečeno, zaključno sa junskim ispitnim rokom 1984, na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu diplomu profesora stekao je 3.891 student, a diplomu nastavnika 769 studenata. Desetine i stotine među njima stekle su do sada, širom zemlje, visok ugled i reputaciju kao vrsni prosvetni, pedagoški, kulturni, društveni i politički radnici i rukovodioci, kao književnici, umetnici, kritičari i publicisti, kao naučnici, profesori univerziteta, urednici i izdavači. Manje impozantan od ovoga je prosečni uspeh studenata Filozofskog fakulteta. On se, doduše, kreće u granicama i novosadskih i jugoslovenskih standarda, ali nije briljantan. Trajanje studija, umesto 4, iznosi u proseku (od grupe do grupe) 4,7 do 5,1 godinu. Studije završava samo oko polovina studenata upisanih na prvu godinu. Prosečna ocena na studijama kreće se oko 7,50.

Uspehom Fakulteta mogu se smatrati još dve činjenice iz domena njegove naučne i obrazovne funkcije, a vezane za podizanje naučnog podmlatka kako za Vojvodinu, tako i za druge krajeve Jugoslavije. Od 1956, kad je na Fakultetu odbranjena prva doktorska disertacija, pa do kraja školske 1983/84. godine, naučni stepen doktora nauka stekla su 95 kandidata iz filologije i lingvistike, iz književne istorije i teorije, iz istorijskih nauka, iz pedagogije i psihologije. Počevši od 1961, kad su na Fakultetu prvi put uvedene postdiplomske studije, na grupama za južnoslovenske

jezike, za jugoslovenske književnosti, za mađarski jezik i književnost i za engleski jezik i književnost, akademski stepen magistra steklo je 56 kandidata.

I doprinos nastavnika i saradnika Filozofskog fakulteta razvoju humanističkih i društvenih nauka u našoj zemlij impozantan je. O intenzitetu naučnoistraživačkog i stručnog rada na Fakultetu, bilo individualnog, bilo organizovanog u okviru većih naučnih projekata, svedoče, pored ostalog, i ovi, ne baš potpuni podaci: nastavnici, naučni radnici i saradnici Fakulteta su za proteklih 30 godina objavili oko 500 knjiga i oko 15.000 drugih naučnih, stručnih i književnih ili publicističkih radova. Ovde nije prilika da se ulazi u naučno i stručno vrednovanje ove obimne produkcije. Biće možda dovoljno da kažemo da su ti radovi svojim autorima doneli niz visokih društvenih i naučnih priznanja. Desetine nastavnika i naučnih radnika Fakulteta su postali nosioci oktobarskih nagrada Novog Sada i nekih drugih gradova, Nagrade oslobođenja Vojvodine, Sedmojulske nagrade i drugih priznanja. Za redovne ili dopisne članove Srpske i Vojvođanske akademije nauka od nastavnika Filozofskog fakulteta su birani: Đorđe Sp. Radojičić, Petar I. Popović, Milivoje Pavlović, Mladen Leskovac, Pavle Ivić, Milka Ivić, Slavko Gavrilović, Sreten Marić, Ištvan Seli, Jan Kmeć, Josip Mirnić i Čedomir Popov. Ervin Šinko je bio član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Bogumil Hrabak je član Akademije nauka i umetnosti Kosova. Ako se ovome doda da su i matematičari Mirko Stojaković i Bogoljub Stanković, odnosno geograf Branislav Bukurov, postali akademici još kao nastavnici Filozofskog fakulteta, ovaj spisak dobija mnogo na svom značaju i težini.

Vrlo krupan prosvetni, naučni i opštedruštveni uspeh Filozofskog fakulteta u proteklim decenijama jeste obrazovanje i osposobljavanje za svestran naučnoistraživački rad nastavno-naučnih instituta i katedara za jezike, književnosti i kulture narodnosti koje žive u Vojvodini. Institut za hungarologiju i Institut za slovakistiku se već mogu smatrati razvijenim ustanovama ovog tipa, dok pred katedrama za rumunistiku i rusinistiku stoji još mnogo napora, pre svega na osposobljavanju vlastitih kadrova za samostalan i razgranat naučni rad na širokim poljima naučnog istraživanja. U svakom slučaju osnivanjem i podizanjem ovih institucija, Filozofski fakultet je dao i daje jedan od najznačajnijih doprinosa ravnopravnom razvoju kultura svih naroda i narodnosti, a time i ukupnoj politici nacionalne ravnopravnosti u Vojvodini. Zato Fakultet i smatra one stotine diplomiranih profesora mađarskog jezika i književnosti i slovačkog jezika i književnosti, koji danas zauzimaju istaknuto mesto u školstvu i drugim društvenim delatnostima Pokrajine, svojim uspehom kojim se može ponositi.

Fakultet se ponosi i svojom već pomenutom lingvističkom školom, svojim krupnim naučnoistraživačkim projektima iz oblasti istorije, srpskohrvatskog i drugih jezika, istorije jugoslovenskih i stranih književnosti, hungarologije, slovakistike, pedagogije i drugih disciplina.

Uspeh Fakulteta predstavlja i završeni rad na kontrastivnoj gramatici nemačkog i srpskohrvatskog jezika koji je u saradnji sa srodnim ustanovama iz Jugoslavije i SR Nemačke, organizovala Katedra za nemački jezik i književnost.

Saradnja koju je Filozofski fakultet u proteklim decenijama ostvario sa većim brojem naučnih institucija u zemlji i inostranstvu takođe se može smatrati njegovim značajnim dostignućem. Najplodnija je od samog osnivanja Fakulteta saradnja sa Maticom srpskom, zatim sa Srpskom akademijom nauka i umetnosti, poslednjih godina sa Vojvođanskom akademijom nauka i umetnosti, te tokom čitavog perioda sa filozofskim fakultetima ostalih jugoslovenskih univerziteta. Od saradnje sa inostranstvom treba posebno pomenuti onu sa univerzitetima u Budimpešti i Segedinu, te Višom nastavničkom školom u Pečuju (NR Mađarska), univerzitetima u Bratislavi (ČSSR), Užgorodu (SSSR), Haleu (DR Nemačka), Regensburgu i Manhajmu (SR Nemačka), Plovdivu (NR Bugarska).

Kao vredan rezultat rada Filozofskog fakulteta može se smatrati i njegova izdavačka delatnost. Ona je, kao što smo naveli, krenula serijom od 20 brojeva *Godišnjaka Filozofskog fakulteta* koja je, na žalost, pre gotovo celu deceniju obustavljena. Ali, na njeno mesto je došla mnogo svestranija i raznovrsnija izdavačka delatnost pojedinih instituta. Svojim serijama posebnih izdanja, periodičnih publikacija, priloga i građe posebno se ističu Institut za istoriju, Institut za južnoslovenske jezike, a lepe rezultate postigao je i Institut za strane jezike i književnosti. U okviru izdavačke delatnosti Instituta za istoriju posebno mesto, društvenom pažnjom koju izaziva i intenzitetom kojim se vodi, zauzima edicija *Vojvodina u borbi*, zajednici poduhvat ovog instituta i Pokrajinskog odbora SUBNOR-a Vojvodine.

Naposletku, kao vredan i pouzdan pokazatelj razvoja Fakulteta treba pomenuti njegovu Biblioteku. Začeta onih dalekih godina 1954/55, sa nekoliko stotina knjiga dobijenih kao poklon od Matice srpske i Katedre za Istoriju Filozofskog fakulteta u Beogradu, ova ustanova se, zahvaljujući razumevanju celog društva, ali i materijalnim naporima fakultetskog kolektiva, razvila u drugu po značaju instituciju ove vrste u Pokrajini. Sa svojih 280.000 primeraka knjiga i časopisa iz raznih oblasti društvenih i humanističkih nauka, Biblioteka Filozofskog fakulteta je danas, po broju svezaka a i po naučnoj vrednosti literature, odmah iza mnogo starije i razvijenije Biblioteke Matice srpske.

Ovim nabrajanjima smo daleko od toga da pomenemo sve što bi se moglo smatrati značajnim rezultatom tridesetogodišnjeg rada Filozofskog fakulteta i što bi ovakvim jubilarnim povodom zaslužilo da se pomene. Verujemo, ipak, da smo i u ovom brzom i kratkom pregledu pokazali dinamičnost njegovog razvoja i stvaralački karakter njegovog postojanja. Taj i takav Filozofski fakultet, okrenut vazda društveno aktuelnim i naučno zasnovanim

konceptima nastave i nauke, radu i stvaralaštvu, stoji danas jednako spreman da deluje »na veliku korist našoj otadžbini«, kao što je stajao i pre 30 godina, na samom svom početku.

Prof. dr Čedomir Popov
Doc. dr Ljubica Acigan
Asist. Aleksandar Kasaš

DEKANI, PRODEKANI, PREDSEDNICI SAVETA

DEKANI

1.	Dr Borivoje Drobnjaković (privremeni dekan)	1954. god.
2.	Mladen Leskovac	1954—1956. god.
3.	Đorđe Sp. Radojičić	1956—1956. god.
4.	Dr Petar I. Popović	1957—1960. „
5.	Dr Boško Novaković	1960. „
		1967—1971. „
6.	Dr Mirko Stojaković	1962—1964. „
		1964—1966. „
		1966—1967. „
7.	Dr Dragiša Živković	1971—1973. „
8.	Dr Jože Pogačnik	1973—1975. „
9.	Dr Jan Kmeć	1975—1977. „
10.	Dr Milorad Pavić	1977—1979. „
11.	Dr Čedomir Popov	1979—1981. „
12.	Dr Milivoje Naumović	1981—1983. „
		1983.

PRODEKANI

1.	Dr Mirko Stojaković	1954—1956. god.
2.	Dr Petar Popović	1956—1957. „
3.	Dr Petar Đorđić	1957—1960. „
4.	Dr Bogoljub Stanković	1960—1972. „
5.	Dr Bariša Krekić	1962—
6.	Dr Strahinja Kostić	1964.
7.	Dr Slobodan Glumac	1967—1969. „
8.	Dr Radoslav Ćurić	1967—1969. „
9.	Dr Aleksandar Mladenović	1969—1971. „
10.	Dr Milorad Živančević	1971—1973. „
11.	Dr Josip Mirnić	1971—1973. „
12.	Dr Jovan Kašić	1973—1975. „
		1977.
13.	Dr Radomir Makarić	1973—1975. „
14.	Dr Aleksandar Nejgebauer	1975. „
15.	Dr Aleksandar Raič	1975—1977. „
16.	Dr Draginja Pervaz	1975—1977. „

17.	Dr Daniel Dudok	1977—1979.	„
18.	Dr Bogdan Brukner	1977—1979.	„
19.	Dr Slavko Krkljuš	1979—1981.	„
20.	Dr Lajoš Matijević	1979—1981.	„
21.	Dr Vera Jerković	1981—1983.	„
22.	Dr Lajoš Genc	1981—1983.	„
23.	Dr Pavica Mrazović	1983—	„
24.	Dr Mihal Harpanj	1983—	„

STUDENTSKI PRODEKANI

1.	Dragica Bućan	1973—1975.	„
2.	Radovan Grandić	1975—1977.	„
3.	Đorđe Tadić	1977—1979.	„
4.	Sava Damjanov	1979—1980.	„
5.	Ilija Komnenović	1980—1981.	„
6.	Slobodanka Ćuk	1981—1983.	„
7.	Snežana Đurđević	1983.	„
8.	Milanka Mikić	1983—1984.	„

PREDSEDNICI SAVETA FAKULTETA

1.	Dragoljub Milenković	1954—1956.	„
		1956—1958.	„
2.	Zora Krdžalić-Krstonošić	1958—1960.	„
3.	Edo Ljubibratić	1960—1964.	„
4.	Miloš Hadžić	1964—1965.	„
5.	Mladen Leskovac	1965—1967.	„
6.	Dr Branislav Bukurov	1967—1968.	„
7.	Dr Milka Ivić	1968—1969.	„
8.	Dr Dragiša Živković	1969—1971.	„
9.	Dr Pavle Ivić	1971—1972.	„
10.	Dr Ištvan Seli	1972—1973.	„
		1975—1976.	„
11.	Dr Olga Penavin	1973—1975.	„
12.	Dr Čedomir Popov	1976—1979.	„
13.	Dr Draginja Pervaz	1979—1981.	„
14.	Dr Jovan Kašić	1981—1983.	„
15.	Dr Jovan Jerković	1983—	„

DOKTORSKE DISERTACIJE ODBRANJENE NA FILOZOFSKOM FAKULTETU U NOVOM SADU

	PREZIME I IME	TEMA	DATUM ODBRANE
1.	Vojislav Ilić-Ilijašević	*Jezik Branka Radičevića*	14. 03. 1958.
2.	Danilo Barjaktarević	*Novo-pazarsko sjenički govor*	05. 05. 1958.
3.	Milorad Živančević	*Ivan Mažuranić*	19. 09. 1962.
4.	Ištvan Seli	*Hajnóczy József és a magyar jakobinus összeeskuvés délsláv vonatkozásai (Jožef Hajnoci i jakobinska zavera u odnosu na južne Slovene)*	15. 11. 1962.
5.	Božidar Kovaček	*Jovan Đorđević*	18. 02. 1963
6.	Aleksandar Mladenović	*O srpskohrvatskom jeziku Jovana Rajića*	06. 03. 1963
7.	Imre Bori	*Radnóti Miklós költészete (Poezija Radnoti Mikloša)*	18. 01. 1964.
8.	Dušanka Dinić-Knežević	*Položaj žena u Dubrovniku i Srbiji u XIII i XIV veku*	18. 01. 1965.
9.	Melanija Mikeš	*Glasovni razvoj govora dvojezične dece*	22. 03. 1965
10.	Dušan Jović	*O trsteničkom govoru*	15. 04. 1965.
11.	Jan Kmeć	*Jugoslovenski motivi u slovačkoj književnosti*	03. 11. 1965.
12.	Jovan Kašić	*Jezik Milovana Vidakovića*	24. 11. 1965.
13.	Velimir Mihailović	*Drimonimi Fruške gore*	16. 12. 1965.
14.	Daniel Dudok	*Slovački govor sela Pivnica*	03. 03. 1966
15.	Ivan Jerković	*Pitanje o periodizaciji praslovenske jezičke zajednice u slavističkoj nauci*	15. 03. 1966
16.	Draško Rađep	*Časopisi Miroslava Krleže*	17. 03. 1966.
17.	Gavrilo Kovijanić	*Život i književni rad Milutina Bojića*	19. 03. 1966.
18.	Natalija Radošević	*Proces formiranja fonološkog sistema i druge jezičke pojave pri učenju srodnog (ruskog) jezika*	27. 05. 1966.
19.	Života Mihailović	*Filološka ispitivanja rukopisnih oktoiha Narodne biblioteke u Beogradu*	21. 12. 1966.
20.	Bisenija Mihailović	*Paleografska i jezička ispitivanja šišatovačkog apostola*	21. 12. 1966.
21.	Helena Fon Jena	*Jezik kao sredstvo karakterizacije ličnosti u Manovom romanu »Josif i njegova braća«*	02. 04. 1969.
22.	Geza Juhas	*Papp Dániel és a sok nemzetiségű Vajdaság rajza műveiben (Daniel Pap i slika višenacionalne Vojvodine u njegovom delu)*	20. 10. 1969.
23.	Marija Žagar	*Lična zamenica trećeg lica sing. mesc. u ripuarskom dijalektu u srednjem veku sa posebnim osvrtom na rukopis GB 8 69 iz Istorijskog arhiva u Kölnu*	25. 02. 1970

	PREZIME I IME	TEMA	DATUM ODBRANE
24.	Kalman Čehak	*Radnički pokret u Banatu do osnivanja socijalističke partije Ugarske (1868——1890)*	05. 03. 1970.
25.	Miroslav Egerić	*Književno i kritičko delo Đorđa Jovanovića*	19. 03. 1970.
26.	Borivoje Marinković	*Život i književnoprevodilački rad Emanuila Jankovića*	10. 04. 1970
27.	Milan Šurdučki	*Morfološka adaptacija engleskih pozajmljenica u srpskohrvatskom jeziku*	04. 05. 1970.
28.	Čedomir Popov	*Stav Francuske prema Srbiji od 1871. do 1873.*	29. 06. 1970
29.	Tatjana Batistić-Gršogono	*Lokativ u srpskohrvatskom jeziku*	03. 06. 1970
30.	Dragoljub Petrović	*O govoru Zmijanja*	18. 02. 1971
31.	Jovan Jerković	*Jezik Jakova Ignjatovića*	20. 05. 1971.
32.	Vera Jerković	*Čajničko jevanđelje — paleografske i jezičke studije*	28. 05. 1971.
33.	Lazar Rakić	*Radikalna stranka u Vojvodini do početka XX veka*	27. 12. 1971
34.	Danilo Kecić	*Revolucionarni radnički pokret u Vojvodini 1917—1921.*	10. 01. 1972
35.	Lajoš Matijević	*A vajdasági magyar diáknyelv (Mađarski đački žargon u Vojvodini)*	03. 03. 1972
36.	Nikola Živković	*Ratna šteta koju je Nemačka učinila Jugoslaviji u II svetskom ratu*	04. 04. 1972.
37.	Milenko Palić	*Radnički pokret u Vojvodini od 1921. do 1928.*	12. 05. 1972
38.	Pavica Mrazović	*Poremećaji u redu reči pri učenju nemačkog jezika od strane govornih predstavnika srpskohrvatskog jezika*	14. 06. 1972.
39.	Andraš David	*A délszláv epikus néphagyomány magyar hösei (Mađarske ličnosti u jugoslovenskoj epskoj narodnoj tradiciji)*	22. 06. 1972
40.	Jelka Ređep	*Priča o boju kosovskom*	12. 10. 1972
41.	Branko Popović	*Verzije književnog dela i romansijerska umetnost Mihaila Lalića*	25. 02. 1974.
42.	Petar Milosavljević	*Poetika Momčila Nastasijevića*	04. 03. 1974.
43.	Savo Vukmanović	*Književno delo kralja Nikole*	06. 05. 1974
44.	Janoš Banjai	*Füst Milán költészetének struktúrája (Struktura poezije Milana Fišta)*	07. 05. 1974
45.	Stojan Kesić	*Veza i odnos između radničkih pokreta u jugoslovenskim zemljama do 1941. godine*	13. 05. 1974.
46.	Miroslav Nikolić	*Komunistička partija Jugoslavije od Obznane do osnivanja nezavisne radničke partije*	03. 05. 1974
47.	Ištvan Bošnjak	*Forradalom és etika Sinkó Ervin életművében (Revolucija i etika u životnom delu Ervina Sinka)*	10. 10. 1974.

PREZIME I IME	TEMA	DATUM ODBRANE
48. Vukašin Stanisavljević	*Roman Dobrice Ćosića*	20. 11. 1974
49. Miroljub Vasić	*Omladinski pokret u Jugoslaviji 1929—1941. god.*	06. 12. 1974
50. Đerđ Gal	*Razvitak i značaj industrije zavrtanja i žičane robe u Novom Sadu i izgradnja kortelnih organizacija u Jugoslaviji*	09. 01. 1975.
51. Stojan Risteski	*Književno delo i život na Radoslav K. Petkovski*	30. 06. 1975
52. Vasilije Kalezić	*Tendencija u književnosti i sukobi naprednih pisaca (1928—1933)*	03. 07. 1975.
53. Feodora Bikar	*Nacionalna politika socijalističkih pokreta na području šire Ugarske od osnivanja socijaldemokratske partije Ugarske do propasti Austrougarske monarhije (1890—1918)*	28. 11. 1975.
54. Dušan Borzanović	*Oblici i metodi jezičke i stilske analize u školskoj praksi*	16. 01. 1976.
55. Aleksandar Perić	*Adnominalni genitiv imenice u evoluciji strukture engleskog i nemačkog jezika*	06. 05. 1976.
56. Milorad Radovanović	*Imenski kondenzator rečeničnog značenja u srpskohrvatskom jeziku*	08. 10. 1976.
57. Jožef Vajda	*A magyar és a szerbhorvát lokális esetrendszer kontrasztiv elemzése (Kontrastivna analiza lokalnih padeža u savremenom mađarskom i savremenom srpskohrvatskom jeziku)*	26. 05. 1978.
58. Katalin Kaić	*Szabad liceumok Bácskában és Bánátban 1899—1918. (Slobodni liceji u Bačkoj i Banatu 1899—1918.)*	02. 06. 1978.
59. Suzan Šarčević	*Negiranje herojstva u nemačkom dramskom stvaralaštvu XIX i XX veka*	23. 05. 1978.
60. Mihal Harpanj	*Poézia a poetika Michala Babinku (Poezija i poetika Mihala Babinke)*	26. 12. 1978.
61. Dragomir Bulatović	*Niš u narodnooslobodilačkoj borbi*	26. 10. 1979.
62. Vjera Rašković-Zec	*Razvijanje stvaralačkih sposobnosti učenika radom u slobodnim aktivnostima vezanim uz srednjoškolsku nastavu maternjih jezika i književnosti*	08. 10. 1979.
63. Svetozar Piletić	*Pripovijedna umjetnost Isidore Sekulić*	14. 03. 1980.
64. Miloš Vukićević	*Oblik i funkcija negativnog poređenja u prozama Mihaila Lalića*	19. 06. 1980.
65. Maćaš Horvat	*A magyar nyelvtan tanitása Vajdaság SZAT általános felső tagozatán (Nastava mađarskog jezika u višim razredima osnovnih škola SAPV)*	05. 09. 1980.

PREZIME I IME	TEMA	DATUM ODBRANE
66. Pal Šatai	*Padé nyelvjárásának névszóképzői (Nastavci za tvorbu imenskih reči u lokalnom govoru Padeja)*	11. 09. 1980.
67. Stevan Micić	*Nastava književnosti u okviru nastave srpskohrvatskog jezika u srednjoj školi*	15. 09. 1980.
68. Denis Poniž	*Pojav in pomen numeričkih in eksperimentalnih estetskih teorij v slovenski literarni znanosti (Pojava i značenje numeričkih i eksperimentalnih estetičkih teorija u slovenačkoj nauci o književnosti)*	18. 09. 1980.
69. Marija Bačvanski	*Dvovalentni glagoli u nemačkom jeziku u poređenju sa srpskohrvatskom jezičkom situacijom*	04. 12. 1980.
70. Radomir Dostanić	*Reforma srpskih osnovnih škola u Habzburškoj monarhiji početkom XIX veka*	15. 12. 1980.
71. Leh Pažđerski	*Julije Benešić i Poljaci*	27. 12. 1980.
72. Edita Čavić	*Sintaksičke osobenosti engleskog jezika u oblasti informatike*	07. 04. 1981.
73. Gabor Vajda	*Halász Gábor kritikai fejlődése (Kritički razvoj Gabora Halasa)*	08. 06. 1981.
74. Aleksandar Forišković	*Tekelije — vojničko plemstvo XVIII veka*	20. 10. 1981.
75. Milka Oljača	*Društvene i obrazovno-vaspitne funkcije radničkih univerziteta (istraživanje na primeru SAPV)*	03. 12. 1981.
76. Vujica Kovačev	*Veze i odnosi između jugoslovenskih i mađarskih komunista 1918—1919. i učešće Jugoslovena u mađarskoj revoluciji 1919.*	01. 04. 1982.
77. Jelisaveta Subotić	*Jezik Lazara Tomanovića u njegovim naučnim spisima s kraja XIX veka*	02. 04. 1982.
78. Antal Hegediš	*Agrarni odnosi u Torontalskoj županiji 1779—1848.*	06. 04. 1982.
79. Julijan Tamaš	*Književnost jugoslovenskih Rusina — istorija i status*	16. 02. 1982.
80. Sava Babić	*Srpskohrvatski prevodi pesama Šandora Petefija*	18. 02. 1982.
81. Predrag Piper	*Zamenički prilozi u ruskom, srpskohrvatskom i poljskom jeziku*	29. 04. 1982.
82. Petar Džadžić	*Odnosi stvarnosti, legende i mita u Andrićevom delu (na primeru romana Na Drini ćuprija)*	03. 12. 1982.
83. Ilija Stojanović	*Lingvistički aspekti dvojezičnosti jugoslovenskih učenika sa srpskohrvatskog jezičkog područja u završnim razredima osnovne škole u SRN*	17. 02. 1983.

		TEMA	DATUM ODBRANE
84.	Jelena Anastasovska	*Srednjoškolska nastava marksizma u funkciji pogleda na svet*	06. 04. 1983.
85.	Josip Baotić	*Ikavskošćakavski govor u okolini Derventе*	30. 05. 1983.
86.	Gordana Iričanin	*Stepen interferencije pri usvajanju rečeničnih obrazaca u nastavi nemačkog jezika*	09. 06. 1983.
87.	Laslo Gerold	*Dráma és szinjátszás Szabadkán a XIX. században (Drama i pozorišni život u XIX veku u Subotici)*	24. 06. 1983.
88.	Milena Dušanić	*Geografsko-etnografski ekskursi u delu Amijana Marcelina*	03. 09. 1983.
89.	Marija Dobrenov	*Kategorija određenosti i neodređenosti u nemačkom i mađarskom jeziku*	09. 09. 1983.
90.	Ljubica Acigan	*Srpska pedagoška periodika u karlovočkoj mitropoliji*	15. 09. 1983.
91.	Čaba Utaši	*A Kalangya története (Istorija časopisa Kalandja)*	20. 09. 1983.
92.	Mirjana Burzan	*Interferencija u predikatu srpskohrvatske rečenice u jeziku učenika mađarske narodnosti*	28. 01. 1983.
93.	Jelena Popov	*Narodni front u Vojvodini (1944—1953)*	04. 11. 1983.
94.	Karolj Jung	*Gombos hiedelemvilága a hiedelemmondák tükrében (Verovanja stanovnika sela Bogojeva u ogledalu narodnih predanja)*	24. 02. 1984.
95.	Stevan Radovanović	*Lokalno, autobiografsko i umetničko u »Kronici palanačkog groblja« Isidore Sekulić*	26. 06. 1984.

POSTDIPLOMSKE STUDIJE

Na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu u nekoliko navrata su organizovane postdiplomske studije. Prvi put se postdiplomci upisuju školske 1961/62. godine na grupe za Matematiku, Engleski jezik i književnost i Južnoslovenske jezike. Zatim je Katedra za Južnoslovenske jezike organizovala nastavu na postdiplomskim studijama školske 1965/66. i 1981/82. školske godine. Katedra za jugoslovenske književnosti upisivala je postdiplomce školskih godina 1973/74, 1974/75, 1975/76, 1980/81 i 1982/83. Najzad Katedra za mađarski jezik i književnost organizovala je postdiplomske studije 1972/73 i 1979/80. školske godine.

Predavači i mentori kod izrade magistarskih radova su bili istaknuti naučnici sa našeg Fakulteta, sa drugih jugoslovenskih univerziteta i iz inostranstva.

Do sada su stepen magistra nauka na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu stekli sledeći postdiplomci:

Red. br.	Prezime i ime	Grupa	Školska god. upisa	Tema magistarskog rada	Datum magistriranja
1.	UNGAR Tihomir	Matematika	1961/62.	Stohastičko linearno programiranje	1. VI 1966.
2.	ĆOMIĆ-KENJEREŠ Irena	Matematika	1961/62	Krivine višeg reda podprostora V_m Rimanovog prostora V_n	12. I 1966.
3.	ZEGNAL Rudolf	Matematika	1961/62.	Konvergencija nizova aleatomih promenljivih	1. VII 1966.
4.	SKENDŽIĆ Stevan	Matematika	1961/62.	Diskriminaciona funkcija sa primenom na klasifikaciju pšenice	11. XII 1965.
5.	DIMITRIJEVIĆ Katica	Engleski jezik	1961/62.	Wynnere and Wastoure i The Parlament of the thre Ages	21. IV 1967.
6.	JERKOVIĆ Vera	Južnoslovenski jezici	1961/62.	Odlike srpske recenzije u Žitiju Simeona Nemanje od Stevana Prvovenčanog — pravopisne i fonetske crte	14. X 1964.
7.	JERKOVIĆ Jovan	Južnoslovenski jezici	1961/62.	Glasovna struktura jednosložne reči u srpskohrvatskom književnom jeziku	13. VI 1964.
8.	ŠAKIĆ Janja	Južnoslovenski jezici	1961/62.	Pridevi na -iv i -ljiv	23. XII 1964.
9.	ČANADANOVIĆ Mirko	Južnoslovenski jezici	1961/62.	Dijalektički pravac u lingvistici	30. VI 1965
10.	ČANADANOVIĆ Jovan	Južnoslovenski jezici	1961/62.	Rečenične strukture u delima Isidore Sekulić i Jovana Dučića	30. VI 1965.
11.	PETROVIĆ Dragoljub	Južnoslovenski jezici	1961/62.	Glasovni sistem rovačkog govora	20. I 1964.
12.	STAMENKOVIĆ-PAVLOVIĆ Zvezdana	Južnoslovenski jezici	1961/62.	Konsonantske sekvence u štokavskom dijalektu	24. XII 1965.
13.	BLEČIĆ Radoslav	Južnoslovenski jezici	1965/66.	Preteritalna vremena u starim srpskim poveljama i pismima	24. IX 1969.
14.	DMITRIJEV Lidija	Južnoslovenski jezici	1965/66.	Sintaksičke strukture srpskohrvatskog jezika kao prevodni ekvivalenti ruskih konstrukcija sa infinitivom	28. VI 1969.
15.	JOCIĆ Mirjana	Južnoslovenski jezici	1965/66.	Glagoli sa sufiksima -isa, -ira, -ova u savremenim srpskohrvatskom književnom jeziku	28. VI 1969.
16.	MARIĆ Milun	Južnoslovenski jezici	1965/66.	O jeziku »Malog bukvara za veliku decu« Mihajla Maksimovića	
17.	MELVINGER Jasna	Južnoslovenski jezici	1965/66.	Kolokvijalne sintaksičke strukture u proznim delima naših savremenih pisaca	28. VI 1969.

Red. br.	Prezime i ime	Grupa	Školska god. upisa	Tema magistarskog rada	Datum magistriranja
18.	VASILJEV Svenka	Južnoslovenski jezici	1965/66.	Sintaksičke konstrukcije s pridevima u srpskohrvatskom književnom jeziku	4. VI 1969.
19.	VUKOVIĆ Gordana	Južnoslovenski jezici	1965/66.	Prilog vremena sadašnjeg u delima Dobrice Ćosića	14. VI 1969.
20.	MOLNAR-ČIKOŠ Laslo	Mađarski jezik	1972/73.	Mađarski kao jedan od službenih jezika dvo — i višejezičnih opština SAPV	18. VI 1976.
21.	JUHAS Eržebet	Mađarska književnost	1972/73.	Romani Deže Kostolanjija	17. VI 1977.
22.	JUNG Karolj	Mađarska književnost	1972/73.	Običaji sela Bogojeva (Rođenje, ženidba, smrt)	22. III 1977.
23.	SARVARI-VAJDA Žužana	Mađarska književnost	1972/73.	Tipologija mađarskih narodnih priča objavljenih u Jugoslaviji	22. IV 1977.
24.	HORNJIK Mikloš	Mađarska književnost	1972/73.	Mikloš Meselj	9. I 1978.
25.	BAGI Ferenc	Mađarska književnost	1972/73.	Život i rad Reti Edena	6. V 1977.
26.	JAKOBS-NEMET Ilona	Mađarski jezik	1972/73.	Engleske pozajmice u mađarskom jeziku	6. V 1980.
27.	ŠEFER Veronika	Mađarski jezik	1972/73.	Dijalekat naselja Kanjiže i njene okoline	29. IV 1977.
28.	STEFANOVIĆ Mirjana	Književnost srpskohrv. jezika	1973/74.	Struktura srpskohrvatskog asimetričnog deseterca u starijim zapisima	24. XII 1976.
29.	JOVANOVIĆ Jovan	Književnost srpskohrv. jezika	1973/74.	Poezija Stanislava Vinavera u odnosu na moderne pesničke pravce i škole	27. XII 1977.
30.	GAJIĆ Dragoljub	Književnost srpskohrv. jezika	1973/74.	Negativan junak Mihaila Lalića	14. I 1976.
31.	ZAVIŠIN Mirjana	Književnost srpskohrv. jezika	1973/74.	Počasnice u srpskohrvatskoj narodnoj poeziji	28. VI 1976.
32.	PERKOVIĆ Radoman	Književnost srpskohrv. jezika	1973/74.	Derviš i smrt Meše Selimovića (fenomenološka analiza likova)	14. IX 1976.
33.	JEVIĆ Branko	Književnost srpskohrv. jezika	1973/74.	Arnautske slike Ilije Vukićevića i srpska pripovetka dvadesetih godina prošlog veka	3. III 1978.
34.	KALABRIĆ Ljiljana	Književnost srpskohrv. jezika	1973/74.	Vojvodina u delu Veljka Petrovića	7. II 1979.

Red. br.	Prezime i ime	Grupa	Školska god. upisa	Tema magistarskog rada	Datum magistriranja
35.	KARANOVIĆ Zoja	Književnost srpskohrv. jezika	1973/74.	Pokušaj primene Propove sheme na srpskohrvatsku narodnu pripovetku (bajku)	28. XII 1976.
36.	TAMAŠ Julijan	Književnost srpskohrv. jezika	1974/75.	Teorija istorijsko-tipoloških analogija V. M. Žirmunskog	22. IX 1976.
37.	JAKŠIĆ Georgije	Književnost srpskohrv. jezika	1974/75.	Ilirizam u Osijeku	28. III 1977.
38.	FEKETE Samuel	Književnost srpskohrv. jezika	1974/75.	Jirži Volker i Dušan Vasiljev (paralela)	28. II 1978.
39.	BELJIĆ Miljko	Književnost srpskohrv. jezika	1974/75.	Proza Milorada Šapčanina u kontekstu srpske proze XIX veka	13. XII 1978.
40.	NIKČEVIĆ Milorad	Književnost srpskohrv. jezika	1975/76.	Stefan Mitrov Ljubiša i Njegoš — uticaji i paralele	13. XII 1978.
41.	IVANOVIĆ Jelica	Književnost srpskohrv. jezika	1975/76.	Pripovedna proza Isidore Sekulić	25. IV 1980.
42.	TANJGA Gordana	Književnost srpskohrv. jezika	1975/76.	Tipovi ranih Sterijinih komedija	15. II 1980.
43.	ISAKOV Miodrag	Književnost srpskohrv. jezika	1975/76.	Odjeci komedija Koste Trifkovića	12. I 1981.
44.	GRDINIĆ Nikola	Književnost srpskohrv. jezika	1975/76.	Poetika Milovana Vidakovića	14. I 1981.
45.	TOKIĆ Gordana	Književ. srpskohrv. jezika i engleska književnost	1975/76.	Problemi karakterizacije u tragičnim romanima Tomasa Hardija	21. IX 1981.
46.	ŠILING Ištvan	Mađarski jezik	1979/80.	Dijalektološki rečnik govora Mađara u Kupusini	21. IV 1983.
47.	LEČ Endre	Mađarski jezik	1979/80	Srpskohrvatsko-mađarsko kontrastivno ispitivanje građansko-pravne terminologije	19. IX 1983.
48.	REFLE Đenđi	Mađarski jezik	1979/80.	Istorijsko i leksikološko ispitivanje mađarsko-srpskohrvatskog rečnika	14. I 1983.
49.	LANC Iren	Mađarski jezik	1979/80.	Opozicija standardno jezičkih i dijalekatskih oblika u govoru Mađara u Čantaviru	17. VI 1981.
50.	ČEH-SABO Marta	Mađarski jezik	1979/80.	Leksikološko ispitivanje rečnika malog deteta	24. VI 1983.

Red. br.	Prezime i ime	Grupa	Školska god. upisa	Tema magistarskog rada	Datum magistriranja
51.	FRANJO Žužana	Mađarska knjiž.	1979/80.	Osećanje života i pogled na svet u dramama jugoslovenske mađarske književnosti od 1950. g. do danas	27. IV 1983.
52.	KOŠNIČAR Sofija	Jugoslovenske književnosti	1980/81.	Idejne premise Jurija Mihajloviča Lotmana	30. V 1983
53.	DRAŽIĆ Silvija	Jugoslovenske književnosti	1980/81.	Razumevanje predanja kao izvornog iskustva istine	30. V 1983.
54.	NENIN Milivoj	Jugoslovenske književnosti	1980/81.	Kritičar Marko Ristić	24. III 1983
55.	SABO Agneš	Mađarski jezik	1980/81.	Kontrastivna analiza nominalnih sintagmi sa odredbom u originalnim engleskim, mađarskim i srpskohrvatskim tekstovima i njihovim prevodima	10. V 1984.
56.	GRKOVIĆ Jasmina	Srpskohrvatski jezik	1981/82.	Paleografska, ortografska i morfološka ispitivanja Sofijske služe Svetom Savi	23. V 1984.

INSTITUTI FILOZOFSKOG FAKULTETA U NOVOM SADU

INSTITUT ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Institut za filozofiju i sociologiju je osnovan 25. decembra 1975. godine, i neposredno posle toga (tokom 1976. godine) konstituisan kao OOUR Filozofskog fakulteta u Novom Sadu. U obrazloženju povodom osnivanja Instituta istaknuto je da on treba da odigra značajnu ulogu u društveno-ekonomskom, kulturno-naučnom i kadrovskom razvoju SAP Vojvodine.

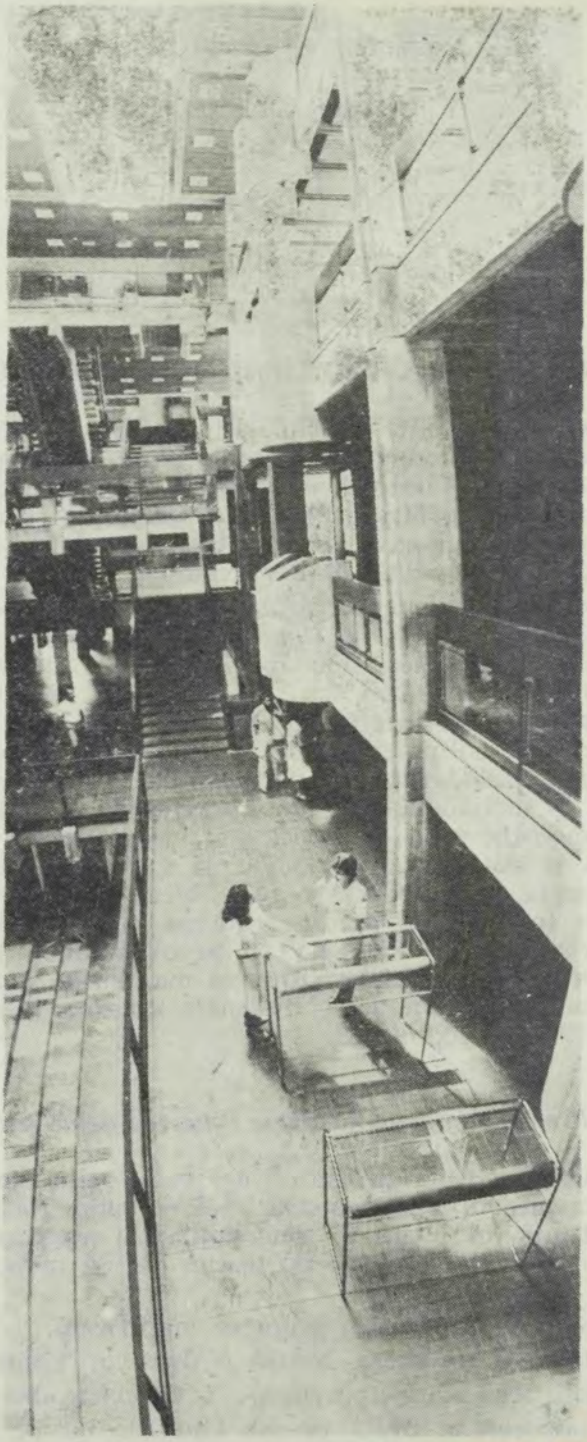
Nastavnici i saradnici Instituta za filozofiju i sociologiju su u početku izvodili nastavu iz Osnova nauke o društvu, Političke ekonomije i Socijalističkog samoupravljanja — predmeta marksističkog obrazovanja koji su se izučavali na svim studijskim grupama na Filozofskom fakultetu, kao i nastavu iz Osnove narodne odbrane SFRJ. Uvođenjem nastavnih predmeta Osnovi marksizma i socijalističko samoupravljanje i Marksizam i socijalističko samoupravljanje u školama opšteg i pozivnousmerenog obrazovanja i vaspitanja srednjeg stupnja, nastala je potreba za stručnjacima koji bi izvodili nastavu iz tih predmeta. Rukovodeći se time, Veće i Savet Filozofskog fakulteta su (na osnovu predloga Radne grupe i odgovarajuće komisije Predsedništva PK SKV) u prvoj polovini 1978. doneli odluku o osnivanju Studijske grupe za marksizam i usvojili njen nastavni plan. Prva generacija studenata upisana je na ovu grupu školske 1978/79. godine.

Pregled osnovne nastavne i naučne delatnosti

Delatnost Instituta za filozofiju i sociologiju ispoljava se u obrazovno-vaspitnom i naučnoistraživačkom radu. Nastavnici i saradnici Instituta (uključujući i one koji su u njegovom radu angažovani do polovine, odnosno do trećine punog radnog vremena) izvode:

a. nastavu na Studijskoj grupi za marksizam;

b. nastavu iz predmeta Nauka o društvu, Političke ekonomije, Socijalističko samoupravljanje i Opštenarodna odbrana i društvena samozaštita SFRJ za sve studijske grupe Filozofskog fakulteta;

Unutrašnji izgled nove zgrade Filozofskog fakulteta

c. nastavu iz Filozofije, Logike, Etike i Estetike na Grupi za pedagogiju, iz Istorije marksizma i Filozofije marksizma na Grupi za istoriju i nastavu iz Logike na novoootvorenoj Grupi za psihologiju.

Nastava iz predmeta koji se izučavaju na svim studijskim grupama na Filozofskom fakultetu (predmeti marksističkog obrazovanja i Opštenarodna odbrana i društvena samozaštita SFRJ) izvodi se, pored srpskohrvatskog, i na mađarskom jeziku.

Naučnoistraživački rad u Institutu obuhvata istraživanja sa područja filozofije, sociologije, političke ekonomije, socijalističkog samoupravljanja, društveno-ekonomskog i političkog razvoja Jugoslavije i Vojvodine i uključuje objavljivanje naučnih i stručnih radova. Osim toga, Institut organizuje naučne i stručne skupove i povezuje se sa drugim naučnim i vaspitno-obrazovnim ustanovama radi unapređivanja naučnog i obrazovno-vaspitnog rada i razmene iskustava.

Na osnovu Nastavnog plana Studijske grupe za marksizam u Institutu za filozofiju i sociologiju sačinjeni su programi za sve predmete koji se u okviru ove grupe izučavaju. Ti nastavni programi su objavljeni u posebnoj publikaciji Instituta (»Marksizam — nastavni planovi i programi«, 1981); njome su obuhvaćeni i nastavni programi predmeta marksističkog obrazovanja (Nauka o društvu, Politička ekonomija i Socijalističko samoupravljanje), koje je usvojio Prosvetni savet SAP Vojvodine, kao i nastavni program za Opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu SFRJ.

Iz nastavnog plana studijske grupe za marksizam mogle bi se, u skladu sa oblastima koje su predviđene za izbor tema diplomskih radova (»Pravilnik o pripremanju i odbrani diplomskog rada na Grupi za marksizam«), izdvojiti sledeće osnovne nastavne discipline:

1. Politička ekonomija i Marksov metod ekonomske analize kapitalizma
2. Sociologija I (Uvod u marksizam i sociološke teorije)
3. Marksistička filozofija
4. Savremeni ekonomski sistemi
5. Sociologija II
6. Istorija marksizma
7. Marksizam i savremena filozofija
8. Istorija Jugoslavije (sa istorijom radničkog pokreta i socijalističke misli)
9. Radnički i oslobodilački pokreti u svetu
10. Društveno-ekonomski sistem SFRJ
11. Teorija države i društveno-političkog sistema SFRJ
12. Teorija i praksa socijalističkog samoupravljanja
13. Sociologija društvene svesti.

Naučnoistraživačka delatnost u Institutu za filozofiju i sociologiju ostvaruje se, uglavnom, radom u okviru višegodišnjih projekata koji se mogu svrstati u dve osnovne grupe:

a. naučnoistraživački projekti (potprojekti) čiji je nosilac Institut (u realizaciji ovih projekata, osim članova Instituta, učestvuju naučni radnici iz drugih ustanova u Novom Sadu i Beogradu);

b. naučnoistraživački projekti (potprojekti) čiji su nosioci druge naučne ili stručne institucije, a u kojima učestvuju nastavnici i saradnici iz Instituta.

Prvom grupom obuhvaćeni su sledeći projekti (potprojekti):

1. »Društvene promene (razvoj) društva u SAP Vojvodini (teorija promena, razvoja, difuzija i praksa u SAP Vojvodini)« — potprojekat naučnog projekta »Sociološko proučavanje naselja i stanovništva Vojvodine«;

2. »Razvoj marksizma u Jugoslaviji (1938—1982)« — istraživačka tema u okviru potprojekta »Istorijska geneza i razvoj SAP Vojvodine od 1945. do 1971. godine« (projekat: »Pokrajina Vojvodina — nastanak, razvoj, položaj i funkcije«);

3. »Nastava marksizma na fakultetima i višim školama u SAP Vojvodini« (istraživački projekat studenata Studijske grupe za marksizam).

U drugu grupu spadaju dva istraživačka projekta (potprojekta):

1. »Titovo delo o socijalističkom vaspitanju mladih i odraslih« — potprojekat naučnog projekta »Titov doprinos savremenom marksizmu i socijalizmu« (nosilac potprojekta Institut za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Novom Sadu) i

2. »Praćenje uspeha generacije učenika od IV do VIII razreda osnovnog vaspitanja i obrazovanja u SAP Vojvodini« (nosioci projekta Institut za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Novom Sadu i Pedagoški zavod Vojvodine).

Institut za filozofiju i sociologiju je (zajedno sa Centrom PK SKV za političke studije i marksističko obrazovanje i Marksističkom katedrom Univerziteta u Novom Sadu) 1983. godine, povodom 100-godišnjice Marksove smrti, organizovao naučni skup »Marksova misao revolucije i protivrečnosti samoupravnog socijalističkog društva«.

Osim toga, članovi Instituta učestvovali su u radu mnogih naučnih i stručnih skupova u zemlji (Univerzitet danas, Nedelja marksističkih rasprava, Naučni skupovi u organizaciji filozofskih društava SR Srbije, SR Hrvatske i SR Slovenije, naučni skupovi u organizaciji Sociološkog društva SR Srbije i Jugoslovenskog udruženja za sociologiju i dr.) i u inostranstvu (XIV Hegelov kongres, međunarodni kongres povodom 2.500-godišnjice Demokritovog rođenja).

Institut za filozofiju i sociologiju je do sada objavio nekoliko knjiga (udžbenika i priručnika): Miloš Nikolić, *Uvod u marksizam*, I deo, 1979. i *Uvod u marksizam*, II deo, 1980; dr Fuada Stanković, *Uvod u političku ekonomiju*, 1982; dr Dušan Đošić, *Socijalističko samoupravljanje — Elementi teorije i prakse socijalističkog samoupravljanja*, 1982; dr Milivoje Naumović, dr Milan Tripković i dr Dragan Koković, *Nauka o društvu*, 1983.

U Institutu za filozofiju i sociologiju radili su sledeći nastavnici i saradnici:

a. sa punim radnim vremenom

dr Borislav Dimković, vanredni profesor (predavanja iz Osnova nauke o društvu za sve studijske grupe Filozofskog fakulteta);
dr Aleksandar Raič, docent (predavanja iz Političke ekonomije i Socijalističkog samoupravljanja za sve studijske grupe Fakulteta);
dr Ferenc Bodrogvari, docent (predavanja iz Filozofije, Etike i Estetike na studijskoj grupi za pedagogiju);
dr Blaž Bošković, docent (predavanja iz Političke ekonomije za sve studijske grupe);
dr Fuada Stanković, docent (predavanja iz Političke ekonomije i Marksovog metoda ekonomske analize kapitalizma za studente marksizma);
Jordan Stefanović, predavač (predavanja iz predmeta ONO i DSZ SFRJ);

b. do polovine, odnosno do trećine punog radnog vremena

dr Miodrag Cekić, redovni profesor (predavanja iz Istorije filozofije za studente na Grupi za marksizam);
dr Milovan Mitrović, docent (predavanja iz Sociologije II na Studijskoj grupi za marksizam);
mr Žarko Milatović, asistent (vežbe iz Savremenih ekonomskih sistema na Grupi za marksizam) i
mr Gordana Vukadinović, asistent (vežbe iz Teorije države i društveno-političkog sistema SFRJ za studente marksizma).

U Institutu sada rade ovi nastavnici i saradnici:

a. sa punim radnim vremenom

dr Milivoje Naumović, redovni profesor (predavanja iz Nauke o društvu za sve studijske grupe na Filozofskom fakultetu);
dr Dragutin Leković, redovni profesor (predavanja iz Istorije marksizma na grupama za marksizam i istoriju; predavanja iz Filozofije i Etike na Grupi za pedagogiju);
dr Milan Kovačević, vanredni profesor (predavanja i vežbe iz Logike sa opštom metodologijom za studente marksizma; predavanja iz Logike i Estetike na pedagoškoj grupi i Logike na Grupi za psihologiju);
dr Dušan Đošić, vanredni profesor, (predavanja iz Teorije i prakse socijalističkog samoupravljanja na Grupi za marksizam i Socijalističkog samoupravljanja za studente ostalih studijskih grupa; rukovođenje radom Opšteg političkog seminara na Studijskoj grupi za marksizam);

dr Milan Tripković, docent (predavanja i vežbe iz Sociologije II, za studente marksizma i vežbe iz Nauke o društvu za studente drugih studijskih grupa);

dr Dragan Koković, docent (predavanja iz Sociologije društvene svesti na Grupi za marksizam i vežbe iz Nauke o društvu na drugim studijskim grupama);

mr Zlatomir Milošev, asistent (predavanja i vežbe iz Istorije filozofije i vežbe iz Marksizma i savremene filozofije na Grupi za marksizam);

mr Radivoj Stepanov, asistent (vežbe iz Teorije i prakse socijalističkog samoupravljanja za studente marksizma i vežbe iz Socijalističkog samoupravljanja za studente ostalih studijskih grupa);

mr Terez Kovač, asistent (vežbe iz Nauke o društvu i Socijalističkog samoupravljanja za studente Filozofskog fakulteta i drugih fakulteta i viših škola na mađarskom jeziku);

Gordana Tripković, asistent-pripravnik (vežbe iz Nauke o društvu na drugim studijskim grupama Filozofskog fakulteta);

Relja Dražić, asistent-pripravnik (vežbe iz Marksističke filozofije i Marksizma i savremene filozofije za studente marksizma);

Miloš Ostojić, predavač Opštenarodne odbrane i društvene samozaštite;

b. do polovine, odnosno trećine punog radnog vremena:

dr Velimir Zeković, red. prof. (predavanja i vežbe iz predmeta Društveno-ekonomski sistem SFRJ na grupi za Marksizam);

dr Stanislav Grozdanić, red. prof. (predavanja iz Metodologije društvenih nauka na grupi za Marksizam);

dr Radivoje Marinković, red. prof. (predavanja iz Teorije i prakse socijalističkog samoupravljanja na grupi za Marksizam);

dr Tihomir Šuvakov, red. prof. (predavanja iz Političke ekonomije na drugim studijskim grupama);

dr Laslo Rehak, red. prof. (predavanja iz Nauke o društvu i Socijalističkog samoupravljanja za studente Filozofskog fakulteta i drugih fakulteta i viših škola na mađarskom jeziku);

dr Čedomir Štrbac, viši naučni saradnik Instituta za međunarodni radnički pokret (predavanja i vežbe iz predmeta Radnički i oslobodilački pokreti u svetu na Grupi za marksizam);

Miloš Nikolić, naučni savetnik, direktor Centra za političke studije CK SKJ (predavanja i vežbe iz Uvoda u marksizam i sociološke teorije i predavanja iz predmeta Marksizam i savremena filozofija na Grupi za marksizam);

dr Ivo Paić, viši naučni saradnik Instituta za međunarodni radnički pokret (predavanja iz predmeta Marksistička filozofija i Marksizam i savremena filozofija na Grupi za marksizam);

dr Marijana Pajvančić, van. prof. (predavanja iz predmeta Teorija države i društveno-politički sistem SFRJ na Grupi za marksizam);

dr Ivan Stojanović, van. prof. (predavanja iz Teorije i prakse socijalističkog samoupravljanja na Grupi za marksizam);

dr Đorđe Popov, van. prof. (predavanja iz predmeta Politička ekonomija i Marksov metod ekonomske analize kapitalizma i Savremeni ekonomski sistemi na grupi za Marksizam);

dr Stanko Novković, van. prof. (predavanja iz ONO i DSZ SFRJ I za sve studente Filozofskog fakulteta);

dr Dimitrije Mladenović, van. prof. (predavanja iz ONO i DSZ SFRJ II za sve studente Filozofskog fakulteta);

dr Svetozar Štiglič, van. prof. (predavanja iz ONO i DSZ SFRJ II za studente Filozofskog fakulteta);

dr Andraš Šagi, docent (predavanja iz Političke ekonomije za studente Filozofskog fakulteta i drugih fakulteta i viših škola na mađarskom jeziku);

Ištvan Balog, predavač (predavanja iz ONO i DSZ SFRJ I i II za studente Filozofskog fakulteta i drugih fakulteta i viših škola na mađarskom jeziku);

dr Jelena Anastasovska, prosvetni savetnik za marksizam u Pedagoškom zavodu Vojvodine (predavanja i vežbe iz Metodike nastave marksizma);

mr Ivan Radosavljević, asistent (vežbe iz predmeta Metodologija društvenih nauka);

mr Milan Doronjski, asistent (vežbe iz predmeta Savremeni ekonomski sistemi);

mr Kosta Josifidis, asistent (vežbe iz Političke ekonomije za studente ostalih grupa);

Danica Drakulić, asistent (vežbe iz predmeta Politička ekonomija i Marksov metod ekonomske analize kapitalizma);

Radmila Keča, asistent (vežbe iz predmeta Teorija države i društveno-politički sistem SFRJ).

Mr Zlatomir Milošev, asistent

INSTITUT ZA ISTORIJU

POČETAK RADA KATEDRE ZA ISTORIJU

Katedra za istoriju osnovana je kad i Filozofski fakultet u Novom Sadu, u jesen 1954. Matična komisija, zadužena da utvrdi kriterijume i obezbedi uslove za početak rada na Filozofskom fakultetu, odlučila je da se osnuje i Nastavna grupa za istoriju. Razlozi su bili višestruki: veliki priliv studenata posle rata na Filozofski fakultet u Beogradu, zatim potrebe u kadrovima za srednje i srednje stručne škole, kulturne tradicije višenacionalne vojvođanske sredine i drugo. Zadatak Katedre je bio da organizuje i unapređuje nastavni i naučnoistraživački rad. Pored istorije, Katedra je u početku organizovala i nastavu iz Osnova društvenih nauka i Osnova pedagoških nauka, koje su se kasnije izdvojile u posebne nastavne jedinice. Redovna nastava na čitavom Fakultetu, pa i na Katedri za istoriju otpočela je 1. decembra 1954. godine. U prvoj i drugoj školskoj godini radilo se po Planu i programu Filozofskog fakulteta u Beogradu, uz svesrdnu pomoć nastavnog kadra toga Fakulteta. No, ubrzo je došlo do izmena u Nastavnom planu i njegovog prilagođavanja potrebama sredine za koju se pripremaju kadrovi. Po novom Nastavnom planu i programu radi se već u toku školske 1957/58. godine, ali školske 1960/61, kad je na čitavom Univerzitetu u Novom Sadu uvedena stepenasta nastava, ponovo dolazi do izmena. Tome je prethodilo ukidanje viših pedagoških škola, pa je prvi stepen, koji se završavao nakon položenih ispita iz druge godine studija, trebalo da pripremi kadar za obrazovanje učenika u osmogodišnjim školama, što su dotad činile više škole. Na drugom stepenu studija je pripreman kadar za srednje škole. Ovakvom načinu studiranja se pristupilo sa željom da se i kadrovi za osnovno obrazovanje pripremaju na najvišim nastavno-naučnim ustanovama. No, već u toku 1965/66. školske godine napuštena je stepenasta nastava i ponovo se prešlo na jedinstveni nastavni plan, jer se došlo do saznanja da su i za rad u osmogodišnjim školama neophodni visokoobrazovani nastavni kadrovi. Po novom nastavnom planu studenti istorije izučavali su tri grupe predmeta. Prva je obuhvatala glavne ili fundamentalne predmete: Istoriju starog veka, Opštu istoriju srednjeg i novog veka, zatim Istoriju naroda Jugoslavije

srednjeg i novog veka i Istoriju Jugoslavije (od 1918. do naših dana). U drugu grupu su spadali tzv. pomoćni predmeti: Arheologija, Pomoćne istorijske nauke, klasični jezici (latinski ili grčki), strani jezik po izboru studenata, Opšta geografija i Regionalna geografija, Geografija SFRJ, Uvod u istorijske studije i Metodika nastave istorije. Treću grupu su činili predmeti opšteg obrazovanja: Osnovi nauke o društvu, Samoupravni socijalizam, Politička ekonomija, Osnovi pedagoških nauka, Genetička i pedagoška psihologija i Osnovi narodne odbrane I i II. I ovaj nastavni plan je vremenom pretrpeo izvesne promene. Odustalo se od Geografije, pa je umesto toga uvedena Istorija umetnosti ili Etnologija, u zavisnosti od opredeljenja studenata. Svi predmeti su polagani usmeno, osim Opšte istorije i nacionalne istorije novog veka i istorije Jugoslavije, gde je pismeni deo ispita bio uslov da se pristupi usmenom delu. Uz to su studenti bili obavezni da urade po jedan seminarski rad iz Opšte i jedan iz Nacionalne istorije, po sopstvenom izboru, u dogovoru s predmetnim nastavnikom.

Nastavni plan i nastavni programi su iz godine u godinu dopunjavani i prilagođavani potrebama društva. Zapravo, pratili su sve promene do kojih je dolazilo u osnovnom i srednjem obrazovanju i prilagođavali se potrebama reformisanog školstva. Do nove bitne izmene u nastavnim planovima i programima došlo je 1978. kad su uvedeni smerovi; trebalo je da smerovi, uz osnovnu struku, pripreme studente istorije i za jednu od grupa predmeta bliskih istoriji. Bila su zapravo predviđena usmerenja za Klasične studije, Arhivistiku, Muzeologiju i marksističku grupu predmeta. Pri uvođenju ovih usmerenja pošlo se od činjenice da se naši diplomirani studenti sve više zapošljavaju po muzejima, arhivima, bibliotekama i drugim sličnim ustanovama, pa su predviđena usmerenja trebala da im pruže dopunska znanja koja bi im omogućila da se u praksi bolje snađu. Zamisao je bila dobra, ali su u realizaciji iskrsli mnogi problemi. Usmerenja zahtevaju angažovanje većeg broja nastavnika, što je povezano sa značajnim finansijskim sredstvima. Uz to je za normalan rad po smerovima potreban veći broj studenata nego što je planom o upisu predviđeno za nastavnu grupu istorije. Zbog svega toga je već na samom početku izvršena redukcija ovog nastavnog plana. Ukinuti su smerovi i uvedeni predmeti po izboru.

Prerastanje Katedre u Institut

Reorganizacijom naučnoistraživačkog rada i univerzitetske nastave u Vojvodini, koja je započela u toku 1975, zahvaćen je i Univerzitet u Novom Sadu, pa i Filozofski fakultet, na kome je umesto dotadašnjih katedara osnovano osam OOUR-a. Jedan od njih je bio Institut za istoriju. Institut za istoriju je nastao integracijom Instituta za izučavanje istorije Vojvodine, koji je osnovan septembra 1968, i Katedre za istoriju Filozofskog fakulteta u Novom Sadu. Integraciji nastavno-naučnih i naučnih usta-

nova pristupilo se s ciljem da se unapredi kako nastavni, tako i naučni rad. Trebalo je, zapravo, postojeći naučni kadar po institutima iskoristiti i za nastavu, a nastavno-naučni kadar sa katedara više angažovati na naučnim projektima. Kad je u pitanju Katedra za istoriju može se slobodno reći da je to bila više formalnost, jer su Katedra za istoriju i Institut za izučavanje istorije Vojvodine još od osnivanja ovog Instituta bili najuže povezani. Direktor i naučni sekretar Instituta su bili sa Katedre, a većina ostalih članova Katedre je bila angažovana u radu na projektima Instituta (kao spoljni saradnici), tako da je Institut, zahvaljujući baš dobrim delom saradnji s Katedrom za istoriju, i mogao da realizuje svoje projekte vezane za izučavanje istorije Vojvodine.

Novooformljeni Institut za istoriju je po sadržini svoga rada nastavno-naučna ustanova, koja se sastoji od nastavnog i naučnog dela osoblja. Naučni deo osoblja osnovni deo dohodka stiče iz rada na naučnim projektima, a nastavni deo iz nastave. No, skoro svi nastavnici su angažovani i u radu na projektima Instituta, dok je dobar deo osoblja iz nauke angažovan u nastavi. Većina njih obično drži po jedan kurs iz oblasti kojom se naučno bavi, a nekima je poveren i čitav predmet (Arheologija, Muzeologija, Arhivistika, Metodologija istorijske nauke). Takav način rada bez sumnje doprinosi unapređenju i nauke i nastave, što je i bio cilj integracije.

Na čelu Instituta nalazi se direktor biran na dve godine iz redova nastavno-naučnog osoblja. Administrativne poslove vode sekretar i daktilograf-zapisničar. Samoupravni organi Instituta su: Nastavno-naučno veće, koje sačinjavaju nastavnici i saradnici Instituta, i Zbor radnih ljudi u čijem radu učestvuju svi članovi Instituta. Postoji i više stalnih komisija: za obračun ličnih dohodaka, za praćenje primene pravilnika za obračun ličnih dohodaka, za stambena pitanja i druge, kao i povremene komisije koje se biraju po potrebi. Pitanja vezana za nastavu u nadležnosti su Katedre, koju sačinjavaju svi članovi Instituta angažovani u nastavi. Poslove Katedre vode šef i sekretar, koji se biraju na dve godine, kao i direktor Instituta.

Nastava i naučna delatnost

Nastava u Institutu se izvodi po Nastavnom planu koji je, nakon mnogih izmena i dopuna poslednjih godina, čini se dobio zadovoljavajuću formu. Predmeti koje studenti slušaju u toku studija podeljeni su u tri grupe: predmeti opšteg obrazovanja, predmeti opšte stručnosti i predmeti uže stručnosti (iz kojih se nastava izvodi u vidu opštih i specijalnih kurseva). Studije se završavaju izradom domaćeg diplomskog rada, koji se nakon položenih svih ispita predviđenih Nastavnim planom brani pred troćlanom komisijom. Studenti su u toku studija dužni da urade i dva seminarska rada: jedan iz Opšte, a drugi iz Nacionalne istorije. Nastavnim planom je predviđeno i polaganje kolokvijuma iz Opšte i Nacionalne istorije, ali nije obavezno.

Nastava iz predmeta opšteg obrazovanja i predmeta opšte stručnosti izvodi se na srpskohrvatskom i na mađarskom jeziku, dok se nastava iz predmeta uže struke izvodi uglavnom na srpskohrvatskom jeziku. Zapravo, kurs iz međunarodnog radničkog pokreta drži se i na srpskohrvatskom i na mađarskom jeziku, a u toku školske 1981/82. i 1982/83. na zahtev studenata mađarske nacionalnosti, a po odobrenju Veća i Saveta Fakulteta, na mađarskom jeziku je izvođena i nastava iz Opšte istorije srednjeg veka. U nastavi su zastupljeni svi predmeti predviđeni Nastavnim planom. Udžbenici, priručnici i neophodna literatura za pripremanje ispita navedena je u nastavnim programima. Treba istaći da za predmete uže struke uglavnom ne postoje udžbenici u bukvalnom smislu reči, jer se ti ispiti ne mogu spremati samo na osnovu udžbenika. U toku predavanja nastavnici upoznaju studente sa izvorima i literaturom i posebno im skreću pažnju na literaturu neophodnu za spremanje ispita. Na seminarskim vežbama analiziraju istorijske izvore i upućuju studente u samostalan rad, obavezujući ih da o pročitanoj literaturi iznose svoje mišljenje. Na taj način ih osposobljavaju da rade seminarske radove i na kraju diplomski rad.

Uz nastavu, osnovnu delatnost Instituta čini naučnoistraživački rad, koji je nakon integracije Katedre za istoriju i Instituta za izučavanje istorije Vojvodine organizovan u okviru projekata. Projekti su formulisani tako da je njima obuhvaćena sva prošlost današnje Vojvodine od praistorije do naših dana, što omogućava i većini nastavnog osoblja da radi na njima. Na projektima je angažovan i veći broj naučnih radnika iz drugih naučnih institucija, ne samo iz naše Pokrajine, već i znatno šire. Rad na jednom projektu obično traje pet godina ,a finansira ga SIZ za naučni rad Vojvodine. U ovom petogodišnjem periodu sa SIZ-om su ugovorena tri projekta u okviru kojih je šest potprojekata i to:

Arheologija praistorijskog i antičkog perioda (potprojekat *Tipovi i funkcije praistorijskih naselja u Vojvodini);*

Istorija naroda i narodnosti Vojvodine od XVI do XX veka (sa četiri potprojekta): a) *Razvitak kapitalističke privrede u Vojvodini,* b) *Društveno-politički problemi novije istorije Vojvodine,* c) *Politička istorija Vojvodine u XX veku* i d) *Istorija Saveza komunista Vojvodine);*

Jugosloveni u fašističkim zatvorima i koncentracionim logorima u II svetskom ratu (radi se u saradnji sa Institutom za savremenu istoriju u Beogradu).

Rukovodioci ovih projekata, odnosno potprojekata, su prof. dr Bogdan Brukner, prof. dr Slavko Gavrilović, prof. dr Bogumil Hrabak, prof. dr Danilo Kecić, dr Kalman Čehak i dr Šandor Mesaroš.

Projekti, međutim, nisu jedini oblik naučnoistraživačkog rada. Nastavnici i saradnici Instituta bave se i problemima koji nisu obuhvaćeni navedenim projektima i sarađuju sa mnogim naučnim institucijama u zemlji i inostranstvu (da pomenemo samo Maticu srpsku, VANU, SANU, Enciklopediju Jugoslavije, En-

ciklopediju Vojvodine itd.). Rezultate svoga rada objavljuju u publikacijama Instituta, u izdanjima SANU, Matice srpske, VANU, u istorijskim časopisima u zemlji i inostranstvu.

O intenzitetu naučnog rada u Institutu za istoriju govori i vrlo obimna izdavačka delatnost obuhvaćena u okviru četiri edicije: monografije, zbornici građe, periodična publikacija pod nazivom *Istraživanja* i edicija *Vojvodina u borbi.* U okviru prve edicije do sada su objavljene 22 monografije članova našeg Instituta i spoljnih saradnika, posvećene političkim, društveno-ekonomskim i kulturnim pitanjima iz prošlosti Vojvodine. Objavljeno je zatim 16 knjiga građe za proučavanje radničkog i sindikalnog pokreta u Vojvodini i deset knjiga časopisa *Istraživanja.* U okviru edicije *Vojvodina u borbi,* koja objavljuje hronike mesta, monografije o značajnim događajima i vojnim jedinicama iz vremena NOR-a i sećanja istaknutih političkih i vojnih rukovodilaca i aktivista iz tog perioda, objavljeno je 38 knjiga. Edicijom rukovodi dr Danilo Kecić.

Institut za istoriju organizovao je i nekoliko naučnih skupova i to 1978. godine *Vojvodina u 1943,* povodom tridesetpetogodišnjice, zatim 1980. skup pod nazivom *Istorijsko mesto i značaj VI pokrajinske konferencije KPJ za Vojvodinu,* 1982. Međunarodni simpozijum arheologa posvećen eneolitu i ranom bronzanom dobu u jugoslovenskom delu Podunavlja, i marta 1984. skup Učešće žena Vojvodine u ratu i revoluciji.

Na svim naučnim skupovima organizovanim u zemlji, počev od Kongresa istoričara preko mnogobrojnih simpozijuma posvećenih raznim pitanjima iz naše ranije ili bliže prošlosti, redovno su učestvovali i članovi našeg Instituta, najčešće sa referatima i saopštenjima. Najmasovnije učešće je bilo na VII kongresu istoričara Jugoslavije, koji je 1977. održan u Novom Sadu, a čiji je domaćin, zajedno sa Društvom istoričara Vojvodine, bio Institut. Zapaženo je bilo učešće nastavnika i saradnika našeg Instituta i na VIII kongresu istoričara Jugoslavije, održanom novembra 1983. u Aranđelovcu.

Naši nastavnici i saradnici s referatima i saopštenjima prisutni su i na međunarodnim skupovima — u Bukureštu oktobra 1964. povodom 100-godišnjice rumunskog naučnika Bogdana Joana, na XIII međunarodnom kongresu vizantologa u Oksfordu 1966, na Kongresu posvećenom rimskoj i grčkoj epigrafici, održanom 1976. u Konstanci u Rumuniji, na Međunarodnom naučnom skupu u Bukureštu posvećenom 50 godišnjici KP Rumunije, naučnom skupu na univerzitetu Jožef Atila u Segedinu 1976, međunarodnim skupovima u Krakovu, Firenci itd.

Nastavnici i saradnici Instituta

Pozamašan je broj nastavnika koji su od vremena osnivanja Katedre za istoriju pa do danas, bilo kao redovni ili honorarni, u kraćem ili dužem vremenskom periodu držali nastavu studentima istorije. Kad je 1954. godine osnovana Katedra za

istoriju, nastavu su dobrim delom izvodili honorarni profesori sa Katedre za istoriju Filozofskog fakulteta u Beogradu, dok je redovnih bilo malo. No, vremenom se situacija menjala, pa je broj honorarnih nastavnika sveden na najmanju meru. Pitanje kadrova je, međutim, uvek aktuelno, naročito kad se radi o stručnjacima za starije vremenske periode, tako da smo i danas prinuđeni da angažujemo neke profesore sa strane.

Sada su na Katedri za istoriju u izvođenju nastave angažovani redovni profesori dr Bogdan Brukner, dr Dušanka Dinić-Knežević, dr Slavko Gavrilović, dr Bogumil Hrabak, Dr Danilo Kecić, dr Čedomir Popov, vanredni profesori dr Ksenija Maricki-Gađanski, dr Lazar Rakić, viši naučni saradnici dr Kalman Čehak, dr Šandor Mesaroš, dr Milenko Palić, docenti dr Milena Dušanić, dr Peter Rokai, naučni saradnik dr Aleksandar Foriškoviće, stručni savetnik Vaso Vojvodić, viši stručni saradnik mr Darinka Zličić i asistenti mr Ranko Končar i mr Mirko Mitrović.

U naučnoistraživačkim projektima su angažovani naučni saradnik dr Jelena Popov, stručni savetnici Milan Petrov i Ljubomir Tabački, stručni saradnik Milan Drča, asistent mr Aleksandar Kasaš i asistenti-pripravnici Branislav Ćurčić, Dragica Galić, Jelena Kolaković i Jagoda Vojvodić.

U Institutu za istoriju zaposleni su još Nada Ivanović, bibliotekar, Ljubica Zuber, daktilograf i Irina Pastovnicki, spremačica.

Ugledu Instituta svojim radom su doprineli i njegovi bivši radnici: redovni profesori dr Branimir Gabričević, dr Stevan Josifović, dr Bariša Krekić, dr Mita Kostić, dr Rastislav Marić, dr Josip Mirnić, dr Petar I. Popović, Đorđe Sp. Radojičić, vanredni profesor dr Branislav Vranešević, naučni savetnici dr Nikola Gaćeša, dr Nikola Gavrilović i dr Kosta Milutinović i asistenti Danica Dimitrijević, Zvonimir Golubović i mr Ivana Radovanovć.

Honorarno su nastavu istorije izvodili poznati stručnjaci kao što su dr Mirko Barjaktarević, dr Ivan Božić, dr Vaso Čubrilović, dr Sima Ćirković, dr Božidar Ferjančić, dr Milutin Garašanin, dr Jovanka Kalić, dr Radovan Samardžić, dr Ilija Sindik, dr Todor Stojkov.

Gostovanja stranih i naših stručnjaka

Radi unapređivanja nastave i nauke Katedra za istoriju je još od samog osnivanja nastojala da se poveže sa svim značajnijim nastavnim i naučnim ustanovama, ne samo u zemlji, nego i u inostranstvu. Jedan od vidova saradnje bio je pozivanje istaknutih naučnika da našim studentima održe predavanja iz oblasti kojom se bave. Tako smo bili u prilici da 1961. godine kod nas gostuje poznati francuski vizantolog Pol Lemerl, profesor Vizantologije na Sorboni; zatim 1964. Aleksandar Obolenski, profesor Vizantologije na Univerzitetu u Oksfordu; godine 1965. Aleksandar Gejštor, profesor Univerziteta u Varšavi; 1967. Mateo Lopez, stručnjak za privredu srednjovekovne Italije; 1981. Janus

Kozlovski, profesor Arheologije Jagelonskog univerziteta u Krakovu; 1983. Rut Trinham, arheolog na Univerzitetu u Berkliju SAD i Hans Hibner, profesor Univerziteta Martin Luter u Haleu NDR; u toku marta 1984. gostovao je engleski istoričar Bazil Dejvidson, o čijoj je knjizi *SOE između četnika i partizana*, koju je 1983. objavila Matica srpska, vođen razgovor u našem Institutu.

Poslednjih godina je naš Institut razvio vrlo živu saradnju s Partijskim institutom u Budimpešti, s kojim je u proleće 1983. potpisan i sporazum o saradnji koja obuhvata razmenu istraživača, zajedničke publikacije, mikrofilmovanje istorijske građe i organizaciju zajedničkih naučnih skupova. U toku te saradnje je nekoliko njihovih članova boravilo kod nas, odnosno naših u Budimpešti.

Institut za istoriju sarađuje i sa svim katedrama i institutima za istoriju, kao i sa drugim naučnim ustanovama u našoj zemlji. Ta saradnja se ogleda u razmeni publikacija, zajedničkom učešću u radu na projektima, držanju predavanja i drugo, ali bi u nekim vidovima mogla biti još intenzivnija. U okviru te saradnje u našem Institutu je gostovalo nekoliko istaknutih stručnjaka: profesor Branislav Đurđev, akademik iz Sarajeva, 1961. i 1977, zatim Alojz Benac, profesor arheologije iz Sarajeva, Tatjana Bregant, profesor arheologije iz Ljubljane i Andrej Mitrović, profesor Filozofskog fakulteta u Beogradu.

Prof. dr Dušanka Dinić-Knežević

INSTITUT ZA PEDAGOGIJU

Razvojni put Instituta za pedagogiju počinje organizacijom nastave pedagoško-metodičkog i psihološkog obrazovanja na svim tada postojećim grupama Filozofskog fakulteta školske 1956/57. godine.

Prvi honorarni nastavnik za predmet Osnove pedagoških nauka bio je po pozivu dr Tihomir Prodanović, docent Filozofskog fakulteta iz Beograda. Na ovoj dužnosti dr T. Prodanović je bio punih 7 godina. Za to vreme je, na njegov predlog, izgrađen čitav sistem pedagoško-psihološkog obrazovanja studenata. Za realizaciju ovog sistema nužno je bilo povećati broj saradnika, pa je 1958. godine izabran za asistenta Borivoj Samolovčev.

Opšti pedagoški seminar

Pošto nije postojala posebna Katedra za pedagogiju, nastavnici ovih predmeta organizaciono su pripadali Katedri za istoriju, kao i ostali nastavnici opštih predmeta na Fakultetu. Blagodareći razumevanju ove Katedre, pedagozi su imali dobre uslove za rad i stručno usavršavanje. U vezi sa uvođenjem stepenaste nastave i formiranjem novih nastavnih grupa (1961. god.) pedagoški predmeti su uvedeni i na prvom i na drugom stepenu, pa se ukazala potreba da se poveća broj nastavnika i saradnika za ove predmete. Tako su 1962. godine izabrani dr Radoslav Ćurić za višeg predavača i Slavko Krkljuš za asistenta. Povećanjem broja kurseva iz pedagoške grupe predmeta i broja nastavnika i saradnika za njihovo izvođenje, delatnost na pedagoško-psihološkom obrazovanju studenata znatno se proširila, pa se ukazala potreba da se za pedagogiju stvori nova organizaciona jedinica. Tako je došlo do osnivanja Seminara za pedagogiju.

Seminar je dobio zadatak da organizuje nastavu iz svih pedagoških predmeta, praktične vežbe studenata svih nastavnih grupa u odabranim osnovnim i srednjim školama, da vrši izbor rukovodilaca ovih vežbi i da sa njima sarađuje.

Studenti u holu Fakulteta

Katedra za pedagogiju

Uspostavljanjem Seminara za pedagogiju učinjen je značajan korak u organizaciji nastave pedagoške grupe predmeta. On se brzo razvijao i osamostaljivao u obimnoj i raznovrsnoj delatnosti. Tako su sazrevali uslovi da se potpuno osamostali i preraste u posebnu katedru. Predlog o osnivanju Katedre za pedagogiju je prihvaćen od strane Veća i Saveta Fakulteta. Katedra za pedagogiju počela je da radi 29. oktobra 1965. godine.

Osnivanje Katedre za pedagogiju predstavljalo je važnu promenu u gledanju na značaj pedagogije u obrazovanju budućih nastavnika za osnovne i srednje škole i njeno mesto na Fakultetu. Pedagoške nauke dobile su nov, ravnopravan tretman i bolje uslove za razvoj.

U novim uslovima saradnici Katedre za pedagogiju su svoje aktivnosti usmerili u nekoliko pravaca. Najpre je trebalo poboljšati položaj pedagoško-psihološke nastavne grupe predmeta u nastavnom planu svih nastavnih grupa na Fakultetu. To se, pre svega, odnosilo na uvođenje posebnog nastavnog predmeta, Genetička i pedagoška psihologija, i vežbi iz Osnova pedagoških nauka. Trebalo je, takođe, angažovati najbolje nastavnike osnovnih i srednjih škola u gradu da budu mentori studentima u praktičnom školskom radu. Posebno važan zadatak bio je priprema koncepcije i uslova za studije pedagoških nauka na našem Fakultetu. Uporedo sa nastavnom delatnošću planirano je podsticanje i organizovanje naučnoistraživačkog rada na Katedri.

Institut za pedagogiju

Katedra za pedagogiju je prerasla u Institut za pedagogiju 1976. godine. Reformom visokoškolskog obrazovanja u zemlji bilo je, između ostalog, predviđeno da se izvrši integracija nastave i naučnog rada u okviru jedinstvenih nastavno-naučnih instituta. Prilikom ove reorganizacije Katedra je, zajedno sa Pedagoškim

institutom SAP Vojvodine, razmatrala mogućnost da se integriše sa naučnoistraživačkim odeljenjem toga instituta. Međutim, do toga iz objektivnih razloga nije došlo.

Novoosnovani Institut za pedagogiju je nastavio započetu delatnost, proširujući obim a zadržavajući kontinuitet rada.

Pedagoško-psihološko obrazovanje budućih nastavnika

Osnovna delatnost Katedre sve do 1972. godine, kada je formirana Nastavna grupa za studije pedagoških nauka, bila je pedagoško-psihološko obrazovanje studenata.

Ta delatnost se izvodila na osnovu postojećih nastavnih planova i programa, a tokom vremena se menjala sa promenama Statuta fakulteta.

Prema prvom nastavnom planu, počev od 1956/57. godine osnovi pedagoških nauka bili su zastupljeni u V i VI semestru sa po 3 časa nedeljno, a u VII i VIII semestru bile su vežbe sa 2 časa nedeljno.

Godine 1960/61. došlo je do izvesnih promena. U VII semestru umesto 2 časa vežbi uvedena su 3 časa predavanja iz metodike nastave stručnog predmeta.

Uvođenjem stepenaste nastave 1961/62. školske godine izvršena su pomeranja pedagoških nastavnih predmeta u nastavnom planu. Osnovi pedagoških nauka predavani su u I semestru sa 2 časa, didaktika u II semestru sa 3 časa, metodika u III semestru sa 2 časa i praktičan školski rad u IV semestru sa 2 časa. Genetička i pedagoška psihologija obrađivana je u I semestru sa 2 časa predavanja i 1 časom vežbi.

Već naredne školske godine bilo je novih predmeta. Osnovi pedagoških nauka (obuhvatili su Didaktiku i Genetičku i pedagošku psihologiju, ranije iskazanu posebno) predavani su u I semestru sa 4 i u II sa 3 časa. Metodika nastave stručnih predmeta za osnovne škole obrađivana je u vidu predavanja u III semestru sa 2 časa dok su u IV semestru bile vežbe sa 2 časa. Metodika nastave stručnih predmeta za srednje škole bila je zastupljena u VII semestru sa 2 časa predavanja i u VIII semestru sa 2 časa vežbi. Ovakvo stanje je bilo samo na grupama društvenih nauka, dok su nastavne grupe prirodnih nauka, iz neobjašnjivih razloga, smanjile broj časova pedagoških predmeta u I semestru sa 4 na 2 i u II semestru sa 3 na 2 časa reduciranjem Genetičke i pedagoške psihologije.

Školske 1964/65. godine napuštena je stepenasta nastava što je izazvalo nove promene. Genetička i pedagoška psihologija uvedena je u IV semestar sa 2 časa nedeljno. Osnovi pedagoških nauka ponovo su vraćeni u V semestar sa 2 časa predavanja i u VI sa 2 časa predavanja i jednim časom vežbi. Metodika stručnih predmeta predviđena je u VII semestru sa 2 časa i praktični školski rad u VIII semestru sa istim brojem časova.

Poslednja izmena u Nastavnom planu izvršena je školske 1967/68. godine. Genetička i pedagoška psihologija proširena je na III i IV semestar sa po 2 časa predavanja i 1 časom vežbi. Osnovi pedagoških nauka takođe su prošireni jednim časom vežbi u V semestru, dok je stanje metodike praktičnog školskog rada ostalo nepromenjeno.

Kao što se može videti u navedenom periodu položaj pedagoško-psiholoških disciplina u nastavnom planu iz godine u godinu je menjan, što se može pripisati nastojanjima koja su bila usmerena ka suzbijanju zastarelih shvatanja da je u sistemu pripremanja nastavnika najvažnije stručno obrazovanje, a da pedagoško-psihološka i metodička sprema dolaze same po sebi.

Programi pedagoško-psiholoških i metodičkih nastavnih predmeta vremenom su proširivani i osavremenjavani, a praktični školski rad bio je predmet posebne pažnje na Katedri. Taj rad je obavljan u osnovnoj i srednjoj školi pod rukovodstvom najboljih nastavnika, koji su upućivali studente kako da posmatraju i kako da organizuju nastavni čas. Svaki student je bio obavezan da prisustvuje određenom broju uglednih časova, da izvodi delimično i potpuno samostalne časove i na kraju da održi diplomski čas pred komisijom.

Rad na pedagoško-psihološkom obrazovanju asistenata

Šezdesetih godina počele su opširne diskusije o reformi visokog školstva i u to vreme je sa velikim interesovanjem razmatrana mogućnost pedagoško-psihološkog obrazovanja mlađih nastavnika i saradnika svih fakulteta na našem Univerzitetu. Imajući sve ovo u vidu, Zavod za univerzitetsku nastavu Novosadskog univerziteta pozvao je Katedru za pedagogiju da organizuje kurseve za pedagoško-psihološko obrazovanje asistenata. Ovaj poziv je prihvaćen, pa je sastavljen program kursa koji je sadržavao elemente teorije vaspitanja, didaktike, pedagoške metodologije, pedagoške psihologije i metodike fakultetske nastave.

S obzirom na velik broj asistenata, svi nisu mogli biti obuhvaćeni jednim kursem. Zbog toga je planirano da se tokom dve školske godine, počev od 1965/66, organizuju četiri kursa, u svakom semestru po 1, za koji su se asistenti dobrovoljno prijavljivali prema svojoj zauzetosti na radnom mestu. Ovaj program potpuno je realizovan.

Ovakav kurs Katedra je održala i za nastavno osoblje Niškog univerziteta školske 1966/67. godine.

U izvođenju programa ovih kurseva pomoć su pružili istaknuti predavači i psiholozi sa Filozofskog fakulteta u Beogradu i Zagrebu.

Kursevi za pedagoško-psihološko obrazovanje asistenata bili su među prvim te vrste u zemlji. Oni su naišli na dobar odjek u našoj univerzitetskoj javnosti i bili su predmet živog interesovanja.

Koncepcija pedagoških studija

Katedra za pedagogiju od svoga osnivanja planirala je organizovanje posebnih pedagoških studija. To pitanje je često razmatrano, tako da je 1971. godine izrađen Projekat nastavnog plana. Dugo pripremanje ovih studija proisteklo je iz njihove složenosti i objektivnih okolnosti zbog kojih je odlagano otvaranje novih studijskih grupa.

Prilikom projektovanja nastavnog plana pedagoških studija imalo se u vidu gašenje učiteljskih škola, a time i prestanak potreba za srednjoškolskim profesorima pedagogije. S druge strane, skoro istovremeno, naglašavana je potreba uvođenja stručnih službi u predškolske ustanove, osnovne i srednje škole. Zbog toga je usvojena koncepcija pedagoških studija sa 2 smera za obrazovanje predškolskih i školskih pedagoga. U skladu s tim sastavljen je i Nastavni plan.

Pri sastavljanju Nastavnog plana uzeti su u obzir svi opšti obavezni predmeti (osnovi narodne odbrane, osnovi nauke o društvu, politička ekonomija, samoupravni socijalizam i strani jezici), uneti su pomoćni predmeti iz psihologije (opšta, genetička i pedagoška) i filozofije (filozofija, logika, etika ili estetika) i, kao najvažniji, stručni predmeti (uvod u pedagogiju, teorija vaspitanja, didaktika, sistem vaspitanja i obrazovanja, pedagoška metodologija, istorija pedagogije i školska ili predškolska pedagogija). Sem toga, predviđen je jedan pomoćni nastavni predmet po izboru sa metodikom. Ovaj predmet je trebalo da pomogne studentima da uspešnije primenjuju pedagošku teoriju u praksi jednog nastavnog predmeta.

Studije su se završavale odbranom domaćeg diplomskog rada, koji predstavlja samostalnu obradu jednog značajnog pitanja iz savremene pedagoške teorije i prakse.

U Nastavnom planu predviđeno je usmeravanje posle IV semestra u dva pravca — na predškolsku i školsku pedagogiju. Usmeravanje je bilo blago, s obzirom na srodnost predškolskih i školskih ustanova.

Manje izmene unete su u Studijski plan 1981/82. godine uvođenjem novih nastavnih disciplina: andragogije i mentalne higijene sa savetovanjem.

Kadrovski sastav Instituta

Kao što je pomenuto, nastavu pedagogije na Fakultetu počeo je predavati 1956. godine honorarni nastavnik dr Tihomir Prodanović. Dve godine docnije izabran je za asistenta Borivoj Samolovčev, a 1962. godine su izabrani dr Radoslav Ćurić i Slavko Krkljuš, koji su do 1965. godine izvodili vežbe iz pedagogije. Iste godine je izabran za višeg predavača dr Radomir Makarić, a 1971. godine izabran je Lajoš Tot, prof. Više pedagoške škole u Subotici, za honorarnog nastavnika Osnova pedagoških nauka na mađarskom jeziku.

Zbog malog broja časova nije se moglo dobiti radno mesto za nastavnika Genetičke i pedagoške psihologije, pa su ovu nastavu izvodili honorarni nastavnici dr Tomislav Tomeković (1962/62. školske godine) i dr Vera Smiljanić-Čolanović (1963/64—1964/65. godine). Nakon toga, nastavu psihologije dobrovoljno su prihvatili dr Radomir Makarić i mr Slavko Krkljuš i izvodili je sve do izbora stalnog nastavnika, dr Lazara Stankova, 1972. godine.

Osnivanje Studijske grupe iz pedagogije iziskivalo je povećanje broja nastavnika za pedagogiju i izbor nastavnika za psihološke i filozofske nastavne predmete. Godine 1973. izabrani su dr Mihailo Palov za vanrednog profesora i Milka Oljača za asistenta-pripravnika. Posle toga za kratko vreme broj nastavnika i saradnika se povećava. Godine 1974. izabrani su mr Emil Kamenov za višeg stručnog saradnika, Isidor Graorac (prestao mu radni odnos 1977. godine) i Ljubica Acigan za asistente-pripravnike, kao i dr Miroslav Radovanović, redovan profesor Medicinskog fakulteta, za honorarnog nastavnika Školske higijene. Posle godinu dana izabrani su mr Slobodan Vasilev za višeg stručnog saradnika i Mara Đukić za asistenta-pripravnika. Krajem 1978. godine došao je Radovan Grandić za asistenta-pripravnika.

Slična situacija je bila i sa nastavnicima psihologije. Godine 1972. izabran je za docenta dr Lazar Stankov, a naredne godine izabrani su za asistente mr Petronila Kapor-Stanulović i Lajoš Genc. Međutim, 1974. godine dr Lazar Stankov odlazi sa Fakulteta, pa su angažovani honorarni nastavnici: Mihailo Roter, viši predavač, dr Dušan Đorđević, docent Filozofskog fakulteta iz Beograda, dr Dragan Krstić, vanredni profesor Filološkog fakulteta iz Beograda, i mr Đorđe Đurić, profesor Više pedagoške škole iz Novog Sada. Nešto ranije izabran je za honorarnog nastavnika Genetičke i pedagoške psihologije za nastavu na mađarskom jeziku mr Jožef Capar, profesor Više pedagoške škole u Subotici. Da bi se pitanje nastavnika psihologije trajnije rešilo, 1976. godine izabrana su tri asistenta-pripravnika: Ana Marjanović, Snežana Milenković i Dušanka Lazarević.

I za filozofske predmete je bilo teško obezbediti nastavu, jer nije bilo ni slobodnih radnih mesta, ni kandidata za izbor. U ovakvoj situaciji našoj molbi su se odazvali da honorarno drže nastavu dr Radmila Šajković (Filozofiju), dr Vuko Pavićević (Etiku) i dr Aleksandar Kron (Logiku), profesori Filozofskog fakulteta u Beogradu. Uskoro je dr Ferenc Bodrogvari izabran za Filozofiju i Etiku i dr Milan Kovačević za Logiku i Estetiku; oni su u skladu sa reorganizacijom Fakulteta zasnovali svoj radni odnos u Institutu za sociologiju i filozofiju.

Od osnivanja opšteg pedagoškog smera, zatim Katedre za pedagogiju i Instituta za pedagogiju, sve do 1978. godine, kada je iz zdravstvenih razloga podneo ostavku, ovim ustanovama je rukovodio, u svojstvu upravnika Seminara, šefa Katedre i direktora Instituta, dr Radoslav Ćurić. Posle njegovog odlaska za direktora Instituta izabran je dr Radomir Makarić, redovni profesor, koji se na toj dužnosti nalazio do svoje smrti.

Posmatrajući razvojni put našeg instituta, može se uočiti da se on u prvoj i drugoj etapi svoga razvoja borio sa velikim kadrovskim teškoćama. Tek osnivanjem Nastavne grupe za studije pedagogije situacija se, blagodareći zauzimanju rukovodstva Fakulteta i upornog zalaganja Instituta, naglo popravila.

Za relativno kratko vreme organizovan je Institut koji se afirmisao u svojoj sredini. Nastava je stabilizovana, a naučnoistraživačka delatnost nastavnika i saradnika postigla je vredne rezultate. Sem toga, u cilju povezivanja pedagoške teorije sa nastavnom praksom uspostavljena je plodna saradnja sa Prosvetnim savetom SAPV, Pedagoškim zavodom Vojvodine i Regionalnim zavodima za prosvetno-pedagošku službu. U okviru te saradnje Institut je učestvovao u pripremanju zakonskih i drugih stručnih dokumenata za reformu pojedinih vrsta škola i dao svoj doprinos unapređenju nastavno-vaspitnog procesa u našim školama. Ostaje, međutim, da nam i dalje predstoje odgovorni zadaci, između kojih na prvo mesto treba istaći osnivanje posebnog naučnoistraživačkog odeljenja pri Institutu.

ORGANIZACIJA I RAD STUDIJSKIH GRUPA (KATEDARA)

Razvoj Studijske grupe (katedre) za pedagogiju

Katedra za pedagogiju, koja je kao posebna studijska grupa počela da radi i upisala prvu grupu studenata školske 1972/73. godine, je najstarija katedra Instituta za pedagogiju.

Vaspitno-obrazovni rad na Katedri za pedagogiju ostvaruje se po Nastavnom planu i programu koji obuhvata, pored opšte-stručnih, i sledeće najvažnije pedagoške nastavne discipline: Uvod u pedagogiju, Teorija vaspitanja, Andragogija i Didaktika, kao predmeti opšte stručnosti; Školska i Predškolska pedagogija, kao uže stručni predmeti. Pored navedenih nastavnih disciplina nastavnim planom su obuhvaćeni i psihološki predmeti: Opšta psihologija, Razvojna i pedagoška psihologija i Mentalna higijena sa savetovanjem.

Saradnici na ovoj Katedri nisu objavili udžbenike koji bi svojom strukturom pokrili u celini jednu od navedenih pedagoških disciplina predviđenih nastavnim programom. No, svojim mnogobrojnim radovima — monografijama, studijama, priručnicima — saradnici Katedre za pedagogiju su doprineli proširivanju postojeće udžbeničke literature za studente.

Katedra za pedagogiju organizuje pedagoško obrazovanje u okviru predmeta Osnovi pedagoških nauka za studente svih studijskih grupa Filozofskog fakulteta.

Nastavnici i saradnici ove Katedre učestvuju i u naučnoistraživačkom radu organizovanom po naučnim projektima. Prva istraživanja bila su vezana za teme iz oblasti Teorije vaspitanja i Istorije pedagogije. Rad na temama bio je u to vreme individua-

lan, a rezultati dobijeni u okviru pojedinih tema objavljeni su kao posebni prilozi: Stavovi studenata o nastavničkom pozivu, Ličnosti vaspitanja u socijalističkom samoupravnom društvu, Ogledne škole u Vojvodini 1955—64. godine, Sistem obrazovanja odraslih u Mađarskoj i dr.

Organizovanjem Instituta kao nastavno-naučne institucije stvaraju se bolje mogućnosti za timska i interdisciplinarna istraživanja u oblasti vaspitanja i obrazovanja.

U škol. 1979/80. godini otpočeo je rad na prvom naučnoistraživačkom projektu Instituta »Vaspitna i obrazovna delatnost i tehnologija u predškolskom, osnovnom, zajedničkom i u prvoj fazi pozivno-usmerenog obrazovanja i vaspitanja u Vojvodini«.

Od 1981. godine započinje rad na makro projektu »Samoupravni preobražaj vaspitanja i obrazovanja i reforma vaspitno-obrazovnog i naučnog procesa u SAP Vojvodini«. U okviru ovog projekta rad je usmeren na dva potprojekta: Pravci i modaliteti socijalističkog samoupravnog preobražaja sistema usmerenog obrazovanja i vaspitanja i potrebe udruženog rada u SAP Vojvodini i Modernizacija vaspitno-obrazovnog rada u opštem vaspitanju i obrazovanju.

Istraživački rad na projektu je planiran u petogodišnjem trajanju i njegova realizacija je u toku.

Drugi makro projekt, koji se ostvaruje zajedno sa Pedagoškim zavodom Vojvodine, je »Praćenje uspeha generacije učenika od IV do VIII razreda osnovne škole u SAP Vojvodini«, kojim je obezbeđen kontinuirani i longitudinalni pristup istraživačkom radu. Na ovom projektu angažovani su i saradnici iz Instituta za filozofiju i sociologiju našeg fakulteta.

Treći projekat u kome učestvuju članovi našeg Instituta ima republičko-pokrajinski karakter. Zajedno sa Institutom za psihologiju u Beogradu izvode se istraživanja o temi »Usklađenost individualiziranog učenja sa sklopom osobina i sposobnosti ličnosti u ostvarivanju efikasnijeg školskog učenja«.

Projekat, u kome takođe učestvuju saradnici naše Katedre, »Titovo delo o socijalističkom vaspitanju mladih i odraslih« ima međurepubličko-pokrajinski karakter, a sastavni je deo projekta »Titov doprinos savremenom marksizmu i socijalizmu«, koji organizuje Institut za međunarodni pokret u Beogradu.

Nastavnici i saradnici Katedre za pedagogiju aktivno su učestvovali na gotovo svim naučnim skupovima koji su organizovani u našoj zemlji u oblasti vaspitanja i obrazovanja: na svim kongresima pedagoga Jugoslavije, na kongresu pedagoga Srbije i na Konferenciji saveza pedagoških društava Vojvodine.

Svojim naučnim prilozima saradnici su učestvovali na naučnom skupu u Novom Sadu koji je bio posvećen temi »Vojvođanski pedagoški časopisi«, zatim na skupu »Titova misao i delo«, »Savremena koncepcija i perspektive obrazovanja nastavnika«, »Kardeljeva misao i delo u socijalističkom vaspitanju« i na međuakademijskom skupu »Vaspitanje i obrazovanje u NOR-u i revoluciji«.

Institut za pedagogiju je, zajedno sa Pedagoškim zavodom Vojvodine, organizovao XI jugoslovensko savetovanje pedagoga, psihologa i socijalnih radnika, a sa Savezom pedagoških društava SAP Vojvodine Okrugli sto na temu »KPJ/SKJ u dokumentima i revolucionarnoj praksi o obrazovanju i vaspitanju«.

U okviru međunarodne saradnje Univerziteta u Novom Sadu sa univerzitetima u Segedinu (NR Mađarska), Regenzburgu (SR Nemačka), Haleu (DR Nemačka) i Užgorodu (SSSR), naši saradnici su boravili na pomenutim univerzitetima ostvarujući posebne programe naučnoistraživačkog rada. Više saradnika naše Katedre učestvovalo je po pozivu na međunarodnim skupovima posvećenim pitanjima vaspitanja i obrazovanja u Čehoslovačkoj, Francuskoj, Engleskoj, SR Nemačkoj, Mađarskoj, Norveškoj i drugim zemljama.

Sa pomenutim univerzitetima, po posebnom programu saradnje, gosti našeg Instituta su bili poznati stručnjaci iz oblasti pedagoških, psiholoških i lingvističkih nauka. Takođe su na našoj Katedri gostovali poznati naučno-pedagoški radnici i profesori Katedre za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Već tradicionalno svake godine se održavaju susreti nastavnika i saradnika dvaju katedara našeg instituta i Odelenja za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Beogradu.

Na Katedri za pedagogiju u stalnom radnom odnosu su dr Slavko Krkljuš, vanredni profesor, docenti dr Ljubica Acigan, dr Emil Kamenov, dr Milka Oljača, dr Slobodan Vasilev, asistent mr Radovan Grandić i asistenti-pripravnici mr Mara Đukić, Marijana Kosanović, Svetlana Kostović i Zoroslav Spevak. Do polovine radnog vremena su angažovani redovni profesori dr Jovan Đorđević i dr Dragutin Leković, vanredni profesori dr Milan Kovačević i dr Lajoš Tot, docenti dr Radmilo Dostanić, dr Ljubomir Kocić i dr Svetislav Stojakov.

U ranijem radu Katedre su kao stalni nastavnici učestvovali redovni profesori dr Radoslav Ćurić, dr Radomir Makarić, dr Mihailo Palov (po odobrenju Veća Fakulteta i sada drži nastavu) i dr Branko Rakić, docent dr Lazar Stankov, asistenti-pripravnici Isidor Graorac, Dušanka Lazarević i mr Ana Marjanović. Do polovine radnog vremena su bili angažovani dr Ferenc Bodrogvari, dr Vasilije Damjanović, dr Dušan Đorđević, dr Ljubo Kaurin, dr Aleksandar Kron, dr Dragan Krstić, dr Vuko Pavićević, dr Miroslav Radovanović, dr Rade Rodić, dr Mihailo Roter i dr Radmila Šajković.

Razvoj Studijske grupe (Katedre) za rumunski jezik i književnost

Začetkom osnivanja Studijske grupe za rumunski jezik i književnost smatra se osnivanje Lektorata za rumunski jezik i književnost 1. X 1974. godine, kada je izabran i prvi lektor, Lia Magdu. Budući da je rumunski romanski jezik, Lektorat se prvih

godina nalazio pri Katedri za francuski jezik i književnost. Do oktobra meseca 1975. godine rumunski jezik postoji na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu kao fakultativni predmet, a od 1975. godine kao izborni predmet za studente svih nastavnih grupa. U aprilu mesecu 1979. godine Lektorat je izdvojen iz Instituta za strane jezike i književnosti, u okviru kojega se jedno vreme nalazio i prelazi u sastav Instituta za pedagogiju. Ovo se može smatrati privremenim rešenjem dok se ne steknu uslovi za osnivanje Instituta za rumunski jezik i književnost.

Još prilikom otvaranja Lektorata postojala je namera da se on razvije u Katedru, a kasnije i u Institut na kome bi se pripremali potrebni kadrovi i izučavali problemi rumunskog jezika u Vojvodini. Osnivanje Studijske grupe za rumunski jezik bilo je neophodno ne samo radi obrazovanja stručnog kadra za nastavu rumunskog jezika i književnosti, već i radi osposobljavanja potrebnog kadra za druge delatnosti: sredstva masovne komunikacije (štampa, RTV, izdavačka delatnost), lektorati na višim i visokim školama na kojima se pripremaju stručnjaci za razne delatnosti. Isticana je i potreba naučnog istraživanja u oblasti rumunskog jezika i književnosti, kao i potreba podizanja i osposobljavanja naučnog podmladka rumunske narodnosti.

Pred kraj 1979. godine počele su konkretne pripreme da se u okviru Instituta za pedagogiju osnuje Studijska grupa za rumunski jezik i književnost.

Uz pomoć i saradnju Instituta za strane jezike i književnosti, Instituta za južnoslovenske jezike, a posebno angažovanjem direktora Instituta za pedagogiju, prof. dr Mihaila Palova, zatim prof. dr Radu Flore sa Filološkog fakulteta u Beogradu i lektora Lie Magdu, sačinjen je Studijski plan i program koji je usvojio Zbor radnika Instituta za pedagodiju, Nastavno-naučno veće i Savet Filozofskog fakulteta, i Skupština SIZ-a za usmereno obrazovanje Vojvodine 26. IX 1981. godine.

Na osnovu tih odluka upisani su studenti u prvu godinu studija školske 1981—82. godine.

Ova Studijska grupa je dvopredmetna (sa jednakim brojem časova), odnosno studenti se mogu opredeliti (uz Rumunski jezik i književnost) za Srpskohrvatski jezik i jugoslovenske književnosti za profesore u školama sa rumunskim nastavnim jezikom ili za Francuski jezik i književnost. Opravdanost ovakvog opredeljenja se vidi u činjenici da budući profesori, usled nedovoljnog broja odeljenja u školama sa nastavom na rumunskom jeziku, ne bi imali zakonom predviđeni broj nedeljnih časova, ukoliko bi studije na ovoj grupi bile jednopredmetne.

Katedra za rumunski jezik i književnost organizuje i nastavu rumunskog jezika kao predmeta po izboru za studente svih studijskih grupa.

Nastavna delatnost na ovoj Studijskoj grupi odvija se po Planu i programu. Obrazuju se kadrovi koji će raditi u nastavi, u naučnoistraživačkom radu u oblasti rumunskog jezika i književnosti, u društveno-političkim, kulturnim i drugim ustanovama i organizacijama, kao prevodioci umetničke književnosti, novinari,

lektori, bibliotekari, kulturni radnici u domovima kulture i dr.

Pored opštih predmeta, predmeta opšte stručnosti koje studenti slušaju na srpskohrvatskom jeziku, postoje predmeti uže stručnosti i to: Savremeni rumunski jezik, Istorija rumunskog jezika sa dijalektologijom, Uvod u lingvistiku, Istorija rumunske književnosti, Teorija književnosti, Jugoslovensko-rumunske kulturne i književne veze, koji se slušaju na rumunskom jeziku. Nastavu drugog predmeta studenti slušaju zajedno sa studentima jednopredmetnih grupa za Srpskohrvatski jezik i jugoslovenske književnosti ili Francuski jezik i književnost.

U pogledu udžbenika i priručnika postoje teškoće, ali svaki nastavnik ima skripta koja se pripremaju za štampanje kao udžbenici. Studenti se služe Seminarskom bibliotekom koja ima preko 2000 knjiga na rumunskom jeziku.

Što se tiče kadrova, prilikom otvaranja Studijske grupe izabrana su dva asistenta-pripravnika u naučnom radu: Ofelija Meza i Marijana Dan Miović, koje su uključene u nastavu. Lektor dr Lia Magdu izabrana je za docenta za rumunski jezik 1982. godine.

Ostali kadrovi su angažovani do polovine radnog vremena i to: dr Radu Flora, red. profesor Filološkog fakulteta u Beogradu, doc. dr Trailo Spariosu, profesor Pedagoške akademije iz Vršca, Emil Filip, predavač Više škole iz Zrenjanina.

Na Katedri za rumunski jezik i književnost postoji i organizovan naučnoistraživački rad u okviru projekta *Savremeni rumunski jezik i pitanja rumunsko-srpskohrvatske dvojezičnosti* sa temama *Srpskohrvatsko-rumunski terminološki rečnik; Mali lingvistički atlas istrorumunskog govora; Čobanska terminologija u južnom Banatu* i *Jezička istraživanja savremene rumunske proze u Vojvodini.*

Razvoj Studijske grupe (Katedre) za rusinski jezik i književnost

Lektorat za rusinski jezik počeo je da radi 1. XII 1972. godine. Rusinski jezik se predavao fakultativno, da bi od 1975. godine postao izborni predmet. U okviru tog predmeta od 1. XII 1975. godine predaje se i rusinska književnost. Tako je bilo sve do prelaska Lektorata iz Instituta za strane jezike u okvir Instituta za pedagogiju (1978). Odlukom Veća i Saveta Fakulteta od 25. III 1980. godine osniva se Studijska grupa za rusinski jezik i književnost, koja školske 1980/81. upisuje prvu generaciju studenata. Sada je ta generacija na trećoj godini studija. Katedra za Rusinski jezik osnovana je Statutom Instituta za pedagogiju maja 1983. godine. Prema planu razvoja, Katedra za rusinski jezik i književnost u periodu od 1986—1990. treba da preraste u Institut za rusinistiku.

Osnovne nastavne discipline na ovoj studijskoj grupi su: Rusinski jezik (svi lingvistički nivoi) i Rusinska književnost.

U grupu uže stručnih predmeta mogu se ubrojiti i predmeti: Ukrajinska književnost i Osnovi savremenog slovačkog, poljskog i ukrajinskog jezika, kao i Istorija Rusina i Folkloristika.

Sve tri generacije studenata slušaju nastavu po Nastavnom planu i programu koji je prihvaćen kao privremeni na početku rada Studijske grupe. Njegova specifičnost je u tome što ima po dve ravnopravne struke: Rusinski jezik i književnost — Srpskohrvatski jezik i jugoslovenske književnosti za profesore u školama sa rusinskim nastavnim jezikom i Rusinski jezik i književnost — Ruski jezik i književnost. Nastavu predmeta iz pomenutih struka izvode nastavnici i saradnici Katedre, zajedno sa odgovorajućim institutima ovog Fakulteta.

Nastavnici i saradnici Katedre do sada su pripremili i objavili jedan udžbenik (J. Tamaš, *Rusinska književnost)* i jedna skripta (J. Ramač, *Rusinska leksika).*

Doprinos proučavanju rusinske književnosti može se smatrati pionirskim, a u rusinskom jeziku predstavlja dalju obradu neproučenih područja rusinske leksikologije i rusinske sintakse.

Katedra ima jedan naučni potprojekat, *Srpskohrvatsko-rusinski rečnik,* na kome se radi već šest godina, a planirano je da se radi 10 godina.

Katedra dosad nije organizovala naučne skupove, a njeni nastavnici i saradnici učestvovali su 1974. i 1978. godine na redovnim petogodišnjim naučnim skupovima u Novom Sadu, posvećenim rusinističkim pitanjima; organizator ovih skupova je Društvo za rusinski jezik i književnost.

U redovnom radnom odnosu na Katedri su dr Julijan Tamaš, docent (izvodi nastavu iz Rusinske usmene književnosti, Opšte književnosti, Rusinske književnosti i Ukrajinske književnosti); mr Julijan Ramač, viši stručni saradnik (izvodi nastavu i vežbe iz predmeta Rusinski jezik kao izborni, Fonetika rusinskog jezika, Morfologija rusinskog jezika, Leksikologija rusinskog jezika i Sintaksa rusinskog jezika); Ksenija Segedi, asistent-pripravnik (drži vežbe iz Rusinskog jezika kao izbornog i predmeta Prevođenje sa ruskog na rusinski i sa rusinskog na ruski jezik), Mihajlo Fejsa, asistent-pripravnik (drži vežbe iz Leksikologije rusinskog jezika).

Razvoj Studijske grupe (Katedre) za psihologiju

Studijska grupa za psihologiju osnovana je 1982. godine i prva generacija studenata upisana je školske 1982/83. godine.

Nastavnim planom ove studijske grupe obuhvaćeni su predmeti iz grupe opšteobrazovnih (isti su kao i na drugim studijskim grupama), predmeti opšte stručnosti — Osnovi pedagoških nauka, Osnovi humane genetike, Fiziološke osnove psihičkih pojava, Metodika nastave psihologije, predmeti po izboru — Uvod u lingvistiku, Kriminologija sa terminologijom, Organizacija informacionih sistema i dr., kao i uže stručni predmeti — Opšta psihologija, Statistika u psihologiji, Metodologija psiholoških istraživa-

nja, Razvojna psihologija, Socijalna psihologija, Pedagoška psihologija, Psihologija rada i drugi.

Sasvim je razumljivo da za ovo kratko vreme postojanja nastavnici na ovoj studijskoj grupi nisu mogli pripremiti posebne udžbenike i studenti se koriste udžbenicima čiji je izbor izvršen prilikom izrade nastavnih programa. Za pojedine predmete bilo bi neophodno da se obezbede novi i bolji udžbenici i priručnici (statistika, psihometrija, mentalna higijena, razvojna psihologija).

Bez obzira na teškoće koje neminovno prate početak rada nove studijske grupe, s pravom se može očekivati da će njen rad značajno doprineti razvoju psihologije u SAP Vojvodini, a i šire. U tekstu Predloga za osnivanje Studijske grupe za psihologiju na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu detaljno je izneseno stanje psiholoških kadrova u Vojvodini, kao i procene potreba u tim kadrovima. Iz teksta proizilazi da je broj psihologa koji su trenutno zaposleniu Vojvodini mali, a potrebe za njima mnogo veće. Pružanjem mogućnosti da se psihologija studira u samoj Pokrajini izašlo se u susret postojećim potrebama za kadrovima. Pored školovanja novog psihološkog kadra, članovi Katedre za psihologiju svojom stručnom, naučnom i javnom delatnošću doprinose razvoju pojedinih psiholoških disciplina. Pregled naučnih projekata koje su vodili ili u kojima su sarađivali, zatim učestvovanja na naučnim skupovima u zemlji i inostranstvu, kao i pregled objavljenih radova, potpuno potkrepljuju iznesenu tvrdnju.

Nastavnici i saradnici Katedre za psihologiju učestvovali su u proteklih 11 godina u mnogobrojnim naučnoistraživačkim projektima. Trenutno najviše vremena posvećuje se projektu Instituta koji finansira SIZ za naučni rad Vojvodine, kao i zajedničkom projektu Instituta za pedagogiju i Pedagoškog zavoda Vojvodine. Pored toga, psiholozi su bili nosioci tema ili saradnici na naučnim projektima koji su rađeni u saradnji sa Medicinskim fakultetom u Novom Sadu, Svetskom zdravstvenom organizacijom, Fondom Ujedinjenih nacija i dr.

Članovi ove Katedre su učestvovali na svim do sada održanim kongresima psihologa Jugoslavije i saborima psihologa SR Srbije, kao i na drugim naučnim skupovima u zemlji i inostranstvu.

Na Katedri za psihologiju rade vanredni profesori dr Đorđe Đurić i dr Nila Kapor-Stanulović, docent dr Lajoš Genc, asistent mr Snežana Milenković, asistenti-pripravnici Vesna Petrović-Backović i Eva Varga. Do polovine radnog vremena su angažovani redovni profesori dr Mihailo Bajić i dr Predrag Ognjenović, docenti dr Aleksandar Krstić i dr Boris Volf, viši stručni saradnik mr Uroš Mladenović i asistent-pripravnik Milan Knežević.

Prof. dr Slavko Krkljuš

INSTITUT ZA JUGOSLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI I OPŠTU KNJIŽEVNOST

Katedra za jugoslovensku književnost osnovana je 1954. godine kao jedna od prvih na novoosnovanom Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Zadatak Katedre je bio da organizuje nastavu na Grupi za jugoslovensku književnost i južnoslovenske jezike. Prema Nastavnom planu za tu grupu — objavljenom u Statutu Filozofskog fakulteta 1956. godine — studenti su imali da slušaju sledeće predmete:

1. Stara jugoslovenska književnost (Đorđe Sp. Radojičić)
2. Primorske i pokrajinske književnosti (dr Dragoljub Pavlović)
3. Narodna književnost (dr Vido Latković)
4. Nova jugoslovenska književnost (Mladen Leskovac)
5. Savremena jugoslovenska književnost (dr Krešimir Georgijević)
6. Svetska književnost (dr Vojislav Đurić a potom Raško Dimitrijević)
7. Teorija književnosti (dr Vido Latković, dr Dragiša Živković)
8. Istorija južnoslovenskih jezika (dr Ivan Popović)
9. Savremeni srpskohrvatski jezik (dr Milivoj Pavlović, dr Milka Ivić)
10. Lektorska vežbanja iz slovenačkog i makedonskog jezika (u početku nisu držana)
11. Strani jezik (nemački, engleski, ruski, francuski)
12. Osnovi društvenih nauka (Radivoj Davidović)
13. Osnovi pedagoških nauka (dr Tihomir Prodanović, dr Borivoje Samolovčev)
14. Predvojnička obuka (Đuro Medić).

Pomenuti predmeti bili su u sastavu Nastavnog plana Grupe A koja se nazivala i »školska«. Sem toga nastavnog plana, postojao je i Nastavni plan koji je važio za Grupu B »vanškolsku«. Umesto Osnova pedagoških nauka, koji je završene studente Fakulteta kvalifikovao za rad u školi, kao drugi predmet bio

je predviđen strani jezik: latinski, italijanski, nemački, mađarski, rumunski, ruski.

Sem pomenutih obaveznih predmeta i za jednu i za drugu nastavnu grupu, predviđena su bila i tri fakultativna predmeta: Istorija jugoslovenskih naroda, Istorija umetnosti i Mađarski jezik i književnost.

Studenti su se radije opredeljivali za varijantu koja im je obezbeđivala sigurniju egzistenciju, a vrlo malo je bilo onih koji su studirali vanškolsku grupu. I nastava iz fakultativnih predmeta nije bila izvođena. Fakultet je tek bio u povoju i nije bilo dovoljno snaga da se organizovanju te nastave posveti potrebna pažnja.

U vezi sa prvim nastavnim planom Grupe za jugoslovensku književnost, trebalo bi izneti nekoliko karakterističnih detalja. Istina, taj plan je, kao i današnji, obuhvatao tri nastavne oblasti: opšteobrazovnu, opštestručnu i užestručnu, ali se od današnjeg bitno razlikovao po zastupljenosti pojedinih predmeta. Od 1973. povećao se broj predmeta marksističkog obrazovanja, a veći je broj predmeta i iz pedagoških disciplina. Studenti tako slušaju i nastavu iz Genetičke i pedagoške psihologije.

Najveće nominalne razlike ticale su se užestručne oblasti, i to onog dela koji se odnosio na književnost. I tada su se predavale Svetska književnost i Teorija književnosti (u prva četiri semestra), ali se u nastavnom planu nisu pominjala imena nacionalnih literatura, iako su i nastavna grupa i Katedra nosili u naslovu reč *jugoslovenska.*

Tokom trideset godina postojanja Katedre, nastavni planovi i programi su se nekoliko puta menjali, a promene su bile usmerene na to da obezbede stvaranje boljeg nastavnog i naučnog kadra koji će biti osposobljen za rad u mnogim sredinama (škole, redakcije časopisa i novina, naučne ustanove i instituti, biblioteke). Izvesne izmene su vršene i mimo utvrđenih i objavljenih planova, kako bi se išlo u korak sa razvojem nauke o književnosti i samim tim i sa dostignućima u sferi društvenog, naučnog i kulturnog života kod nas. S tim u vezi najveće promene su zahvatile izučavanje istorije jugoslovenskh književnosti. Najpre su se, još 1959. godine, kao posebni predmeti počeli predavati: Slovenački jezik i književnost (predmet je predavao prof. dr Rudolf Kolarič) i Makedonski jezik i književnost (predavao je dr Vojislav Ilić). Kasnije je iz tih predmeta izostalo izučavanje jezika; izučavale su se samo makedonska i slovenačka književnost, te su i predmeti izmenili i nazive (Makedonska književnost i Slovenačka književnost). Menjali su se i nazivi predmeta u okviru istorije jugoslovenskih književnosti. Tokom školske 1964/65. godine uvedeni su novi nazivi: Nova srpskohrvatska književnost i Savremena srpskohrvatska književnost. Zatim su oni napušteni u korist drugih književnosti: Srpska književnost i Hrvatska književnost. Od 1970. godine promenjeno je ime, ali i sadržaj predmeta Primorska i pokrajinska književnost i Starija književnost (renesansa i barok). Takođe je izmenjeno ime predmeta Stara jugoslovenska književnost u Srednjovekovna književnost. S ob-

zirom na nešto izmenjen i sadržaj predmeta (najstariji period makedonske i slovenačke književnosti predaje se u okviru odgovarajućih predmeta), sadašnji naziv je Srednjovekovna književnost srpskohrvatskog jezičkog područja.

U duhu novih pogleda na osnovni predmet proučavanja, i Katedra za jugoslovensku književnost, promenila je ime u Katedra za jugoslovenske književnosti.

Novoosnovana Katedra za jugoslovensku književnost počela je da radi u nepovoljnim uslovima. Nekoliko godina po osnivanju na Katedri je u radnom odnosu bio jedan jedini čovek: Mladen Leskovac, književnik, koji je prilikom osnivanja Fakulteta izabran za redovnog profesora. Sem prof. Leskovca nastavu iz književnosti držao je i prof. Đorđe Sp. Radojičić sa Katedre za istoriju. Nešto bolja situacija bila je sa nastavom iz jezika. Savremeni srpskohrvatski jezik predavali su prof. dr Milivoj Pavlović i docent dr Milka Ivić, a Istoriju južnoslovenskih jezika docent dr Ivan Popović. Svi oni su se ubrzo po osnivanju Fakulteta preselili iz Beograda u Novi Sad. Većina nastavnika književnosti dolazila je iz Beograda: prof. dr Dragoljub Pavlović, prof. dr Vido Latković, prof. dr Krešimir Georgijević i doc. dr Dragiša Živković.

Godine 1957. Katedra je dobila i drugog zaposlenog člana: asistenta Božidara Kovačeka, koji je pre toga skoro dve godine bio bibliotekar u Biblioteci Filozofskog fakulteta (doktorirao 1963, docent do 1970. i te godine, pre odlaska sa Fakulteta, izabran za vanrednog profesora).

Do kraja te decenije Katedra je dobila pet novih članova: Ivanku Jovanović, dr Boška Novakovića, Milorada Živančevića, Žarka Ružića i Draška Ređepa. Tako su nastavu iz pojedinih predmeta preuzimali nastavnici i saradnici zaposleni na Katedri, a vremenom su izostajali profesori iz Beograda, tako je 1958. Ivanka Jovanović izabrana za višeg stručnog saradnika za predmet Teorija književnosti (doktorirala 1960, docent 1961, vanredni profesor 1966, otišla u penziju 1971); dr Boško Novaković je iste 1958. došao sa Filozofskog fakulteta iz Sarajeva i izabran je u zvanje vanrednog profesora za predmet Nova jugoslovenska književnost (redovni profesor od 1962, penzionisan 1975); za asistenta za predmet Nova jugoslovenska književnost izabran je Milorad Živančević (doktorirao 1962, docent od 1963, vanredni profesor od 1968, redovni od 1973, sada profesor na predmetu Hrvatska književnost XVIII—XIX veka); za asistenta za Teoriju književnosti izabran je Žarko Ružić 1960. (doktorirao 1973. i iste godine otišao sa Fakulteta); Draško Ređep je bio prvi student jugoslovenske književnosti Filozofskog fakulteta koji je izabran za asistenta na istoj Katedri, za predmet Savremena jugoslovenska književnost (doktorirao 1966, otišao sa Katedre 1971.).

Za razdoblje između 1960—1970. karakterističan je stabilan razvoj Katedre. Katedra se tada popunjavala kadrovima koji su joj nedostajali i donekle se podmlađivala. U tom razdoblju izabrano je još osam novih nastavnika i saradnika, te je tako Katedra bila gotovo kompletirana. To su bili sledeći nastavnici i saradnici: Miroslav Egerić izabran za asistenta za Teoriju knji-

ževnosti 1962. (doktorirao 1970, docent od 1971. za predmet Istorija jugoslovenskih književnosti, vanredni profesor od 1976, od 1981. redovni profesor za Srpsku književnost 20. veka); dr Dragiša Živković je došao iz Sarajeva sa Filozofskog fakulteta i 1962. je izabran za vanrednog profesora za predmet Istorija jugoslovenskih književnosti (redovni profesor od 1963, penzionisan 1978). Predavao je i Teoriju književnosti. Dr Sreten Marić, koji je posle rata živeo u Parizu, izabran je 1962. godine za redovnog profesora za predmet Svetska književnost (penzionisan 1974). Jelka Ređep izabrana je 1963. godine za asistenta za predmet Stara i narodna književnost (doktorirala 1972, docent od 1973. za Srednjovekovnu književnost, vanredni profesor od 1979) a Borivoje Marinković je izabran za asistenta za Noviju jugoslovensku književnost 1965 (doktorirao 1971, redovni profesor od 1977. za predmet Srpska književnost XVIII i XIX veka). Izabran je i asistent za svetsku književnost, Đorđije Vuković (1969, otišao sa Katedre 1972). Posle odlaska prof. dr Rudolfa Kolariča u penziju (1968), nastavu na predmetu Slovenački jezik i slovenačka književnost držao je dr Jože Pogačnik, koji je došao u Novi Sad sa Filozofskog fakulteta iz Zagreba i 1969. izabran za docenta (vanredni profesor od 1971, redovni od 1975, otišao 1982). Pored nastave iz Slovenačke književnosti i nastave iz Slovenačkog jezika (za studente južnoslovenskih jezika), prof. Pogačnik je od 1971—1973. godine držao i nastavu iz Teorije književnosti na I godini.

Period od 60—70-tih godina bez sumnje je važan u razvoju Katedre i zbog toga što su nastavu uglavnom izvodili nastavnici i saradnici sa Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, mada su i dalje, za pojedine discipline, dolazili profesori iz Beograda. Tih godina na Katedri u Novom Sadu predavali su dr Miroslav Pantić (Primorska i pokrajinska književnost), dr Vladan Nedić (Narodna književnost) i dr Zoran Konstantinović (Svetska književnost). 1970. godine došao je dr Svetozar Petrović sa Filozofskog fakulteta u Zagrebu i izabran je za vanrednog profesora za predmet Istorija jugoslovenskih književnosti (renesansa i barok), za redovnog profesora izabran je 1975. Pored nastave iz Književnosti renesanse i baroka, prof. Petrović je počeo da predaje kao poseban predmet metodologiju izučavanja književnosti, Teoriju književnosti za studente II godine (1971—1973). Otišao je sa Katedre 1977. godine.

U vremenskom periodu od sedamdesetih do osamdesetih godina desile su se mnoge promene na Katedri. Pojedini članovi, najstariji, otišli su u penziju: prof. Mladen Leskovac, prof. dr Ivanka Jovanović, prof. dr Sreten Marić, prof. dr Boško Novaković i prof. dr Dragiša Živković, dok su neki opet prešli na druga radna mesta: prof. dr Božidar Kovaček, prof. dr Svetozar Petrović, doc. dr Draško Ređep i asistenti dr Žarko Ružić i mr Đorđije Vuković.

U toku tih desetak godina sa Katedre je otišlo dosta ljudi, ali se isto tako Katedra i kadrovski popunjavala. Za svega nekoliko godina primljeno je šesnaest novih članova, dakle više nego ikad ranije. Kadrovski sastav Katedre se gotovo iz osnova izmenio.

1971. godine za asistenta za Teoriju književnosti izabran je Petar Milosavljević (doktorirao 1974, docent od 1975, vanredni profesor od 1981), za asistenta na Teoriji književnosti izabrana je i Nina Aleksandrov-Pogačnik 1972. (otišla sa Katedre 1982); iste godine izabran je Slobodan Miletić za asistenta na predmetu Svetska književnost (viši stručni saradnik od 1983). Na Katedri je izabrano, u skladu sa zakonskim propisima, i nekoliko asistenata-pripravnika: Jovan Delić za Teoriju književnosti 1972. (magistrirao 1979, od 1980. asistent), Svetlana Branković za Istoriju jugoslovenskih književnosti takođe 1972. (magistrirala 1983), 1973. Marija Kleut za Narodnu književnost (magistrirala, 1975. za asistenta). Od 1978. predaje Narodnu književnost. Mr Slavko Gordić izabran je za višeg stručnog saradnika 1973. za predmet Metodika nastave jugoslovenskih književnosti i srpskohrvatskog jezika i Teoriju književnosti na I godini. Za asistenta-pripravnika za Teoriju književnosti izabrana je Mirjana Stefanović 1974. (magistrirala 1976, asistent od 1977). Katedra se podmlađivala, uglavnom iz redova svojih najboljih studenata. I mada se vodilo računa o podmlađivanju Katedre, moralo se misliti i na činjenicu da je otišlo nekoliko profesora koji su držali nastavu na pojedinim predmetima. 1975. izabran je dr Milorad Pavić za vanrednog profesora za predmet Istorija jugoslovenskih književnosti (od 1977. redovni, predaje Srpsku književnost XIX veka), i dr Radomir Ivanović 1976. za vanrednog profesora za predmet Istorija jugoslovenskih književnosti (redovni od 1980, predaje Makedonsku književnost).

Do osamdesetih godina izabrano je još nekoliko saradnika: Zoja Karanović za asistenta-pripravnika za Narodnu književnost 1976. (magistrirala 1976, asistent od 1979); mr Miodrag Radović za asistenta za Svetsku književnost 1976. (doktorirao 1981, docent od 1982); mr Pero Mužijević, za višeg stručnog saradnika za Svetsku književnost 1976; Nikola Grdinić za asistenta-pripravnika za Teoriju književnosti 1976. (magistrirao 1981, asistent od 1981); Milana Mrazović-Weinbek izabrana za asistenta-pripravnika za predmet Istorija jugoslovenskih književnosti 1976. i mr Mirjana Zavišin 1978. za stručnog saradnika za predmet Istorija jugoslovenskih književnosti (renesansa i barok), 1980, za višeg stručnog saradnika.

U procesu reorganizacije i reforme visokoškolske nastave i naučnoistraživačkog rada, došlo je i do reorganizovanja na Filozofskom fakultetu 1975. godine, te su i radnici Katedre za jugoslovenske književnosti udružili rad i osnovali Institut za jugoslovenske književnosti i opštu književnost 1977. godine. Osnovna delatnost Instituta ostala je i dalje organizovanje nastave iz oblasti književnosti, a osnovni oblik njegovog rada Nastavna grupa za jugoslovenske književnosti. U okviru Instituta postoji, za sada, samo Katedra za jugoslovenske književnosti i srpskohrvatski jezik, te tako i studijska Grupa za jugoslovenske književnosti i srpskohrvatski jezik. U Institutu postoji zamisao da se vremenom, kada mogućnosti budu dozvoljavale, osnuje još jedna katedra, Katedra za opštu književnost.

Statutom Instituta, prilikom osnivanja, bilo je predviđeno timsko bavljenje naučnim radom, u okviru naučnih projekata ili u okviru naučnog odeljenja. Godine 1979. SIZ za nauku SAP Vojvodine usvojio je dva naučna projekta sa kojima je Institut konkurisao: Uzajamne veze i prožimanja književnosti naroda i narodnosti SAPV (rukovodilac prof. dr Milorad Živančević) i Umetnička i narodna poezija rukopisnih pesmarica u Vojvodini u XVIII i XIX stoleću (rukovodilac prof. dr Borivoje Marinković). Na taj način Institut je, pored nastavno-naučnog, počeo da se bavi i timskim naučnim radom. U martu 1980. godine, Institut je prijavio još dva projekta: Revolucija u savremenom srpskom romanu (rukovodilac prof. dr Miroslav Egerić) i Evidentiranje građe za svodni reprint srpske poezije XVIII i polovine XIX veka (rukovodilac prof. dr Milorad Pavić). Sva četiri projekta prijavljena su za sledeći petogodišnji period. Treba naglasiti da gotovo svi nastavnici i saradnici učestvuju u radu na projektima. Rezultati rada na ovim projektima, sudeći po izrađenim prilozima i studijama, kao i po odjecima u javnosti, predstavljaju značajan doprinos nauci o književnosti.

Studenti na ispitu

U periodu od 1979. do danas nastava se održavala po planu i programu iz 1978, odnosno po programu iz 1981. Osnovne nastavne discipline su književna istorija, teorija književnosti, komparativna i svetska književnost.

Kadrovska struktura Instituta se u odnosu na 1979. izmenila. U ovom periodu iz Instituta su otišli prof. dr Jože Pogačnik i Nina Aleksandrova-Pogačnik, prof. dr Milorad Pavić, koji, međutim, i dalje radi do trećine radnog vremena u Institutu. Od vremena odlaska prof. dr Jože Pogačnika slovenačku književnost predaje prof. dr Marija Mitrović iz Beograda, honorarno. U Institut je 1983. primljen Sava Damjanov, za asistenta-pripravnika za Noviju srpsku književnost.

Postdiplomske studije prvi put su bile organizovane na Katedri od 1960—1962. godine. Bio je samo jedan kandidat, te se i nastava odvijala individualno. U periodu od 1973—1976, Katedra za jugoslovenske književnosti je imala organizovan kurs post-

diplomskih studija. Posle prekida od nekoliko godina, u Institutu su od 1980. ponovo organizovane postdiplomske studije i od 80-tih godina do sada su izašle dve generacije. Za razliku od nekadašnjeg načina finansiranja (sredstvima SIZ-a), postdiplomske studije se sada finansiraju od sredstava koja uplaćuju studenti. Na postdiplomskim studijama osim profesora sa Instituta nastavu drže i profesori iz drugih centara (dr Zoran Konstantinović iz Insbruka, dr Zdenko Škreb iz Zagreba, dr Boris Paternu iz Ljubljane), kao i pojedini profesori koji su nekad radili na Fakultetu u Novom Sadu (dr Dragiša Živković, dr Svetozar Petrović, dr Jože Pogačnik). Među predavačima je bilo i uglednih i značajnih književnika koji nisu profesori na drugim fakultetima. Tako je prvoj generaciji studenata, jedan kurs držao književnik Miodrag Pavlović.

Institut za jugoslovenske književnosti i opštu književnost za sada nema izdavačku delatnost, ali je planirano da se ona organizuje tokom ove godine.

Institut za jugoslovenske književnosti i opštu književnost izrastao je na temeljima Katedre za jugoslovensku književnost, osnovane pre trideset godina, 1954. Od osnivanja Katedre a potom Instituta, vodila se briga o tome da se nastava obavlja na visokom, odgovarajućem nivou, da se podjednako neguje i nastavni i naučni rad, kako individualni tako i timski. Nije manje pažnje posvećeno ni brizi o podmlatku i negovanju dobrih međuljudskih odnosa. Odlazak mlađih saradnika u inostranstvo na usavršavanje, mogućnosti dobijanja specijalizacija, kao i držanja lektorata, omogućava im brže i bolje napredovanje u stručnom i naučnom pogledu. Značajan rezultat i doprinos društvu Katedre i Instituta sigurno je i veliki broj diplomiranih studenata književnosti, među kojima danas ima i nastavnika i novinara i bibliotekara i naučnih radnika.

Vrlo veliki broj objavljenih knjiga, studija, naučnih rasprava i drugih priloga članova Instituta, takođe predstavlja ne manje važan doprinos nauci o književnosti ali i ugledu Fakulteta. Pojedini članovi Katedre i Instituta dobijali su, tokom proteklih godina, odgovarajuća priznanja i nagrade za svoj uspešan nastavni i naučni rad. S obzirom na karakter studija književnosti, za pojedine predmete nastavnici su obezbedili odgovarajuće priručnike, skripta i udžbenike. Takođe se i objavljene knjige nekih nastavnika koriste kao udžbenici.

Od osnivanja Katedre do danas šefovi Katedre su bili: prof. Mladen Leskovac, prof. dr Boško Novaković, prof. dr Dragiša Živković i prof. dr Petar Milosavljević. Od osnivanja Instituta vršilac dužnosti direktora Instituta bio je prof. dr Dragiša Živković, potom do izbora za direktora 1977. dr Petar Milosavljević. Od 1979. direktor Instituta je prof. dr Jelka Ređep.

Najviše funkcije na Filozofskom fakultetu vršilo je nekoliko članova Katedre. Dekani Fakulteta bili su: prof. Mladen Leskovac, prof. Đorđe Sp. Radojičić, prof. dr Boško Novaković, prof. dr Dragiša Živković, prof. dr Jože Pogačnik i prof. dr Milorad Pavić,

dok je prof. dr Milorad Živančević bio prodekan Filozofskog fakulteta.

Većina nastavnika i saradnika Instituta učestvovala je tokom ovih tridesetak godina na mnogim domaćim i međunarodnim naučnim skupovima i simpozijima u zemlji i inostranstvu (naučni sastanak slavista u Vukove dane, međunarodni kongresi slavista, kongresi jugoslovenskih slavista, kongresi folklorista, kao i razni drugi tematski skupovi u zemlji i inostranstvu). Učestvovanje na ovakvim naučnim i stručnim skupovima, svakako predstavlja jedan vid bogate i raznovrsne naučne aktivnosti članova Instituta.

U toku proteklih tridesetak godina gosti Katedre i Instituta bili su mnogi naučni radnici i književnici iz zemlje i inostranstva. Tako je poslednjih godina u Institutu bio prof. dr Manfred Jähnichen sa Humbolt Univerziteta u Berlinu (1982. je držao predavanje, a u proleće 1983. i 1984. boravio na istraživačkom radu). Među gostima pomenućemo još prof. dr Rajnharta Lauera iz Getingena, dr Helenu Graudušus i dr Petera Ansela Krasea. Od domaćih naučnika kao predavači su bili prof. dr Zdenko Škreb, iz Zagreba, dr Maja Bošković Stuli iz Zagreba, prof. dr Svetozar Koljević iz Sarajeva, prof. dr Milivoj Solar iz Zagreba i prof. dr Boris Paternu iz Ljubljane. Veliki broj naučnika iz zemlje i inostranstva boravio je u Institutu i u vreme održavanja naučnih skupova, naročito Naučnog skupa slavista u Vukove dane. Jedna od važnih delatnosti pojedinih članova Instituta, a svakako i vidova saradnje sa drugim naučnim ustanovama, fakultetima i odgovarajućim katedrama u zemlji i inostranstvu, jeste i održavanje predavanja tih profesora, kako u zemlji tako i u inostranstvu.

U Institutu za jugoslovenske književnosti i opštu književnost zaposleno je dvadeset radnika, dok su dva nastavnika angažovana do trećine radnog vremena: *redovni profesori:* dr Milorad Živančević, dr Borivoje Marinković, dr Miroslav Egerić i dr Radomir Ivanović; *vanredni profesori:* dr Jelka Ređep i dr Petar Milosavljević; *docent:* dr Miodrag Radović; *viši stručni saradnici:* mr Slavko Gordić, mr Pero Mužijević, mr Mirjana Zavišin i Slobodan Miletić; *asistenti:* mr Marija Kleut, mr Jovan Delić, mr Zoja Karanović, mr Mirjana Stefanović;*asistenti-pripravnici:* Mila Mrazović-Weinbek mr Svetlana Branković; *asistent-pripravnik u naučnom radu:* Sava Damjanov; *bibliotekar:* Zdravko Malbaša. Do trećine radnog vremena angažovani su dr Milorad Pavić, red. prof. i dr Marija Mitrović, vanr. profesor.

Prof. dr Jelka Ređep
Prof. dr Petar Milosavljević

INSTITUT ZA JUŽNOSLOVENSKE JEZIKE

Među prvim katedrama, osnovanim na novoootvorenom Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, bila je i Katedra za srpskohrvatski jezik, a predavanjem istaknutog lingviste i predsednika Srpske akademije nauka i umetnosti Aleksandra Belića, održanim 1. decembra 1954. — obeležen je i početak rada, ne samo ove katedre, nego i Fakulteta. Od samog početka na Katedri su se nalazili: redovni profesor dr Milivoj Pavlović (penzionisan 1962), vanredni profesor dr Petar Đorđić (redovni profesor od 1959, penzionisan 1974), docent dr Pavle Ivić (vanredni profesor od 1959, redovni profesor od 1964, otišao sa Fakulteta na novu dužnost 1972), docent dr Ivan Popović (otišao sa Fakulteta na novu dužnost 1956), a uskoro na Katedru dolaze docent dr Milka Ivić (1955, vanredni profesor od 1959, redovni od 1964) i asistent Aleksandar Mladenović (1956, docent 1963, vanredni profesor od 1968, redovni profesor od 1973). Zahvaljujući tome što se od samog početka na Katedri našao veći broj nastavnika, ona je imala dobre izglede da odgovori i nastavnim i naučnim potrebama sredine u kojoj je nastala. Izborom nastavnika za slovenački jezik (1958) i makedonski jezik (1964) — redovnog profesora dr Rudolfa Kolariča (penzionisan 1968) i docenta dr Vojislava Ilića (vanredni profesor od 1966, redovni profesor od 1971, otišao sa Fakulteta na novu dužnost 1975) stvoreni su uslovi da ova Katedra preraste u Katedru za južnoslovenske jezike. Posle odlaska u penziju profesora Kolariča, nastava iz slovenačkog jezika poverena je dr Joži Pogačniku, profesoru Instituta za jugoslovenske i opštu književnost, a profesor Ilić je nastavio da izvodi nastavu makedonskog jezika i nakon prelaska na novu dužnost. Zahvaljujući dobrom kadrovskom sastavu, nastavu su u najvećoj meri izvodili stalni nastavnici i saradnici (a samo povremeno su angažovani i nastavnici u dopunskom radnom odnosu), čija je neprekidna obaveza bila i rad na nauci. Takva atmosfera stvorena od samog početka, ostala je karakterističnom za Katedru, a kasnije i za Institut i ostala to sve do danas.

Izborom asistenata Dušana Jovića (1958; otišao na novu dužnost 1961) i Jovana Kašića (1962; docent od 1967, vanredni profesor od 1976, redovni profesor od 1982), uglavnom se završava razdoblje u kome je nastavnički i asistentski kadar dolazio sa

strane, i dalje kadrovsko jačanje zasniva se pretežno na stručnjacima koji su diplomirali na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu i/ili na njemu završili postdiplomske studije. U narednom razdoblju izabrani su za asistente: Jasna Melvinger (1964; otišla na novu dužnost 1971), Vera Jerković (1965; docent od 1972, vanredni profesor od 1977, redovni profesor od 1981), Dragoljub Petrović (1966; docent od 1971, vanredni profesor od 1977, redovni profesor od 1982), Milorad Radovanović (1970, docent od 1977, vanredni profesor od 1982), Ljiljana Subotić (1973), Jugoslava Arsović (1973, otišla na novu dužnost 1981, a ponovo se u zvanju lektora vratila 1984). Za docente bili su izabrani dr Jovan Jerković (1972, vanredni profesor od 1976, redovni profesor od 1981) i dr Velimir Mihajlović (1974; vanredni profesor od 1980); u zvanje stručnog saradnika bio je izabran Kosta Dudić (1974, lektor za srpskohrvatski jezik od 1977, otišao u penziju 1983).

Višejezičnost vojvođanske sredine tražila je da se počne misliti na stvaranje lingvističkih kadrova koji bi bili pripremljeni za nastavnike srpskohrvatskog jezika i jugoslovenskih književnosti učenicima kojima ovaj jezik nije maternji. U nastojanju da se zadovolji potreba za ovakvim stručnjacima, na Filozofskom fakultetu je bila osnovana posebna nastavna grupa za Srpskohrvatski jezik i jugoslovenske književnosti za profesore u školama sa mađarskim nastavnim jezikom. U prvo vreme studenti ove grupe uključivali su se u odgovarajuće kurseve na Grupi za južnoslovenske jezike, odnosno na Grupi za mađarski jezik i književnost. Ovakvo rešenje se nije pokazalo uspešnim jer je znatno opterećivalo studente, pored ostalog i zahtevom da oni u potpunosti vladaju mađarskim jezikom, pošto je deo nastave izvođen na tome jeziku. U nastojanju da se pronađu bolja rešenja, šk. g. 1972/73. formira se Katedra za srpskohrvatski kao jezik društvene sredine, kojoj su povereni poslovi oko organizovanja nastave na pomenutoj studijskoj grupi; za šefa ove katedre izabran je Jovan Jerković. Za obavljanje nastave na novoj nastavnoj grupi izabrani su još Sava Babić za višeg stručnog saradnika (1974; stručni savetnik od 1981, vanredni profesor od 1982, otišao na novu dužnost 1983), dr Dušanka Ignjatović, docent (1977, otišla na novu dužnost 1980), a u honorarnom odnosu docent dr Andraš David (vanredni profesor od 1980), Egon Fekete (docent od 1975, vanredni profesor od 1980, prestao sa saradnjom 1983) i Mirjana Burzan (stručni savetnik od 1980, docent od 1984). Nastavni planovi i programi pretrpeli su značajne izmene, usmerene na to da obezbede stvaranje takvog nastavničkog kadra koji će biti što bolje osposobljen za rad u složenim uslovima višejezičke sredine. Uvedeni su novi predmeti koji su obezbeđivali upoznavanje oba jezika, razume se, ne u jednakom obimu i na istom nivou, kao i upoznavanje obeju kultura i njihovo uzajamno prožimanje. Programi postojećih predmeta u znatnoj meri su izmenjeni i koncipirani tako da se na svim jezičkim nivoima ukazuje na razlike u gramatičkoj strukturi između srpskohrvatskog i mađarskog jezika. Ovakav postupak obezbeđuje da se kod studenata stvori svest o tome da se nastava srpskohrvatskog jezika ne može

za učenike mađarske narodnosti izvoditi na isti način kao za one kojima je to maternji jezik; naravno, primarnim je ostao zahtev da studenti ovladaju potrebnim znanjima iz struke i metodike, kojima će se kasnije koristiti u svome radu. Osim toga, studenti se na ovaj način uvode u kontrastivna proučavanja i pripremaju da se i sami mogu uključiti u kontrastivno proučavanje ovih dvaju jezika.

U drugoj polovini šezdesetih godina na Grupi za južnoslovenske jezike diplomiralo je, i uglavnom završilo postdiplomske studije, više odličnih studenata, koji su činili značajan lingvistički podmladak sposoban da se uključi u poslove na proučavanju srpskohrvatskog jezika. Imajući to u vidu, Katedra je pokrenula inicijativu da se pri Filozofskom fakultetu osnuje poseban institut za lingvistiku, koji bi se bavio proučavanjem opštih problema srpskohrvatskog jezika i proučavanjem specifičnih pojava vezanih za područje Vojvodine. Inicijativa je u široj društvenoj zajednici bila prihvaćena, i krajem 1968. god. Institut za lingvistiku je otpočeo sa radom. Tokom narednih nekoliko godina Institut se izdvojio u samostalnu organizaciju u kojoj su se nalazili gotovo isključivo mladi ljudi; dr Velimir Mihajlović, naučni saradnik (vanredni profesor od 1980) i asistenti Gordana Vuković, Milica Grković (naučni saradnik od 1979), Mirjana Jocić, Mato Pižurica, Svenka Savić (naučni saradnik od 1978. i viši naučni saradnik od 1984), a nešto kasnije u Institut dolaze asistenti Vera Vasić (1975) i Ljiljana Devečerski-Nedeljkov (1976), pred kojima je stajao ni malo lak proces stručnog usavršavanja. Mada suočavani sa nizom problema, članovi Instituta su uspeli da, pored niza priloga manjih po obimu i skromnijih po pretenzijama, daju i nekoliko dela koja predstavljaju značajan doprinos nauci i koja mogu poslužiti kao impuls za nove radove iste vrste ili kao osnova za dalja istraživanja. Institut za lingvistiku usmerio se upravo na ona područja i teme koji imaju poseban značaj prvenstveno za vojvođansku sredinu. Specifičnost života ove sredine uslovljena je, pre svega, sastavom stanovništva, što se na odgovarajući način reflektuje i u domenu jezičke problematike. Imajući to u vidu, članovi Instituta su se opredelili za izučavanje fenomena koje obuhvataju nazivi sledećih naučnih projekata: istorije srpskohrvatskog narodnog i književnog jezika, onomastičko-leksička istraživanja na terenu Vojvodine, psiholingvistička istraživanja i usvajanje srpskohrvatskog jezika.

U procesu reforme i reorganizacije visokoškolske nastave i naučnoistraživačkog rada, od dveju katedara Filozofskog fakulteta — Katedre za južnoslovenske jezike i Katedre za srpskohrvatski kao jezik društvene sredine — i Instituta za lingvistiku formirana je u decembru 1977. god. posebna osnovna organizacija udruženog rada: Institut za južnoslovenske jezike. Ovaj proces integracije omogućio je da se u istoj organizaciji okupe ljudi koji obavljaju iste ili slične poslove. Integracija nije obavljena samo formalno i njeni pozitivni rezultati u velikoj meri su već došli do izražaja; oni se ogledaju, s jedne strane, u znatnijem angažovanju nastavnika u ostvarivanju naučnih projekata, kako onih koji su

i ranije rađeni u Institutu za lingvistiku, tako i onih koji su kasnije zasnovani, a s druge, u uključivanju u nastavni proces onih članova Instituta koji su ranije radili samo u nauci.

Današnji Institut za južnoslovenske jezike izrastao je na temeljima koji su stvoreni još pre tri decenije na Katedri za srpskohrvatski jezik, a karakterisali su ih: predanost poslu, podjednako negovanje naučnog i nastavnog rada kao komponenti jedinstvenog procesa, briga o stvaranju naučnog i nastavničkog podmlatka i negovanje skladnih međuljudskih odnosa i saradnje. Nastavljajući tradiciju Katedre za srpskohrvatski jezik (odnosno Katedre za južnoslovenske jezike), Katedre za srpskohrvatski kao jezik društvene sredine i Instituta za lingvistiku, članovi Instituta za južnoslovenske jezike mogu biti, s puno prava, zadovoljni rezultatima postignutim u proteklih trideset godina: naša zajednica dobila je mnoge nastavnike srpskohrvatskog jezika i niz poznatih i priznatih naučnih radnika koji s uspehom nastavljaju, proširuju i obogaćuju delo započeto pre više od četvrt veka, delo koje je novosadskoj lingvistici obezbedilo ugledno mesto u domaćoj nauci o jeziku ali i u lingvistici uopšte, posebno u slavistici. Za svoj uspešan rad u nastavi i nauci članovi Instituta su dobijali i odgovarajuća priznanja: Oktobarsku nagradu Novog Sada dobila su četiri člana Instituta, jedan je dobitnik Oktobarske nagrade Beograda, jedan Sedmojulske nagrade SR Srbije, jedan je nosilac Ordena rada sa zlatnim vencem; tri člana Instituta postali su članovima Srpske akademije nauka i umetnosti, dvoje su članovi Slovenske akademije znanosti in umetnosti, dvoje su članovi Norveške akademije nauka, a jedan je član Američke akademije nauka i umetnosti.

Osnovne nastavne discipline, uglavnom, pokrivaju tri glavne oblasti serbokroatistike: savremeni književni jezik, istoriju srpskohrvatskog jezika uopšte kao i istoriju pisanog jezika u ranijim epohama, i dijalektologiju savremenih narodnih govora. Razume se, ovim trima nastavnim disciplinama i u nastavnim planovima pripada najznačajnije mesto. Međutim, prilikom koncipiranja nastavnih planova vođeno je računa o tome da se u njima nađu takvi predmeti koji će studentima omogućiti ne samo sticanje potrebnih znanja iz serbokroatistike, nego i onih koji će im pomoći da što potpunije sagledaju mesto srpskohrvatskog jezika među drugim slovenskim jezicima, posebno južnoslovenskim; sa dostignućima opšte lingvistike i istorijom ove discipline studenti se upoznaju na odgovarajućim predmetima predviđenim nastavnim planovima. Pošto je srpskohrvatski ugrađen u nastavne planove većeg broja nastavnih grupa na Filozofskom fakultetu, razumljivo je da postoje različiti kursevi ovog predmeta, čiji su programi prilagođeni potrebama odgovarajuće struke. Od osnivanja odgovarajućih katedara neguje se shvatanje da je nastava osnovna obaveza i nastavnika i saradnika, što se ogleda u nastojanjima da se izvođenje nastave obavlja na odgovarajućem nivou, kao i u težnji da se svi časovi predviđeni nastavnim planom održe.

Karakter studija na nastavnim disciplinama koje se predaju u Institutu je uglavnom takav da se studenti prevashodno mo-

raju oslanjati na odgovarajuću literaturu, i da je za pojedine discipline gotovo nemoguće osloniti se samo na jedno delo (udžbenik). Stoga je prilikom objavljivanja pojedinih rasprava i studija vođeno računa o tome, pored ostalog, da budu štampane u publikacijama koje će relativno lako biti dostupne i studentima (Zbornik za filologiju i lingvistiku Matice srpske, Južnoslovenski filolog, ranije Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu i dr.). Pored velikog broja rasprava i studija, članovi Instituta objavili su i nekoliko knjiga ili skripti koje su nezaobilazni priručnici za studente; takvi su, recimo, *Primeri istoriskog razvitka srpskohrvatskog jezika* M. Pavlovića, *Staroslovenski jezik* P. Đorđića, *Dijalektologija srpskohrvatskog jezika* (i na nemačkom) P. Ivića, *Pravci u lingvistici* i *Ogledi iz lingvistike* M. Ivić, *Sociolingvistika* M. Radovanovića, skripta iz srpskoslovenskog jezika V. Jerković, zatim studije o istoriji jezika u Opštoj enciklopediji LARUS (A. Mladenović) i u *Istoriji srpskog naroda* (autori P. Ivić, A. Mladenović i J. Kašić); treba pomenuti i to da su članovi Instituta autori većeg broja udžbenika i drugih priručnika za srednje škole, koje često pomažu studentima da popune ili obnove svoje srednjoškolsko znanje. Studenti se, naravno, koriste i udžbenicima i priručnicima nastalim u drugim fakultetskim centrima.

Praćenje domaće i strane stručne literature, a serbokroatističke i slavističke posebno, kao i neposredni kontakti sa domaćim i stranim naučnicima omogućuju članovima Instituta da budu upoznati sa najnovijim tokovima savremene lingvistike i da se koriste njenim rezultatima; saradnici Instituta su, na primer, prvi u Jugoslaviji primenjivali u svojim radovima rezultate generativne gramatike i jezičke statistike, a pristupilo se sistematski i prikupljanju onomastičke građe, a kasnije i njenoj obradi, u skladu sa savremenim zahtevima u ovoj oblasti. Mnoge oblasti i pojave u serbokroatistici, ranije zanemarene ili, pak, neuočene, opisane su u radovima članova Instituta. Tako su, na primer, proučavane tendencije i proces urbanizacije našeg književnog jezika, problem varijanata u književnom jeziku, detaljno su proučavane mnoge pojave iz morfologije, sintakse padeža i glagolskih oblika, kao i strukture srpskohrvatske rečenice. Upoznavanje sa dostignućima savremene lingvistike (u dobroj meri prezentovanim u knjizi *Pravci u lingvistici* M. Ivić — knjiga je prevedena na veliki broj jezika) bilo je jedan od preduslova za izučavanje i opisivanje određenih pojava u srpskohrvatskom jeziku i stvaranje zaključaka od opštijeg interesa za lingvistiku (isp. knjige *Ogledi iz lingvistike* M. Ivić i *Sociolingvistika* M. Radovanovića i dr.)

Značajan doprinos lingvističkoj i filološkoj nauci predstavljaju radovi posvećeni proučavanju srpsko(hrvatsko)g jezika iz njegove predvukovske epohe, iz XVIII i početka XIX veka, kada su u srpskoj književnosti i stvaranju književnojezičkog standarda najznačajniju ulogu imali krajevi severno od Save i Dunava. Iz proučavanja ovog razdoblja proizašao je niz monografija i veliki broj rasprava i članaka — na tom području urađeno je, nakon osnivanja Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, daleko više nego u svim drugim periodima i svim centrima ukupno. Za-

hvaljujući ovoj delatnosti ta problematika, ranije dosta zanemarena, postala je jednom od najbolje proučenih u nauci o srpskohrvatskom jeziku (isp. u Bibliografiji radove: P. Ivića, A. Mladenovića, J. Jerkovića, J. Kašića).

Znatno su upotpunjena i proširena naša znanja o osobinama u ranijim razdobljima pisanog, pa i govornog, jezika, a donekle su modifikovani ili precizirani zaključci ranijih istraživača, zahvaljujući pre svega radovima M. Pavlovića, P. Đorđića, P. Ivića, A. Mladenovića, V. Jerković. Istraživanja jezika u starijim epohama usmerena su u nekoliko pravaca: da se paleografski opišu sačuvani pisani spomenici, prouči njihova ortografija i jezičke osobine, ne samo fonološke, morfološke i sintaksičke nego i leksičke, posebno onomastičke.

Zahvaljujući u dobroj meri nastojanjima profesora Milivoja Pavlovića i Rudolfa Kolariča u Novom Sadu, posebno u Institutu, obrazovani su kadrovi čiji su naučni rezultati u znatnoj meri unapredili neke, u našoj sredini ranije gotovo potpuno zanemarene, naučne oblasti, kao što su onomastika, psiholingvistika i proučavanje dečjeg govora, odnosno procesa usvajanja srpskohrvatskog jezika u različitim uslovima i na različitim uzrasnim nivoima, kao i proučavanje jezika sredstava masovne komunikacije (radovi V. Mihajlovića, M. Grković, S. Savić, M. Jocić, V. Vasić, G. Vuković, Lj. Nedeljkov).

Dijalektološka istraživanja karakteriše: popunjavanje »belina« na dijalekatskoj karti srpskohrvatskih govora, a donekle i slovenačkog i makedonskog jezika, u skladu sa najsavremenijim zahtevima dijalektologije, kao i nastojanjima da se prikupljena znanja iz dijalektologije sistematizuju (radovi M. Pavlovića, R. Kolariča, V. Ilića, P. Ivića, D. Petrovića, M. Pižurice).

U leksikološko-leksikografskim radovima (P. Ivić, J. Jerković, J. Kašić, V. Petrović, M. Grković, Lj. Nedeljkov, G. Vuković) osvetljene su mnoge pojave i pojedinosti leksičkog fonda srpskohrvatskog jezika — i one dijahronog i one sinhronog karaktera. Među rezultatima iz ove oblasti nalaze se i dvojezični rečnici srpskohrvatskog jezika (minimalni i frazeološki) i nekog od jezika narodnosti u čijoj su izradi učestvovali i saradnici koji nisu zaposleni u Institutu; u nekim slučajevima to su prvi rečnici tih jezika uopšte, a ne samo u određenom tipu rečnika.

Organizovani naučnoistraživački rad otpočela je Katedra za južnoslovenske jezike još 1965. godine u tri oblasti: sintaksi savremenog srpskohrvatskog jezika, istoriji jezika starijeg perioda i istoriji književnog jezika u predvukovskom dobu. U poslove na ovim projektima, pored članova Katedre, bili su uključivani i studenti kao i drugi saradnici van Fakulteta. Osnivanjem Instituta za lingvistiku deo poslova preuzela je ova organizacija, a nakon stvaranja Instituta za južnoslovenske jezike objedinjeni su i kadrovski potencijali i usklađena naučna interesovanja i naučna politika što je pored ostalog, uticalo na povećanje raznolikosti naučnih interesovanja, završavanje poslova na mnogim započetim temama i (pot)projektima, kao i započinjanje rada na većem broju novih naučnih zadataka. Ovakvi zaključci proističu iz poređenja

Institut objavljuje i *Kopče*, zbornike radova sa redovnih skupova prevodilaca, koji se kao »Prevodilačke spone« održavaju u Novom Sadu (do sada su objavljene tri sveske). Pored velikog broja domaćih prevodilaca, na »Prevodilačkim sponama«, pa i u *Kopčama* okuplja se veći broj prevodilaca iz inostranstva, tako da se u ovoj publikaciji nalaze radovi i onih prevodilaca koji prevode sa srpskohrvatskog jezika i onih koji na srpskohrvatski prevode sa nekog stranog jezika ili jezika narodnosti.

Pored velikog broja naučnih i stručnih priloga objavljenih u mnogim domaćim i stranim periodičnim publikacijama i zbornicima, članovi Instituta su autori i niza monografija, rečnika, priručnika i drugih dela, dela koja su objavljena kao posebne knjige, bilo da ih je objavio Institut samostalno ili u saizdavaštvu sa drugim naučnim ili izdavačkim organizacijama (isp. bibliografiju).

U Institutu za južnoslovenske jezike zaposleno je ukupno dvadeset pet radnika: *redovni profesori:* dr Milka Ivić, dr Aleksandar Mladenović, dr Vera Jerković, dr Jovan Jerković, dr Jovan Kašić, dr Dragoljub Petrović; *vanredni profesori:* dr Velimir Mivić, dr Milorad Radovanović; *viši naučni saradnik:* dr Svenka Savić, *naučni saradnik:* dr Milica Grković, *asistenti:* mr Mato Pižurica, mr Gordana Vuković, mr Mirjana Jocić, mr Vera Vasić, mr Ljiljana Subotić, *asistenti-pripravnici:* mr Ljiljana Nedeljkov, mr Vladislava Petrović, mr Jasmina Grković, mr Žarko Bošnjaković, Ivona Žibreg, Gordana Dragin, *lektor za srpskohrvatski jezik:* Jugoslava Arsović, *sekretar Instituta:* Violeta Jovičić.

U toku proteklih decenija kao gosti Katedara odnosno Instituta boravili su mnogi naučni radnici iz zemlje i inostranstva, održavajući predavanja za studente i/ili doprinoseći na druge načine razvijanju saradnje. Među naučnicima iz inostranstva koji su se odazvali pozivu da gostuju na našem institutu (odnosno katedrama) nalazila su se i tako ugledna imena slavistike i lingvistike uopšte kao što su: K. A. van den Berk, V. Braun, A. Vajan, A. Galis, V. P. Gudkov, P. A. Dmitriev, R. Jakobson, O. Klaus, J. Malkiel, A. Martine, K. E. Nejlor, R. Oti, F. Slavski, E. Stankjevič, S. Stojkov, T. Slama-Kazaku, Z. Topolinjska, M. Surdučki, Dž. Fišmen. P. Čučka i dr.

Od domaćih naučnika kao predavači gostovali su na Fakultetu: V. Anić, A. Belić, D. Brozović, B. Vidoeski, M. Kravar, I. Klajn, G. Jovanović, M. Stevanović, M. Pešikan, D. Gortan-Premk, Lj. Popović, M. Dešić, S. Marić, D. Škiljan i dr.

Ovome treba dodati da je veliki broj naučnika i prevodilaca iz zemlje i inostranstva boravio na Fakultetu i u Institutu u okviru naučnih skupova koje je organizovao Institut, pre svega u okviru naučnih sastanaka slavista u Vukove dane i prevodilačkih spona.

Veliki broj gostiju-predavača i iz zemlji i iz inostranstva višestruko je indikativan; on, s jedne strane, govori o zainteresovanosti članova Instituta za naučna zbivanja u drugim sredinama i nastojanjima da se sa njihovim naučnim rezultatima upoznaju ne samo nastavnici i saradnici Instituta i Fakulteta, nego i studenti odgovarajućih nastavnih grupa. Spremnost ovako velikog

broja naučnika da se odazovu pozivima Instituta i njihova želja da dođu u Novi Sad govore, na izvestan način, i o otvorenosti i o ugledu novosadske lingvističke sredine.

I na kraju, deo delatnosti članova Katedre za srpskohrvatski jezik, kasnije Katedre za južnoslovenske jezike, Katedre za srpskohrvatski kao jezik društvene sredine i Instituta za lingvistiku, kao i sadašnjeg Instituta za južnoslovenske jezike, koji je vezan za naučni rad ogleda se u Bibliografiji; a njihov i naučni i pedagoški rad održavaće se još dugo u delovanju stotina i stotina profesora srpskohrvatskog jezika u školama širom Jugo-

Prof. dr Jovan Kašić

INSTITUT ZA MAĐARSKI JEZIK, KNJIŽEVNOST I HUNGAROLOŠKA ISTRAŽIVANJA

Katedra za mađarski jezik i književnost koja je sada u sastavu Instituta za mađarski jezik, književnost i hungarološka istraživanja Filozofskog fakulteta otpočela je sa radom 1959. godine. Ideja o osnivanju Katedre bila je prisutna još u vreme organizacionih priprema za otvaranje Filozofskog fakulteta Beogradskog univerziteta u Novom Sadu. Na svojoj sednici od 14. jula 1954. godine Matična komisija za osnivanje Filozofskog fakulteta odlučila je da se pored Katedre za istoriju, Katedre za jugoslovenske književnosti i srpskohrvatski jezik, Katedre za nemački jezik i Katedre za matematiku osnuje i Katedra za mađarski jezik i književnost. Konkurs za popunjavanje radnih mesta profesora na ovoj Katedri raspisan je tek 1959. godine. Pre toga, godine 1957. osnovan je lektorat za mađarski jezik sa zadatkom da doprinese razvoju jezičke kulture na maternjem jeziku na taj način što će pomoći studentima Fakulteta čiji je maternji jezik bio mađarski.

U vremenu od osnivanja Fakulteta do formiranja Katedre izrađen je nastavni plan Katedre za mađarski jezik i književnost, koji je ušao u prvi statut Fakulteta 1956. godine. Bilo je mišljenja da bi radi lakšeg uključivanja slušalaca čiji maternji jezik nije mađarski bilo poželjno da se predavanja iz mađarske književnosti drže na srpskohrvatskom jeziku po uzoru na praksu nekih katedara Beogradskog univerziteta. Međutim, Savet Filozofskog fakulteta je ipak obezbedio Katedri za mađarski jezik i književnost karakter katedre maternjeg jezika.

Potreba za formiranjem takve katedre je bila očigledna, i to ne samo radi obrazovanja kadrova neophodnih srednjim školama već i radi podizanja nivoa opšte jezičke i književne kulture Mađara u Jugosloviji. Ervin Šinko, prvi šef Katedre za mađarski jezik i književnost, u svom pristupnom govoru 21. oktobra 1959. godine istakao je idejne aspekte rada na Katedri: »Naš je zadatak da duhovne vrednosti iz njihove posebne sfere prenesemo u naš svakodnevni praktičan život, tako da na taj način ovaj, do današnjeg dana najljudskijim intencijama obogaćeni oblik ljudskog društva, socijalizam, zaista postane polazna tačka za stvaranje jedne više kulture koja će obuhvatiti sve manifestacije ži-

vota. To je to što određuje naše zadatke, a i način na koji ćemo pristupiti izvršavanju ovih zadataka«. Pored revizije nastavnih planova i programa, udžbenika za predmet mađarski jezik i književnost u osnovnim i srednjim školama, zatim rada na negovanju jezika štampe, radija i javnog života, zadataka u oblasti narodnog prosvećivanja, izdavanja udžbenika, zadatak zaposlenih na Katedri bio je i davanje podstreka i stručne pomoći prevodilačkoj delatnosti i bibliotekarstvu. Svakako da je jedan od najvažnijih zadataka bio da se studentima na jedan nov način tumači literatura i savremena književna stremljenja. Drugim rečima, ova Katedra je trebalo da doprinese izgrađivanju autentičnog i autohtonog pristupa u proučavanju književnosti uopšte.

Katedra je otpočela svoj život i rad u oktobru 1959. godine sa nastavnim kadrom koji je bio sastavljen od jednog profesora po pozivu (Ervin Šinko), jednog docenta (dr Olga Penavin), jednog stručnog saradnika (Đerđ B. Sabo), jednog asistenta (Laslo Jambor) i dva rukovodioca vežbi (Imre Bori i Mihalj Agošton). Obim časova i broj predmeta zavisio je naravno od kadrovskih mogućnosti. U to vreme predavali su se sledeći stručni predmeti: Stara mađarska književnost, Savremena mađarska književnost, Istorija mađarskog jezika i Savremeni mađarski jezik. Većina predmeta je bila višesemestralna. Savremena mađarska književnost predavana je osam, a Savremeni mađarski jezik šest semestara. Prvi predmet je obuhvatio period od kraja 18. veka do današnjih dana, a drugi i takve posebne oblasti, kao što je dijalektologija. Sem predavanja, držane su i vežbe. Godine 1959. upisana su 34 studenta od kojih je za četiri godine diplomiralo 29.

Zahtevi postavljeni pred Katedru bili su sve veći i trebalo je organizovati nastavu na drugim osnovama i u drugačijim oblicima. Godine 1962. prešlo se na stepenastu nastavu koja je zahtevala još veće napore od malobrojnog kolektiva. Jedno vreme celokupnu nastavu na Katedri su održala dva profesora iz NR Mađarske, ali kolektiv se postepeno popunjavao diplomiranim studentima Katedre. Tako je stvorena mogućnost za razgraničavanje i izdvajanje pojedinih predmeta i za uvođenje novih nastavnih disciplina. Kada se ispostavilo da stepenasta nastava ne daje očekivane rezultate, onda se 1969. godine ponovo prešlo na četvorogodišnje studije.

Pošto se sve više osećala potreba za naučnom ustanovom u kojoj bi se objedinila sva istraživanja koja se odnose na kulturu Mađara u Jugoslaviji u prošlosti i sadašnjosti, Savet Filozofskog fakulteta u Novom Sadu doneo je 21. juna 1968. godine odluku da se osnuje Institut za hungarologiju. Institut za hungarologiju počeo je da radi 1. februara 1969. godine. Za prvog direktora Instituta imenovan je dr Ištvan Seli, docent na Katedri za mađarski jezik i književnost, za naučnog sekretara Ištvan Bošnjak, asistent na istoj Katedri, a u stalnom radnom odnosu za istraživanja mađarsko-srpskohrvatske dvojezičnosti dr Melanija Mikeš, naučni saradnik, za istraživanje mađarsko-srpskohrvatskih književnih i kulturnih veza dr Magdalena Veselinović Šulc,

nom Institut za mađarski jezik, književnost i hungarološka istraživanja.

Praksa i svakodnevni život su postavili nove zahteve pred nastavnike i saradnike Katedre za mađarski jezik i književnost. Od 1974. godine uvedene su smerovi. Sem pedagoško-nastavničkog smera nastava je organizovana i za prevodioce, bibliotekare i kulturologe. Bila je planirana i nastava na smeru za novinarstvo, ali do danas taj smer nije otvoren.

Katedra je u nekoliko navrata organizovala nastavu za studente trećeg stepena, a studentima na četvorogodišnjim studijama je omogućeno da pored opštih i stručnih predmeta biraju i predmete prema svom ličnom interesovanju. Tako su uvođeni predmeti po izboru: Semantika, Dramaturgija, Folkloristika, Finugristika. Svakog semestra se organizuju posebni kursevi, specijalni kolegijumi iz nekoliko oblasti.

U sklopu Katedre rade i dva lektorata, jedan za studente čiji je maternji jezik mađarski, a upisani su na druge katedre Filozofskog fakulteta, a drugi za studente čiji maternji jezik nije mađarski. Godine 1980. pri Katedri je osnovan i lektorat za finski jezik sa lektorima Sylvia Soramäki (1980/81) i Hannu Kantinkoski od 1982. godine.

U sastavu Instituta je biblioteka sa oko 25.000 knjiga i preko 100 raznih publikacija, pa se smatra najvećom u nas bibliotekom izdanja na mađarskom jeziku. Upravo zato su ovde velike mogućnosti za šire naučno i stručno obrazovanje studenata.

Nastavni plan i program Katedre usvojen osamdesetih godina sadrži sledeće predmete uže i šire stručnosti: Stara mađarska književnost, Istorija mađarske književnosti XIX veka, Istorija mađarske književnosti XX veka, Uvod u nauku o književnosti, Teorija književnosti, Svetska književnost, Istorija mađarske književnosti u Jugoslaviji, Uzajamne veze mađarske književnosti i književnosti naroda Jugoslavije, Narodna književnost, Semiotika, Dokumentacija, Folkloristika, Istorija estetike, Dramaturgija, Pravopis, Fonetika i fonologija, Leksikologija i morfologija, Sintaksa, Uvod u opštu i mađarsku lingvistiku, Istorija mađarskog jezika, Dijalektologija, Negovanje jezika, Finugristika, Semantika, Metodika nastave mađarske književnosti, Metodika nastave mađarskog jezika, Metodika nastave mađarskog jezika kao jezika društvene sredine, Istorija mađarskog naroda. Na smerovima su uvedeni i drugi predmeti: Teorija prevođenja, Tehnika prevođenja i tumačenja, Kontrastivna gramatika i stilistika, Bibliotečko poslovanje, Bibliotečki izvori informacija, Osnovi teorije kulture, Sociologija kulture, Sistemi organizovanja kulturne aktivnosti, Osnovi informatike i statistike, Poslovanje kulturnih ustanova, Sredstva masovne komunikacije.

Katedra izdaje od 1969. godine godišnjak Tanulmányok/Studije, a štampala je i nekoliko udžbenika i priručnika: B. Szabó György: Régi magyar irodalom I. 1960., Balázs Piri Aladár: A magyar nyelv mondattana, é. n., Dr. Horváth Mátyás: A magyar mint a társadalmi környezet nyelve tanításának módszertana, 1982., Mgr. Bagi Ferenc: Mađarski jezik I—II 1983.

Od početka šezdesetih godina studenti Katedre učestvuju u dijalektološkim istraživanjima i prikupljanju materijala na terenu. Godine 1962. boravili su u severnoj Bačkoj, 1963. u Međumurju, zatim u Slavoniji (1966), u Skorenovcu (1967), u Segedinu (1968), u Baranji (1969), u Telečki (1971), u Pačiru (1972), u Gunarošu (1975), ponovo u Međumurju (1977), u Tordi (1980), u Bezdanu (1982), u Skorenovcu (1983) i u Slavoniji (1984). Na Katedri je osnovan naučni kružok studenata, koji je organizovao nekoliko simpozijuma i čiji su članovi bili gosti naučnog kružoka studenata u Segedinu.

Na Katedri za mađarski jezik i književnost nastavu su izvodili ili izvode sledeći nastavnici i saradnici (u stalnom radnom odnosu):

Ervin Šinko, red. prof. 1959—1967
(Savremena mađarska književnost)
dr Olga Penavin, red. prof. 1957—1984
(Istorija mađarskog jezika, Savremeni mađarski jezik, Uvod u lingvistiku, Uvod u opštu i mađarsku lingvistiku, Dijalektologija, Metodi savremene lingvistike, Sintaksa II)
Đerđ B. Sabo, stručni saradnik, 1960—1963
(Stara mađarska književnost)
dr Imre Bori, red. prof., 1960—
(Istorija mađarske književnosti od 1772., vežbe, Stara mađarska književnost, Istorija mađarske književnosti XX veka, Uzajamne veze mađarske književnosti i književnosti naroda Jugoslavije, osnivač studija, Istorija mađarske književnosti u Jugoslaviji, osnivač studija, Svetska književnost)
Mihalj Agošton, stručni savetnik, 1960—
(Fonetika, Pravopis, Sintaksa, Gramatika savremenog mađarskog jezika, Mađarski jezik — lektorat)
mr Piroška Čaki, stručni savetnik, 1960—
(Bibliotečko poslovanje, Dokumentacija)
Laslo Jambor, asistent, 1960—1962
(Savremeni mađarski jezik, vežbe)
dr Ištvan Seli, red. prof. 1962—1983
(Uvod u nauku o književnosti, Stilistika, Metodika nastave mađarske književnosti, Estetika, Istorija mađarske književnosti XIX veka, Svetska književnost)
Aladar Balaž Piri, viši stručni saradnik, 1962—1978
(Sintaksa I, Savremeni mađarski jezik)
dr Janoš Banjai, vanr. prof., 1964—1983
(Savremena mađarska književnost — vežbe, Teorija književnosti, Uvod u nauku o književnosti, Estetika, Narodna književnost, Semantika, Semiotika)
dr Lajoš Matijević, red. prof., 1966—1983
(Istorija mađarskog jezika, Negovanje jezika)
dr Ištvan Bošnjak, vanr. prof., 1967—
(Istorija mađarske književnosti XIX veka — vežbe, Stara mađarska književnost, Narodna književnost)

mr Julija Mirnić, lektor, 1968—1976
(Mađarski jezik — lektorat)
dr Laslo Gerold, doc., 1971—
(Istorija mađarske književnosti XIX veka — vežbe i predavanja, Svetska književnost — vežbe, Dramaturgija)
dr Čaba Utaši, doc., 1972—
(Istorija mađarske književnosti XIX veka, vežbe, Istorija mađarske književnosti XX veka, vežbe, Istorija mađarske književnosti u Jugoslaviji, Svetska književnost, vežbe i predavanja)
Đerđ Pap, asistent, 1973—
Pravopis, Kontrastivna gramatika, Tehnika prevođenja i tumačenja
dr Maćaš Horvat, doc., 1974—
(Metodika nastave mađarskog jezika, Metodika nastave mađarske književnosti, Metodika nastave mađarskog jezika kao jezika društvene sredine, Istorija mađarskog jezika)
Beata Tomka, asistent, 1975—
(Uvod u opštu i mađarsku lingvistiku — vežbe, Leksikologija književnosti — vežbe)
dr Karolj Jung, stručni saradnik, 1975—
(Mađarski jezik — lektorat)
mr Iren Lanc, asistent, 1976—
(Uvod u opštu i mađarsku lingvistiku — vežbe), Leksikologija i morfologija — vežbe i predavanja, Istorija mađarskog jezika — vežbe)
mr Ferenc Bagi, lektor, 1978—
(Mađarski jezik po izboru — lektorat)
dr Jožef Vajda, doc., 1979—1982
(Morfologija, Sintaksa I, Kontrastivna gramatika)
Bela Čorba, lektor 1982—
(Mađarski jezik — lektorat)

Kao honorarni saradnici nastavu su izvodili:

dr Pal Šatai, asistent
(Savremeni mađarski jezik — vežbe)
dr Andraš David, vanr. prof.
(Metodika nastave mađarskog jezika i književnosti)
dr Arpad Lebl, red. prof.
(Istorija mađarskog naroda)
mr Laslo Pašćik, asistent u naučnom radu
(Bibliotečki izvori informacije)
dr Šandor Mesaroš, viši naučni saradnik
(Istorija mađarskog naroda)
dr Katalin Kaić, naučni saradnik
(Teorija kulture, Teorija sociologije kulture, Istorija umetnosti)
mr Laslo Molnar Čikoš, asistent u naučnom radu
(Tehnika govora — vežbe i predavanja- Mađarski jezik za studente Katedre za strane jezike — vežbe i predavanja)
Ferenc Junger, asistent u naučnom radu

(Mađarski jezik — lektorat)
Geza Tripolski, muzeolog
(Poslovanje kulturnih ustanova)
Đula Feher, urednik TV Novi Sad
(Sredstva masovne komunikacije)
dr Velimir Penavin, prosvetno-pedagoški savetnik
(Osnovi informatike i statistike).

Od stranih stručnjaka u izvođenju astave su bili angažovani *doc. dr Kalman Kovač* iz Debrecena (1962—1964, predavanja iz Istorije mađarske književnosti XIX veka) i *doc. dr Gergelj Sergelj* iz Budimpešte (1964—1966, predavanja iz Istorije mađarske književnosti XIX veka).

U naučnoistraživačkim projektima Instituta za mađarski jezik, književnost i hungarološka istraživanja su angažovani:

Eržebet Čanji, asistent-pripravnik
mr Marta Čeh Sabo, asistent
mr Mikloš Hornjik, asistent
dr Karolj Jung, stručni saradnik
Ferenc Junger, asistent
dr Katalin Kaić, naučni saradnik
Balaž Kek, asistent
dr Melanija Mikeš, naučni saradnik
mr Laslo Molnar-Čikoš, asistent
mr Laslo Pašćik, asistent
Imre Pato, asistent
mr Đenđi Refle, asistent
dr Magdalena Veselinović-Šulc, viši naučni saradnik

Od ovih radnika u nastavi su angažovani mr Laslo Molnar-Čikoš i mr Laslo Pašćik.

Bibliotekar u seminarskoj čitaonici je mr Eržebet Juhas a sekretar Instituta je Valerija Pete.

Doc. dr Čaba Utaši

INSTITUT ZA SLOVAKISTIKU

Institut za slovakistiku Filozofskog fakulteta u Novom Sadu je osnovan 15. decembra 1975. godine kao OOUR u okviru radne organizacije Filozofski fakultet u Novom Sadu, slično kao što je tada osnovano i ostalih sedam naučno-obrazovnih instituta ovog Fakulteta radi obavljanja obrazovnog i naučnog rada, kao i transfera znanja, u pojedinim drugim srodnim strukama humanističkih nauka koje se predaju ili izučavaju na ovom Fakultetu. Njegova delatnost je određena prvenstveno kao pozivno-usmereno obrazovanje i vaspitanje visokog stupnja radi sticanja najviše spreme iz oblasti slovačkog jezika i književnosti, kulturne istorije, umetnosti, etnografije i drugih disciplina slovakističkih nauka, kao i za prevodilački, kulturološki, nastavnički, publicistički i bibliotekarski smer ovih nauka. On se pored toga bavi istraživanjem, povezivanjem i saradnjom o ovoj struci, naučnom dokumentacijom, objavljivanjem radova i vršenjem usluga, tako da osim radnika u nastavi, ima i radnike koji su angažovani samo u naučno-istraživačkom radu, i to kako u oblasti konstrastivnih izučavanja srpskohrvatskog i slovačkog jezika, tako i u oblasti kulturne istorije Slovaka u Vojvodini.

Stvaranje ovog Instituta tesno je povezano sa osnivanjem Filozofskog fakulteta u Novom Sadu 1954. godine, u okviru kojeg je 1961. godine otpočela dvogodišnja, a 1968. godine i četvorogodišnja visokoškolska nastava slovačkog jezika i književnosti, i to najpre u okviru tadašnje Katedre za istočne i zapadne slovenske jezike i književnosti koja je predviđena odmah pri osnivanju Fakulteta 1954. godine, a utvrđena već u prvom statutu Fakulteta 1956. godine. Tada se ova Katedra razvijala u krilu opšte jugoslavistike, i to sve do 1961. godine kada je uporedo sa otvaranjem Nastavne grupe za slovački jezik i književnost otpočela sa svojim samostalnim radom. Usled daljeg razvoja ova se Katedra 1972. godine razdvojila u Katedru za ruski jezik i književnost i Katedru za slovački jezik i književnost. Od 1975. godine Katedra za slovački jezik i književnost pripada novostvorenom Institutu za slovakistiku, u okviru kojeg se od 1977. godine nalaze i radnici u naučnom radu izvan katedre.

Sve su ovo značajni međaši na permanentnom uzlaznom putu razvitka slovakistike na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu,

a ujedno i šire, u kulturi, obrazovanju i nauci SAP Vojvodine, jer Institut za slovakistiku danas već predstavlja jednu uglednu i uticajnu asocijaciju i radnu celinu najboljih vojvođanskih stručnjaka za slovački jezik i književnost, za slovačku kulturu i za druge discipline slovakističkih nauka. Svojim sadašnjim vrhunskim dometom i svojim modernim institucionalnim ustrojstvom ovaj Institut ujedno kumulira u sebi jedno specifično razvojno oličenje mnogih stvaralačkih težnji dugotrajnog razvitka sveukupne kulture, prosvete, književnosti i nauke Slovaka u Vojvodini.

U prvom periodu svoga postojanja, od 1961. do 1968. godine, dok je obezbeđivala samo nastavu za I stepen tadašnjih fakultetskih studija, ona je bila još u fazi svog organizacionog, kadrovskog i materijalnog okupljanja i konsolidovanja. U organizacionom smislu njen najpreči zadatak je tada bio u organizovanju nastave, tako da su se tada izrađivali brojni elaborati, nastavni planovi, nacrti nastavnih programa i drugi materijali, i to odmah sa orijentacijom na potpune četvorogodišnje fakultetske studije, koje je za predmet Slovački jezik i književnost predviđao i doneo već i Statut fakulteta iz 1962. godine, dakle čitavih šest godina pre početka upisa studenata u treću godinu studija.

U kadrovskom smislu Fakultet je već tri godine pre upisa prvih studenata u prvu godinu studija, 1958. godine, izabrao u svoje redove prve radnike iz slovakističke struke, i to jednog lektora (Jan Kmeć) i jednog asistenta (Daniel Dudok) koji je na Fakultetu stalno i ostao. Radi otpočinjanja nastave I stepena, 1961. godine se na Fakultet u svojstvu predavača književnosti vratio i pređašnji lektor, a angažovan je i honorarni lektor-predavač iz Beograda (Mihal Filip). U izgrađivanju pedagoško-metodskih osnova za rad ove grupe značajan je bio doprinos iskusnog profesora više škole dr Mihaila Palova koji je 1963. i 1964. godine kao honorarni nastavnik za ove studente na slovačkom jeziku držao kurseve, oglede i ispite iz Metodike nastave slovačkog jezika.

U smislu početnog materijalnog opremanja sa bivše Pedagoške škole u Novom Sadu je u Biblioteku Filozofskog fakulteta preneto više od hiljadu primeraka slovačkih knjiga i u par navrata su vršene nabavke drugih neophodnih knjiga i časopisa iz ČSSR, a sređivala se i osnovna naučna dokumentacija iz slovakističke struke. Vežbaonica za hospitovanja, metodske vežbe i praktične ispite studenata slovačkog jezika organizovana je najpre zbog pogodnih saobraćajnih veza pri Osnovnoj školi u Kisaču, ali je početkom 1964. godine radi obezbeđenja boljih uslova za rad preneta u Osnovnu školu Jana Čajaka u Bačkom Petrovcu, gde je ostala sve do ukidanja stepenaste nastave i prenošenja metodskih vežbi na Gimnaziju Jana Kolara u Bačkom Petrovcu.

Fakultet je kao celina ovu novu struku i nastavu odmah dobro prihvatio, tako da su npr. 1963. godine u njenom zborniku članaka povodom stogodišnjice smrti poznatog slovačkog i jedno vreme novosadskog slaviste *P. J. Šafarika (1795—1861)*, koji je izdat u saradnji sa Maticom srpskom u Novom Sadu, ravnopravno objavljeni i naučni prilozi radnika ove studijske grupe (Jana

Kmeća i Mihala Filipa) na srpskohrvatskom, odnosno slovačkom jeziku. U istom duhu iste (1963) godine na proslavama stogodišnjice rođenja ovdašnjeg slovačkog književnika Jana Čajaka i tridesetogodišnjice izlaženja slovačkih književnih časopisa *Naš život — Novi život* u Bačkom Petrovcu uzima učešće čak šest nastavnika ovog Fakuleta raznih struka na čelu sa tadašnjim dekanom.

Početak nastave slovačkog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu pružio je ujedno nove mogućnosti i perspektive za razvoj sveukupne slovakistike u Vojvodini, a naročito na školskom, jezičkom i književnom planu. Na školskom planu radnici ove studijske grupe bili su tada nosioci izrade nastavnih planova i programa za osnovne i srednje škole sa slovačkim nastavnim jezikom u Vojvodini, kao i autori glavnih udžbenika (npr. i čitanki koje su se za sve više razrede osnovne škole pojavile upravo 1964. godine), kao i predavači na seminarima za nastavnike, dok su istraživanja i analize iz slovačkog jezika u vojvođanskim selima i tekućim publikacijama objavljivali tada čak i upravo svršeni studenti I stepena studija. Uporedo sa otpočinjanjem ove nastave, od 1961. godine se redovno organizuju i godišnja slovačka književna savetovanja se odgovarajućim analizama, nagradama i dogovorima, a iste, 1961. godine, su i prva dva slovačka književnika u Vojvodini primljena u Savez književnika, da bi već sledećih godina ova književnost postala poznata ne samo na srpskohrvatskom, već i na slovenačkom i makedonskom jezičkom području, kao i kod nekih narodnosti Jugoslavije. Radnici slovačke studijske grupe Fakulteta bili su u ovim procesima pokretači i stvaraoci, odgovorni urednici časopisa i nosioci svih književno-izdavačkih poduhvata. Oni su ostvarivali i odgovarajuće stručne i istraživačke veze sa inostranim centrima u ČSSR, putovali su u ČSSR, a u toku 1963. i 1964. godine primili su ovde posete tadašnjeg dekana Filozofskog fakulteta Univerziteta Komenskog iz Bratislave (Šimon Ondruš), potpredsednika Slovačke akademije nauka (Andrej Siracki) i drugih akademika (Andrej Mraz) i Saveza slovačkih književnika (Ctibor Štitnicki, Jan Čajak mlađi), a uspostavili su odgovarajuću saradnju i sa centralnim slovačkim književnim časopisom (Slovenske pohljadi).

U isto vreme su na polju naučno-istraživačkog rada prikupljali građu i rešavali određena pitanja iz domena svojih prijavljenih doktorskih disertacija koje su odbranili 1965. odnosno 1966. godine, i to Jan Kmeć: *Jugoslovenski motivi u slovačkoj književnosti* (3. novembra 1965) i Daniel Dudok: *Slovački govor sela Pivnice* (3. marta 1966.), što je ujedno stvorilo osnovne preduslove za prelazak na potpunu četvorogodišnju nastavu slovačkog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Kadrovske pripreme u tom pravcu obuhvataju najpre, 1966. godine, izbor honorarnog stručnog saradnika za Metodiku nastave slovačkog jezika (Andrej Čipkar) koji sve do danas obavlja ovu odgovornu dužnost, kao i lektora-stranca za slovački jezik (Emil Horak) na osnovu razmene koju je Veće Fakulteta zaključilo već krajem 1964. godine i koja se takođe uspešno razvija sve do danas, a zatim, 1968. godine, i izbor stalnog višeg stručnog saradnika za

slovački jezik (Marija Mijavec) koji je već od 1964. godine radio na Fakultetu u honorarnom svojstvu, kao i izbor asistenta za slovačku književnost (Mihal Harpanj) koji je stupio na dužnost početkom 1969. godine.

U tom periodu svog razvitka, a još pre prelaska na četvorogodišnje studije, radnici ove studijske grupe su od školske 1966/67. godine preuzeli i nastavu slovačkog jezika i književnosti na srpskohrvatskom jeziku za studente ruskog jezika i književnosti, za koje je prema Statutu Filozofskog fakulteta iz 1966. godine za prva četiri semestra studija predviđeno po 2+2 časa jezika i po 2+2, odnosno 2+1 časova književnosti iz drugog slovenskog jezika koji je po izboru mogao biti slovački. Dok su važili ovi propisi, od 1966. do 1972. godine kroz ovu nastavu je prošlo oko 110 ovako opredeljenih rusista što je u to vreme u znatnoj meri doprinelo razumevanju i poznavanju slovačkog jezika i književnosti i u široj vojvođanskoj i jugoslovenskoj sredini.

Pre otpočinjanja nastave na trećoj godini studija, za 5 godina, od 1963. do 1968. godine, na matičnoj grupi, odnosno na slovačkom jeziku i književnosti kao glavnom predmetu, diplomiralo je na I stepenu studija ukupno 17 studenata, a do kraja 1974. godine, dok je postojala mogućnost završavanja studija po programu stepenaste nastave, na I stepenu slovačkog jezika i književnosti diplomiralo je ukupno 36 studenata. Uporedo sa razvojem ove studijske grupe povećavalo se i interesovanje za izučavanje ove struke, tako da je u toku školskih 1965/66, 1966/67. i 1967/68. godina upisivano čak 10 ili više redovnih studenata godišnje, a kasnije se broj novoupisanih studenata kretao oko 15.

Otpočinjanje II stepena, a time i redovne četvorogodišnje nastave slovačkog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu 1963. godine, obeležava ujedno i dalji uspon cele ove slovakističke struke u Vojvodini, što je praćeno i novim vidovima kako okupljanja sve brojnijih slovakista tako i publikovanja sve brojnijih studija iz slovakističkih struka. Radnici ove studijske grupe, a zatim, od 1972. i Katedre, pored nastavljanja već trasirane šire aktivnosti na školsko-obrazovnom, udžbeničkom, istraživačkom, jezičkom i književno-izdavačkom planu, 1967. godine, na osnovama nekadašnjeg vojvođanskog Društva za maternje jezike, iniciraju osnivanje Društva slovakista Vojvodine, koje od 1969. godine, uz njihovu vodeću aktivnost, i otpočinje sa radom i zajedno sa NIRO OBZOR iz Novog Sada organizuje simpozijume i naučne skupove sa kojih se štampaju vredni zbornici radova vojvođanske slovakistike, kao: *Spomenica — 50 godina Slovačke gimnazije u Petrovcu* (1969), *Petrovačka gimnazija u razvitku slovačke kulture u Vojvodini* (1970), *Stara Pazova 1770—1970* (1972), *Tradicionalna kultura Slovaka u Vojvodini* (1973), *Godišnjica časopisa Svit kao pedeset godina organizovanog književnog života Slovaka u Vojvodini* (1975), *Samoobrazovni kružok Sladkovič* (1978), *Dolnozemski Slovak kao 75 godina kontinuiteta slovačke publicistike u Vojvodini, Časopis Novi život u kulturi i literaturi Slovaka u Vojvodini* (u štampi). Na ovim skupovima i simpozijumima paralelno istupaju istraživači Slovaka i drugih

naroda i narodnosti Vojvodine, Srbije i Jugoslavije, kao i referenti iz ČSSR, naime svi oni koji na određene teme iz vojvođanske slovakistike mogu da daju svoj stvarni doprinos.

U užem organizacionom smislu slovakistika na Fakultetu 1971. godine dobija svoju seminarsku biblioteku, a 1977. godine i svog bibliotekara (Ana Striško). Počev od 1970. godine u okviru još uvek postojeće zajedničke Katedre za istočne i zapadne slovenske jezike i književnosti, Slovačka nastavna grupa počinje da deluje i kao posebno organizaciono i pripremno telo koje stupanjem na snagu novog Statuta Fakulteta 30. marta 1972. godine nastavlja svoj već sasvim samostalan rad kao posebna Katedra za slovački jezik i književnost Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, a njen prvi šef je dr Jan Kmeć, odnosno dotadašnji šef nastavne grupe. Iste (1972) godine ova katedra izrađuje i — posle odobrenja od strane Veća Fakulteta — objavljuje podroban Nastavni plan i program svih stručnih i pomoćnih stručnih predmeta na grupi za slovački jezik i književnost, što i u narednom periodu predstavlja solidnu osnovu za jednu savremenu i kvalitetnu visokoškolsku nastavu visokih dometa i čvrstih zahteva. Uporedo sa ovakvim stvaranjem normalnijih uslova za rad, na Katedru pristižu i novi kadrovi — asistent za književnost (Jozef Valihora) 1970. godine, honorarni asistent za jezik (Mihal Tir) 1972. godine, koji od 1975. već kao magistar, postaje stalni stručni saradnik ove Katedre, zatim asistent-pripravnik za jezik (Ana Vesteg-Marić) 1974. godine i asistent-pripravnik za književnost (Jarmila Hodolič) 1977. godine.

Novi nastavni planovi i programi Fakulteta iz 1972. godine uvode u novim oblicima nastavu slovačkog jezika sa pregledom književnosti od ukupno 2+2 časa nedeljno u prva četiri semestra na srpskohrvatskom jeziku ne samo za studente ruskog jezika i književnosti, već kao izborni predmet i za studente ostalih studijskih grupa ovog fakulteta, što su koristili i studenti pedagogije, nemačkog jezika i drugih grupa. Nastavna delatnost katedre se u 1974. i 1975. godini povremeno proteže i na održavanje kurseva iz slovakistike za dokvalifikaciju učitelja na nekim centrima novoosnovanih pedagoških akademija u Vojvodini, tako da radnici ove Katedre putuju na predavanja u ovakve centre u Kovačicu i Bački Petrovac, a predaju i pri Pedagoškoj akademiji za vaspitače u Novom Sadu. Neki oblici ove nastave dobijaju posle dokvalifikacija i trajniji karakter i održavaju se sve do danas. Pored drugih uobičajenih i stalnih stručno-naučnih poslova, kao što je davanje stručnih mišljenja na predloge nastavnih planova i programa, obavljanje praktičnih stručnih ispita nastavnika i profesora srednjih škola, održavanje nostrifikacionih ispita i raznih kvalifikacionih ispita za treća lica, Institut za slovakistiku od početka 1978. godine, na osnovu novog pokrajinskog Zakona o vaspitanju i obrazovanju, otpočinje i vršenje funkcije stručnog lektorata, te priprema i održava propisanu proveru znanja iz jezika i stručne terminologije za nastavnike i profesore svih struka koji rade u školama sa slovačkim nastavnim jezikom

u Vojvodini, a svoje školovanje su završili na srpskohrvatskom jeziku.

Na naučno-istraživačkom planu radnici ovog Instituta se poslednjih godina svojim člancima, prilozima, predavanjima, referatima i saopštenjima češće javljaju kako u zemlji, tako i u inostranstvu, a naročito u okviru Matice srpske (Zbornik za slavistiku i tematski skupovi), Međunarodnog slavističkog centra (prilozi i saopštenja), Savez slavističkih društava Jugoslavije, kao i skupova koje organizuje Savez književnika i druge asocijacije. Sa Samoupravnom interesnom zajednicom za naučni rad Vojvodine radnici ovog Instituta su 1976. godine sklopili ugovor o radu na naučno-istraživačkom potprojektu *Istraživanja slovačkog jezika* sa četiri teme a 1979. godine otpočinje rad na potprojektu *Proučavanje istorije književnosti i kulture Slovaka u Vojvodini* sa pet tema. Institut je 1977. godine organizovao i svoju posebnu naučno-istraživačku delatnost u kojoj su angažovani prvi radnici u naučnom radu izvan nastave, i to asistent pripravnik u naučnom radu za slovački jezik u oblasti komparativnih i kontrastivnih istraživanja slovačkog i srpskohrvatskog jezika (Miroslav Dudok) 1977. godine, asistent-pripravnik u naučnom radu za izučavanje kulture i jezika naroda i narodnosti Vojvodine u oblasti kulturne istorije Slovaka u Vojvodini i jugoslovensko-slovačkih kulturnih veza (Samuel Čelovski), 1978. godine, te stručni savetnik u naučnom radu za istraživanja slovačkog jezika (Mihal Filip) 1980. godine.

Početkom 1979. godine doktorat književnih nauka je stekao i mr Mihal Harpanj, odbranivši 26. decembra 1978. svoju doktorsku disertaciju *Poezija i poetika Mihala Babinke.* Na svojim doktorskim tezama rade Samuel Čelovski, mr Marija Mijavec i mr Mihal Tir.

U organizacionom smislu intenzivan rad je otpočeo naročito 1975. godine u vezi sa konstituisanjem instituta u sklopu odgovarajućih procesa integracije nastave, nauke i transfera znanja u Vojvodini, te je novi Institut za slovakistiku, osnovan 15. decembra 1975., ubrzo izradio svoj Statut, samoupravne sporazume, pravilnike i druga opšta akta, tako da od 1978. godine i stručno, i samoupravno i finansijski samostalno posluje.

Pored već pomenutih 36 diploma I stepena, na Fakultetu je do sada izdato i 30 diploma o završenim četvorogodišnjim studijama slovačkog jezika i književnosti. Svi ovi poslovi i procesi su u znaku sređivanja, konsolidovanja i osposobljavanja Instituta za sve one mnogobrojne i odgovorne zadatke, poslove i delatnosti koje ga čekaju u budućem razvitku slovakističke struke u Vojvodini u sklopu celokupnog napretka i progresa našeg samoupravnog socijalističkog društva.

U Institutu za slovakistiku rade: dr Jan Kmeć, redovni profesor, dopisni član VANU, dr Daniel Dudok, redovni profesor, dr Mihal Harpanj, docent, mr Marija Mijavec, stručni savetnik, mr Mihal Tir, viši stručni saradnik, mr Jozef Valihora, asistent, mr Ana Marić, asistent, Jarmila Hodolič, asistent-pripravnik, Miroslav Dudok, asistent-pripravnik u naučnom radu, Samuel Čelovski, asi-

stent-pripravnik u naučnom radu, PhDr. František Lipka, lektor iz ČSSR. Mihal Filip, stručni savetnik, 1983. godine je otišao u penziju. Honorarno je u nastavi angažovan Andrej Čipkar, viši stručni saradnik.

Pre Františeka Lipke kao lektori slovačkog jezika iz ČSSR su bili doc. PhDr. Emil Horak, CSc. (u više navrata), PhDr. Izidor Kotulič, CSc., Štefan Muška i doc. PhDr. Mihal Bliha, CSc.

Katedra za slovački jezik i književnost, odnosno Institut za slovakistiku živo sarađuje sa naučnim institucijama iz ČSSR, pre svega sa Filozofskim fakultetom iz Bratislave i Slovačkom akademijom nauka. Jedan vid te saradnje su predavanja koja su kod nas održali istaknuti slovački stručnjaci za jezik i književnost, kao što su PhDr. Karol Rosenbaum, DrSc., PhDr. Ivan Kusi, DrSC., PhDr. Julius Noge, CSc., PhDr. Jozef Ružička, DrSc., prof. dr Jan Števček, DrSc. i prof. dr František Miko DrSc.

Prof. dr Jan Kmeć

INSTITUT ZA STRANE JEZIKE I KNJIŽEVNOSTI

Institut za strane jezike i književnosti Filozofskog fakulteta nastao je kao osnovna organizacija udruženog rada nakon reorganizovanja Filozofskog fakulteta 1. septembra 1977. godine. Institut sačinjavaju: Katedra za engleski jezik i književnost, Katedra za nemački jezik i književnost, Katedra za ruski jezik i književnost i Katedra za francuski jezik i književnost, kao i prvobitno Fonetska, a danas Jezička laboratorija.

U Institutu je 1. septembra 1977. godine radilo:

TABELA 1.

RADNIKA U INSTITUTU 1977 (01. 09. 1977)

Radnici Instituta	Engleski	Nemački	Ruski	Francuski	Jez. lab.	Svega
REDOVNI PROFESORI	1	1	1	1		4
VANREDNI PROFESORI	1	1				2
DOCENTI	3	2				5
STRUČNI SARADNICI	6	6	4	1	3	20
DOMAĆI LEKTORI		1	4	1		6
LEKTORI STRANCI	2	2	2	1		7
ASISTENTI-PRIPRAVNICI		1	1		1	3
LABORANT					1	1
ASISTENTI	1		3	1		5
S V E G A:	14	14	15	5	5	46

Početkom aprila 1984. godine u Institutu radi:

TABELA 2.

RADNIKA U INSTITUTU 1984 (01. 04. 1984)

Radnici Instituta	Engleski	Nemački	Ruski	Francuski	MMC	Svega
REDOVNI PROFESORI	2	1	1			4
VANREDNI PROFESORI	2	2				4
DOCENTI	1		1	3		5
STRUČNI SAVETNICI	1	1	1			3
VIŠI STRUČNI SARADNICI	3	4	1	1	3	12
STRUČNI SARADNICI	3	1	3	1		8
LEKTORI DOMAĆI			2			2
LEKTORI STRANCI	2	2	3	2		9
ASISTENTI	1	1	3	1		6
ASISTENTI-PRIPRAVNICI	2	3				5
BIBLIOTEKARI	1	1	1	1		4
LABORANTI					1	1
SEKRETAR						1
S V E G A:	18	16	16	9	4	64

Nastavne discipline su detaljno predstavljene u prikazima pojedinih katedara. Treba istaći da su pojedine discipline prvi put postale i nastavne discipline upravo od vremena stvaranja Instituta 1977. godine, kao npr. Uvod u studije engleskog jezika, Uvod u studije engleske književnosti, Uvod u studije nemačkog jezika i dr.

Institutom upravlja Savet Instituta za strane jezike i književnosti od 9 članova sa direktorom Instituta i po jednim predstavnikom studenata sa svake katedre (ukupno 13 članova), a njemu predsedava predsednik Saveta. O nastavnim i naučnim pitanjima raspravlja i odlučuje Nastavno-naučno veće Instituta u čiji sastav ulazi 10 radnika (nastavnika i saradnika) i po jedan predstavnik studenata sa svake katedre (ukupno 14 članova). Nastavno-naučnom veću predsedava direktor Instituta.

Imena direktora, pomoćnika direktora i predsednika Saveta Instituta izneta su u TABELI 3.

TABELA 3.

Vremenski period	Direktor Instituta	Pomoćnik direktora	Predsedavajući Saveta
Septembar 1977.	prof. dr Strahinja K. Kostić	doc. dr Branko Momčilović	prof. dr Miloš Jovanović
Oktobar 1977. — oktobar 1979.	prof. dr Draginja Pervaz	doc. dr Branko Momčilović	prof. dr Strahinja K. Kostić
Oktobar 1979. 1. januar 1981.	prof. dr Strahinja K. Kostić	mr Bogdan Kosanović	prof. dr Aleksandar Nejgebauer
Januar 1981 — oktobar 1982.	prof. dr Pavica Mrazović	mr Vladislava Felbabov	— „ —
Oktobar 1982 — oktobar 1983.	doc. dr Branko Momčilović	mr Olga Bekić	— „ —
Oktobar 1983.	prof. dr Vesna Berić	Milorad Arsenijević	prof. dr Katalin Kovačević

Od 1. IX 1977. godine do danas na sve četiri katedre Instituta studiralo je 4.133 studenta. Institut za strane jezike i književnosti je najveći institut na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu, kako po broju upisanih studenata, tako i po broju zaposlenih nastavnika i saradnika. Broj upisanih studenata u I godinu studija škol. 1977/1978. i školske 1983/1984. godine prikazan je u TABELI 4.

TABELA 4.

BROJ STUDENATA U INSTITUTU
I GODINA

KATEDRE		Ukupno upisanih studenata	
		1977/1978.	1983/1984.
ENGLESKI	Pre rada	46	49
	Uz rad	14	5
NEMAČKI	Pre rada	36	35
	Uz rad	13	7
RUSKI	Pre rada	36	24
	Uz rad	5	3
FRANCUSKI	Pre rada	29	15
	Uz rad	3	—
S V E G A:	Pre rada	157	123
	Uz rad	35	15

TABELA 5.

UPISANI STUDENTI U INSTITUTU ZA PERIOD
SEPTEMBAR 1977 — APRIL 1984.

KATEDRE		1977/78.	1978/79.	1979/80.	1980/81.	1981/82.	1982/83.	1983/84	Ukupno
ENGLESKI	Pre rada	139	159	177	170	165	177	160	1.147
	Uz rad	54	56	52	54	47	46	71	380
NEMAČKI	Pre rada	143	138	137	138	149	145	131	981
	Uz rad	48	71	54	51	51	34	44	353
RUSKI	Pre rada	104	78	77	70	80	94	73	576
	Uz rad	45	38	34	9	12	11	18	167
FRANCUSKI	Pre rada	68	59	62	56	63	58	57	423
	Uz rad	12	19	21	14	11	12	17	106
S V E G A:	Pre rada	454	434	453	434	457	474	421	3.127
	Uz rad	159	184	161	128	121	103	150	1.006

TABELA 6.

DIPLOMIRANI STUDENTI 1977—1984.
(zaključno sa aprilskim ispitnim rokom)

KATEDRE		1977.	1978.	1979.	1980.	1981.	1982.	1983.	1984.	Ukupno
ENGLESKI	Pre rada	10	21	14	18	22	17	12	1	115
	Uz rad	2	2	2	—	—	1	3	1	10
NEMAČKI	Pre rada	21	25	12	18	24	18	19	2	139
	Uz rad	1	4	1	6	1	3	3	1	20
RUSKI	Pre rada	19	10	11	13	7	7	9	1	77
	Uz rad	2	2	2	1	—	—	—	—	7
FRANCUSKI	Pre rada	2	3	4	10	4	8	7	2	40
	Uz rad	—	—	—	—	—	2	2	—	4
S V E G A :	Pre rada	52	59	41	59	57	50	47	6	371
	Uz rad	5	8	5	7	1	6	8	1	41

Broj ukupno upisanih studenata prikazan je u TABELI 5, dok je broj diplomiranih studenata prikazan u TABELI 6.

Prvi naučni projekat na Filozofskom fakultetu nastao je 1975. godine u Institutu za strane jezike i književnosti, odnosno na Katedri za nemački jezik i književnost pod nazivom *Nemačko-srpskohrvatska kontrastivna gramatika.* Osim toga, Institut je sa još tri jezička instituta Filozofskog fakulteta bio organizator I jugoslovenskog simpozijuma *Konstrativna jezička istraživanja,* održanog 7. i 8. XII 1979. godine u Novom Sadu, kao i II, pod istim nazivom, održanog 10. i 11. XII 1982. godine, takođe u Novom Sadu.

Članovi pojedinih katedara Instituta su u proteklom periodu učestvovali u radu više stručnih i naučnih sastanaka, skupova, simpozijuma i kongresa, kako u zemlji tako i u inostranstvu. Osim toga, članovi Instituta su držali i predavanja na univerzitetima u zemlji i u inostranstvu, kao npr. prof. dr Pavica Mrazović (Nevensburg, Rostock, Beograd, Darmstadt, Oldenburg), prof. dr Strahinja K. Kostić (Halle, Beč, Jena, Berlin, Erlangen, Hamburg, Regensburg, Bochum, Salzburg, Graz), prof. dr Vesna Berić (Halle, Regensburg, Lódz), prof. dr Branko Momčilović (Regensburg).

U Institutu postoje i četiri seminarske biblioteke, a stanje bibliotečkog fonda je prikazano u TABELI 7.

TABELA 7.

STANJE BIBLIOTEČKOG FONDA U BIBLIOTEKAMA KATEDARA INSTITUTA (31. 03. 1984)

KATEDRE	Broj knjiga	Broj periodike	Broj inostranih novina
ENGLESKI	E—13.266 35	6 naslova časopisa	2
NEMAČKI	N—12.222	101 naslov časopisa	7
RUSKI	S—13.568	148 naslova časopisa	2
FRANCUSKI	F— 8.245 2	7 naslova časopisa	1
S V E G A:	47.504	53	12

Treba posebno istaći izdavačku delatnost Instituta. Publikacije Instituta u periodu od 1979. do 1984. godine prikazane su u TABELI 8.

TABELA 8.

IZDANJA INSTITUTA ZA STRANE JEZIKE I KNJIŽEVNOSTI
april 1979 — april 1984.

1. ZBORNIK RADOVA INSTITUTA ZA STRANE JEZIKE I KNJIŽEVNOSTI, Serija C

sveska 1/1979, str. 442,
sveska 2/1980, str. 443,
sveska 3/1981, str. 521,
sveska 4/1982, str. 514,
sveska 5/1983. str. 547.

2. JEZIČKE STUDIJE — Serija A

sveska 1/1979, str. 203,
Gramatička teorija, kontrastivne studije i nastava stranih jezika (Izd. Pavica Mrazović)

sveska 2/1982, str. 196,
Marija Bačvanski: Dvovalentni glagoli u nemačkom jeziku u poređenju sa srpskohrvatskom jezičkom situacijom

sveska 3/1982, str. 169,
Dušanka Točanac: Povratni glagoli u francuskom i srpskohrvatskom jeziku — kontrastivna analiza,

sveska 4/1983, str. 197,
Kontrastivne studije nemačkog i srpskohrvatskog jezika (Izd. Pavica Mrazović)

sveska 5/1983, str. 139
Predrag Piper: Zamenički prilozi (gramatički status i semantički tipovi)

3. KNJIŽEVNE STUDIJE — Serija B

sveska 1/1981, str. 172,
Vitomir Vuletić: Mihail Šolohov u srpskoj i hrvatskoj kritici

4. UDŽBENICI I PRIRUČNICI — Serija D

sveska 1/1980, str. 120,
Vesna Berić: Osnovi istorijske gramatike nemačkog jezika

sveska 2/1980, str. 99,
Marija Čizmar: Deutsche Phonetik mit Übungen

sveska 3/1981, str. 263,
Aleksandar Nejgebauer: Engleska književnost, Doba romantizma (1789—1832)

sveska 4/1981, str. 124,
Jelisaveta Anđelić, Marija Dobrenov, Nada Kostić: Zbirka nemačkih tekstova

sveska 5/1983, str.
Sieglinde Czichocki, Pavica Mrazović: Lexikologie der deutschen Sprache.

5. VAN SERIJE

Simpozijum austrijskih i jugoslovenskih germanista, Novi Sad, 27. i 28. mart 1980, Novi Sad, 1980, str. 204.

Kontrastivna jezička istraživanja — I Simpozijum, Novi Sad, 7. i 8. decembar 1979, Novi Sad, 1980, str. 464,

Simpozijum o J. V. Geteu, Novi Sad, 1984, str. 149.

Kontrastivna jezička istraživanja — II Simpozijum, Novi Sad, 10. i 11. decembar 1982, Novi Sad 1984, str. 226.

prof. dr Vesna Berić

KATEDRA ZA ENGLESKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Osnivanje

Katedra za engleski jezik i književnost osnovana je 1954. godine, kada je osnovan i počeo sa radom Filozofski fakultet u Novom Sadu. U pripremama za početak rada ove katedre učestvovali su i anglisti Filozofskog fakulteta u Beogradu, Marija Stansfield-Popović i Draginja Pervaz. Za prvog v. d. šefa Katedre izabran je profesor Mladen Leskovac, dekan Fakulteta. Nastava je počela uvodnim predavanjem koje je 16. XII 1954. godine održala Marija Stansfield-Popović, šef Katedre za engleski jezik i književnosti Filološkog fakulteta u Beogradu.

Kadrovi

U vreme osnivanja Katedre, nosioci organizacionog i nastavno-pedagoškog rada bili u članovi Katedre za engleski jezik i književnost Filološkog fakulteta u Beogradu, angažovani honorarno, asistent Draginja Pervaz i lektori Emilija Kuzmanović-Čučković

i Ljiljana Mihailović, kao i prvi strani lektor, britanski lektor John Adlard, koji je izabran već 19. XI 1954. godine.

Prvi stalni nastavnik na Katedri bio je Svetozar Brkić, koji je 1. VI 1955. godine izabran za docenta za englesku književnost. Od školske 1956/57. godine Katedra ima i četiri stalna asistenta za engleski jezik i književnost (Aleksa Ilić, Ljubomir Mihailović, Milica Mihajlović i Aleksandar Nejgebauer), a od 1961/62. godine i dr Draginja Pervaz, docent za predmet Istorija engleskog jezika, radi na Katedri kao stalni nastavnik. U Fonetskoj laboratoriji, kao stalni saradnik za engleski jezik, u školskoj 1964/65. godini radi Branka Mastilović. Period od 1955. do 1966. godine obeležen je naporima da se formira stalna kadrovska baza Katedre, ali je učešće honorarnih nastavnika iz Beograda još uvek veliko. U istom periodu, međutim, sa Katedre odlaze Milica Mihajlović (1962), Ljubomir Mihailović (1962), Svetozar Brkić (1963), Aleksa Ilić (1963—1965) i Branka Mastilović (1965).

Na početku školske 1966/67. godine, osim nastavnika za predmet Metodika nastave engleskog jezika, Katedra više nije imala honorarnog nastavnog osoblja. Stalno nastavno osoblje u tom trenutku sačinjavali su: docenti dr Draginja Pervaz, dr Aleksandar Nejgebauer, dr Aleksa Ilić, asistenti Ljiljana Bibović, Branko Momčilović, lektor Angela Jelesić, britanski lektor Alan McConnell-Duff i američki lektor William Dennis Sweeney.

Dosadašnji kadrovski razvoj Katedre ogleda se i u sticanju naučnih stepena i zvanja. Stepen magistra nauka stekli su Ljiljana Bibović (1968), Branko Momčilović (1969), Vladislava Felbabov (1971), Radmila Šević (1968) i Gordana Nejgabauer (1980), a stepen doktora nauka Ljubomir Mihailović (1960), Aleksandar Nejgebauer (1963), Aleksa Ilić (1965), Ljiljana Bibović (1973), Branko Momčilović (1974). U toku je izrada doktorske disertacije Vladislave Felbabov. Prvi docent na Katedri izabran je 1955. godine (Svetozar Brkić), prvi vanredni profesor 1972. godine i prvi redovni profesor 1977. godine (dr Draginja Pervaz).

Katedra je od osnivanja imala jednog britanskog lektora, a od 1966/67. godine i jednog američkog lektora, u cilju ravnopravne zastupljenosti britanske i američke varijante engleskog jezika u nastavi. Britanski lektori na Katedri bili su John Adlard (1954—1956), Muriel Heppel (1956—1966), Jill Holtham-Dobrenov (1963—1965), David Arbus (1965—1966), Alan McConnell-Duff (1966—1968), John Williams (1968—1970), Alan McConnell-Duff (1969—1972), Adrian Doff (1972—1976), John Williams (1976), John Leo (1977), Timothy Bowen (1977—1980), Mary Bowen (1979—1980), David Fulton (1980—1982), Andrew William Barfield (1982—). Američki lektori su bili William Dennis Sweeney (1966—1968), Matthew Zion (1970—1971), Alice Gossak (1971—1972), Nancy Surchick (1972—1973), Paul Roberts (1973—1975), George Galamba (1975—1979), Elizabeth Jane Locke (1979), Caroline Vaughan (1979—1980), Barbara Chan (1980—1981), Terry Santos (1981—1983), Pamela Martin (1983—).

Na kraju perioda obuhvaćenog ovim pregledom, osoblje Katedre sačinjavaju sledeći nastavnici i saradnici na jezičkim i knji-

ževnim disciplinama: redovni profesori dr Draginja Pervaz i dr Aleksandar Nejgebauer, vanredni profesori dr Aleksa Ilić i dr Branko Momčilović, docent dr Ljiljana Bibović, asistent mr Vladislava Felbabov, stručni savetnik mr Jakov Salečić, viši stručni saradnici mr Radmila Šević, mr Gordana Nejgebauer i Nataša Petrović, stručni saradnici Marijana Perišić, Marta McConnell-Duff i Vesna Dragojlov, asistenti-pripravnici Snežana Opra i Ljiljana Gotštajn, britanski lektor Andrew Barfield i američki lektor Pamela Martin.

Dužnost šefa Katedre u ovom periodu obavljali su Mladen Leskovac (1954—55), Svetorzar Brkić (1955—1961, 1963), dr Ljubomir Mihailović (1961—1962), dr Draginjáa Pervaz (1963—1972), dr Aleksandar Nejgebauer (1972—1979), dr Branko Momčilović (1979—1981), dr Aleksa Ilić (1981—1983), i dr Aleksandar Nejgebauer (1983—).

Režim studija i nastavni planovi

Od osnivanja Studijske grupe za engleski jezik i književnost uvedene su četvorogodišnje studije, sa koncepcijom nastavnog plana i režima studija po ugledu na odgovarajuću beogradsku katedru. Prvi nastavni plan usvojen je odlukom Uprave Fakulteta od 14. VII 1954. godine. U periodu od 1954. do 1961. godine studenti su iz anglističkih predmeta polagali ispit iz Engleskog jezika posle I godine, Fonetiku engleskog jezika posle II, kolokvijum iz Istorije engleske književnosti posle III i ispit iz Istorije engleskog jezika posle IV godine. Diplomski ispit je bio kumulativan i polagao se posle IV godine kao jedinstven ispit iz engleskog jezika i književnosti.

U učionici

U periodu 1961—1965, na osnovu novog nastavnog plana, uvedena je, kao i na celom Fakultetu, stepenasta nastava. Dvogodišnje studije I stepena zamišljene su kao celina, sa prvenstvenim ciljem da se osposobi nastavnički kadar za osnovne škole. Diplomski ispit I stepena polagao se posle II godine (I deo — jezik, II

deo — književnost). Dvogodišnje studije II stepena, namenjene prvenstveno osposobljavanju profesorskog kadra za srednje škole, završavale su se diplomskim ispitom II stepena koji se polagao posle IV godine (I deo — jezik, II deo — književnost). Iako su ove studije uglavnom zadržale ranije, nešto izmenjene nastavne planove, ipak su uvedene i neke novine: ispiti iz engleskog jezika posle svake godine, specijalni kursevi iz engleske književnosti i ispiti iz tih kurseva na III i IV godini, predmet Metodika nastave engleskog jezika I i II.

Od školske 1965/66. godine, na osnovu novog nastavnog plana, ponovo su uvedene jedinstvene četvorogodišnje studije, na kojima je, uglavnom, zadržana struktura kurseva i ispita iz perioda dvostepenih studija: a) godišnji i završni ispiti iz glavnih predmeta, b) specijalni kursevi iz jezika i književnosti na III i IV godini sa završnim odnosno diplomskim ispitom, c) diplomski ispit iz gradiva specijalnih kurseva IV godine, sa elementima naučnog rada, umesto ranijeg kumulativnog ispita.

Novi nastavni plan sa različitim smerovima (nastavnički, prevodilački, lingvistički, književni) usvojen je 1978. godine, a nastava po tom planu i novim nastavnim programima počela je 1979/80. školske godine. Ovim nastavnim planom su, pored ostalog, unete sledeće izmene u anglističke predmete: a) uvedena su dva predmeta na I godini — Uvod u studije engleskog jezika i Uvod u studije engleske književnosti; b) Istorija engleskog jezika svedena je na dva semestra (umesto ranija tri); c) uvedeni su neki novi predmeti i kursevi na pojedinim smerovima na III i IV godini. Međutim, kada je generacija studenata upisanih 1979/80. godine ušla u III godinu studija, ispostavilo se da nema sredstava za izvođenje nastave diferencirane po smerovima, te su oni svedeni na IV godinu studija, a sledeće godine, iz istih razloga, ukinuti, tj. nisu ni počeli da se primenjuju. Od smerova je ostala samo »Plava knjiga« (1978) — štampani nastavni plan po smerovima.

Studije III stepena, dvogodišnje postdiplomske studije iz oblasti engleskog jezika, bile su organizovane i izvođene u školskoj 1961/62. i 1962/63. godini, dakle za jednu generaciju upisanih studenata.

U školskoj 1975/76. godini bila je upisana jedna generacija na mešovitom smeru postdiplomskih studija — Jugoslovenska i engleska književnost.

Koncepcija i realizacija nastave

Kao uvod u studije anglističkih predmeta, sa elementima istorijskih i geografskih nauka, više godina je držan jednogodišnji kurs *Uvod u anglistiku* (dr Draginja Pervaz, dr Ljubomir Mihailović, dr Aleksa Ilić, dr Branko Momčilović), za studente I godine.

Kurs *Uvod u studije engleskog jezika* (od školske 1979/80. godine) držala je dr Draginja Pervaz (1979—1983), a kurs *Uvod*

u studije engleske književnosti (takođe od školske 1979/80. godine) držali su dr Branko Momčilović, dr Aleksa Ilić i dr Aleksandar Nejgebauer.

Nastava iz engleskog jezika obavlja se u vidu predavanja, seminara i vežbanja, opštih i specijalnih kurseva. Prateći razvoj nauke o jeziku, nastava iz engleskog jezika bazirala se na tradicionalnoj i strukturalnoj gramatici, a od 1966. godine i na transformacijsko-generativnoj gramatici, sa osvrtom na nove modele koji su se razvijali iz nje ili paralelno s njom. Pored toga, predavan je specijalni kurs *Engleski glagol* na III godini studija (D. Pervaz, Lj. Bibović, J. Salečić) i specijalni kurs *Leksikologija* na IV godini studija (D. Pervaz). Vežbanjima je obuhvaćena obrada tekstova, prevođenje sa engleskog jezika i na engleski jezik, usmeno i pismeno izražavanje, kao i uvežbavanje gradiva iz fonetike i gramatike engleskog jezika. U nastavi engleskog jezika, a posebno kod prevođenja u oba pravca, učestvovali su i nastavnici i saradnici birani za književne discipline. Predavanja iz engleskog jezika do sada su držali sledeći nastavnici i saradnici: Ljiljana Mihailović, Ljubomir Mihailović, Emilija Kuzmanović-Čučković, Ksenija Anastasijević, Draginja Pervaz, David Arbus, William F. Shipley, Ljiljana Bibović, Jakov Salečić, a vežbanja još i Milica Mihajlović, Aleksandar Nejgebauer, Aleksa Ilić, Angela Jelesić, Branislava Mastilović, Branko Momčilović, Mirjana Breberina, Radmila Šević, Marijana Perišić, Vladislava Felbabov, Nataša Petrović, Gordana Nejgebauer, Marta McConnell-Duff, Snežana Opra, Ljiljana Gotštajn, Vesna Polovina i Vesna Dragojlov.

Istorija engleskog jezika počela se predavati za studente III god. školske 1956/57. godine. Te i sledeće godine predavala ju je Marija Stansfield-Popović, šef Katedre za engleski jezik i književnost u Beogradu. Od školske 1958/59. godine, sa izuzetkom školske 1965/66. godine kada ju je održavala Ksenija Anastasijević, docent Filološkog fakulteta u Beogradu, ovu nastavu vodi Draginja Pervaz. Vežbanja iz ovog predmeta obavljala je Radmila Šević školske 1974/75. i 1975/76. godine. Dvosemestralni kurs iz Istorije engleskog jezika uveden je 1979/80. godine, a počeo se predavati 1982/83. školske godine na IV godini studija. Nastavu vodi Draginja Pervaz.

Metodika nastave engleskog jezika uvedena je u periodu stepenaste nastave i to i na I i na II stepenu. Do 1961/62. godine nastava stranih jezika obrađivana je u okviru predmeta Osnovi pedagoških nauka, uz hospitovanje u srednjim školama. Od uvođenja ovog predmeta, nastavu su obavljali sledeći nastavnici i saradnici: Svetozar Brkić (1962/63), Draginja Pervaz (1962/63, 1963—1964, 1964/65); nastava nije bila zastupljena 1965/66. godine; George McCready, savetnik Američke ambasade u Beogradu (povremena predavanja 1966/67), Zlatko Melvinger (1967—1969), Naum Dimitrijević (1969—1974; Draginja Pervaz rukovodi hospitovanjem), Gordana Nejgebauer (1974/75).

Katedra je u toku svog postojanja obezbeđivala praktični rad iz predmeta Metodika nastave engleskog jezika u nekoliko osnovnih škola, u gimnazijama »Svetozar Marković i »Jovan Jova-

nović-Zmaj«, a od 1980. godine sarađuje sa Centrom za obrazovanje kadrova prevodilačke struke »Karlovčka gimnazija« iz Sremskih Karlovaca.

Engleski jezik kao pomoćni predmet počeo se predavati školske 1956/57. godine, a u izvođenju nastave su učestvovali: Milica Mihajlović, Aleksandar Nejgebauer, Aleksa Ilić, Emilija Kuzmanović, Ksenija Anastasijević, Angela Jelesić, Ljiljana Bibović, Radmila Šević, Nataša Petrović, Gordana Nejgebauer, Marijana Perišić, Marta McConnell-Duff, Snežana Opra i Ljiljana Gotštajn.

Nastava iz engleske i američke književnosti, u okviru važećih nastavnih planova i u zavisnosti od kadrovske zastupljenosti, imala je sledeće faze i oblike:

Period 1955/56 — 1960/61: a) četvorogodišnji kurs (600—1770, 1770—1832, 1832—1950. godina) koji su držali Svetozar Brkić, Marija Stansfield-Popović, Draginja Pervaz; b) specijalni kursevi: *Engleska književnost XX veka* (S. Brkić), *Šekspir* (A. Ilić); c) ostali vidovi nastave: Kritička obrada Šekspirovih tekstova (S. Brkić), Čitanje i tumačenje književnih tekstova (S. Brkić, A. Ilić, M. Mihajlović), književni proseminar (A. Nejgebauer).

Period 1961/62 — 1964/65: a) dvogodišnji opšti kurs (I deo do 1740, II deo 1740—1950. godina), za koji je predavanja držao Dušan Puhalo, a vežbanja (ilustracije): Aleksandar Nejgebauer, Aleksa Ilić, Ljiljana Bibović; b) *Engleska renesansna književnost* (predavanja i seminar S. Brkić, vežbanja M. Heppel), *Engleska književnost XX veka, sa specijalnim osvrtom na roman* (V. Marković); c) Ostali vidovi nastave: Tumačenje književnih tekstova (D. Puhalo, A. Nejgebauer); Prevođenje Šekspira (A. Nejgebauer).

Period 1965/66 — 1977/78: a) trogodišnji opšti kurs (600—1660, 1660—1832, 1832—1939. godine), za koji su predavanja i (pro)seminar držali Aleksandar Nejgebauer i Aleksa Ilić, a vežbanja Branko Momčilović; b) ovaj kurs je vremenom zamenjen dvogodišnjim opštim kursom (I deo do 1789, II deo 1789—1939. godine), za koji su predavanja držali Aleksa Ilić, Aleksandar Nejgebauer, Branko Momčilović, a proseminar i vežbanja Aleksa Ilić, Aleksandar Nejgebauer, Branko Momčilović i Vladislava Felbabov; c) Specijalni kursevi: *Socijalni roman XIX veka* (I. Kovačević), *Američki roman XX veka* (W. D. Sweeney); *Bajron* (jednosemestralni kurs, Alan McConnell-Duff), *Moderna irska drama* (jednosemestralni kurs, Alan McConnell-Duff), *Engleska renesansna lirika* (A. Ilić), *Džozef Konrad* (B. Momčilović), *Američka poezija XX veka* (A. Nejgebauer), *Šekspirove tragedije* (A. Ilić), *Šekspir* (A. Ilić), *Engleski roman na početku XX veka* (B. Momčilvoić), *Viktorijanski roman* (A. Nejgebauer); d) ostali vidovi nastave: Prevođenje Šekspira (A. Negebauer, A. Ilić), Čitanje i tumačenje savremene poezije (M. Heppel), Čitanje i tumačenje Šekspira (A. Ilić), Čitanje i tumačenje kritičkih tekstova (A. Nejgebauer).

Period od 1979/80: dvogodišnji opšti kurs skraćen je u svom prvom delu (1066—1789. godine), a od specijalnih kurseva održavaju se sledeći: *Šekspir sa osnovama šekspirologije* (dvosemestralni kurs, A. Ilić), *Engleski roman viktorijanskog doba* (dvo-

semestralni kurs, A. Nejgebauer), *Engleski roman na početku XX veka* (dvosemestralni kurs, B. Momčilović), *Američka poezija XX veka* (dvosemestralni kurs, A. Nejgebauer).

Nastavni jezik na opštim kursevima bio je srpskohrvatski, a na specijalnim kursevima engleski, ili srpskohrvatski i engleski.

Naučni i stručni rad

Članovi Katedre, dr Draginja Pervaz, dr Ljiljana Bibović i mr Radmila Šević učestvovale su u radu na Jugoslovenskom srpskohrvatsko-engleskom kontrastivnom projektu (Zagreb — Washington), čiji je nosilac Institut za lingvistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, i u publikacijama Projekta *(Studies, Reports)* objavljivale rezultate svoga rada. Članovi Katedre su takođe učestvovali na naučnim i stručnim skupovima u zemlji i inostranstvu. Pojedinačni objavljeni radovi članova Katedre navedeni su u njihovim bibliografijama.

U okviru publikacija Instituta za strane jezike i književnosti, članovi Katedre učestvovali su sa većim brojem radova objavljenih u Zborniku Instituta za strane jezike i književnosti br. 1—4. Od pojedinačnih publikacija objavljen je udžbenik Aleksandra Nejgebauera *Engleska književnost doba romantizma (1789—1832)* (1981). *Izbor tekstova za vežbanja iz engleske književnosti od početaka do 1939* (2 sveske) Vladislave Felbabov primljen je u štampu.

Od 1982. godine Katedra ima svoj naučni potprojekat *Kolokacije u engleskom i srpskohrvatskom jeziku* (1982—1985) kao deo naučnog projekta Instituta za strane jezike i književnosti. Rukovodilac ovog potprojekta je Aleksandar Nejgebauer, a učesnici su Draginja Pervaz, Radmila Šević, Gordana Nejgebauer, Vesna Polovina (od 1982), Vladislava Felbabov, Marijana Perišić (od 1983), Ljiljana Gotštajn (od 1984). U potprojektu je učestvovala i Ljiljana Bibović (samo 1982).

Katedra je učestvovala na svim dosadašnjim interkatedarskim i lektorskim konferencijama anglista Jugoslavije,a 1975. godine bila je domaćin V interkatedarske konferencije.

Radu Katedre doprineli su i strani (britanski i američki) profesori univerziteta kao gosti i predavači. Prof. dr W. F. Shipley držao je predavanja iz gramatike engleskog jezika za studente od I do IV godine u školskoj 1968/69. godini. Serije predavanja, konsultacija i razgovora održali su prof. dr Angus McIntosh, prof. dr Richard Foster, prof. dr F. R. Palmer i prof. dr Leonard Frey. Znatan broj britanskih i američkih profesora dolazili su na kraća gostovanja, sa jednim ili dva predavanja. Gosti Katedre u periodu 1954—1983. bili su: Richard H. Lewis (1958), William Irwin, Henry Pompkin (1960), Alan Downer, M. Bernstein, Ernest Shore (1961), Leslie Fiedler (1962), Joseph Blotner, Randolph Quirk, Eric Hamp (1964), Angus McIntosh, H. N. Smith, Peter Fries, Gene Barrow (1965), George Hochfield, A. C. Gimson, Richard Foster (1966),

W. W. Robson, Dorothy Overly, Archibald Hill, William F. Shipley, Frank R. Palmer (1968), Marcus Cunlife, Daniel Aaron (1969), Larzer Ziff, Lyman Andrews, Richard Foster, Arthur Kirsch (1970), Stephen Ullman, William Stafford (1971), Donald Eulart, William Wang, James L. Thorson (1972), W. D. Snodgrass, Wilton Eckley, Marcella Frank, M. Toscanyi, D. P. L. Harper, Christopher Ricks (1973), Morton P. Levitt, Ronald Gotesman (1975), T. F. Johns, Tony Tanner (1976), L. H. Frey, James Miller, John Broadbent, Deirdre Burton (1977), Preston Browning, Devi Shankar Dwivedi (1978), Robert di Pietro (1979), Kenneth Chastain, David Eskey (1980), Otto Heitsch, Thomas Buckingham (1981), Peter Bayley, Keith Sagar, Stephen Gaies (1982), David Lodge, John Haskell, Tibor Fabiny, Werner Winter, John Higgins (1983).

Od profesora sa naših univerziteta predavanja su, kao gosti, održali prof. dr Svetozar Koljević, Borivoje Nedić i prof. dr Svetozar Brkić, iako je Katedra nastojala da razvije širu aktivnost u ovom pogledu.

Prvi doktorat odbranjen je 1976. godine iz Istorije engleskog jezika (Aleksandar Perić).

Rezultatima rada na formiranju naučnog kadra možemo biti samo delimično zadovoljni. Iz raznih razloga, delom zbog nedostatka novih radnih mesta, broj članova Katedre bio je stalno u zaostatku za brojem sistematizacijama predviđenih radnih mesta. Do 1966. godine izrazito je bio deficitaran broj nastavnika za savremeni engleski jezik. Od 1966. godine, pak, deficitarnost u broju asistenata postaje zabrinjavajuća. Ova situacija se popravila na jezičkom delu Katedre 1982. godine dolaskom dva nova asistenta-pripravnika (Snežana Opra i Ljiljana Stojšin-Gotštajn), dok je na književnom delu nepromenjena.

Biblioteka

Knjige u Seminarskoj biblioteci nabavljene su kupovinom i poklonima (Britanskog saveta u Beogradu, Američke kulturne službe u Beogradu, Američke čitaonice u Beogradu i Novom Sadu, kao i pojedinaca). U ovoj biblioteci izrađen je decimalni katalog i predmetni katalog knjiga. Od 1957. godine biblioteka ima stalnog bibliotekara, Emiliju Trećakov. Fond Knjiga u 1984. godini iznosi 12919 naslova, dok fond periodike broji 69 naslova (tomovi časopisa — 838).

Studenti

U periodu od 1954. do 1983. godine na Grupi za engleski jezik i književnost diplomu posle četvorogodišnjih studija, odnosno diplomu II stepena, steklo je 347 studenata. Osim toga, diplomu I stepena steklo je 50 studenata. Na studijama III stepena magistrirala su dva studenta.

Od studenata koji su studirali na ovoj Grupi, na Katedri su se zaposlili Branko Momčilović (diplomirao 1959), Marijana Perišić (diplomirala 1961), Mirjana Breberina (diplomirala 1968), Marta McConnell-Duff (diplomirala 1968), Vladislava Felbabov (diplomirala 1968 u Beogradu), Snežana Opra (diplomirala 1979), Vesna Gerić-Dragojlov (diplomirala 1980), i Ljiljana Stojšin-Gotštajn (diplomirala 1981).

Prof. dr Aleksandar Nejgebauer

KATEDRA ZA NEMAČKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Osnivanje i kadrovsko oformljenje Katedre za nemački jezik i književnost

Katedra za nemački jezik i književnost osnovana je 1954. godine i uz Katedru za engleski jezik i književnost predstavlja najstariju studijsku grupu stranih filoloških disciplina na Filozofskom fakultetu. Rad Katedre kao nastavne grupe započeo je decembra 1954. godine, kada je akademik Aleksandar Belić za sve studente novoosnovanog Filozofskog fakulteta održao predavanje *O prirodi jezika.* Početak nastave na Katedri za nemački jezik i književnost, na koju se te prve školske godine upisalo oko osamdesetak redovnih i vanrednih studenata, tesno je povezan sa Odsekom za germanistiku tadašnjeg beogradskog Filozofskog fakulteta, na čiju pomoć je Katedra niz godina bila upućena. Zahvaljujući pre svega predanosti dr Miljana Mojaševića, tadašnjeg docenta Filozofskog fakulteta u Beogradu, koji je bio i u Matičnoj komisiji za osnivanje Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, redovna nastava na Katedri počela je predavanjima iz nemačke književnosti prvih dana decembra 1954. godine. Pored prof. dr Miljana Mojaševića, koji je kao honorarni nastavnik na našem fakultetu, odnosno na našoj katedri predavao nemačku književnost sve do 1971. godine, svoju svesrdnu pomoć pružio je od prvih dana prof. Ognjen Radović, koji je sve do 1958, dakle do izlaska prve generacije novosadskih germanista, predavao predmete: Nemački jezik (morfologiju i sintaksu) i Istorija nemačkog jezika. Pored prof. M. Mojaševića i prof. O. Radovića svoju svesrdnu pomoć pružili su dr Dragoslava Perišić, koja je 1959—1961. predavala Istoriju nemačkog jezika; prof. dr Ivan Pudić, koji je 1961—1974. predavao Istoriju nemačkog jezika, dr Jovan Đukanović, koji je 1971—1972. predavao Sintaksu nemačkog jezika, kao i stručni saradnici Božana Milekić i Milka Nešović (1958—1959).

U kadrovskom pogledu, Katedra za nemački jezik i književnost se postepeno formirala, ali je pravo kadrovsko oformljenje Katedre — u smislu zastupljenosti svih germanističkih disciplina — ostvareno tek kada je bilo moguće angažovanje diplomiranih

studenata koji su se svojim uspehom tokom studiaj nametnuli kao perspektivni naučni kadar. Prvi nastavnik na Katedri bio je dr Strahinja Kostić, do 1956. godine profesor Više pedagoške škole u Novom Sadu, kada je izabran za docenta za nemačku književnost na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, potom za vanrednog (1960) i redovnog profesora (1965). Uz dr Strahinju Kostića na Katedri su, kao stalni saradnici do 1960. godine, radili samo dr Gertruda Stojan-Jovanović, viši stručni saradnik, i Jelisaveta Anđelić, lektor. Od 1960. godine sa prvom generacijom diplomiranih studenata germanistike počinje postepeno kadrovsko oformljenje Katedre: te godine su izabrana prva dva asistenta — Helena Vojtehovski za predmet Nemački jezik i Tomislav Bekić za predmet Nemačka književnost, dok je već naredne godine Katedra dobila još dva saradnika — Pavica Mrazović je izabrana za stručnog saradnika, a Vesna Berić za asistenta za predmet Istorija nemačkog jezika. Tokom naredne dve decenije Katedra je, u skladu sa finansijskim mogućnostima, sve više stasala i kadrovski jačala, tako da danas na Katedri radi 14 stalnih nastavnika i saradnika i to na području jezika u širem smislu reči — prof. dr Pavica Mrazović, redovni profesor, prof. dr Vesna Berić, vanredni profesor, te saradnici dr Marija Dobrenov, viši stručni saradnik mr Olga Bekić, viši stručni saradnik, mr Marina Ličen, viši stručni saradnik, Marija Čizmar, viši stručni saradnik, Nada Kostić, viši stručni saradnik, Milanko Bekvalac, stručni saradnik, Laslo Paloc, asistent-pripravnik i Zoran Velikić, asistent-pripravnik, a na području književnosti rade dr Katalin Kovačević, vanredni profesor, Tomislav Bekić, stručni savetnik, mr Julijana Beli-Genc, asistent, i Ljubica Trifunović, asistent-pripravnik.

U skladu sa potrebom da studenti, tokom savladavanja i izučavanja nemačkog jezika kao stranog jezika, čuju autentični nemački jezik, na Katedri postoje dva lektorata za nemački jezik, pri čemu jedan lektor potiče iz Savezne Republike Nemačke, a jedan iz Nemačke Demokratske Republike. Tako su do sada na Katedri radili sledeći lektori iz Savezne Republike Nemačke: dr Dorothea Kadach (1955—1958), dr Birgit Heinemann (1960—1963), Matthias Bronisch (1963—1966), Hans Jörg von Jena (1966—1967), dr Ingrid Urban (1968—1975), Johannes Dahl (1976—1980), Christiane Thim-Mabry (1980—1983), Gabriela Vinkov (1983), dok su iz Nemačke Demokratske Republike do sada bila samo dva lektora: Fritz Birke (1978—1981), dr Sieglinde Czihocki (1981—1984), s obzirom na to da je ovaj drugi lektorat, i pored svih nastojanja Katedre i Fakulteta, konačno uspostavljen tek 1978. godine. Pored toga, na našoj Katedri su povremeno, radi ispomoći, radili lektori beogradskog Odseka za germanistiku i to: Hans-Otto Broecker (1958—1959), Stefan Dieter (1958—1959), dr Dieter Müller (1959—1960).

Katedrom za nemački jezik i književnost su do sada rukovodili prof. dr Mita Kostić, profesor istorije na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, koji je, po odluci Uprave Filozofskog fakulteta, na samom početku rada Katedre obavljao funkciju šefa

Katedre; potom je tu funkciju obavljao prof. dr Strahinja Kostić (1956—1979), zatim prof. dr Pavica Mrazović (1979—1981), a od 1981. tu funkciju obavlja Tomislav Bekić, stručni savetnik.

Režim studija i nastavni planovi i programi

U skladu sa osnovnim zadatkom da obrazuje visokostručne kadrove za nastavu nemačkog jezika u našim školama i obrazovnim institucijama, nastavni plan i program Katedre za nemački jezik i književnost pretrpeli su tokom ove tri decenije, u skladu sa promenama u našem obrazovnom i školskom sistemu, određene promene koje su bile uslovljene kako određenim društveno-obrazovnim potrebama tako i razvojem germanistike kao posebne stručne i naučne discipline. Prvih godina nastavni proces na Katedri se odvijao po nastavnim planovima i programima koji su bili skoro identični sa nastavnim planovima i programima Odseka za germanistiku Filozofskog fakulteta u Beogradu, pod čijim okriljem se Fakultet u celini sve do 1960. godine, kada je konstituisan Univerzitet u Novom Sadu, i razvijao. Težište nastavnog procesa nalazilo se na predmetima: Nemački jezik i Nemačka književnost, koji su se slušali u svih 8 semestara, s tim što se posle I, II i III godine polagao godišnji ispit (pismeno i usmeno) iz Nemačkog jezika, dok se Nemačka književnost (pismeno i usmeno) polagala tek posle treće godine. Pored toga se slušao predmet Istorija nemačkog jezika i to u VI i VII semestru, s tim što se ispit (usmeni) polagao posle VII semestra. Diplomski ispit se polagao kumulativno, što znači da su Nemački jezik i Nemačka književnost polagani na diplomskom ispitu kao jedna jedinstvena celina (pismeno i usmeno). Početkom šezdesetih godina usvojeni su novi nastavni planovi i programi, na osnovu kojih je nastava, odnosno ceo studijski proces, razdvojen na dva dela ili stepena: na I stepen sa 4 semestra i »malim« diplomskim ispitom iz Nemačkog jezika i Nemačke književnosti, i II stepen sa 4 semestra (zapravo V—VIII semestar) i »velikim« diplomskim ispitom posle VIII semestra, u okviru kojeg se polagala celokupna materija iz predmeta Nemačka književnost i Nemački jezik (pismeno i usmeno). Ubrzo se pokazalo da ovaj zahvat u celovit studij od 8 semestara nije bio najcelishodniji, te se pristupilo daljoj reorganizaciji i reformi nastavnih planova i programa na osnovi jedinstvenog osmosemestralnog studija. U procesu dograđivanja i izmena nastavnih planova i programa u studijski proces je uneseno niz novih elemenata kao rezultat kako određenih savremenih društveno-obrazovnih zahteva tako i stručno-naučnih dostignuća i saznanja. Pre svega, u skladu sa načelom ravnopravnosti jezika naroda i narodnosti, omogućeno je stručno usavršavanje na maternjem jeziku, a uz to je usvojen princip da svaki student stranih filoloških disciplina obavezno, u okviru svojih studija, ima i predmet Maternji jezik. Iz aspekta same struke — germanistike — nastavni program je, u skladu sa razvojem ove discipline u našoj zemlji, obogaćen sa

nekoliko propedeutičkih disciplina, koje studentima treba da pruže neophodna teorijska znanja radi uspešnijeg savladavanja struke u celini. Tako od polovine sedamdesetih godina studenti germanistike, po sada važećem nastavnom planu i programu, pored osnovnih predmeta Nemački jezik, Nemačka književnost, Istorija nemačkog jezika, slušaju predmete *Uvod u nauku o jeziku, Uvod u nauku o književnosti (Teorija književnosti), Uvod u kulturnopolitičku istoriju naroda nemačkog jezičkog područja* i *Uvod u nemačku nauku o književnosti.* Nastojanje da se nemačka književnost predoči u vidu specijalnih tečajeva do sada je samo delimično realizovano, pošto su, u nekoliko navrata, držani specijalni tečajevi o nemačkoj klasici i romantici, a konstantni posebni kursevi u poslednjih nekoliko godina postali su tečajevi *Geteov 'Faust'* i *Nemačko-jugoslovenske uzajamne književne i kulturne veze.*

Naučni i stručni rad

Pošto je Katedra za nemački jezik i književnost nastavna i *naučna* jedinica, to naučni rad čini, neodvojivi deo celokupne njene delatnosti. Ali, o organizovanom odnosno timskom naučnom radu u prvim decenijama postojanja Katedre teško da se može govoriti, iako bi takav vid rada bio ne samo legitiman nego i neophodan. Jer, činjenica da se kulturnoistorijski razvoj upravo u ovom podneblju od kraja 18. stoleća u znatnoj meri odvijao u okvirima izraženog uticaja nemačke kulture u širokom smislu reči, nesumnjivo postavlja određene zadatke u čijem rešavanju i osvetljavanju germanistika, kao posebna naučna disciplina, može da dâ svoj doprinos. Međutim, ako Katedra, kao celina, u tom pogledu nije dala neke zapaženije rezultate, onda se to ne bi moglo reći i za pojedinačne doprinose članova Katedre u osvetljavanju niza problema iz oblasti uzajamnih veza i odnosa između naše i nemačke književnosti. O dometima i vidovima tih istraživačkih poduhvata rečito svedoče bibliografije članova Katedre za nemački jezik i književnost. Organizovani, odnosno timski rad na određenim istraživačkim poduhvatima počeo je na Katedri početkom sedamdesetih godina i to na području jezičkih istraživanja. Naime, od 1975. grupa saradnika Katedre sa prof. dr Pavicom Mrazović na čelu, uz učešće germanista sa Odseka za germanistiku u Beogradu, Zagrebu i Sarajevu, u saradnji sa Institutom za nemački jezik u Manhajmu (SR Nemačka) radi na široko zamišljenom projektu *Nemačko-srpskohrvatska kontrastivna gramatika.* — O razvijenosti naučnog rada svedoči i činjenica da je na našem Fakultetu osam kandidata steklo doktorat iz germanistike (Helena Vojtehovski, Marija Žagar, Suzana Šarčević, Pavica Mrazović, Marija Bačvanski, Ilija Stojanović, Gordana Iričanin, Marija Dobrenov) i da je u pripremi još nekoliko doktorskih disertacija.

Katedra za nemački jezik i književnost je do sada živo sudelovala u ostvarivanju međukatedarske saradnje u našoj zem-

lji, pa je u tom smislu u dva navrata bila organizator skupova jugoslovenskog karaktera. U martu 1980. Katedra je bila domaćin i organizator skupa jugoslovenskih germanista, a u oktobru 1982. bila je organizator simpozijuma jugoslovenskih germanista povodom 150-godišnjice Geteove smrti, prvog i do sada jedinog skupa ovakve vrste u našoj zemlji. Pored toga, Katedra je bila organizator simpozijuma jugoslovenskih i austrijskih germanista (marta 1980), koji se tradicionalno održava svake druge godine.

Saradnja za zemljom i inostranstvom

Katedra za nemački jezik i književnost je od samog početka svog postojanja uspostavila i negovala srdačne veze sa svim katedrama, odnosno odsecima za germanistiku u našoj zemlji. Jedan od posebnih oblika te saradnje bila su gostovanja uglednih germanista iz drugih germanističkih centara na našoj katedri, a već tradicionalni oblik saradnje predstavljaju međukatedarski sastanci koji se održavaju svake četvrte godine. Poslednji skup jugoslovenskih germanista održan je u Novom Sadu marta 1980. godine.

Po prirodi stvari, Katedra za nemački jezik i književnost upućena je na saradnju sa odgovarajućim institucijama zemalja nemačkog jezičkog područja, te se ta saradnja odvijala u dva vida: u vidu odlaska na stručno usavršavanje i naučnoistraživački rad u zemlje nemačkog jezičkog područja i u vidu saradnje sa određenim germanističkim centrima na osnovu ugovora o saradnji između Univerziteta u Novom Sadu i univerziteta u inostranstvu. Zahvaljujući stipendijama dobijenim od Nemačke akademske službe za razmenu (DAAD, Bon), kao i od Fondacije Aleksandra fon Humbolta (Alexander-von-Humboldt-Stiftung, Bon), te stipendijama dobijenih od Republike Austrije i Nemačke Demokratske Republike, članovi Katedre boravili su u zemljama nemačkog jezičkog područja, na kraće ili duže vreme, radi svog stručnog usavršavanja i naučnoistraživačkog rada po germanističkim institutima, bibliotekama i arhivama. Poseban vid saradnje predstavlja saradnja koja je ostvarena na osnovu ugovora između Univerziteta u Novom Sadu sa Univerzitetom Martina Lutera u Haleu (NDR, 1965) i Univerziteta u Regensburgu (SRN, 1970) koja se odvija u vidu žive razmene stručnjaka i gostovanja članova naše katedre na tim univerzitetima i gostovanja kolega sa tih univerziteta kod nas. Jedan od retkih konkretnih vidova saradnje sa odgovarajućom institucijom u inostranstvu predstavlja saradnja sa Institutom za nemački jezik u Manhajmu (SRN), sa kojim je 1975. sklopljen poseban ugovor o saradnji.

U okviru održavanja veza sa univerzitetima i odgovarajućim institucijama nemačkog jezičkog područja na našoj katedri su za ove tri decenije gostovali i držali predavanja najuglednija imena iz oblasti germanistike, pre svega iz SR Nemačke i Nemačke Demokratske Republike.

Biblioteka Seminara za nemački jezik i književnost, jedna od najstarijih seminarskih biblioteka na Filozofskom fakultetu, predstavlja okosnicu stručnog, naučnog i nastavnog rada u okviru Katedre za nemački jezik i književnost. Seminarska biblioteka je za ove tri decenije zahvaljujući, naročito prvih godina, izdašnoj finansijskoj pomoći društvene zajednice, s jedne strane, i poklonima dobijenim od određenih institucija u zemlji i iz inostranstva, posebno iz SR Nemačke (Inter Nationes, Deutsche Forschungsgemeinschaft, Bonn), Nemačke Demokratske Republike i Austrije, izrasla u dobro opremljenu stručnu i naučnu biblioteku koja pruža solidne uslove za naučni i stručni rad. Biblioteka danas raspolaže sa 11.913 naslova knjiga i 102 naslova, odnosno 894 godišta stručnih i naučnih časopisa. Prvi bibliotekar Seminarske biblioteke bila je Ljubica Kotur (1958—1959), a potom su bibliotekari bili Marija Čizmar (1961—1967), Olga Bekić (1967—1975) i Mirjana Puškar (od 1975), inače sve diplomirani germanisti koji su svoje germanističko obrazovanje stekli na našoj katedri.

Studenti

Interesovanje za studij germanistike je, od samog početka rada, bilo prilično veliko, tako da se broj studenata na Katedri manje-više uvek kretao između 120—150. S obzirom na ovako velik broj studenata germanistike, prirodno je da se njihovo prisustvo na određen način osećalo u svim vidovima društvenih aktivnosti studentske, odnosno omladinske organizacije na Fakultetu. Saradnja između Katedre i studentske, odnosno omladinske organizacije je u celini bila veoma dobra, pogotovo kada su rešavana delikatna pitanja organizovanja nastave, kao i izmena u nastavnom procesu. Od posebnog značaja je bilo aktivno učešće studenata u rešavanju pitanja korišćenja stipendija za stručno usavršavanje u inostranstvu. Katedra je, od polovine šezdesetih godina, bila u srećnom položaju da, zahvaljujući stipendijama dobijenim od SR Nemačke i Nemačke Demokratske Republike, može da uputi veći broj studenata na jezičko usavršavanje u matične zemlje naše struke. Od 1965. godine Katedra, na osnovu ugovora o saradnji Univerziteta u Novom Sadu i Univerziteta Martina Lutera u Haleu (NDR), redovno upućuje grupe odabranih studenata na jednosemestralni, odnosno dvosemestralni studij u Hale: isprva su upućivane grupe od po 12 studenata na dvosemestralne studije a potom je odlučeno da se upućuju grupe od po 6 studenata na jednosemestralne studije u Hale. Zahvaljujući ovom vidu saradnje između dva univerziteta, do sada je bilo oko 200 studenata germanistike na dvosemestralnom, odnosno jednosemestralnom studiju u Haleu. Pored toga Katedra je dobijala po 3 stipendije godišnje u proseku za letnje tečajeve nemačkog jezika na univerzitetima u SR Nemačkoj i Nemačkoj Demokratskoj Republici, kao i po 2—3 stipendije za tečajeve Goethe-Instituta (SRN), pa je na taj način oko sto studenata dobilo mogućnost

da usavrše svoja znanja nemačkog jezika u matičnim zemljama. Zahvaljujući činjenici da je nastava na Katedri zastupljena u svim bitnim germanističkim disciplinama, kao i mogućnostima stručnog usavršavanja studenata u zemljama nemačkog jezičkog područja, broj diplomiranih studenata germanistike je iz godine u godinu rastao, pa je do 1984. godine na našoj Katedri za nemački jezik i književnost diplomiralo 420 studenata.

Tri decenije postojanja i rada Katedre za nemački jezik i književnost nesumnjivo potvrđuje da je odluka o osnivanju Katedre 1954. godine bila opravdana i sa stanovišta društveno-kulturnih potreba i sa stanovišta razvoja nauke u širokom smislu reči. Stvoreni su solidni temelji za dalje razgranjavanje naučnog i nastavnog rada, te Katedra za nemački jezik i književnost nesumnjivo može i treba da dâ svoj doprinos razvoju obrazovnog, naučnog i kulturnog stvaralaštva kako u okviru SAP Vojvodine tako i u okviru cele naše, jugoslovenske zajednice.

Tomislav Bekić, stručni savetnik

KATEDRA ZA RUSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Katedra ima svoju istoriju od skoro dve i po decenije. Njena predistorija ima znatno duže trajanje, više od jednog i po veka. Treba reći da se Katedra za ruski jezik i književnost u svom razvoju oslanja na vekovnu slavističku tradiciju srpske inteligencije u ovim krajevima. Ta tradicija seže da najranijih organizacionih oblika srpskog školstva i organizovanog kulturnog rada (Gimnazija u Sremskim Karlovcima 1791. i Matica srpska 1826. godine). Koreni ovih ustanova sežu još dublje i njihovi počeci mogu se naći u radu prvih ruskih učitelja u našoj sredini: Maksima Suvorova od 1726. i Emanuela Kozačinskog 1733. godine.

Katedra je prošla u svom razvoju kroz tri faze: *Seminar za slavistiku, Katedra za istočne i zapadne slovenske jezike i književnosti* i kao *samostalna organizacionoradna jedinica.*

Seminar za slavistiku

Od početka rada Fakulteta u novembru 1954. godine ruski jezik se izučava kao pomoćni predmet na studijskim grupama za južnoslovenske jezike i jugoslovensku književnost. Na inicijativu prof. dr Petra Đorđića već je 1956. godine, u okviru Katedre za južnoslovenske jezike, organizovan Seminar za slavistiku u kome je ruski jezik zauzeo centralno mesto. Godine 1957. pokojni profesor Đorđe Jazić je izabran za honorarnog nastavnika ruskog jezika i zajedno sa prof. Đorđićem predavao je ovaj predmet studentima jugoslavistike a zatim i onim studentima koji su ruski jezik izabrali kao pomoćni predmet. Broj studenata je bio

sve veći, pa je prof. Jazić 1958. godine izabran za stalnog nastavnika ruskog jezika na Fakultetu. Time je učinjen korak bliže ka stvaranju studijske grupe za ruski jezik i književnost.

Katedra za istočne i zapadne slovenske jezike i književnosti

Na sednici Uprave Fakulteta od 28. juna 1961. godine doneta je odluka o osnivanju Katedre za istočne i zapadne slovensek jezike i književnosti sa dve studijske grupe: za *ruski jezik i književnost* i *slovački jezik i književnost*. Za rukovodioca Katedre imenovan je prof. dr Petar Đorđić. Studije na ovim dvema grupama trajale su u prvo vreme dve godine, kao prvi stepen. Organizaciono i kadrovski studijska grupa za ruski jezik i književnost mogla se osloniti na postojeći kadar na Fakultetu, na kadar koji je bio na Katedri za ruski jezik i književnost Više pedagoške škole u Novom Sadu, koja je upravo tada ukinuta, i na pomoć Katedre za istočne i zapadne slovenske jezike i književnosti Filološkog fakulteta u Beogradu.

Na I stepen studija u septembru 1961. godine upisali su se prvi studenti. Od 17. oktobra nastava je počela po upravo usvojenim nastavnim planovima i programima. Sa studentima su radili stalni nastavnici prof. dr Petar Đorđić i prof. Đorđe Jazić, honorarni nastavnici za književnost prof. dr Milosav Babović i prof. Vitomir Vuletić i lektor Valentina Dević.

Odlukom Veća Fakulteta od 24. juna 1965. godine i Saveta od 30. septembra iste godine na ovoj studijskoj grupi je ukinut prvi stepen studija i organizovane redovne četvorogodišnje studije. Time je razvoj studijske grupe ušao u novu fazu. Već se 1965/66. godine upisao znatno veći broj studenata. Ujesen 1965. godine počeo je na studijsku grupu da pristiže i nastavno-naučni podmladak. Novi sistem jedinstvenih četvorogodišnjih studija omogućio je uvođenje izučavanja poljskog jezika i književnosti, što je označavalo proširenje slavističkih studija na vrlo značajno tematsko područje.

Katedra za ruski jezik i književnost

Razvoj slavističkih studija na našem Fakultetu i kadrovsko jačanje obe studijske grupe u okviru jedinstvene katedre omogućili su da se u proleće 1972. godine studijske grupe za ruski jezik i književnost i slovački jezik i književnost razdvoje i prerastu u posebne katedre. Od 9. marta 1972. godine Katedra za ruski jezik i književnost funkcioniše kao samostalna organizacionoradna jedinica.

Upravo u početku trećeg perioda razvoja Katedre, 1972. godine, Veće i Savet Fakulteta doneli su odluku o osnivanju Lektorata za rusinski jezik i književnost u okviru nastojanja Katedre, Fakulteta i šire društvene zajednice da daljim unapređenjem slavističkih studija i za rešavanjem mogućnosti studija rusinskog

jezika i književnosti kao nacionalne discipline. U samom početku rusinski jezik su slušali jedino studenti ruskog jezika i to kao drugi slovenski jezik, a studenti rusinske nacionalnosti kao maternji jezik. Pred kraj 1972. godine za lektora rusinskog jezika izabran je Julijan Ramač, koji je počeo nastavu rusinskog jezika 16. februara 1972. godine. Tri godine kasnije za asistenta za rusinsku književnost izabran je Julijan Tamaš. Time je učinjen korak napred ka stvaranju Katedre za rusinski jezik i književnost. Od školske 1979/80. godine Lektorat za rusinski jezik i književnost prerasta u studijsku grupu sa trajanjem od osam semestara. Od 11. aprila 1979. godine lektorat se izdvaja iz Katedre za ruski jezik i književnost i prelazi u sastav Instituta za pedagogiju.

Pregled nastavne i naučne delatnosti

Stvaranjem studijske grupe za ruski jezik i književnost 1961. godine u okviru Katedre za istočne i zapadne slovenske jezike i književnosti donet je prvi nastavni plan koji je kao glavne predmete imao Ruski jezik i Rusku književnost. Dvogodišnjim studijama ove struke obezbeđivane su potrebe nastave ruskog jezika u osnovnim školama. U proleće 1965. godine donet je novi nastavni plan koji je predviđao znatno šire mogućnosti slavističkih studija. Uvođenjem jedinstvenih četvorogodišnjih studija, pored ruskog jezika i književnosti, studenti su izučavali i drugi slovenski jezik, Slovački i Poljski po izboru, i Staroslovenski jezik. Time se ušlo u zrelu fazu studija, što je omogućilo da se iz redova naših studenata postupno regrutuje nastavno-naučni podmladak. Kao bitna komponenta studija ruskog jezika i književnosti su i studije Srpskohrvatskog jezika i Uporedne gramatike slovenskih jezika. Od početka jedinstvenih četvorogodišnjih studija ruski jezik i književnost se izučavaju od početka do diplomskog ispita, svih osam semestara: jezik — sa najmanje 10 časova a najviše sa 14 časova nedeljno; književnost sa najmanje četiri a najviše šest časova nedeljno. Studije drugog slovenskog jezika i književnosti se od početka izvode u prva četiri semestra sa po četiri časa nedeljno. Sa istim brojem časova nedeljno studira se kroz prva četiri semestra i srpskohrvatski jezik. Staroslovenski jezik se studira sa dva časa nedeljno u prva dva semestra, a uporedna gramatika slovenskih jezika u petom i šestom semestru sa dva časa nedeljno. Od 1978. godine uvode se obavezne studije iz predmeta Uvod u lingvistiku i Teorija književnosti u prva dva semestra.

Studenti su veoma dobro snabdeveni domaćim i stranim, kad nas verifikovanim udžbenicima. Tamo gde nije bilo udžbenika, naši nastavnici su ih izradili. Prof. dr Petar Đorđić je napisao udžbenik *Staroslovenski jezik*, prof. Đorđe Jazić je napisao dva udžbenika: *Fonetsku čitanku ruskog jezika* i *Fonetiku savremenog ruskog jezika*, prof. dr Vitomir Vuletić je napisao udžbenik *Ruska književnost 19. veka (od Žukovskog do Gogolja)*.

Nastavnici i saradnici Katedre za ruski jezik i književnost su dali svoj doprinos u razvoju disciplina kojima se bave. Iz oblasti fonetike, morfologije i stilistike ruskog jezika objavili su nekoliko desetina studija, od kojih neke već postaju klasične. U oblasti stare ruske književnosti i književnosti 18. veka naš saradnik je objavio nekoliko veoma zapaženih studija koje su ušle u naučnu literaturu. U oblasti ruske književnosti 19. i 20. veka objavljeno je nekoliko knjiga i više desetina studija.

Od 1981. godine svi članovi Katedre za ruski jezik i književnost okupljeni su oko naučnog potprojekta *Rusko-srpska istraživanja u oblasti jezika, književnosti i kulture od 18. do 20. veka.* Za tri godine rada na potprojektu napisano je nekoliko desetina studija, od kojih je veći deo objavljen, završena je jedna doktorska disertacija i dva magistarska rada. Potprojekat je postao privlačan i za druge, pa mu pristupaju i saradnici drugih instituta i naučnih ustanova.

Katedra je organizovala naučni skup *Poetika stvaralaštva Mihaila Šolohova* u zajednici sa Odsekom za slavistiku Filološkog fakulteta u Beogradu i Međunarodnim slavističkim centrom Filološkog fakulteta u Beogradu. Saradnici Katedre su organizovali Simpozijum o Ujedinjenoj omladini srpskoj u Matici srpskoj 1967. godine.

Saradnici Katedre aktivno učestvuju već više od dvadeset i pet godina na različitim kongresima, simpozijumima i naučnim skupovima u zemlji i inostranstvu. To su međunarodni slavistički kongresi u Sofiji, Pragu, Varšavi, Zagrebu, Ljubljani, zatim Balkanološki kongres u Sofiji, kongresi jugoslovenskih slavista u Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Skoplju, Beogradu. Na skupovima slavista Srbije već 22 godine učestvuju članovi Katedre s referatima i u organizacionim poslovima. Od početka rada Naučnog sastanka slavista u Vukove dane, u septembru svake godine, redovno učestvuje po nekoliko saradnika Katedre s referatima i u organizacionim poslovima sastanka.

Kadrovi

Studijska grupa za ruski jezik i književnost otpočela je s radom 1961. godine sa dva stalna nastavnika, prof. Đorđićem i prof. Jazićem. Tokom 1962. godine izabran je i stalni nastavnik za književnost. Krajem 1962. godine za stručnog saradnika za savremeni ruski jezik izabrana je Vera Vuletić, a u toku 1963. godine izabran je stalni lektor za ruski jezik, Valentina Dević. Uz pomoć honorarnih nastavnika iz Beograda, prof. Milosava Babovića i lektora Zinaide Stojanović u celini su se ostvarivali zahtevi nastavnog plana i nastavnih programa za prvi stepen studija. Pošto je početkom 1964. godine odbranio doktorsku disertaciju na Beogradskom univerzitetu, Vitomir Vuletić je u oktobru iste godine izabran za docenta. U isto vreme Aleksandar Muzalevski je izabran za višeg stručnog saradnika za ruski jezik. Time je zaokružena prva faza kadrovskog kompletiranja Katedre.

Odlukom o uvođenju jedinstvenih četvorogodišnjih studija 1965. godine otpočinje i druga faza kadrovskog razvoja Katedre. U jesen 1965. godine za asistenta za ruski jezik izabran je Branimir Čović, prvi asistent na ovoj studijskoj grupi. Iste godine na studijskoj grupi je počeo da radi i prvi lektor iz Sovjetskog Saveza — Tatjana Protogenovna Popova. U jesen 1966. godine za prvog lektora za poljski jezik izabran je Vladislav Leh Pažderski koje je počeo da radi 15. marta 1967. godine. Od 15. aprila 1967. godine počinje da radi i asistent za rusku književnost Bogdan Kosanović, a od 1. oktobra 1967. godine i drugi asistent za rusku književnost, Mirjana Boškov. Ovo su i prvi kadrovi na Katedri koji su na ovoj studijskoj grupi završili slavističke studije.

Od početka školske 1968/1969. godine na Katedri je počeo da radi i drugi lektor iz Sovjetskog Saveza, pošto su narasle potrebe u nastavnom kadru ovog profila. Pošto je Katedra obezbeđivala i nastavu ruskog jezika kao pomoćnog predmeta, ubrzo je iskrsla potreba da se za ovaj predmet izabere poseban saradnik. Od jeseni 1971. godine na ovom poslu radi Verica Jovin, koja je isto tako diplomirala na ovoj studijskoj grupi. Od 1961. do 1972. godine Katedra je posvetila pažnju naučnom i stručnom uzdizanju svojih saradnika. U ovo vreme dva člana Katedre su stekli naučna zvanja: Vitomir Vuletić je odbranio doktorsku disertaciju na Beogradskom univerzitetu, Đorđe Jazić je na Lenjingradskom univerzitetu odbranio kandidatsku disertaciju. Saradnici Vera Vuletić, Branimir Čović i Bogdan Kosanović odbranili su svoje magistarske disertacije na Beogradskom univerzitetu.

U periodu posle 1972. godine, kada Katedra funkcioniše kao samostalna jedinica, došlo je do većeg kadrovskog podmlađivanja: početkom ovog perioda otišli su u penziju profesori Petar Đorđić i Đorđe Jazić. U jesen 1973. godine izabran je za asistenta za jezik Predrag Piper a naredne, 1974. godine, i drugi asistent za jezik Dušanka Mirić, koji su isto tako na ovoj studijskoj grupi završili slavističke studije. U jesen 1976. godine za lektora je izabran svršeni student ove studijske grupe Aleksandar Ševo, a od 15. novembra 1983. godine za stručne saradnike na Katedri izabrani su Katja Juršić i Slobodanka Perkučin. U septembru 1983. Aleksandar Muzalevski je otišao u penziju.

U ovom periodu tri člana Katedre su odbranili magistarske disertacije: Mirjana Boškov, Predrag Piper i Dušanka Mirić. Svoje magistarske radove završavaju Verica Jovin i Aleksandar Ševo. Katja Juršić i Slobodanka Perkučin su sada na postdiplomskim studijama. Predrag Piper je 29. aprila 1982. godine odbranio i doktorsku disertaciju i od marta 1983. godine radi kao docent za Savremeni ruski jezik. To je prvi doktor za ovu disciplinu na Novosadskom univerzitetu i prvi student ove grupe koji je dobio naučno zvanje. Sada na Katedri radi osam njenih bivših studenata koji postupno postaju odlučujuća nastavna i naučna snaga Katedre.

U toku postojanja Katedre jedanaest njenih članova je bilo na studijskim boravcima, specijalizaciji i usavršavanju u Moskvi, Lenjingradu, Kijevu, Varšavi i Pragu u ukupnom trajanju od

osam godina. U ovom trenutku Katedra daje i lektore srpskohrvatskog jezika na Moskovskom univerzitetu, što se takođe koristi za usavršavanje.

Na Katedri za ruski jezik i književnost sada su zaposleni redovni profesor dr Vitomir Vuletić, docent dr Predrag Piper, stručni savetnik mr Vera Vuletić, viši stručni saradnik mr Branimir Čović, asistenti mr Mirjana Boškov, mr Bogdan Kosanović i mr Dušanka Mirić, stručni saradnici Verica Jovin, Katja Juršić i Slobodanka Perkučin, lektori Valentina Dević i Aleksandar Ševo, lektori-stranci za ruski jezik Olga Bašlakova i Julija Jakimenko i lektor-stranac za poljski jezik Jadviga Skurnjik.

Prof. dr Petar Đorđić je otišao u penziju 1974. godine, prof. Đorđe Jazić 1973. (umro je 1976. godine), a prof. Aleksandar Muzalevski 1983.

Povremeno su radili na Katedri

Dr Milosav Babović, redovni profesor, dr Milosava Stojnić, redovni profesor, dr Miodrag Sibinović, redovni profesor i lektori-stranci Zinaida Stojanović, Tatjana Protogenovna Popova, Ina Mihailovna Fedorec, Svetlana Vasiljevna Zajceva, Valentina Ivanova Rubkaljova, Tamara Georgijevna Počtenaja, Marija Mihailovna Pavlova, Jelena Ivanovna Mitrošina, Ana Stepanovna Surkova, Larisa Aleksejevna Čižova, Galina Gavrilovna Volohina, Margarita Ivanovna Pičugina, Tamara Fjodorovna Zotova, Izabela Mihailovna Nefjodova i Ina Fjodorovna Jevstignjejeva.

Kao gosti su držali predavanja na Fakultetu

Mihail Pavlovič Aleksejev (Lenjingrad, 1966.), Milosav Babović (Beograd, 1983.), Boris Ivanovič Bursov (Lenjingrad, 1969.), Gurgen Mihailovič Borjan (Jerevan, 1963.), Ervin Vedel (Regensburg, 1977.), Tomas Viner (Čikago, 1975.), Klavdija Vasiljevna Gorškova (Moskva 1963. i 1979.), Miroslav Drozda (Prag 1976. i 1979.), Jurij Aleksandrovič Zavadski (Moskva, 1963.), Vladeta Jerotić (Beograd, 1982.), Vasilij Ivanovič Kulješov (Moskva, 1968. i 1978.), Semjon Josifovič Mašinski (Moskva, 1969.), Malik Mulić (Sarajevo, 1976.), Milorad Panić-Surep (Beograd, 1962.), Pjotr Grigorjevič Pustovojt (Moskva, 1968.), Đula Seke (Budimpešta, 1976.), Konstantin (Kiril) Mihailovič Simonov (Moskva, 1965.), Vladimir Nikolajevič Turbin (Moskva, 1970.) i Aleksandar Flaker (Zagreb, 1965. i 1983.).

KATEDRA ZA FRANCUSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Počeci rada

Katedra za francuski jezik i književnost osnovana je u jesen 1961. godine aktom fakultetske uprave od 28. juna 1961. ko-

jim je bilo predviđeno otvaranje katedara koje su postojale na Višoj pedagoškoj školi u Novom Sadu.

U prvoj školskoj godini 1961/62. upisano je 9 redovnih i 5 vanrednih studenata, a u drugoj 13 redovnih i 2 vanredna. Organizacija nastave, studenti, njihov rad i uspeh bili su u središtu aktivnosti novoosnovane katedre.

Već treće školske godine Sekretarijat Univerziteta u Novom Sadu je aktom od 21. 09. 1963. izvestio Filozofski fakultet da je prilikom davanja mišljenja o Statutu fakulteta Univerzitetski savet odlučio da grupa za francuski jezik i književnost ne vrši upis školske 1963/64. godine, da se i Komisija za visoko školstvo, razmatrajući ovo pitanje, saglasila sa predlogom Univerzitetskog saveta, te da studente koji su se te godine upisali na tu grupu treba blagovremeno obavestiti kako bi se mogli upisati na druge grupe odnosno fakulteta. Tako je Katedra za francuski jezik i književnost formalno ukinuta 1963. godine, ali je odlukom uprave Fakulteta produžena njena aktivnost kako bi se upisanim studentima omogućilo da završe studije, a Katedri da obavi završne administrativne poslove.

Međutim, 1966. godine, shodno odluci Saveta Fakulteta, u nacrtu novog Statuta Fakulteta predviđena je i grupa za francuski jezik i književnost, tako da Katedra ponovo septembra 1966. vrši upis studenata. Tada je upisano 13 redovnih i 9 vanrednih studenata ali već u aprilu 1967. godine Republički Savet za obrazovanje u Beogradu izveštava dekana Filozofskog fakulteta u Novom Sadu da se ne slaže sa odlukom o ponovnom zasnivanju grupe za francuski jezik i književnost koju je svojevremeno doneo Fakultetski savet i upozorava da nacrt novog statuta Filozofskog fakulteta u Novom Sadu neće biti predat Republičkoj skupštini na usvajanje, ukoliko se iz njega ne izbriše grupa za francuski jezik. Istovremeno izveštava se Dekanat da je za ponovno osnivanje pomenute grupe potrebno pokrenuti nov administrativni postupak i dostaviti Republičkom savetu za obrazovanje odgovarajuće obrazloženje. Dekanat je to i učinio, ali bez uspeha. Organi uprave Fakulteta rešili su međutim, da se upisanim studentima omogući da završe svoje studije na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Sve do 1972. godine grupa za francuski jezik neće vršiti upis novih studenata.

Konačno, 1972. godine u Statut Filozofskog fakulteta koji je odobrila Skupština SAPV unesena je grupa za francuski jezik i književnost, i time se okončao jedan period u istoriji Katedre za francuski jezik i književnost koji bi se mogao nazvati pripremnim ili eksperimentalnim. Njena delatnost od samog osnivanja bila je pod znakom neizvesnosti, administrativno-pravnih nesporazuma, naglih obrta propraćenih neželjenim posledicama, što nije išlo u prilog naporima Fakulteta koji je želeo da se osnivanjem Katedre za francuski jezik n književnost otkloni jedna osetna praznina u sistemu humanističkih disciplina koje se na njemu izučavaju.

I pored velikih kadrovskih problema, od 1972. godine Katedra ide linijom uspona. Tako je pri Katedri 1974/75. godine po-

čeo da radi lektorat za rumunski jezik (nastava iz ovog predmeta bila je fakultativna), a tokom 1978/79. godine Filozofski fakultet je vodio pregovore sa predstavnicima Italijanske ambasade u Beogradu o otvaranju italijanskog lektorata koji počinje da radi u jesen 1979. godine.

U međuvremenu, lektorat za Rumunski jezik tokom 1980. godine prerasta u Katedru za Rumunski jezik i književnost (sada u sastavu Instituta za pedagogiju), tako da je sada organizacijski za Katedru za francuski jezik n književnost vezan jedino lektorat za Italijanski jezik.

Kadrovi

Godine 1961., kada je aktom Fakulteta otvorena Katedra za francuski jezik i književnost, obrazovana je komisija za predlaganje honorarnog nastavnog osoblja za rad na I stepenu nastave u školskoj 1961/62. godini. Na sednicama održanim 6. i 12. oktobra 1961. godine u celini je usvojen predlog komisije i Savet Fakulteta je potvrdio izbor sledećih honorarnih nastavnika i saradnika na Katedri za francuski jezik i književnost: dr Nikola Banašević, red. prof. Filološkog fakulteta u Beogradu, dr Vlado Drašković, van. prof. Filološkog fakulteta u Beogradu, Miloš Jovanović, prof. Više pedagoške škole u Novom Sadu, Eduar Beglen, lektor Filološkog fakulteta u Beogradu i Andre Leskaje, lektor Filološkog fakulteta u Beogradu. U ovom prvom periodu nastavu su pored pomenutih izvodili i dr Mihailo Pavlović, docent Filološkog fakulteta u Beogradu i Mišel Oben, lektor sa istog Fakulteta. Dužnost šefa aKtedre je bila poverena dr Vladi Draškoviću.

Tokom 1962. godine oformljen je prvi stalan kadar Katedre za francuski jezik i književnost. Najpre je 1. augusta 1962. na predlog Francuske ambasade u Beogradu za lektora francuskog jezika postavljen Žan Kudela. U pismenom obrazloženju Ambasade kaže se, pored ostalog, da je imenovani odličan filolog, da govori srpskohrvatski, češki i ruski jezik. S druge strane, Katedra je dobila i prvog stalnog nastavnika Miloža Jovanovića, koji je izabran za predavača za predmet Francuska književnost. Iste godine je Živka Mihajlović, dotadašnji profesor Medicinske škole u Novom Sadu, izabrana za stručnog saradnika za predmet Francuski jezik.

Posle ukidanja grupe za francuski jezik i književnost, od 1. decembra 1963. godine nastavu su izvodili Miloš Jovanović, Živka Mihajlović i Žan Kudela. Vršilac dužnosti šefa Katedre bio je Miloš Jovanović.

Treba istaći da su i u kasnijim periodima rada Katedra za francuski jezik i književnost veliki doprinos kvalitetu nastave dali nastavnici Katedre za romanistiku Filološkog fakulteta u Beogradu. Pored već pomenutih dr Nikole Banaševića, dr Vlade Draškovića, dr Mihaila Pavlovića to su još bili dr Slobodan Vitanović, dr Rade Konstantinović, dr Marko Papić, dr Nada Petrović, Na-

dežda Vinaver, Jovanka Čemerikić i lektor Žan Mot. Sa drugih univerzitetskih centara u izvođenju nastave su učestvovali dr Muhamed Nezirović iz Sarajeva i dr Rista Lainović iz Niša.

Sama Katedra se postepeno kadrovski oformljava. Posle Miloša Jovanovića i Živke Mihailović na Katedru dolazi Madlen Stevanov, stručni saradnik (1969), mr Ljiljana Matić, asistent (1974), Lia Magdu, lektor za rumunski jezik (1974), mr Dragana Knežević, viši stručni saradnik (1976), Plemenka Vlahović, stručni saradnik (1979), mr Dušanka Točanac, stručni saradnik (1979), Nenad Krstić, asistent-pripravnik (1979), Izabela Konstantinović, stručni saradnik (1980), dr Živojin Živojinović, docent (1981) i Milorad Arsenijević, stručni saradnik (1981).

Šef Katedre za francuski jezik i književnost bio je prof. dr Miloš Jovanović do odlaska u penziju (1979). Posle je ovu dužnost vršila prof. dr Draginja Pervaz, tadašnji direktor Instituta za strane jezike i književnosti. Dr Živojin Živojinović bio je šef katedre od 1981. do 1983. godine, a posle ovu dužnost vrši dr Dušanka Točanac, docent.

Nastavi francuskog jezika doprineli su i lektori iz inostranstva. Pored lektora sa Filozofskog fakulteta u Beogradu i Žana Kudele, prvog lektora francuskog jezika na našem Fakultetu, to su bili Žizel Ujve, Rože Ludvig, Silvi le Fošer, a sadašnji lektor je Fransoaz Fontan. Posle osnivanja lektorata za italijanski jezik nastavu italijanskog jezika su izvodili lektori Luiđi dela Gata, mr Tatjana Knežević (sa Filološkog fakulteta u Beogradu), a sadašnji lektor je Elide Rikobon.

Školske 1983/84. godine na Katedri su na području jezika u širem smislu nastavu izvodili dr Dušanka Točanac, docent, mr Dragana Knežević, viši stručni saradnik, Plemenka Vlahović, viši stručni saradnik, Milorad Arsenijević, stručni saradnik, Fransoas Fontan, lektor, a na području književnosti dr Živojin Živojinović, docent, dr Izabela Konstantinović, docent, mr Ljiljana Matić asistent i Nenad Krstić, asistent-pripravnik. Predavanje i vežbe iz italijanskog jezika izvodila je Elide Rikobon, lektor. U honoradnom radnom odnosu nastavu su izvodili dr Muhamed Nezirović, vanredni profesor Filozofskog fakulteta u Sarajevu i Madlen Stevanov, viši stručni saradnik.

Doc. dr Dušanka Točanac

BIBLIOTEKA FILOZOFSKOG FAKULTETA

Biblioteka Filozofskog fakulteta nastala je u isto vreme kad i Fakultet. Već na prvoj sednici Uprave Fakulteta, 20. oktobra 1954. godine, posvećena je ozbiljna pažnja pitanju osnivanja, snabdevanja publikacijama i osposobljavanja za normalan rad fakultetske biblioteke. Na toj sednici date su osnovne smernice za dalji razvoj ove značajne aktivnosti na Fakultetu. Posle žive diskusije, usvojeno je načelo organizacije delatnosti kojim se predviđa da se sve knjige dele po strukama, »pa se one sa specijalnim ili posebno po nastavu važnim karakterom izdvajaju u seminarske biblioteke, a ostale u Centralnu biblioteku Fakulteta«.[1] Biblioteka je od samog početka bila stalna briga kako organa upravljanja na Fakultetu, tako i pojedinaca. Na sednici od 28. decembra 1954. godine osnovan je Bibliotečki odbor u koji su izabrani: dr Đorđe Radojičić, dr Pavle Ivić i dr Bogoljub Stanković. Zadatak ovoga Odbora bio je da se neposredno brine o svim bitnim pitanjima razvoja fakultetske biblioteke. Bibliotečki odbor je održao sednicu 24. januara 1955. godine, kojoj je, pored članova Odbora, prisustvovao i profesor Mladen Leskovac, dekan. Na ovoj sednici trebalo je da se donese odluka o tome kako će Biblioteka biti organizovana: kao jedinstvena fakultetska ustanova ili kao niz seminarskih biblioteka koje ne bi imale jedinstvenu upravu ni organizaciju. Odlučeno je da se, u skladu sa osnovnim smernicama sa prve sednice Uprave Fakulteta, osnuje jedinstvena biblioteka za ceo Fakultet u kojoj se »... bibliotečko rukovodstvo nad svim seminarskim bibliotekama imati Centralna biblioteka«.[2] Ta odluka je bila presudna za dalji razvoj »... ove naše za sada još jedine, ali zauvek najvažnije ustanove«.[3]

Koliko je pitanje biblioteke bilo značajno i sveprisutno u prvim godinama njenog rada, može se videti iz još jednog podatka. Naime, Izvršno veće Vojvodine je 1955. godine odobrilo Fakultetu za nabavku knjiga sumu od 20 miliona dinara, od čega

[1] Zapisnik sa druge godišnje skupštine Filozofskog fakulteta od 22. oktobra 1956. godine.

[2] Zapisnik sa sednice Bibliotečkog odbora od 24. januara 1955.

[3] Zapisnik sa prve godišnje skupštine Filozofskog fakulteta od 28. septembra 1955. godine.

7,5 miliona deviznih dinara za nabavku strane literature. Kolika su to bila sredstva u ono vreme može se zaključiti i po tome što su bruto lični dohoci radnika na Fakultetu u 1955. godini iznosili 19.604.000 dinara!

Pravi zamah u razvoju Biblioteka je dobila 1955. godine. Te godine nabavljeno je 34.676 knjiga i 221 naslov časopisa, kako kupovinom tako i poklonima.[4] Preveliki je to bio teret za dva bibliotečka radnika, ali su oni stigli da obrade 7.808 knjiga i da ih korisnicima stave na raspolaganje. Shodno zaključcima Bibliotečkog odbora, sve obrađene knjige su podeljene po strukama i smeštene u seminarske biblioteke. Početno stanje fondova seminarskih biblioteka je bilo: istorija 2.194; jugoslovenske književnosti — 2.045; nemački — 1.065; engleski — 606; lingvistika — 523; matematika 590 knjiga. U centralnoj biblioteci bilo je tada samo 785 knjiga.[5]

I narednih godina intenzivno je nabavljan bibliotečki materijal. Prosečno je godišnje nabavljano — kupovinom, poklonima i razmenom — preko 6.000 knjiga i oko 400 naslova časopisa. Intenzitet nabavke skoro da nije opao ni posle izdvajanja Prirodno-matematičkog fakulteta: tom prilikom je iz fondova Biblioteke Filozofskog fakulteta izdvojeno 16.061 knjiga i 394 naslova (2.958 godišta, 9.123 sveske) časopisa. U početku je bilo malo i stihije u nabavci, jer se osećala velika potreba za knjigama, ali je kasnije vođena sve smišljenija nabavna politika koja je omogućila stvaranje snažne biblioteke u čijim fondovima se nalazi veliko bogatstvo literature na svim jezicima naroda i narodnosti koje žive u Vojvodini i na četiri svetska jezika: engleskom, nemačkom, francuskom i ruskom, čija se vrednost ne može meriti knjigovodstvenim pokazateljima. Znalački i s ljubavlju, nastavnici i bibliotekari nabavili su značajne publikacije i čitave kompletne biblioteke[6] od velike važnosti za nauku i nastavno-vaspitni rad na našem Fakultetu, pa i na Univerzitetu. Ova Biblioteka je danas, posle Biblioteke Matice srpske, najrazvijenija humanistička biblioteka u Vojvodini i predstavlja jednu od značajnih komponenti jedinstvenog bibliotečko-informacionog sistema koji se izgrađuje u Vojvodini i našoj zemlji u celini. Njena fizionomija je potpuno oformljena. To je biblioteka specijalnog naučnog karaktera, čije su zbirke bibliotečkog materijala prilagođene potrebama nastave i naučnoistraživačkog rada u osam in-

[4] Poklonom su dobijene tri velike biblioteke: Biblioteka VPŠ iz Novog Sada od 20.537 knjiga i 5.095 svezaka časopisa; deo biblioteke Više partijske škole »Đuro Đaković« iz Beograda od 15.490 knjiga i biblioteka bivšeg Kluba prosvetnih radnika u Novom Sadu od 3.000 knjiga i 250 naslova časopisa, među kojima je i znatan broj rariteta.

[5] Zapisnik sa prve godišnje skupštine Filozofskog fakulteta.

[6] U sastavu fondova Biblioteke nalaze se i značajne privatne biblioteke u kompletnom sastavu ili delovi biblioteka od značaja za nastavu i naučno-istraživački rad na Fakultetu. Navodimo samo najznačajnije biblioteke: Jaše Prodanovića, Pavla Stevanovića, Dušana Milačića, Ervina Šinka, Rudolfa Kolariča, Stanislava Vinavera, Nikole Radojčića, Alekse Ivića, Branka Miletića, Zore Krdžalić, Ivane Brlić-Mažuranić, Georgija Mihailovića, Đorđa Sp. Radojičića i delovi nekih manjih privatnih biblioteka.

stituta Filozofskog fakulteta, pa i šire od toga. Postoje ambicije da ova Biblioteka postane komunikacioni centar naučnih, stručnih i drugih informacija sadržanih u njenim zbirkama. Organizaciono, Biblioteka je integralni deo Fakulteta i služi ostvarivanju njegovih osnovnih funkcija, odnosno funkcija njegovih osnovnih organizacija udruženog rada — instituta. Sav bibliotečki materijal koji je smešten u Biblioteci jednako je dostupan svim radnicima Fakulteta, bez obzira kojem OOUR-u pripadaju i svim studentima. Otuda i njeni osnovni zadaci da naučnom, stručnom i drugom literaturom, kao i stručnom bibliotečkom informacionom službom doprinosi nastavi i naučnoistraživačkom radu na našem Fakultetu.

Smišljenom politikom nabavke i značajnim ulaganjima stvorena je biblioteka koja u svojim fondovima ima preko 250.000 svezaka bibliotečkog materijala. Fondovi su raspoređeni u seminare i Centralnu biblioteku.

Centralna biblioteka ima 21.518 knjiga i 925 naslova (9.600 godišta sa 48.000 svezaka) serijskih publikacija. U njoj se nalaze publikacije koje po svom sadržaju ne pripadaju samo jednoj naučnoj disciplini, već imaju opštiji karakter (između ostalog tu su enciklopedije, rečnici, leksikoni, bibliografije i slično), kao i veliki broj stranih i domaćih časopisa.

Pored fondova Centralne biblioteke, postoji i jedanaest specijalizovanih fondova, od kojih su neki najkompletnije naučne biblioteke određenih naučnih disciplina u Vojvodini, pa i u Jugoslaviji. Publikacije su po seminarima raspoređene ovako:

— seminar za istoriju ima 19.403 knjige i 274 naslova (1770 godišta) časopisa;

— seminar za društvene nauke poseduje 3.135 knjiga i 63 naslova (315 godište) časopisa;

— seminar za pedagogiju ima 9.470 knjiga i 326 naslova (2.000 godišta) časopisa;

— seminar za jugoslovenske književnosti i opštu književnost raspolaže sa 20.287 knjiga i 60 naslova (464 godišta) časopisa;

— seminar za lingvistiku ima 9.162 knjige i 192 naslova (2.150 godišta) časopisa;

— seminar za mađarski jezik i književnost ima 32.540 knjiga i 275 naslova (2.517 godišta) časopisa;

— seminar za slovački jezik i književnost poseduje 5.174 knjige i 48 naslova (421 godište) časopisa;

— seminar za engleski jezik i književnost ima 12.919 knjiga i 69 naslova (838 godišta) časopisa;

— seminar za nemački jezik i književnost ima 10.129 knjiga i 94 naslova (693 godišta) časopisa;

— seminar za ruski jezik i književnost ima 13.635 knjiga i 55 naslova (1.230 godišta) časopisa;

— seminar za francuski jezik i književnost poseduje 7.179 knjiga i 23 naslova (74 godišta) časopisa.

Pored ovih seminara, a u skladu sa planovima razvoja našeg Fakulteta, formiraju se fondovi knjiga i serijskih publikacija na rumunskom i na rusinskom jeziku.

U Biblioteci se izuzetna pažnja poklanja stručnoj obradi bibliotečkog materijala. Sve knjige i serijske publikacije, sem jedne kompletno otkupljene privatne biblioteke, su stručno obrađene i dostupne korisnicima. Obrada se vrši po međunarodnim standardima za bibliografski opis (ISBD/M i ISBD/S), koji su prilagođeni uslovima i potrebama Biblioteke i njenih korisnika. Biblioteka ima dve vrste kataloga: imenski, koji je centralni za sve fondove i seminarske imenske kataloge i takozvane stvarne kataloge — predmetni u svim seminarskim bibliotekama, u jednom još i katalog po UDK. Postavljen je i centralizovani katalog serijskih publikacija, a u centralnom fondu periodike vrši se obrada časopisa i po UDK i formira se takav katalog. Ovo je postignuto u dosta nepovoljnim prostornim uslovima, sa malim brojem radnika, ali uz njihovo izuzetno zalaganje.

Sve bogatstvo bibliotečkog materijala kojim Biblioteka raspolaže veoma dobro se koristi, kako u čitaonici, tako i van Biblioteke. U 1978. godini Biblioteka je imala 6.877 stalnih korisnika (članova), koji su pozajmili i koristili van Biblioteke 57.406 publikacija i 18.974 publikacije u čitaonici. Korisnici usluga Biblioteke su nastavnici i studenti našeg Fakulteta, naučni radnici sa drugih fakulteta i instituta (povremeno), studenti drugih fakulteta, učenici završnih razreda srednjih škola, koji nameravaju da se upišu na ovaj Fakultet, kao i drugi građani, naročito putem međubibliotečke pozajmice, koju naša Biblioteka sve više neguje i to sa svim bibliotekama u zemlji i inostranstvu koje su spremne na ovaj vid saradnje.

Još jedno značajno polje delatnosti ove Biblioteke je i razmena bibliotečkog materijala, koja je organizovana počev od 1957. godine. Tokom proteklih dvadeset i više godina, razmena je vršena sa preko 320 naučnih i drugih institucija u zemlji i inostranstvu. Pored toga što je na taj način bogatila svoje fondove bibliotečkog materijala nizom najznačajnijih svetskih naučnih publikacija važnih za razvoj nauka koje se izučavaju na ovom Fakultetu, Biblioteka je razmenom postizala i drugi, ne manje važan cilj: učinila je da naše publikacije, u prvom redu one koje izdaje naš Fakultet, prodru do najznačajnijih evropskih i svetskih naučnih biblioteka, univerziteta i akademija nauka i umetnosti u preko 35 zemalja sveta. Na žalost, ova razmena je u osetnom opadanju i to u prvom redu zbog toga što je prestao da izlazi Godišnjak Filozofskog fakulteta, koji je činio osnovu za razmenu. No, Biblioteka nastoji da zadrži odgovarajući nivo razmene uz pomoć instituta koji izdaju svoje publikacije.

Prilikom reorganizacije Filozofskog fakulteta i usaglašavanja njegove delatnosti sa Ustavom i Zakonom o udruženom radu, pojavile su se dileme oko Biblioteke i njenog mesta u novoj organizaciji Fakulteta. Bilo je nekoliko predloga kako da se postupi, odnosno kako da se organizuje Biblioteka. Jedni su predlagali da se Biblioteka podeli po osnovnim organizacijama udruženog

rada, drugi da ostane u okviru Radne zajednice zajedničkih službi, a da se fondovi podele po institutima, treći da se organizuje posebna radna zajednica Biblioteke, dok su se bibliotekari zalagali da se osnuje posebna osnovna organizacija udruženog rada. Posle višemesečnih rasprava donesena je odluka da se Biblioteka organizuje kao posebna Radna zajednica čiji je zadatak da obavlja sve bibliotečke poslove za potrebe Fakulteta i njegovih osnovnih organizacija udruženog rada. Radnici Biblioteke prihvatili su ovo rešenje kao najpribližnije njihovim zahtevima, iako su od samog početka bili svesni teškoća koje će nastati u finansiranju njene delatnosti.

U periodu od reorganizacije Fakulteta do sada postignuti su značajni rezultati, kako na samoupravnom uređivanju odnosa u Radnoj zajednici, tako i na stručnom sređivanju i funkcionisanju Biblioteke. Ustanovljena je organizacija koja omogućuje jedinstven sistem stručnog rada u svim delovima Biblioteke, a sve službe su direktno međusobno povezane. Tako je organizovan zaokruženi sistem bibliotečkog rada koji funkcioniše bez teškoća. Bibltioteka po svome značaju, po kvalitetu fondova kojima raspolaže, po sistemu stručnog rada, po mogućnostima koje može da pruži, prevazilazi, nadrasta potrebe, ali u prvom redu mogućnosti samo jednog fakulteta, odnosno njegovih instituta. Osnovna delatnost svakog od instituta na ovom Fakultetu je nastavno-naučni rad. Došlo je, dakle. do integracije nastave i nauke na Univerzitetu. Bibliotečka delatnost na Fakultetu je delatnost bez koje nije moguće obavljati nastavno-naučnu, dakle osnovnu delatnost instituta. Pošto su nastava i nauka praktično integrisane, nije opravdano da Biblioteku finansira samo SIZ za usmereno obrazovanje. U tome ravnomerno treba da učestvuje i SIZ za naučni rad, a i SIZ kulture Vojvodine, s obzirom na veliki kulturni značaj ove Biblioteke u mreži biblioteka u Vojvodini.

U bibliotečkoj čitaonici

Biblioteka Filozofskog fakulteta se, zajedno sa Fakultetom, uselila u novu zgradu. Tome useljenju treba da se raduju u prvom redu korisnici usluga Biblioteke, jer su uslovi rada u novoj zgradi neuporedivo povoljniji. Bibliotečki prostor je povećan za nekoli-

ko desetina puta. Naročito je povećan čitaonički prostor — gotovo je udesetostručen. U prizemlju je velika čitaonica sa 80 sedišta, na mecaninu čitaonica za periodiku sa trideset mesta i kabinama za korišćenje mikročitača, a u svakoj od 11 seminarskih čitaonica ima najmanje po 20 radnih mesta. Skoro sve publikacije su smeštene u metalne police u velikom magacinu koji ima oko 800 m^2 korisne površine. Istina, njegov smeštaj u potkrovlju nije najbolje rešenje, ali su projektovani mali transportni liftovi koji publikacije dopremaju do mesta izdavanja korisnicima. Montirano je šest tih liftova, a radnici međusobno komuniciraju interfonskom vezom koja povezuje pult za izdavanje sa magacinom.

Useljenje u novu zgradu je srećan događaj za sve korisnike i potencijalne korisnike ove Biblioteke, među kojima će se naći daleko veći broj nastavnika i studenata svih naših fakulteta, i za bibliotekarstvo Vojvodine u celini, ali u prvom redu za studente i nastavnike Filozofskog fakulteta.

Maja 1981. godine došlo je do reorganizacije Radne zajednice Biblioteka koja je prestala da postoji kao samoupravna jedinica. Radnici Biblioteke, seminarski bibliotekari, su pripali odgovarajućim institutima, a ostali bibliotekari, knjižničari i manipulanti Radnoj zajednici zajedničkih službi Fakulteta. Radi stručne koordinacije bibliotečkih poslova osnovan je Aktiv bibliotekara Fakulteta. Vreme će pokazati koliko je ovakva reorganizacija svrsishodna i opravdana.

Tokom proteklih 30 godina u Biblioteci Filozofskog fakulteta radili su sledeći bibliotečki radnici (magistri, bibliotekari, knjižničari, manipulanti): Ivanka Jovičić (1954—1959), prvi upravnik Biblioteke, Antonija Gaković (1954—1968), Milica Jović (1954—1958), Mirjana Popović (1956—1964), Jelena Lalić (1956—1959), Vera Šević (1956—1960), Julija Bona-Marković (1956—1957), Milan Tokin (1957—1962), Radislav Lazin (1957—1958), Borislav Atanacković (1957—1959), Ruža Malagurski (1957—1959), Ljubica Kotur (1958—1960), mr Janja Šakić (1958—1971) — bila upravnik Biblioteke, mr Piroška Čaki (1959—1977), Dragiša Polužanski (1960—1967) — bio upravnik Biblioteke, Marija Čizmar (1960—1967), Milana Stojković (1960—1961), Petar Bulatović (1961—1970), Aleksandra Krekić (1962—1972), Dragica Čerevicki (1962—1969), Ankica Vasić (1967—1980), mr Olga Bekić (1967—1975), Jelena Popov (1968—1971), Darinka Fišer (1968—1978), Slobodanka Dačić (1970—1972), Jelica Brkić (1971), mr Darinka Zličić (1971—1976), Jovan Ćulum (1972—1973) — bio upravnik Biblioteke, Vladimir Otović (1974—1975) — bio upravnik Biblioteke, Radonja Vukoslavović (1975—1981) — bio upravnik Biblioteke, Miroslav Đorđević (1975—1977), Ana Papuga (1976—1977), Danica Stojanović (1976—1980), Bogoljub Savin (1976—1979), Radovan Grandić (1977—1978), Milorad Arsenijević (1978—1981).

Danas na bibliotečkim poslovima na Fakultetu rade: Emilija Trećakov (od 1957), Bogdan Gavrilov (od 1965), Ljubica Brunet (od 1968), mr Ljiljana Spasić (od 1970), Zdravko Malbaša (od 1971), Nada Vašalić-Ivanović (od 1973), Gordana Vilotić (od 1973),

Slavica Nestorović-Petrovski (od 1975), mr Eržebet Juhas (od 1975), Mirjana Puškaš (od 1975), Ana Striško (od 1978), Živka Zavođa (od 1978), Miladin Jović (od 1979), Veronka Vlaović (od 1980), Veljko Rovčanin (od 1980), Neđeljko Popović (od 1980), Vladan Živković (od 1981), Olivera Popović (od 1984).

Zdravko Malbaša

MULTIMEDIJALNI CENTAR

Multimedijalni centar Filozofskog fakulteta izrastao je iz Jezičke (ranije Fonetske) laboratorije koja je osnovana odlukom Saveta Filozofskog fakulteta 11. 6. 1962. godine sa ciljem da se osavremeni nastava stranih jezika. Savet Filozofskog fakulteta donosi 21. 3. 1963. godine odluku da se obrazuje stručni Savet Fonetske laboratorije u sledećem sastavu: dr Pavle Ivić, vanr. prof., dr Olga Penavin, vanr. prof., dr Draginja Pervaz, doc., Đorđe Jazić, viši predavač, Miloš Jovanović, predavač i Pavica Mrazović, stručni saradnik, a za privremenog upravnika je izabran Đorđe Jazić.

U prvim godinama rada Fonetske laboratorije vežbe sa studentima izvode uglavnom lektori-stranci i stručni saradnici pojedinih katedara za strane jezike (engleski, francuski, nemački i ruski), a jedino za nemački jezik postoji stalni saradnik u laboratoriji — Rozalija Sotrel-Šel. Vežba se na jezičkom materijalu iz Zavoda za fonetiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu ili su to snimljeni tečajevi pojedinih stranih jezika.

U tom periodu, a i kasnije, Fonetska laboratorija ukazuje pomoć Osnovnim školama, Radničkom univerzitetu i drugim zainteresovanim ustanovama snimajući na svojim aparatima udžbenike i drugi jezički materijal za rad u nastavi stranih jezika.

U svom izveštaju o radu Fonetske laboratorije od 25. 11. 1964. godine tadašnji upravnik, Miloš Jovanović predlaže Savetu fakulteta održavanje zajedničkih sednica sa šefovima katedara za strane jezike radi međusobnog usaglašavanja rada. Posebno se naglašava da za rad ove radne jedinice nedostaje stručan kadar i predlaže usavršavanje postojećeg kadra na katedrama kako u stručnom tako i u metodskom pogledu. Predlažu se takođe mere za proširivanje materijalne baze i to putem organizovanja tečajeva stranih jezika za studente i nastavnike novosadskog univerziteta kao i iznajmljivanjem prostorija i uređaja drugim ustanovama.

Za sve vreme rada ove radne jedinice činjeni su pokušaji da se nastava, a pre svega oprema uskladi sa zahtevima savremene nastave, pa je u tu svrhu izrađen opsežan elaborat o savremenom kabinetu u kome treba da se odvija rad, kao i o perspektivi razvoja Fonetske laboratorije. Upravnik Đorđe Jazić (od

1965/66. — 1973/74.) nezadovoljan opremom laboratorije, u kojoj nije bilo mogućnosti za individualan i samostalan rad studenata, ponesen idejom osavremenjivanja nastave napisao je knjigu pod naslovom »Akustička fonetika« koja je na žalost do danas ostala u rukopisu. Prerana smrt je ovom posleniku ideje o akustičnoj fonetici onemogućila dalji rad, a laboratoriji oduzela entuzijastu i radnika kvalifikovanog do njome rukovodi.

Zbog malobrojnog kadra, zbog udaljenosti Jezičke laboratorije od matične zgrade (nalazila se u zgradi Pravnog fakulteta), a i zbog činjenice da je većina saradnika, koji su radili u Jezičkoj laboratoriji, organizaciono pripadala i još pripada katedrama za strane jezike ne može se govoriti o jednoj jedinstvenoj koncepciji rada niti o nekoj uspešnijoj organizovanoj saradnji. Bilo je, u više mahova, pokušaja da se rad usaglasi, koordinira, ali se uvek sve odlagalo u nadi da će u novoj zgradi pod novim uslovima moći da se sprovede efikasniji rad u Jezičkoj laboratoriji. Jezička laboratorija je godinama raspolagala sa 6 učionica od kojih su 2 bile opremljene boksovima za rad sa aparatima, a četiri su služile za frontalnu ili grupnu nastavu. Sem toga postojala je i posebna prostorija za snimanje sa svim potrebnim aparatima.

Pri opremi Jezičke laboratorije nabavljeno je i 30 magnetofona za montiranje u postojeće bokseve. Međutim, zbog nedostatka nekih potrebnih delova ovi magnetofoni nisu ugrađeni. U više mahova pokušavano je da se dovrši ova ozvučena učionica, ali izgledi za uselenje u novu zgradu sprečavali su kupovinu aparata koji u novoj zgradi ne bi mogli funkcionalno da se iskoriste.

Januara 1974. godine održana je zajednička sednica članova Jezičke laboratorije, Komisije za nastavna pitanja i Komisije za naučni rad na kojoj je razmatrana koncepcija nastavnog i naučnog rada u Jezičkoj laboratoriji i saradnja sa ostalim institucijama u gradu koje vode brigu o permanentnom obrazovanju nastavnika stranih jezika. Već tada je — na osnovu usvojenih zadataka rada — bilo razgovora o prerastanju Jezičke laboratorije u Multimedijalni centar. Zadaci rada Jezičke laboratorije grupisani su u 3 kruga delatnosti:

I — na Filozofskom fakultetu:

A — da obezbedi naučno istraživački rad
a) na katedrama maternjih jezika
b) na katedrama stranih jezika

B — da obezbedi savremeniju nastavu stranih jezika
a) na katedrama za strane jezike — kao glavni predmet

II — na Univerzitetu:

A — da organizuje nastavu stranih jezika na svim fakultetima novosadskog univerziteta
a) za studente naše zemlje

b) za studente koji, na intenzivnim tečajevima, treba da usvoje srpskohrvatski jezik

c) za asistente i mlađe naučne radnike svih fakulteta našeg univerziteta, kao i da organizuje pedagoško-psihološko obrazovanje za njih

III — na društvenom planu:

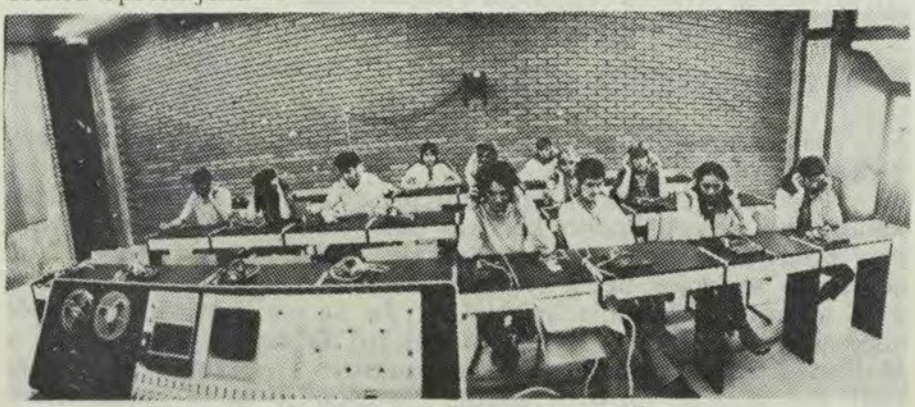
A — da organizuje saradnju sa ostalim srodnim ustanovama u gradu

a) učestvovanjem u permanentnom obrazovanju nastavnika stranih jezika, pa i drugih struka (u saradnji sa Pedagoškim zavodom Vojvodine)

b) proveravanjem znanja i izdavanjem potvrda o znanju stranih jezika (i jezika narodnosti) zainteresovanim licima.

1976. godine izrađen je perspektivni plan razvoja Jezičke laboratorije za period od 1976—1980. godine koji obuhvata sledeći delokrug rada Jezičke laboratorije: 1. Nastavu, 2. Transfer znanja, 3. Naučnoistraživački rad, 4. Nastavni kadar, 5. Publikacije i 6. Investicije.

Januara 1978. godine Savet Fakulteta je usvojio projekat za prerastanje Jezičke laboratorije u Multimedijalni centar koji je dostavljen Univerzitetu sa napomenom da su u novoj zgradi obezbeđene prostorije za početak rada ovog centra. Nabavljena je potrebna oprema te su od 7 predviđenih punktova rada ovog centra opremljena 4:

Studenti u Jezičkoj laboratoriji

I. JEZIČKA LABORATORIJA

1. Za vaspitno obrazovni rad sa studentima: učenje stranih jezika i jezika društvene sredine.

2. Za usavršavanje nastavnika: upoznavanje sa novim metodama i tehnikom nastavnog rada i njihovom primenom u nastavi.

3. Za naučna istraživanja u svrhu modifikovanja postojećih i modelovanja novih nastavnih sadržaja.

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI KABINET

1. Za nastavni rad sa studentima:

a) Upoznavanje sa AV sredstvima i obučavanje studenata za adekvatnu primenu AV sredstava u nastavnom procesu (posebno obučavanje za rad u elektronskoj učionici).

b) Demonstriranje didaktičkih inovacija, novih oblika organizacije časa i novih nastavnih postupaka u okviru različitih savremenih nastavničkih tema kao što su: problemska, programirana, agloritmovana nastava i nastava uz pomoć kompjutera.

2. Za usavršavanje nastavnika:

Upoznavanje sa savremenom obrzovnom tehnologijom za sve nastavne grupe.

3. Za naučnoistraživački rad:

Rad na programiranju nastavnih sadržaja, izrada programa za nastavu uz pomoć kompjutera.

III. NAUČNOISTRAŽIVAČKA JEDINICA

1. Naučnoistraživački rad u okviru postojećih projekata, izrada kompjuterskih programa potrebnih u svim fazama naučnoistraživačkog procesa studenata i nastavnika.

IV. BIOSKOPSKA SALA

Za emitovanje nastavnih, naučnih, naučnopopularnih i umetničkih filmova.

Postojeća oprema i navedeni program rada iziskuje stručan kadar koji bi celishodno koristio date uslove i efikasno ostvarivao predviđene programske sadržaje. Na žalost, Multimedijalni centar za sada još nema osposobljen nastavni kadar (mada je u više navrata pokretana inicijativa da se na osnovu postojeće sistematizacije radnih mesta u Jezičkoj laboratoriji i kasnije u Multimedijalnom centru raspišu konkursi i obezbedi nesmetani rad). Od školske 1964/65. godine zaposlen je samo jedan tehničar-laborant, Dragan Jović i, izvesno vreme, po jedan do dva saradnika. Upravnici Jezičke laboratorije su ovu funkciju vršili pored svojih redovnih dužnosti na matičnim katedrama, to su bili: Đorđe Jazić, viši predavač od 1962—1964, Miloš Jovanović, predavač od 1964—1966, Đorđe Jazić od 1966—1974, doc. dr Pavica Mrazović od 1974—1979.

Prilikom prerastanja Jezičke laboratorije u Multimedijalni centar oformljen je Odbor za Multimedijalni centar čiji je prvi predsednik bila prof. dr Pavica Mrazović (1979—1981), zatim prof. dr Bogdan Brukner (1981—1983), a sada je to mr Mara Đukić.

U Jezičkoj laboratoriji bili su zaposleni ovi saradnici: Rozalija Sotrel-Šel, stručni saradnik za nemački jezik (1963—1965), Marija Čizmar, stručni saradnik za nemački jezik (1967) Vlada Veselinović, asistent za nemački jezik (1974—1977) Dragana Knežević, asistent za francuski jezik (1974—1978), Nataša Petrović, stručni saradnik za engleski jezik (1976—1978).

Trenutno se Milanko Bekvalac, stručni saradnik za nemački jezik, nalazi na studijskom boravku u SR Nemačkoj radi upoznavanja mogućnosti korišćenja tehničkih pomagala u nastavi kao i korišćenja kompjutera za pravljenje nastavnih programa.

Razvoj ove savremeno opremljene radne jedinice zavisiće od spremnosti postojećeg nastavnog kadra na institutima da se upoznaju sa svim tehničkim mogućnostima koje im u Multimedijalnom centru stoje na raspolaganju kao i od spremnosti da se za ovaj rad angažuju mladi zainteresovani stručnjaci.

Prof. dr Pavica Mrazović

STUDENTSKA, ODNOSNO OMLADINSKA ORGANIZACIJA — VAŽAN ČINILAC RAZVOJA FAKULTETA

Kada je početkom 1954. godine doneta odluka o osnivanju Filozofskog i Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu, bio je to prvi korak SAP Vojvodine, učinjen promišljeno i znalački, na putu stvaranja Novosadskog univerziteta. Vekovni san Vojvođana da imaju svoje visoke škole ostvarilo je društvo socijalističkog samoupravljanja, pretačući u život pravo naroda i narodnosti SAP Vojvodine da se slobodno i svestrano razvijaju, da potvrđuju i unapređuju svoju kulturno-duhovnu samosvojnost i na toj osnovi grade bratstvo i jedinstvo, zajedništvo i ravnopravnost.

Osnivanje Filozofskog i Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu, SAP Vojvodina i njen glavni grad pripremali su studiozno i marljivo, uz nesebičnu pomoć beogradskih visokoškoskih i naučnih institucija. Taj rad odlikovala je i jedinstvenost i puna saradnja svih angažovanih u ostvarivanju tri osnovne grupe zadataka:

prvo, matičarske komisije su obavljale stručne pripreme za početak nastave na Filozofskom i Poljoprivrednom fakultetu; radile su to sa puno opreza da bi izbegle nekritičko primenjivanje iskustva i prakse razvijenih i afirmisanih obrazovno-naučnih ustanova iz zemlje i inostranstva, kako bi, u fizionomiju vojvođanskih fakulteta ugradili bogato naučno, obrazovno i kulturno nasleđe Vojvodine i potrebe socijalističke samoupravne zajednice;

drugo, mnogobrojne institucije, tela i pojedinci u Novom Sadu i Pokrajini tražili su i predlagali najpogodnija rešenja za smeštaj fakulteta i drugih ustanova neophodnih za život i rad studenata i nastavnika;

treće, organi Saveza komunista i Narodne omladine u Gradu i Pokrajini organizovali su pripreme za doček prve generacije novosadskih studenata. U okviru tih priprema radilo se na formiranju udruženja Saveza studenata oba fakulteta. Udruženja su trebala da budu sastavljena od osnovnih organizacija koje će obuhvatiti studente pojedinih katedara i nastavnih grupa. Paralelno su tekle i pripreme za formiranje osnovnih organizacija Saveza komunista na principu: jedan fakultet, jedna partijska organizacija.

S obzirom na to da je u Novom Sadu postojala Viša pedagoška škola u okviru koje su delovale organizacije Saveza studenata i Saveza komunista, dogovoreno je o načinu njihovog povezivanja sa odgovarajućim visokoškolskim organizacijama, radi utvrđivanja jedinstvene politike idejno-političkog delovanja Saveza studenata na fakultetima i višoj školi i radi njihovog bržeg i svestranijeg uključivanja u društveno-politički i kulturni život Graga i Pokrajine. S tim u vezi u decembru 1954. formira se Koordinacioni odbor studentskih organizacija koji je objedinjavao i rad organizacija studentskih udruženja na fakultetima i višoj školi, a njegov predsednik je pozivan na sastanke Univerzitetskog odbora Saveza studenata Beograda. Kasnije ovaj odbor prerasta u odbor Saveza studenata visokih i viših škola u Novom Sadu, a zatim — nakon formiranja Univerziteta — u Univerzitetski odbor Saveza studenata koji i dalje ostvaruje vezu sa Univerzitetskim odborom Saveza studenata i Univerzitetskim komitetom Saveza komunista Beogradskog univerziteta. Uspostavljena je saradnja i sa ostalim univerzitetskim organizacijama u Jugoslaviji.

Međutim, formiranjem Koordinacionog odbora Saveza studenata novosadskih fakulteta i visokih škola (već 1958. godine u Novom Sadu je bilo 4 više škole) udareni su temelji univerzitetskoj organizaciji Saveza studenata Novosadskog univerziteta koja je bila neposredno vezana za Centralni odbor Saveza studenata.

Aktivnost studenata Filozofskog fakulteta bila je od samog početka sadržajna, bogata i raznovrsna. Ona je bila okrenuta izradi nastavnih planova i programa, normativnih akata, pre svega statuta Fakulteta, utvrđivanju režima studija, učešću u Savetu i Veću Fakulteta, zatim podizanju kvaliteta nastave i stručnog rada sa studentima, osnivanju grupa za vannastavni stručni i naučni rad, borbi za što bolji uspeh i što efikasnije studiranje. Tako je, na primer, na predlog studenata Grupe za istoriju u znatnoj meri promenjen nastavni plan Grupe, a usled nepokrivenosti nastave istorije međunarodnog radničkog pokreta i narodnooslobodilačke borbe i socijalističke revolucije osnovana je studentska katedra »Savremenik«, koja je kasnije prerasla u tribinu studenata Filozofskog fakulteta. Posebno polje delovanja studenata bio je studentski standard. Zajedno sa svojim nastavnicima, uz puno razumevanje predstavnika Novog Sada i Pokrajine, studenti su veoma mnogo učinili da se stvore prvi studentski domovi, studentske menze, studentska ambulanta, da studenti Filozofskog fakulteta dobiju mesta u studentskim oporavilištima Beogradskog univerziteta, da se pribave sredstva za poboljšanje materijalnog položaja studenata i da se u istom cilju osnuje studentska zadruga. Veoma je bilo zapaženo učešće studenata Filozofskog fakulteta na saveznim i lokalnim radnim akcijama, zatim u obeležavanju datuma i jubileja i negovanju revolucionarnih tradicija narodnooslobodilačkog rata (organizovanje marševa tragom partizanskih jedinica, organizovanje javnih intervjua povodom jubileja SKOJ-a, OMPOK-a i USAOV-a). Organizovane su i vrlo raznovrsne kulturno-zabavne aktivnosti: osnovan je Akademski literarni klub (ALK), zatim Dramska sekcija, osnovano je studentsko društvo »Stevica Jova-

nović«; pokrenut je podlistak o radu i stvaralaštvu mladih u novosadskom dnevnom listu »Tribina«, a ubrzo zatim (1958) i »Index« — list studenata Novosadskog univerziteta; ojačan je sastav redakcije Tribine mladih, čime se uticalo i na promenu koncepcije rada Tribine, na njen angažovan i svestran odnos prema savremenoj umetnosti u Jugoslaviji, a organizuje se i usmeni program Tribine mladih i na mađarskom jeziku; u redakciji i među aktivnim saradnicima novoosnovanog (1955) časopisa za kulturu i umetnost »Polja« našla se nekolicina studenata Filozofskog fakulteta; većinu grupe mladih intelektualaca Mađara koja je početkom šezdesetih godina pokrenula Uj Symposion (Novi Simposion), književni časopis na mađarskom jeziku, činili su studenti Filozofskog fakulteta. Studenti Filozofskog fakulteta bili su i saradnici dnevnih listova, Radio Novog Sada i mnogih listova i časopisa koji su u to vreme izlazili u Vojvodini. Jedan broj studenata prve generacije Filozofskog fakulteta bio je angažovan u radu Večernje političke škole OK SK Novi Sad i Političke škole OKNO, zatim Centra za marksističko obrazovanje Radničkog univerziteta i Katedre Narodnog univerziteta (kao predavači, asistenti, pa čak i direktori). Ova generacija osnovala je i tribinu »Vreme i savest« na kojoj su razmatrana aktuelna pitanja spoljne politike i međunarodnog radničkog pokreta. Znatan broj studenata te generacije aktivno je učestvovao (kao organizatori, referenti, članovi, odnosno predsednici Saveta) na »Stražilovskim susretima« mladih intelektualaca Jugoslavije, a nekolicina njih našla se i među osnivačima i glavnim izvođačima studentskog »Džez-kluba.«

Studenti Filozofskog fakulteta masovno su učestvovali u sportskom životu omladine i studenata Novog Sada: bili su članovi ekipa u fudbalu, košarci, odbojci, rukometu, tenisu, stonom tenisu, šahu i osvojili mnoga priznanja u Novom Sadu, Vojvodini i Jugoslaviji.

Bilo je to vreme kada se na Fakultetu intenzivno živelo i radilo, ne zatvarajući se ni samo u fakultetske ni u studentske okvire, nego sarađujući pre svega sa organizacijom Narodne omladine i omladinskim institucijama u Gradu i Pokrajini, i van nje i sa svim onim institucijama, punktovima, grupama, pa i pojedincima, koji su inicirali i začinjali nešto novo i stvaralački progresivno. Kao inicijatori, organizatori i aktivni učesnici svih navedenih aktivnosti iz prve generacije studenata posebno su se isticali sledeći studenti: Bogdan Tankosić, prvi predsednik Koordinacionog odbora Saveza studenata fakulteta i viših škola, Mihalj Olajoš, prvi sekretar OOSK Filozofskog fakulteta, Vukašin Lončar, prvi predsednik Udruženja Saveza studenata Filozofskog fakulteta, Đorđije Popović, Vladimir Vlaškalić, Vlada Kozlina, Radisav Koljenšić, Čedomir Popov, Draženko Ređep, Divna Albulj, Vera Đokić, Petar Raletić, Stanoje Nikolić, Boža Ivković, Bogdan Jakovljev, Momčilo Đorđić, Tomislav Bekić, Omer Čarkić, Boško Latinović, Aleksandar Spičanović, Srećko Maksimović, Milojko Milutinović i Milan Topolovački.

Studentska, omladinska organizacija Filozofskog fakulteta u Novom Sadu se razvijala i menjala uporedo sa razvojem društva i samog Fakulteta.

Sedamdesetih godina dolazi do promena u načinu organizovanja mladih: Savez studenata i Savez socijalističke omladine stapaju se u jedinstvenu organizaciju mladih: Savez socijalističke omladine Jugoslavije. Na nivou Fakulteta se osniva Konferencija osnovnih organizacija SSO, a po studijskim grupama počinju da deluju aktivi SSO. Konferencija osnovnih organizacija SSO Filozofskog fakulteta zasniva se na delegatskom principu. Sa svake tadašnje studijske grupe u KOOSSO Filozofskog fakulteta ulazi po dva delegata. Radom KOOSSO rukovodi Radno predsedništvo i predsednik Predsedništva s jednogodišnjim mandatom. Radno predsedništvo je brojalo pet — sedam članova izabranih iz reda 22 delegata koliko je činilo KOOSSO.

Pri KOOSSO Filozofskog fakulteta 1974. se osnivaju i deluju sledeće komisije: za nastavu, za organizaciono-politički rad, za socijalnu delatnost, za fizičku kulturu, za međufakultetsku i međunarodnu saradnju, za informacije, za ONO i DSZ, za saradnju sa radničkom omladinom, za saradnju izviđača i planinara i skriptarnica.

Omladinska organizacija je već tada najviše pažnje posvećivala problemima vezanim za nastavu (počev od rasporeda predavanja i ispita do nastavnih planova i programa i ispitnih rokova), za materijalni položaj studenata, njihovo bolje obaveštavanje i idejno-političko osposobljavanje.

Početkom 1975. formirana je Komisija za kulturu u čijem se okviru osniva Književni klub, koji radi na organizovanju književnih večeri, recitala, obeležavanje državnih praznika. Iste godine sprovodi se u delo i odluka o izdavanju fakultetskog studentskog lista »Bilten«. Prvi broj »Bilten«-a, izlazi iz štampe u martu 1975. godine i od tada se list izdaje kao polugodišnjak. List se 1977. gasi, ali je već sledeće, 1978. godine počinje da izlazi književni list studenata Filozofskog fakulteta »To jest« koji izlazi i danas. »To jest« je jedini studentski književni list na teritoriji Vojvodine. U poslednje vreme, zbog finansijskih poteškoća list sve neredovnije izlazi i pored velikih napora koje KOOSSO ulaže da bi se očuvao kontinuitet u izlaženju.

1978. godine osniva se i ferijalna družina »Filozof« koja odmah počinje da organizuje izlete i ekskurzije.

Jedno vreme na Fakultetu radi ogranak Crvenog krsta, kao i omladinska politička škola.

Društvo za fizičku kulturu »Filozof« postiže zapažene rezultate na univerzitetskim sportskim igrama i tzv. »Brucošijadama«, kao i na prvim Susretima filozofskih i filoloških fakulteta Jugoslavije, održanim 1977. godine u Poreču u organizaciji Filozofskog fakulteta iz Zagreba. Ti susreti, u čijem je pokretanju, organizovanju i održavanju učestvovala i naša Omladinska organizacija preko svoje Komisije za međufakultetsku saradnju, postaju tradicionalni i održavaju se svake godine u organizaciji drugog fakulteta.

Prostorije SSO Filozofskog fakulteta

Sa povećavanjem broja studijskih grupa, odnosno instituta, dakle sa razvojem Fakulteta, razvija se i omasovljuje i omladinska organizacija, jer se na svakoj novoosnovanoj grupi organizuje i osnovna organizacija SSO.

Do 1980. godine rad osnovnih organizacija SSO na nivou Fakulteta bio je povezan u Izbornu konferenciju čiji je mandat trajao jednu godinu. Od 1980. godine javlja se novi oblik povezivanja i delovanja osnovnih organizacija SSO na nivou Fakulteta u tematske konferencije koje se organizuju više puta godišnje, prema potrebi, čijim radom rukovodi Radno predsedništvo. Za svaku tematsku konferenciju birani su novi delegati s novim radnim predsedništvom, koje je brojalo sedam članova. U periodu od 1980. do 1983. godine održano je 14 tematskih konferencija. Pošto se pokazalo da se takvim povremenim oblikom povezivanja gubi kontinuitet u radu omladinske organizacije, od školske 1983/84. godine, u skladu sa opredeljenjima OK SSO, GK SSO i PK SSO prelazi se na novi oblik povezivanja i delovanja osnovnih organizacija. Taj novi oblik organizovanja su akcione konferencije, takođe zasnovane na delegatskom principu, ali s ciljem omasovljavanja rukovodstva omladinske organizacije i učešća većeg broja omladinaca u svim aktivnostima koje organizuje omladinska organizacija. Radom Akcione konferencije rukovodi Radno predsedništvo čiji je mandat godinu dana i predsedavajući Akcione konferencije, čiji je zadatak da koordinira rad svih osnovnih organizacija i komisija koje deluju u sklopu Akcione konferencije. Komisije koje su oformljene u sklopu Akcione konferencije i koje tek u narednom periodu treba da se afirmišu su: komisija za društveno-političko osposobljavanje i marksističko obrazovanje, komisija za kulturu, omladinska tribina, komisija za informisanje, komisija za fizičku kulturu, komisija za međunarodnu saradnju, komisija za međufakultetsku i interkatedarsku saradnju, ferijalna družina, Dramski amaterski Studio, komisija za materijalna pitanja studenata i dr. Neke od navedenih komisija su već pokazale primernu aktivnost koja se ogledala u radu Omladinske tribine i njenih redakcija (izdavanje lista »To jest«, prikazivanje filmova, organizovanje prigodnih svečanosti povodom

obeležavanja državnih praznika i značajnih datuma, tradicionalno dobra saradnja sa Jugoslovenskim dramskim pozorištem, saradnja sa Omladinskim centrom za međunarodno prijateljstvo, izvođenje predstava Dramskog amaterskog studija, organizovanje predavanja, gostovanje poznatih dramskih umetnika i drugih kulturnih i javnih radnika, organizovanje kluba Mladih istraživača... i dr.), zatim kroz rad komisije za fizičku kulturu, komisije za međufakultetsku saradnju, ferijalne družine i dr.

Ostvarivanje samoupravnih prava studenata i njihovo učešće u radu samoupravnih tela i organa Fakulteta tesno su povezani sa radom omladinske organizacije. Studenti su samoupravno organizovani po zborovima koji delegiraju delegate za nastavno-naučna veća i savete instituta, odnosno Fakulteta. U svim samoupravnim telima i organima Fakulteta, odnosno instituta prisutni su delegati studenata i to u srazmeri 1 : 3. Na taj način studenti mogu aktivno da doprinose rešavanju problema koji se javljaju u svim oblastima života i rada na Fakultetu.

Za aktivnost koju je ove godine pokazala Omladinska organizacija preko svojih komisija i delegata u drugim društveno-političkim organizacijama, kao jedna od najaktivnijih i najbolje organizovanih omladinskih organizacija na Univerzitetu (u 1984. godini), za plodnu saradnju sa društveno-političkim i drugim organizacijama i za veliki doprinos u širenju bratstva i jedinstva i očuvanja tekovina socijalističke revolucije, Omladinska organizacija našeg Fakulteta je, od strane Opštinske konferencije SSOV, nagrađena tradicionalnom Majskom diplomom koja se dodeljuje najuspešnijim omladinskim organizacijama povodom Dana mladosti.

Milanka Mikić, student prodekan
Ivo Martinović, predsedavajući KOOSSO

DIPLOMIRANI STUDENTI NA FILOZOFSKOM FAKULTETU U NOVOM SADU

I STEPEN

ENGLESKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

1963.

1. Latov Marko
2. Lazić Vera
3. Petrović Mirjana
4. Šiljegović Edita
5. Atanacković Ivana
6. Jovin Borivoj
7. Častvan Marlena
8. Cinkocki Jarmila

1964.

1. Borojev Svetlana
2. Ivković Života
3. Malešević Radmila
4. Beker Judita
5. Očkai Jelisaveta
6. Vuković Dušanka
7. Kokai Marija
8. Najhold Vojna
9. Markušev Stojanka
10. Herčko Rozalija
11. Ristić Vera
12. Popović Ljiljana
13. Gera Hajnalka
14. Vozić Aleksandar
15. Višnjić Marija
16. Stojaković Jelica

1965.

1. Palinkaš Laslo
2. Šikić Milenko
3. Markov Jelena
4. Berković Jasna
5. Nikolajević Tatjana
6. Vujičić Petar
7. Mijušković Dušanka
8. Zega Mirjana
9. Đorđević Marija
10. Galetić Kornelija
11. Novaković Katica
12. Virag Irena
13. Surop Marija
14. Nemet Ilona
15. Juhas Irena

1966.

1. Mesaroš Ibolja
2. Štrbac Branko
3. Hornjak Mirjana
4. Miladinov Ida
5. Urban Ibolja
6. Stojadinović Milan
7. Vasiljević Savka
8. Delibašić Irena
9. Ćujić Bogdan

1967.

1. Pajić Evica

1968.

1. Vrabčenjak Marija
2. Pećanin Miroslava

FRANCUSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

1963.

1. Nedaj Floarea
2. Bosiljkić Mirjana
3. Radisavljević Jelena
4. Đurđević Dušica

1964.

1. Đorđević Danica
2. Grubanov Zora
3. Kočiš Emeke
4. Mišković Nada
5. Kostić Slobodanka
6. Manojlović-Mikić Ruža
7. Gambelić Bogdan

1965.

1. Vojnović Branka

1966.

1. Kolarević Draginja
2. Popović Miroslav

1967.

1. Radonjić Slobodan

ISTORIJA

1963.

1. Boroš Đerđ
2. Delić Hasan
3. Marušić Vlatko
4. Stanić Ilija
5. Kelečević Zdravko
6. Harangozo Lidija
7. Bukatka Ivan

1964.

1. Ćurčić Slobodan
2. Berković Đerđ
3. Sekulić Mita
4. Žuljević Imro
5. Mitrović Đorđe
6. Kaplarski Dušanka
7. Marinković Miroslava

1965.

1. Šimo Pavel
2. Kanazir Borislav
3. Belovai Jožef
4. Ljubotin Radislav
5. Mandić Nada
6. Plavšić Dušan
7. Ostojić Miloš
8. Damjanovski Dimitrije
9. Mijatović Božo
10. Miškov Petar

1966.

1. Nađ Mladen
2. Islamović Nada
3. Brkić Antonije
4. Radejka Jelena
5. Harča Julija
6. Orešković Zvonimir
7. Glavatović Slobodanka
8. Gavanski Đorđe
9. Rokai Petar
10. Kesler Josip
11. Živković Pavo
12. Paći Eva
13. Avramović Stanko
14. Slankamenac Božica
15. Trankulov Eržebet
16. Merimački Ljubica

1967.

1. Drobnjak Vujica
2. Bojčić Dragica
3. Gavanski Gavrilo
4. Golčevski Ivan

5. Jelić Anka
6. Olah Katarina
7. Stevanov Bogoljub
8. Červenak Pal
9. Novaković Dušan
10. Kovačev Milutin
11. Radin Lenka
12. Bugar Felicija
13. Jordanov Jordan
14. Maksimović Natalija

1968.

1. Čikoš Ilona
2. Rabinčuk Jadranka
3. Stejin-Jovin Danica
4. Rosić Savo
5. Cvjetan Draginja

1969.

1. Voganjac Milenko

ISTORIJA — GEOGRAFIJA

1963.

1. Zonai Ilona

1966.

1. Dulić Irena

1967.

1. Jevtović Danica

1968.

1. Maoduš Sofija

JUGOSLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI I SRPSKOHRVATSKI JEZIK

1963.

1. Papulin Pavle
2. Jurić Ernestina
3. Rosić Milovan
4. Jakovčević Marija
5. Bajić Slobodanka
6. Radun Ilija
7. Dučić Slobodan
8. Karadžić Mile
9. Rakočević Mirjana

1964.

1. Vukajlović Anđelka
2. Stepanov Uroš
3. Šijačić Ljubica
4. Baotić Josip
5. Slišković Marijan
6. Budan Danica
7. Jovović Dimitrije
8. Knežević Mirjana
9. Kleut Marija
10. Popović Milutin
11. Manojlović Milica
12. Bašić Ivan
13. Tošić Jelena
14. Vuković Martin
15. Stojšić Ivanka
16. Skenderović Nikola
17. Nađ Leona
18. Ivkov Boško
19. Protić Radoje
20. Bracanović Divna
21. Drmanović Ljubica
22. Jovanović Milica
23. Đurić Ljubomir

1965.

1. Drašković Milica
2. Apatović Sava
3. Molnar Đula
4. Maliković Zorica

5. Tripolski Eržebet
6. Ratkajec Stjepan
7. Perić Ljiljana
8. Bajić Divna
9. Boldocki Samuel
10. Krulj Jovan
11. Dragoslavić Dragoslav
12. Harpanj Mihailo
13. Vranješ Milovan
14. Lukić Živorad
15. Lazić Slobodan
16. Đukanović Milorad
17. Pižurica Mato
18. Mančev Angelina
19. Rožnaji Barbara
20. Jovičić Anđelka
21. Hadrik Maćej
22. Ačanski Dragica
23. Stan Ankica
24. Kankaraš Milijana
25. Cerovac Justina
26. Berček Branka
27. Savić Tatjana
28. Prelević Vidosava
29. Pogačnik Anđelka

1966.

1. Babić Katarina
2. Tišma Sonja
3. Racić Savka
4. Ćurčić Radmila
5. Stanić Mileva
6. Maletin Marija
7. Šefčić Marija
8. Ćorić Milan
9. Petrović Milka
10. Goranović Krstinja
11. Gajić Vladimir
12. Molnar Đuro
13. Firanj Marija
14. Maričić Dragomir
15. Gašević Zdravko

1967.

1. Boberić Nada
2. Disić Časlav
3. Stanivuković Blaženka
4. Mojsijević Radmila
5. Benka Božena
6. Fekete Samuel
7. Knežević Đuro
8. Stanojev Danilka
9. Dubaić Velinka
10. Radić Nada
11. Kapric Dragica
12. Ivošević Vladimir

1968.

1. Bogar Laslo
2. Pašin Anđelka
3. Vladulov Olga
4. Šuput Elvira
5. Ivanović Aleksandar
6. Grabovac Marija
7. Egerić Ljubinka
8. Bošković Ankica
9. Labat Zuska
10. Biterman Jene
11. Lukačević Janoš
12. Krneta Dara
13. Mojzeš Đurđica

1969.

1. Sabo Piroška
2. Vučinić Ruža
3. Hang Elizabeta
4. Grčić Đorđe

1970.

1. Marić Ankica

1972.

1. Bilić Mirjana

1963.

1. Merei Katalin
2. Kovač Marija
3. Mazak Terezija
4. Vanjberger Klara
5. Kaič Katalin
6. Šoš Klara

1964.

1. Ragač Eržebet
2. Sič Imre
3. Feher Đula
4. Evetović Edit
5. Barta Tereza
6. Senji Marija
7. Farkaš Žužana
8. Hornjik Mikloš
9. Biterman Julija
10. Tripolski Marija
11. Keceli-Mesaroš Klara
12. Hulman Laslo
13. Berček Laslo
14. Garai Bela
15. Rafai Ferenc

1965.

1. Živojević-Sič Vera
2. Pap Đerđ
3. Guelmino Šandor
4. Bartuš Piroška
5. Berenji Ilona
6. Šerer Marija-Lenke
7. Vajsenbek Jožef
8. Kiš Eva
9. Kiš Eržebet
10. Pašćik Laslo
11. Semek Ida

1966.

1. Kiralj Janoš
2. Vileti Šarlota
3. Šinko Ištvan
4. Terek Marija
5. Tripolski Geza
6. Varga Jožef
7. Horti Judit
8. Rafai Jožef

1967.

1. Loc Janoš
2. Želi Ilona
3. Teleki Marija
4. Šomoši Margita
5. Husar Judit
6. Loča Ilona

1968.

1. Vince Veronika
2. Gal Terezija
3. Jakubec Eržebet
4. Šandrik Etelka
5. Bunford Jožef
6. Hadik Jožef
7. Ribar Mihalj
8. Varga Šandor
9. Olajoš Mihalj
10. Lasinger-Balog Marija
11. Borbelj Andraš
12. Varga Laslo
13. Šamu-Čabai Barbala
14. Ilija Rozalija
15. Šimković Ferenc
16. Nađ Magdolna

1969.

1. Altman Marija
2. Bede Eržebet
3. Dobai Maria
4. Greguš Ana
5. Markuš Marija
6. Farago Arpad
7. Balog Ištvan
8. Poša Eržebet
9. Mazak Katalin
10. Antal Marija

1970.

1. Hošek Ilona
2. Ruminčik Ilona
3. Ber Roža

4. Junger Ferenc
5. Seke Žužana
6. Senji Vera
7. Barati Magdolna
8. Poša Rozalija

1971.

1. Šebešćen Magdolna
2. Kovač Ilona
3. Belovai Margit
4. Kormanjoš Vilmoš
5. Pletikosić Roža
6. Kalmar Ester
7. Biro Eržebet
8. Komaromi Agneš
9. Peter Iren
10. Kedveš Klara
11. Šuldi Đorđe
12. Bakoš Marta

1972.

1. Kek Balaž
2. Balog Đerđ
3. Takač Magdolna
4. Aćimčev Edit
5. Bereš Ester
6. Kasa Ibolja
7. Abraham Marija
8. Šandorov Peter
9. Matuška-Kovač Marija
10. Kalman Ilonka
11. Vikor Rožika
12. Peič Marija

1973.

1. Šandorov Peter
2. Jambor Eržebet
3. Joša Julijana
4. Takač Ilona
5. Sel Marta
6. Botka Marija
7. Moric Ilona
8. Loboda Gizela
9. Feher Rozalija
10. Stojanović Ema
11. Todorović Jelisaveta
12. Varga Emilija
13. Nemet Ana
14. Kološi Judit
15. Magoši Magdolna
16. Braci Žužana
17. Garai Laslo
18. Dudaš Karolj
19. Ernješ Klara

1974.

1. Silva Iren
2. Kapunič Marija
3. Feješ Iren
4. Novosel Irena
5. Gor Ana
6. Hatala Veronika
7. Fai Rozalija
8. Utaši Ilona
9. Lukači Cicela
10. Rafai Ferenc
11. Sabadoš Marija
12. Sabo Ferenc
13. Horvat Otilija
14. Litvai Eržebet

1975.

1. Vicei Karolj

NEMAČKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

1963.

1. Čiaček Petar
2. Frajtag Emina
3. Hatala Magdolna
4. Milinčić Ljiljana
5. Pasković Milena
6. Bugarski Marija
7. Seke Marija

1964.

1. Balzam Barbala
2. Zavrtanik Jozefina
3. Apić Branka
4. Zuber Miomira
5. Veličković Milanka
6. Tanurdžić Vera
7. Miladinović Zorica
8. Dobrenov Marija

1965.

1. Varnus Eržebet
2. Probst Valerija
3. Takač Ilona
4. Sokelj Stanka
5. Šmit Lujza
6. Filipović Antonija
7. Vajda Tibor
8. Klešpis Renata
9. Truhar Plamenka
10. Valrabenštajn Jovan
11. Švob Aleksandra
12. Sočin Isidora
13. Dunđerski Đurđica
14. Manojlović Marija
15. Švab Mira

1966.

1. Penzeš Verona
2. Bulatović Aurelija
3. Bogner Ištvan
4. Trajkovski Kiril
5. Stefanović Violeta
6. Drakulić-Skorepa Marija
7. Vihnal Marija
8. Janković Etelka
9. Gradaščević Dževad
10. Laslo Veronika
11. Jakobs Ištvan

1967.

1. Bičkei Berta
2. Grubanov Nada

1968.

1. Macko Vjera
2. Petrik Ana
3. Mikloš Melanija
4. Nadrljanski Ivanka

1970.

1. Šaponjac Žarko
2. Šorće Vera
3. Valeri Hinko
4. Kovač Josip
5. Đemrovski Ana
6. Perković Ivanka
7. Polić Ivana

1971.

1. Dinov Angel

RUSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

1963.

1. Bujak Emil

1964.

1. Raič Doroteja
2. Reljić Svetlana
3. Grujić Milena
4. Kosanović Bogdan
5. Čagalj Ana
6. Reljić Tatjana
7. Opančar Zoran
8. Boškov Mirjana

1965.

1. Adamović Jagoš
2. Beljanski Mirjana
3. Balšić Velizar
4. Simin Vladislav
5. Perković Raduša
6. Bijedić Budimir
7. Trljuk Ivan

8. Milinov Mirjana
9. Jovanović Vera
10. Eraković Milosava
11. Samsonov Jelisaveta

1966.

1. Stanković Mihailo
2. Vučić Milenka
3. Radulović Dušan
4. Šijačić Miroslava
5. Krstić Živodarka
6. Vlajković Marija
7. Dragin Vera
8. Krunić Radojka
9. Stojanović Stanimir
10. Jevtović Vera
11. Šilić Nevenka
12. Vučetić Slobodanka
13. Glavaški Marija
14. Stojaković Milica
15. Palfi Katarina
16. Škrbić Stana
17. Vasić Slobodanka

1967.

1. Jurovac Valentina
2. Kolarov Ilinka
3. Maričić Marica
4. Vranješević Branko
5. Božić Milojko
6. Rusov Vera
7. Bilinc Mirko
8. Romanov Ksenija
9. Savić Jagoda

1968.

1. Mikloš Melanija
2. Topoljski Marija
3. Beljanski Vojislav
4. Vuković Ljubica
5. Đorđević Danica
6. Vuksenov Anđelka
7. Majoroš Etelka
8. Popov Ljubica
9. Vekić Darinka

1969.

1. Litavski Ana

1970.

1. Nikolin Radoslava
2. Sklopić Slobodanka
3. Gogić Dragica

SLOVAČKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

1963.

1. Tir Mihal
2. Đemrovski Vjera
3. Meljihova Katarina
4. Meljihova Zuzana

1965.

1. Nađ Mihal
2. Kopčok Jan
3. Đemrovski Zuzana

1967.

1. Činčurak Jula
2. Hovan Vjera
3. Makan Ana
4. Valihora Jozef

1968.

1. Drjenjovski Marija
2. Malo Zlatka
3. Hlebjan Ružena
4. Jurik Zuzana
5. Kopčok Marija
6. Kotvaš Eva

1969.

1. Kostolanji Jarmila
2. Hraško Tereza

3. Kolar Zuzana
4. Lekar Zuzana

1970.

1. Maljah Marija
2. Macko Katarina
3. Oravec Ana
4. Hrnčiar Terezia

1971.

1. Ferko Marija
2. Lekar Zuzana
3. Krivak Ana

1972.

1. Ruman Anka
2. Kevenska Jarmila

1973.

1. Kanas Ana
2. Očenaš Ana

1974.

1. Đenđur Ana
2. Dir Marija
3. Zolnjan Ana
4. Bađura Mihal

ČETVOROGODIŠNJE STUDIJE

ENGLESKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

1959.

1. Rac Zlata
2. Veselinović Jovanka
3. Bodrič Jelisaveta
4. Čuljak Milan
5. Obrović Milutin
6. Cvetković Vlado
7. Krempaski Hilda
8. Momčilović Branko
9. Kiršek Josip

1960.

1. Saravolac Oskar
2. Maletić Marija
3. Poljaković Jela
4. Mitić Spomenka
5. Petković Olja
6. Mitić Branka
7. Georgijević Vera
8. Papić Slobodan
9. Tot Laslo
10. Dimitrijević Katica
11. Brand Sonja
12. Ivančević Irina
13. Verderber Matilda
14. Komljenović Radmila
15. Krstić Draginja
16. Poljovka Olga
17. Simić Popović Gordana
18. Vujić Marija

1961.

1. Palik Ana
2. Krstić Melanija
3. Vučurević Zora
4. Ruža Jelena
5. Raletić Zvezdana
6. Vukotić Katica
7. Sekelj Ljubica
8. Piri-Kert Ibolja
9. Savić Milena
10. Šević Vera
11. Kizur Jovan
12. Tabaković Marijana
13. Gaković Ljubica
14. Varga Ladislav
15. Pavlov Julka
16. Hajoš-Fevr Marija
17. Pušić-Mihailović Nada

1962.

1. Radaković Desanka
2. Mihajlović Mladen
3. Tomičić Tatjana
4. Miljević Đorđe
5. Milinković Gordana
6. Stanulović Marija
7. Kervina Arijana
8. Nastasijević Miroslav
9. Butorac Slavica
10. Grunčić-Popović Vera
11. Jović Žarko

1963.

1. Rakočević Miroslav
2. Radović Olga
3. Penić Jelica
4. Pandurović Ivan
5. Ožbalt-Rankov Ana
6. Mandrino Đurđica
7. Lučić Dubravka
8. Knežević Angelina
9. Karić Zora
10. Radonjić Olga
11. Kurjački Milivoj
12. Muminović Farida
13. Čanadanović Mirjana
14. Tabački Mihajlo
15. Apić Prvoslav
16. Milanović Miroslava
17. Balčić Zorica
18. Karadžić Zora
19. Bajić Marija
20. Čilik Petar
21. Popović Đorđe
22. Vučenov Ljiljana
23. Stanojev Dušan
24. Novaković Marija
25. Vukobratović Milica

1964.

1. Popović Letić Nada
2. Kodrin Ljudmila
3. Komljenović Gordana
4. Malenčić Gavra
5. Runjevac Nevena
6. Plavšić Miroslava
7. Zlatić Ankica
8. Višnjić Ksenija

1965.

1. Markov Vera
2. Gregurić Dubravka
3. Paroci Ljiljana
4. Horvat Lidija
5. Dobrodolski Anica
6. Grasl Rudoslf
7. Lazić Vera
8. Atanacković Ivana

1966.

1. Popović Ljiljana
2. Petrović Mirjana
3. Gavrilović Marija
4. Borojev Svetlana
5. Kokai Marija
6. Beker Judita
7. Herčko Rozalija
8. Đenadić Branislav
9. Bedričić Božica
10. Vujačić Zora

1967.

1. Veljkov Nevenka
2. Vujičin Petar

1968.

1. Đorđević Marija
2. Surop Marija
3. Nemet Ilona
4. Berković Jasna
5. Vasiljević Savka
6. Vjerg Jarmila
7. Breberina Mirjana
8. Raguž Ljiljana
9. Vumbas Gabrijela
10. Zega Mirjana
11. Červenski Fedor
12. Mijušković Dušanka
13. Vuković Dušanka
14. Božić Olga
15. Efenberger Marta
16. Milić Mirjana
17. Markov Jelena
18. Vujačić Zora
19. Virag Irena
20. Hornjak Mirjana
21. Nikolajević Tatjana
22. Arsenijević Anđelija

1969.

1. Brkić Milena
2. Višnjić Marija
3. Krstić Dušanka
4. Opačić Dušanka
5. Tagasović Tatjana
6. Stojković Snežana

1970.

1. Nedeljković Stanko
2. Radivojević Dušanka
3. Stevančev Marija
4. Kolečević Jelena
5. Kurbalija Mirjana
6. Vešović Konstantina
7. Kašik Franjo

1971.

1. Miljević Jelena
2. Zetković Vojislav
3. Mandić Mirjana
4. Medenica Miomira
5. Stefanović Đura
6. Modrah Vladimira
7. Vunjak Branka
8. Vajs Edita

1972.

1. Janovski Zuzana
2. Šerfeze Eržebet
3. Pavković Dragana
4. Đurčević Zdenka
5. Menićanin Milena
6. Radivojević Slobodan
7. Milenković Dragana

1973.

1. Balaž Iren
2. Vitjuk Tatjana
3. Vranješ Srđan
4. Keninger Nemet Marlen
5. Burik Marija
6. Petronijević Ljiljana
7. Erc Gordana
8. Stanić Mirjana
9. Milosavljević Slavica
10. Tasovac Marija
11. Seneš Judita
12. Andričev Valerija
13. Davidovac Ljiljana
14. Daić Marica
15. Odobašić Mira
16. Tatić Slavica
17. Đurišić Ljubica
18. Međo Milka
19. Hrubik Zdenka
20. Hornjak Borislav

1974.

1. Štrbac Branko
2. Drašić Bosiljka
3. Štrebl Judit
4. Tragasović Branislav
5. Miščević Vera
6. Božičić Stanka
7. Hameder Karlo
8. Mišić Ljiljana

1975.

1. Jerinić Olga
2. Popović Dragica
3. Trakić Gordana
4. Čobankić Gabriela
5. Almaši Jelena
6. Kuhar Slavica
7. Ajduk Milica
8. Bajić Diana
9. Horvat Marija
10. Kolarski Mirjana
11. Živković Ljiljana
12. Moholi Lidija
13. Vadoc Karolj

1976.

1. Dražić Ljubica
2. Todorović Draginja
3. Stepanov Svetlana
4. Dejanović Jelena
5. Siriški Zoran
6. Valkai Valerija
7. Merganc Radmila
8. Đukić Petar
9. Grković Radmila
10. Čanković Angelina
11. Anojčić Jasminka
12. Vladić Ružica
13. Gšveig Mariana
14. Tekić Svetlana
15. Bešker Ana
16. Mačković Agneza
17. Korpaš Zdenka
18. Terek Edit

1977.

1. Varga Judita
2. Veselica Dragutin
3. Zamurović Dušanka
4. Molnar Melanija
5. Parabućski Ružica
6. Polovina Mira
7. Gregorčić-Turčan Marija
8. Vitković Snežana
9. Seitz Marija
10. Komar Miodrag
11. Čekić Eva
12. Đorđević Mira

1978.

1. Kokanov Ljubica
2. Ivančin Irena
3. Milović Rajko
4. Šigud Branislava
5. Hmilj Ana
6. Herbut Evica
7. Petrić Manda
8. Bačvanski Desanka
9. Kiački Jadranka
10. Mijatović Mirjana
11. Rudić Nevenka
12. Rakić Vladica
13. Cvetkov Jasmina
15. Nikolić Ljiljana
16. Marković Dragmila
17. Bosiljkić Katica
18. Juraga Dubravka
19. Popov Smiljana
20. Horvat Josip
21. Frajman Marta
22. Medić Ljubica

1979.

1. Dimković Gordana
2. Šili Gertruda
3. Arapović Dubravka
4. Opra Snežana
5. Zupac Blanka
6. Damjanovski Marina
7. Mihajlović Ljubica
8. Mioković Danica
9. Delić Julka
10. Vučenović Smiljka
11. Sabo Agneš
12. Pekas Jelena
13. Kočiš Ilonka
14. Nikolić Ljiljana
15. Kojić Milena
16. Radonić Svetlana
17. Cvetičanin Jelena

1980.

1. Janković Olga
2. Marić Marela
3. Kolesnikov Marija
4. Granjak Eržebet
5. Brbaklić Vesna
6. Olbina Draginja
7. Jankov Ljubica
8. Filipović Mirjana
9. Ivković Dušica
10. Gerić Vesna
11. Simunović Milijan
12. Takač Gizela
13. Šarvari Beatriks
14. Kanarev Tamara
15. Kanjuh Marija
16. Fejsa Mihailo
17. Parać Stanka
18. Vurdelja Milan

1981.

1. Vučurević Gordana
2. Topalović Vesna
3. Mitrović Marija
4. Cvetković Mirjana
5. Glumac Danica
6. Mikloš Erika
7. Obradović Mila
8. Alaga Jelena
9. Oberman Ljerka
10. Jović Zorica
11. Pap Erika
12. Stojšin Ljiljana
13. Marošin Zoran
14. Mešter Otilija
15. Mučibabić Nebojša
16. Majerus Đurđa
17. Novaković Vera
18. Dragić Vera
19. Dukeljski Radmila
20. Blagojević Zoran

21. Danielfi Ildiko
22. Drašković Liza

1982.

1. Prćić Tvrtko
2. Šafranj Jelisaveta
3. Nađ Nada
4. Stojkovski Ljupče
5. Černetić Rita
6. Bačić Dragana
7. Stojaković Mirjana
8. Capar Žužana
9. Pavlović Zorica
10. Bugarski Dubravka
11. Novakov Predrag
12. Lutrov Branka
13. Jelić Nela
14. Ninković Svetlana
15. Semenić Jasna
16. Bertić Ljerka
17. Rakić Ljiljana
18. Popović Željka

1983.

1. Poljaković Karlo
2. Milanović Gordana
3. Knežević Mirjana
4. Vitas Zoran
5. Krmpotić Tamara
6. Bošnjak Jelica
7. Mikeš Ester
8. Boškov Marija
9. Alina Barbara Brašnjo
10. Šovljanski Ivanka
11. Mažić Danilka
12. Čapelja Ljudmila
13. Dan Antonela
14. Bogunović Milica
15. Boldocki Vjera

1984.

1. Harmat Marija
2. Terzić Tatjana
3. Žižić Ljiljana
4. Stojanović Marina
5. Holjevac Mirjana
6. Srđenović Biljana
7. Benežan Jasna
8. Bugarski Radmila
9. Nikolić Vesna

ISTORIJA

1958.

1. Medenica Dušan
2. Dunković Marija
3. Ivković Božidar
4. Horvatić Josip
5. Knežević Stevan
6. Mirić Đorđe
7. Nikolić Stanoje
8. Minić Božo
9. Mitreski Pavle
10. Melios Hristos

1959.

1. Alimpić Mirjana
2. Bojanić Zlatinka
3. Popov Čedomir
4. Tepavčević Olivera
5. Raletić Petar
6. Svirčević Nada
7. Marković Đena
8. Tabački Ljubomir
9. Koljenšić Radislav
10. Đurđić Momčilo
11. Nećak Đorđe
12. Čarkić Omer
13. Dobrički Živan
14. Jakovljev Bogdan
15. Vojičić Vladimir
16. Mirnić Karlo
17. Stražmešterov Jovanka
18. Rašković Miroslav
19. Stakić Nikola
20. Ćosin Milica

21. Viletić Onorata
22. Kesić Milorad
23. Petrović Milka
24. Radulović Đorđije
25. Vučetić Terezija
26. Pavlov Žarko
27. Maksimović Miodrag
28. Šikoparija Dobrila
29. Repecki Ivanka

1960.

1. Radovanović Slobodan
2. Jakovljević Đulinka
3. Kovač-Čizmar Natalija
4. Mihailović Jovan
5. Crnojački Milica
6. Gajdobranski Toša
7. Radulović Sava
8. Madaras Arpad
9. Varagić Bogdan
10. Grbić-Matić Mara
11. Nedeljković Marko
12. Bajagić Rajko
13. Dankuc Božana
14. Zečević Radomir
15. Koprivica Vukosava
16. Govedarica Gligor
17. Baša Jovan
18. Nađ Janko
19. Šikoparija Živko
20. Kljajić Leposava
21. Škrbić Ante
22. Terzić Branka
23. Maksimović Srećko
24. Radović Žarko
25. Davidović Dragica
26. Senić Petar
27. Dragutinović Sava
28. Rudović Uglješa
29. Šiljegović Dragoljub
30. Subotin Rada
31. Vukićević Dragoljub
32. Palić Milenko
33. Nikolić Nikola
34. Popović Đorđije
35. Hrubik Ruženka
36. Karić Milan
37. Cerović Ljubivoj
38. Golubović Zvonimir
39. Cicmil Gojko

1961.

1. Adamov Predrag
2. Bukinac Olga
3. Šuljmanac Jelena
4. Vasić Ankica
5. Bulajić Milan
6. Tatalović Aleksandar
7. Krupić Bekir
8. Jocović Novak
9. Đurić Stjepan
10. Batričević Dušan
11. Malešev Miodrag
12. Milanović Đorđe
13. Vujić Živko
14. Vuletić Dušan
15. Čehak Kalman
16. Bjelan Ratko
17. Vuković Zvonimir
18. Petrov Kaja
19. Rakić Predrag
20. Bosnić Mladen
21. Sekulić Gordana
22. Ilijev Vasil
23. Žorž Aleksandar
24. Trbović Nadežda
25. Đukić Milorad
26. Unkovski Ana
27. Petrić Milivoj
28. Stanojević Dragutin
29. Jocović Raviojla
30. Radović Jelena
31. Kosanović Dragana
32. Bucić Ante
33. Tankosić Bogdan

1962.

1. Đorđević Miloje
2. Perović Katarina
3. Vuković Ljiljana
4. Rimski Biserka
5. Karanović Milan
6. Janičić Radomir
7. Marić Dušan
8. Barović Zlatana
9. Lučić Lazar
10. Jovanović-Bulat Jovanka
11. Jovanović Jovanka
12. Nešović Milovan
13. Novković Milojka

14. Nalčić Sava
15. Marković Milutin
16. Panić Vukica
17. Mutin Miroslava
18. Vukčević Savo
19. Ćurić Petar
20. Medurić Katarina
21. Božić Bogdanka
22. Vulović Milan

1963.

1. Nikodinović Olga
2. Pejović Rade
3. Radivojkov Jovan
4. Simonović Živko
5. Jančurić Dragica
6. Popović Ivan
7. Babić Slobodan
8. Vrbaški Đorđe
9. Rajkov Milica
10. Mesaroš Šandor
11. Kuprešanin Ljubica
12. Pilipović Milorad
13. Štembergar Petar
14. Baretić Dragoljub
15. Iliev Bogoljub
16. Grdinić Ljubomir
17. Vučković Vinko
18. Tomić Misirka
19. Đolević Franja
20. Ačanski Radivoj
21. Kalezić Rajko
22. Štajnic Zlata
23. Mićetić Nada
24. Martinović Stanislava
25. Ivanović Vićentije
26. Milovac Vladica

1964.

1. Pilja Mihailo
2. Perović Bratimir
3. Radivojević Ljubica
4. Zatezalo Dušan
5. Putnik Milorad
6. Terzić Simana
7. Sremčev Dobrenka
8. Vasiljević Jovan
9. Savić Čedomir
10. Šarović Svetomir
11. Jakonić Radmila
12. Tubić Milojko
13. Macić Vera
14. Ulić Nevenka
15. Vučinić Vladimir
16. Đurić Stanoje
17. Knežević Nikola
18. Žižić Milica
19. Končar Ranko
20. Ilijić Nada
21. Paunić Mirjana
22. Manojlović Miloš
23. Radeka Marija
24. Iskalov Lazar
25. Milnović Spomenka
26. Bojović Rosa

1965.

1. Blagojević Vojislav
2. Vojvodić Stanko
3. Maćvanin Gordana
4. Petov Milan
5. Kovač Ištvan
6. Ilić Dobrosav
7. Kustudija Ivan
8. Dronjić Pavo
9. Marušić Vlatko
10. Ogrizović David
11. Krakanović Milica
12. Bojanić Mara
13. Zonai Ilona
14. Brdar Bosiljka

1966.

1. Navalušić Vojin
2. Čupić Marija
3. Popović Marko
4. Harangozo Lidija
5. Puškar Vojislav
6. Knežević Stojan
7. Popović Marija
8. Uri Ferenc
9. Stepanov Živka
10. Bulajić Olga
11. Vukčević Novak
12. Zarić Milan
13. Lazarov Joca
14. Hrkajlović Olgica
15. Ćosić Ilija

16. Popović Rade
17. Delić Ljubomir
18. Dragović Radisav
19. Papić Luka
20. Šehter Dina

1967.

1. Marinković Miroslava
2. Mileusnić Budislav
3. Petrović Ilija
4. Monić Pava
5. Milanković Trivun
6. Stefanović Petar
7. Ljubotin Radislav
8. Babović Miroslav
9. Anđelković Živorad
10. Sekulić Mita
11. Marić Zorica
12. Šćopulović Borivoje
13. Mitrović Đorđe
14. Kanazir Borislav
15. Belovai Jožef

1968.

1. Baotić Ivan
2. Ognjenović Milan
3. Nedeljkov Radovan
4. Trifunović Dobrila
5. Knežević Dušan
6. Gavanski Đorđe
7. Vranješević Ratomir
8. Živković Pavo
9. Damjanovski Dimitrije
10. Sloboda Ivan
11. Đukanović Božidar
12. Blagojević Božidar
13. Rokai Petar
14. Orešković Zvonimir
15. Stojaković Lazar

1969.

1. Bugar Felicija
2. Kolar Rudolf
3. Miškov Petar
4. Nikić Sava
5. Slankamenac Božica
6. Slepčev Natalija
7. Zrnić Laza'
8. Bjelobaba Aleksandar
9. Đukić Mara
10. Ljiljak Mirko
11. Krga Nikola
12. Paći Eva
13. Vučković Sofija
14. Desnica Milan
15. Kolarov Milica
16. Golubović Radoslav
17. Mitrović Mirko
18. Stojanović Saveta
19. Eror Zorka
20. Novović Vojka
21. Islamović Nada
22. Novoselović Katica
23. Ostojić Miloš
24. Draginić Svetozar
25. Širadović Milorad

1970.

1. Bodor Antal
2. Nađ Mladen
3. Pipić Edina
4. Plavšić Dušan
5. Kozarević Nemanja
6. Plavšić Nikola
7. Šporčić Mato
8. Popović Radič
9. Vučković Slobodan
10. Jašinski Matija
11. Kurin Lajoš
12. Stanišić Jovan

1971.

1. Ćurković Slobodanka
2. Todorović Radmila
3. Ninkov Julijan
4. Savić Zoran
5. Kaplarski Dušanka
6. Kuzmanov Mira
7. Bajić Mitar
8. Berić Dušan
9. Deak Ištvan
10. Jovankovič Samuel
11. Mandić Nada
12. Vuletić Slobodan
13. Vašalić Nada
14. Bajić Vesna

1972.

1. Domanj Ferenc
2. Knežević Milica
3. Lađevac Ljiljana
4. Marić Aleksandar
5. Radenković Dragoljub
6. Štetin Marinko
7. Bogner Tomislav
8. Grubor Zdravko
9. Lečić Milan
10. Kornjača Veljko
11. Oroslamoški Jovan
12. Vardić Gavrilo
13. Majstorović Ante
14. Stanišić Ljubiša
15. Mrdak Radinka
16. Sekulić Kosta
17. Sekulić Konstantin
18. Jevtić Dušanka
19. Štraser Pavle
20. Vilojtović Ivan
21. Pavlov Svetomir
22. Košutić Čedomir
23. Morlok Miroslav

1973.

1. Kovačev Radojka
2. Ivanović Milovan
3. Samardžić Mirosava
4. Ivkov Đorđe
5. Petošević Slavko
6. Živanović Sava
7. Argutina Ljiljana
8. Jakšić Petar
9. Zipalović Predrag
10. Jelenković Mladen
11. Grgić Josip
12. Jovanović Milan
13. Anđelković Vladan
14. Medenica Aleksandar
15. Karagić Ljubinko
16. Gluščev Miodrag
17. Sremčev Lazarka
18. Komnenov Rajko
19. Kostić Marija
20. Jovanov Blagoje
21. Filipsidin Radoslav
22. Štrbac Milan
23. Medurić Jovan
24. Lukić Antonije
25. Trifunov Milenko
26. Goranović Mara
27. Milić Milivoje
28. Juriški Pavle
29. Teofanović Branka
30. Srnić Branko
31. Pilipović Boško
32. Divac Milorad
33. Čekić Hadžidane
34. Iloski Metodija
35. Damnjanović Velimir
36. Stojković Danilo
37. Cvijetić Vitomir
38. Ćurčić Vitomir
39. Veselinović Đuro
40. Paripović Vaistina

1974.

1. Mićunović Zoran
2. Bukurović Nedeljko
3. Rakić Borivoje
4. Mihailov Nada
5. Đukić Slavoljub
6. Vukadinović Radmila
7. Pavlović Dragica
8. Savin Bogoljub
9. Buha Boško
10. Grubješić Joco
11. Bokšan Emilijan
12. Malivuk Mira
13. Hunjić Emir
14. Jovanović Tomislav
15. Vidaković Ivan
16. Slipičević Nijaz
17. Kojadinović Milena
18. Tomik Sofija
19. Polak Olga
20. Rmaidić Velimir
21. Ivanović Dragoš
22. Marinković Miroslav
23. Krajinović Pavla
24. Jovičić Sava
25. Tomić Anka
26. Lazić Marko
27. Rajčević Stevan
28. Knežević Ante
29. Ibrišević Hasan
30. Macura Ljubica

1975.

1. Perković Franka
2. Barat Andraš
3. Kišimre Tibor
4. Ramđelović Vilotije
5. Vitić Milan
6. Žulj Ružica
7. Utvić Ivanka
8. Runjo Ruža
9. Vojnović Svetozar
10. Janičić Jovan
11. Dapčević Nedeljko
12. Milutinović Milisav
13. Meneši Gizela
14. Kostić Jagoda
15. Rosić Petar
16. Bućan Dragica
17. Vujnović Dušan
18. Jančić Slobodan
19. Ilić Danica
20. Tucakov Radica
21. Tadić Zvonimir
22. Rašković Milača
23. Jerković Borivoj
24. Ivković Anđa
25. Nedeljković Ljiljana
26. Đurđević Miroslav
27. Dević Nada
28. Beridan Hasan
29. Bajić Ljuban
30. Ivić Julka
31. Jukić Blaž
32. Korolija Ilija

1976.

1. Glavatović Slobodanka
2. Tabački Dragan
3. Marčinko Tomislav
4. Nikoletić Pane
5. Drča Milan
6. Varkonji Ištvan
7. Hadžić Osman
8. Dragičević Ratko
9. Lačok Ana
10. Litavski Pavel
11. Gajić Smiljana
12. Bratičević Mato
13. Harkaš Jožef
14. Brusin Boško
15. Kovačević Petar
16. Žeželj Ljubomir
17. Marčić Ljubinko
18. Pap Ivan
19. Janković Vuka
20. Srećković Sreten
21. Rogulja Petar
22. Kreci Todor
23. Ilić Isidor
24. Kasaš Aleksandar
25. Supić Dragoljub
26. Čamprag Dragomir
27. Jovanović Tomislav
28. Kulik Zuzana
29. Roman Minja
30. Konc Laslo
31. Dževlan Nikola
32. Perin Duška
33. Stančetić Nada
34. Restak Nada
35. Gledović Mirodija
36. Lukić Vaskrstija
37. Mitrović Stevan

1977.

1. Tatić Eva
2. Kundačina Anđa
3. Udovičić Mile
4. Bates Milenko
5. Lucić Mira
6. Sekulić Živko
7. Čubrilo Blaže
8. Božičković Vojislav
9. Jovanović Katica
10. Jovanović Životije
11. Hadžialagić Husref
12. Bosančić Ivan
13. Mihajlov Mirjana
14. Tubić Halid
15. Stefanović Milovan
16. Iskrin Milorad
17. Drobnjak Vujica
18. Nastasić Nikola
19. Nikoličin Slobodanka
20. Andres Majda
21. Degmečić Katica
22. Bugarin Marinko
23. Mrdić Radovan
24. Pehar Frano
25. Gavrilov Teodora

26. Ilić Marko
27. Ilić Jovo
28. Miljević Dragoljub

1978.

1. Batinić Jovan
2. Lekić Nada
3. Hegediš Antal
4. Bajrić Spaho
5. Vangić Franjo
6. Ćurčić Branislav
7. Tanacković Slavica
8. Stejin Danica
9. Vranješević Radenko
10. Sanader Kuzman
11. Nađ Marija
12. Šebek Andraš
13. Dašić Anđelija
14. Dašić Milovan
15. Čekerinac Bora
16. Antonijević Radojka
17. Erić Milovan
18. Marinković Ljubiša
19. Jekić Dragan
20. Božin Jelka

1979.

1. Kiralj Arpad
2. Zirojević Spasenija
3. Knežević Zvonimir
4. Pavrlišak Anica
5. Gagović Zdravko
6. Kolaković Radenka
7. Pejić Ranko
8. Drljević Dušica
9. Karanović Snežana
10. Krsianović Gordana
11. Pajić Svetlana
12. Paunović Ljubinka
13. Jović Miladin
14. Čudić Anica
15. Bori Agneš
16. Đorđević Sreten
17. Glavaški Eva
18. Bošković Tomislav
19. Lukić Boško
20. Veselić Milka
21. Đakonović Borislav
22. Vujičić Dušan
23. Tvrz Katarina
24. Kiac Rajko
25. Kosanović Gordana
26. Kapetanović Veljko
27. Zmajić Andrija
28. Marjanović Vjekoslava
29. Deak Ištvan
30. Mihalić Asim
31. Lazić Dušanka
32. Pavlović Slavica

1980.

1. Stojaković Mira
2. Martinović Ana
3. Ramač Janko
4. Miljatović Gospava
5. Sofran Eržebet
6. Okić Hasan
7. Vidović Mladenko
8. Kočiš Laslo
9. Horvatov Radovan
10. Mučenski Melanija
11. Đilas Nikola
12. Korać Dragan
13. Popović Vladislav
14. Zlatanović Aleksandar
15. Vrbajac Jovan
16. Balog Olga
17. Josipović Vera
18. Gajić Miodrag
19. Šponja Špiro
20. Radičić Jovica
21. Subašić Žarko
22. Tabaković Ibrahim
23. Kovačević Duško
24. Tomić Anđelija
25. Boroš Đerđ
26. Gutić Aleksandar
27. Mitrović Vinka

1981.

1. Vujičić Jakob
2. Mutić Vladislava
3. Tomik Olga
4. Derviši Ramadan
5. Bjelotić Rajko
6. Mirešević Dušan
7. Prepić Kemal
8. Ličina Radmila

9. Miletić Velimir
10. Davidovac Živko
11. Majkić Mira
12. Ljubisavljević Ljiljana
13. Tepavčević Angelina
14. Marjanov Marija
15. Mađarić Ljiljana
16. Heraković Radica
17. Bašić Žarko
18. Milić Đoka
19. Rauški Ankica
20. Vauk Zora
21. Cvetkova Ikonija
22. Šoljmoši Eva
23. Ognjanović Siniša
24. Gligorić Ranko
25. Savičić Jovan
26. Sabo Zoltan
27. Virgl Ludek
28. Opanković Stanoje
29. Stojanović Milenka
30. Vidić Ljiljana
31. Kolaković Jelena
32. Krnetić Ranko
33. Laušević Dragiša
34. Kukić Milica
35. Vujošević Vladimir
36. Glumac Marija
37. Halai Zoltan
38. Jevremov Zorica
39. Galić Dragica
40. Živojinović Dejan

1982.

1. Zarev Rade
2. Živanović Ljiljana
3. Marković Branislav
4. Božić Vesna
5. Sretković Ilija
6. Rakić Milovan
7. Džinović Nera
8. Nađ Stipan
9. Pavlov Danica
10. Dunić Milutin
11. Biočanin Borivoje
12. Popov Vida
13. Šek Željko
14. Mašić Eržebet
15. Đorđević Radisav
16. Milović Milorad
17. Lemajić Nenad
18. Pecinjački Dušica
19. Kolundžić Dobrivoj
20. Lalić Katica
21. Štetić Mira
22. Škrobot Gorana
23. Rakočević Radovan
24. Međedović Miroslav
25. Ranin Darinka
26. Ćurguz Branko

1983.

1. Tanasin Dušanka
2. Adanović Ljubomir
3. Jevtić Milan
4. Štefko Nora
5. Nedić Milanka
6. Ljubišić Milica
7. Bjelogrlić Anđelka
8. Koci Andraš
9. Vranješ Branko
10. Kušljić Jasminka
11. Telečki Eva
12. Milorad Vukadin
13. Lažetić Dragomir
14. Stefanović Ljubinka
15. Ćorić Rajka
16. Jovanović Jelena
17. Bošković Đorđe
18. Jovankovič Marija
19. Karapetvorić Branislav
20. Vidović Brankica
21. Bosanac Vojislav
22. Hubert Danica
23. Vrbaški Branislava
24. Tatić Mirjana
25. Rakić Slavica
26. Vignjević Vera
27. Gačević Snežana
28. Husak Julija
29. Janković Gradimir
30. Nikolić Zorica

1984.

1. Gladić Milan
2. Maglov Jovan
3. Ivanov Ljiljana
4. Munkači Ljubica
5. Marjanović Novica

6. Ludoški Slobodan
7. Paunović Jovan
8. Mamuzić Anđa
9. Adžemović Nizama
10. Marić Miroslav
11. Mitraković Milica
12. Čorba Eržebet
13. Kiš Aniko
14. Šumonja Rade
15. Bago Slavo
16. Piroški Zoran

JUGOSLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI I SRPSKOHRVATSKI JEZIK

1958.

1. Babić Žarko
2. Giljen Grujica
3. Lončar Stjepan
4. Kikić Geza

1959.

1. Romac Sofija
2. Protić Žarko
3. Bojanić Anđelka
4. Urban Vladislav
5. Grčić Milenko
6. Popović Vojin
7. Đokić Vera
8. Popović Stevan
9. Mirosavljević Nada
10. Jambor Vladislav
11. Topolovački Milan
12. Milin Vojislav
13. Redep Draženko
14. Bogdanović Dragomir
15. Milutinović Milojko
16. Janković Stojan
17. Lazić Olga
18. Vukićević Nevenka
19. Mijušković Nedeljko
20. Petrović Jelka
21. Mićković Milorad
22. Aćimović Žarko
23. Atanasijević Radmila
24. Đerić Dušanka
25. Rastović Dušanka
26. Panjković Melanija

1960.

1. Velicki Nada
2. Bošković Nada
3. Đurašković Nikola
4. Šijak Mirjana
5. Ivanović Radomir
6. Smiljanić Milutin
7. Popović Branko
8. Novaković Dragoslav
9. Matić Dragana
10. Đorđević Milica
11. Nikolić Radmila
12. Lončar Vukašin
13. Kozlina Vladimir
14. Đorđević Radisav
15. Ivanov Zora
16. Bogičević Georgije
17. Subotić Nenad
18. Musović Nenad
19. Vukov Danka
20. Hadžić Sead
21. Janjušević Gojko
22. Smajić Miloš
23. Lalić Jelena
24. Kukić Marta
25. Tomić Dobrila
26. Stankov Milica
27. Panjković Branka

1961.

1. Lukić Ljubomir
2. Perković Radoman
3. Stojković Milana
4. Tošić Dragica
5. Mandić Ilija
6. Ristović Zoran
7. Rajinac Mirjana
8. Narančić Jovan
9. Jokanović Vladimir
10. Lalatović Vasilije
11. Vukmirović Marija

12. Andrejević Slobodan
13. Lukajić Lazar
14. Šarčević Vladimir
15. Seratlić Čedomir
16. Šanta Tereza
17. Milošević Borislav
18. Petričević Branislav
19. Ančin Vasilije
20. Vranešević Rajka
21. Veselinov Milka
22. Mataruga Vukica
23. Brakus Bogdan
24. Mikić Nadežda
25. Pot Hermina
26. Tabački Dragica

1962.

1. Bunčić Dragica
2. Ivančević Kosa
3. Mijatović Josip
4. Neatnica Danica
5. Simendić Jelena
6. Starčević Budimir
7. Šurkalović Nikola
8. Vuković Milorad
9. Laušević Radojica
10. Ćurčić Petar
11. Milačić Persida
12. Eraković Milosava
13. Zeljković Dušan
14. Matković Ante
15. Vujičić Vujica
16. Marić Milun
17. Suša Desanka
18. Petrović Olivera
19. Vujić Miloš
20. Štefan Zdenka
21. Kozomora Milan
22. Petrović Stanko
23. Bokan Karanović Kosana
24. Galonja Dragan
25. Slijepčević Majinski Ana
26. Gagić Sreten
27. Stričević Jovan
28. Mačević Ljiljana
29. Ivančević Milivoje
30. Marić Milenko
31. Keravica Jelka
32. Živanović Zora

1963.

1. Aleksić Vukosava
2. Ilić Radomir
3. Mirković Zlata
4. Stanković Mika
5. Delibašić Božo
6. Perunović Miruna
7. Ilić Pavle
8. Hunski Vjekoslava
9. Perkučin Persida
10. Malbaša Borislava
11. Obradović Ljiljana
12. Isakov Dušanka
13. Perović Đoko
14. Arsenov Radmila
15. Bogdanović Slobodanka
16. Vulin Miodrag
17. Lalić Sredoje
18. Bilić Jakov
19. Gaković Ljiljana
20. Poledica Petar
21. Predojević Milorad
22. Grahovac Branko
23. Tatin Putnik Katica
24. Mladenović Milica
25. Drašković Sreten
26. Gvožđan Mihailo
27. Mucić Dragan

1964.

1. Stojanović Biljana
2. Petrić Ivanka
3. Baćanović Tatjana
4. Vučinić Gordana
5. Tešić Dušanka
6. Žuržovan Danica
7. Drezgić Božana
8. Dunđin Jovan
9. Melkus Milica
10. Delić Ljubica
11. Šilić Milan
12. Jević Branko
13. Milosavljević Petar
14. Anđelković Stanimir
15. Živanov Pavle
16. Ivanović Vukašin
17. Ninković Đurađ
18. Bajović Krsto
19. Bojović Vujica

20. Apić Zorica
21. Kostić Jelena
22. Andić Branka
23. Vukčević Radmila
24. Đurđić Dragica
25. Klašnja Radojka
26. Gordić Slavko
27. Pavlov Sofija

1965.

1. Nikašinović Aleksandar
2. Rusov Pavle
3. Gončin Persida
4. Leskovac Banjai Maja
5. Vukmanović Ljuba
6. Stefanović Vladimir
7. Mužijević Borislav
8. Papharhai Đura
9. Rankov Miroslav
10. Raketić Vera
11. Škorić Smiljana
12. Jović Svetislav
13. Karadžić Mile
14. Ilić Olivera
15. Knežević Nedeljka
16. Radin Ilija
17. Vukmanović Ljubomir

1966.

1. Vlajković Dragoslav
2. Kostadinović Đurđica
3. Džigurski Zorica
4. Papulin Pavle
5. Jurić Ernestina
6. Dobrosavljević Anđelija
7. Dučić Slobodan
8. Milatović Jovan
9. Srdanović Boško
10. Kuburović Dragica
11. Jovović Dimitrije
12. Zamurović Mirjana
13. Marcikić Mirjana
14. Grošić Ivan

1967.

1. Sekulić Živko
2. Patrović Bratislav
3. Crnogorac Petar
4. Kovačević Sekula
5. Firanji Marija
6. Popov Zorica
7. Matić Živka
8. Tomić Aleksandar
9. Radovanović Mileta

1968.

1. Đukanović Milorad
2. Kordić Marija
3. Vraneš Milovan
4. Mudrakovac Miroslav
5. Sopka Đura
6. Backović Mihailo
7. Bojanić Nadežda
8. Vuković Živko
9. Rone Akvilinac
10. Harpanj Mihailo
11. Jovanović Jovan
12. Gašević Vlajko
13. Bikicki Milana
14. Dragaš Vidosava
15. Vuković Martin
16. Savić Tatjana
17. Vinić Milutin
18. Ivković Estera

1969.

1. Đurić Dušan
2. Jovanović Milica
3. Knežević Mirjana
4. Prelević Vidosava
5. Simonović Slobodan
6. Vukoslavović Radonja
7. Pavić Mirjana
8. Eraković Anđelija
9. Cerovina Slavko
10. Disić Časlav
11. Lalić Petar
12. Mikić Ruža
13. Simin Svetozar
14. Tatić Marina
15. Vušović Borislav
16. Grubor Slobodan
17. Lukić Živorad
18. Nađ Leona
19. Jirić Bojana

1970.

1. Cicmil Marko
2. Lazić Slobodan
3. Mrazović Milana
4. Rakić Stanuša
5. Šargin Ljiljana
6. Đakov Marija
7. Kostić Ksenija
8. Mojsa Vera
9. Rudić Marija
10. Makarić Radojka
11. Skenderović Nikola
12. Pletikapić Marija
13. Stanić Mileva
14. Stan Milica
15. Došenović Dušan
16. Budan Danica
17. Đuđić Ljubomir
18. Damjanović Ljiljana
19. Drašković Milica
20. Francišković Grga
21. Radmilović Rade
22. Miletin Marija

1971.

1. Babić Borka
2. Golić Josip
3. Kojičić Vera
4. Mišić Zora
5. Novaković Branislava
6. Kljajić Jelica
7. Nikolić Ružica
8. Jakšić Ilija
9. Svirčev Mara
10. Dobrosavljević Olga
11. Lekić Brankica
12. Nikolajević Nikolaj
13. Pejić Miroslava
14. Stan Ankica
15. Tošić Jelena
16. Pekarić Desanka
17. Brankov Slavko
18. Kolarov Miloš
19. Lončar Mirko
20. Vujović Niko
21. Vukajlović Anđelka
22. Anđelić Petar
23. Adžić Stana
24. Grujin Ivanka
25. Gusak Marko
26. Nikolić Zdravko
27. Vujin Mira
28. Jeftić Radinka
29. Kazi Klara
30. Šoti Vera

1972.

1. Dotlić Ljubica
2. Katanić Ksenija
3. Laslo Silva
4. Paripović Ljiljana
5. Žarkov Grozda
6. Kovačević Milica
7. Puhalo Mara
8. Ramadanski Leposava
9. Vojinović Veselin
10. Adžić Mirčeta
11. Matica Slobodanka
12. Nikolić Zora
13. Vujasin Đuro
14. Živanović Ljubica
15. Vlajić Branka
16. Apatović Sava
17. Bulajić Milosava
18. Lančuški Ranka
19. Milisavac Novaković Đurđica
20. Plavšić Marija
21. Milošev Mirjana
22. Todorović Mihajlo
23. Cvejić Jasna
24. Baković Tomislav
25. Vojnić Hajduk Ljiljana
26. Ilin Vladimira
27. Novčić Zorica
28. Stojanović Zoran
29. Banković Radmila
30. Branković Svetlana
31. Miletić Svetislav
32. Popnovakov Dragomir
33. Fekete Samuel
34. Milić Mirjana
35. Sabođir Valerija
36. Vidović Stevan
37. Danilovac Zlata
38. Malbaša Zdravko
39. Marić Zorica

1973.

1. Redžović Ljubinka
2. Marinko Olgica
3. Krajinović Miroslav
4. Majstorović Mile
5. Bojić Božidar
6. Tankosić Slavica
7. Gušić Danilo
8. Lukić Dušan
9. Petrović Milka
10. Jergić Miodrag
11. Vasić Nadežda
12. Dobromirov Zorka
13. Spasić Ljiljana
14. Popov Miliša
15. Stojisavljević Dušanka
16. Jovanović Nadežda
17. Šćepanović Stakić Nevenka
18. Bošnjak Radmila
19. Ristić Ljiljana
20. Vojkić Vladislav
21. Milošević Drinka
22. Golubić Marija
23. Hocai Ferenc
24. Sekereš Vilma
25. Puđa Niko
26. Mirić Slobodan
27. Kalover Ilija
28. Stošić Milić
29. Polovina Miroslav
30. Habenšus Dubravka
31. Momčilović Nedeljka
32. Premasunac Mubera
33. Trifunović Živana
34. Ratkajec Stjepan
35. Riner Ljiljana
36. Šestić Nedeljka
37. Rudan Ljubomir
38. Milutin Katica
39. Golić Slavko
40. Marinović Ante
41. Dukić Kosa
42. Stefanović Mirjana
43. Petković Milica
44. Manojlović Koviljka
45. Banovčanin Petar
46. Jović Zlatica
47. Stanivuk Mile
48. Svrkota Blagoje
49. Kovačević Dušanka
50. Krnić Milja
51. Erdeljanin Anđelka
52. Sikilić Ljiljana
53. Kilibarda Čedomir
54. Đurđević Miodrag
55. Đokić Božana
56. Kovačević Jelena
57. Mićić Petra
58. Putnik Slavica
59. Vrandečić Neda
60. Njegomir Milka
61. Đerić Mira
62. Jankov Nada
63. Gušić Mirjana
64. Dragin Sofija
65. Bukvić Marica
66. Karanović Zoja
67. Zubić Jovo
68. Boškov Jelena
69. Vukdelić Saveta
70. Stanisavljević Karmela
71. Despenić Aleksandar
72. Šijaković Koviljka
73. Petronijević Dragana
74. Lakić Draginja
75. Ćuk Ratomir
76. Delić Danica
77. Ćirković Radojka
78. Borisavljević Ljiljana
79. Aćmov Mirjana
80. Obućina Zagorka

1974.

1. Vasić Vera
2. Vujkov Danica
3. Govedarica Đurđa
4. Beloica Danica
5. Ilić Snežana
6. Gvozdenović Zagorka
7. Anđelić Dušica
8. Petrović Ružica
9. Gajić Bosiljka
10. Dragojlov Dubravka
11. Anđelić Olga
12. Tot Doda
13. Popović Ljubica
14. Kocić Mile
15. Kaloper Čarna
16. Đurđević Stanka

17. Žmura Mara
18. Hardi Irina
19. Letić Verica
20. Cvetićanin Bosiljka
21. Simin Nevena
22. Ogrizović Anđelka
23. Radojičić Mirko
24. Đorđević Vera
25. Mogin Ljiljana
26. Vranković Dinka
27. Bulut Mirjana
28. Simin Kosta
29. Govedarica Dimitrije
29. Kulaš Danilo
30. Mrgan Sanija
31. Beribak Nihat
32. Kokai Aranka
33. Drljača Nada
34. Obrenov Mile
35. Došenović Ljiljana
36. Smajević Dana
37. Latinović Gordana
38. Mirković Mirjana
39. Sekereš Monika
40. Ristanović Cvijetin
41. Tamaš Julijan
42. Štrbački Dušanka
43. Kaćalo Radojica
44. Bajagić Zorka
45. Dabetić Radomir
46. Jenjić Desanka
47. Drakulić Dragana
48. Samardžija Nikola
49. Bijelić Vera
50. Petričević Nadica
51. Pavkov Ružica
52. Grbović Natalija
53. Pivac Nada
54. Milovanović Milica
55. Dropić Nada
56. Ćirić Verica
57. Hanjik Jano
58. Barjaktarović Milka
59. Živanović Stevan
60. Stokanov Radivoje
61. Nakić Dragica
62. Smiljanić Marica
63. Kovačević Gordana
64. Aleksić Borislav
65. Zolotić Mila
66. Rokvić Smilja
67. Jović Milka
68. Lonac Cvija
69. Petrin Željko
70. Crnkić Himzo
71. Veselinović Zorka
72. Dražić Mirjana
73. Čolović Dragoš
74. Herbut Natalija
75. Kuč Sanja

1975.

1. Isailović Milica
2. Šefer Đura
3. Gordić Slobodanka
4. Tadić Ljiljana
5. Ćuk Senka
6. Panić Stevan
7. Maširević Nikola
8. Bjeletić Drago
9. Bajčev Radoslav
10. Egelja Stevo
11. Marić Dragan
12. Marić Ljubiša
13. Ugrinčić Stanka
14. Živanović Ljubinka
15. Uzelac Branislav
16. Stojković Natalija
17. Aleksić Živorad
18. Čokljat Marija
19. Bajagić Velimir
20. Dimitrić Pero
21. Ćosić Dragica
22. Arnautović Abid
23. Alempijević Mirjana
24. Ereiz Irena
25. Dragić Milica
26. Ivičić Biljana
27. Gavrilović Miloje
28. Gmizić Tatjana
29. Erceg Branka
30. Balgavi Mirjana
31. Krivokuća Nikola
32. Radulović Neđa
33. Popić Mira
34. Rakić Radovan
35. Kostadinović Marica
36. Đerić Dušanka
37. Ivanović Jelica
38. Kisin Radmila
39. Kuzmanović Nada

40. Isakov Miodrag
41. Lakić Dosta
42. Arsenov Biljana
43. Radujko Svetozar
44. Popržen Lazo
45. Stanković Milivoje
46. Lazić Zorica
47. Antić Milenko
48. Karadžić Radmila
49. Gavrilović Đurađ
50. Raković Ankica
51. Živanović Milan
52. Babić Radoslav
53. Sulić Dragica
54. Vukajlović Stevan
55. Šijačić Ivanka
57. Pavlović Milosava
58. Miković Mirjana
59. Lukačev Ljiljana
60. Dacić Verica
61. Čuljak Mirko
62. Čuljak Ruža
63. Cvjetković Andrijana
64. Cicmil Ratko
65. Trivunčić Milan
66. Todorov Milan
67. Tanjga Gordana
68. Tanackov Marija
69. Rovčanić Ljiljana
70. Popović Stanko
71. Mustafić Mirjana
72. Mitrić Budimka
73. Kukić Biserka
74. Krunić Milana
75. Kordić Ivan
76. Kljakić Milka
77. Grdinić Nikola
78. Đurić Rusina
79. Dabić Sofija
80. Bjelajac Anđelka
81. Vukajlović Stevan
82. Zabrdac Ljubica
83. Stojanović Ankica
84. Radošević Mirjana
85. Petrović Jelena
86. Najman Mirko
87. Miksat Ružena
88. Kovač Laslo
89. Anđelić Gordana
90. Torački Mirjana
91. Radosavljević Ljiljana
92. Momčilov Radoslavka
93. Lepšić Zorica
94. Večera Slavica
95. Šofranac Radmila
96. Milekić Milena
97. Mazalica Danica
98. Ivkov Božanka
99. Božičković Radmila

1976.

1. Bunjevac Tošo
2. Babić Ljubica
3. Krunić Sofija
4. Stojanović Zora
5. Pašin Anđelka
6. Ćirić Verica
7. Jovanović Julijana
8. Savić Dragica
9. Radaković Olgica
10. Nastasić Slobodanka
11. Kovač Marija
12. Kovačić Branislava
13. Knežević Nada
14. Stajić Smilja
15. Pjevalica Milica
16. Hrnjez Mijat
17. Puslo Milan
18. Telarov Smilja
19. Milutinović Borislavka
20. Grubišić Nada
21. Komadinić Stanko
22. Ceteci Ana
23. Stevanov Vladimir
24. Palfi Jovan
25. Krpo Bakir
26. Šajnović Vasilije
27. Biljetina Zlatica
28. Poznić Zora
29. Pašin Grozdana
30. Mitrović Dragan
31. Vojinović Evelina
32. Tutić Dušanka
33. Gikić Radmila
34. Štrbac Nevenka
35. Dmitrašinović Milka
36. Zurovac Svetozar
37. Mijatov Gorica
38. Stokin Olga
39. Majstorović Božidar
40. Kuić Ivanka

41. Šarac Mirko
42. Košničar Sofija
43. Pehadžić Seida
44. Krčmar Vesna
45. Zrnić Marta
46. Mićunović Stanka
47. Kosanić Vasilije
48. Kovač Irena
49. Spasojević Momčilo
50. Jovanović Vera
51. Vranješ Koviljka
52. Galović Nevenka
53. Stanković Milica
54. Kozarski Marija
55. Vranješ Đorđe
56. Čekić Verica
57. Dašić Guld Ljiljana
58. Franc Smilja
59. Janković Marija
60. Mijatović Mirjana
61. Knežević Nevenka
62. Šuković Slavica
63. Avakumović Mirjana
64. Vučković Živka
65. Danoilić Ljiljana
66. Mihalek Zlata
67. Isailović Branko
68. Nićiforov Ljubica
69. Mustafić Branka
70. Srdić Brankica
71. Pirić Alija
72. Đilas Radmila
73. Kukuruzović Nada
74. Mrkić Ljubiša
75. Šaranović Igor
76. Plavšić Ivanka
77 Veselinović Ljubica
78. Čorda Nadežda
79. Milinčić Miloš
80. Stanić Dušanka
81. Mandić Đurđevka
82. Hasanović Ismail
83. Delić Radojka
84. Kolarić Gordana
85. Vranješ Radojka
86. Dakić Danica
87. Karagić Danka
88. Dimitrijević Ružica
89. Gložanski Miladinka
90. Stankov Milan
91. Žebeljan Sofija
92. Ketig Tomislav
93. Ćiritović Dušanka
94. Salihović Mustafa
95. Borovčanin Svetko

1977.

1. Antić Vera
2. Pavković Bosiljka
3. Jokić Milija
4. Samardžija Bosa
5. Batić Božidar
6. Akin Ivanka
7. Staparski Stevanov Dragoslava
8. Radivojev Branislava
9. Perić Dušanka
10. Kuić Jure
11. Roknić Ljiljana
12. Galić Darinka
13. Radukin Jovanka
14. Tomić Olgica
15. Vujičić Vesna
16. Mačkić Žarko
17. Marković Živko
18. Dujičić Franjo
19. Baković Vera
20. Kunovac Slađana
21. Zelenika Marija
22. Maletin Spomenka
23. Ostojić Mirjana
24. Tanasin Milanka
25. Anić Dragoslav
26. Lukač Luja
27. Brletić Anka
28. Krivokapić Branislav
29. Dulić Ostoja
30. Jovanović Biljana
31. Pavasović Milan
32. Sparić Milena
33. Besermenji Vladimir
34. Rodić Ruža
35. Smiljanić David
36. Martić Jovan
37. Blanuša Ljiljana
38. Berić Petar
39. Mihić Rade
40. Knežević Petar
41. Kostić Đorđe
42. Đurišić Ljubica
43. Holoker Dragica

44. Keco Mirjana
45. Zubac Dragana
46. Kolarić Ružica
47. Milosavljević Božidar
48. Mihajlović Marija
49. Cvetinović Svetlana
50. Rizvanić Altijana
51. Varga Barbara
52. Štrboja Branislav
53. Depalov Ljiljana
54. Gudović Ljubičica
55. Čolić Budimka
56. Stokin Miroslava
57. Vladulov Olga
58. Đurđević Vesna
59. Brkanlić Jelena
60. Čapunović Ljiljana
61. Malić Branka
62. Vučetić Jovanka
63. Lazić Sofija
64. Krneta Darinka
65. Đokić Slavka
66. Santrač Angelina
67. Cerovski Zuzana
68. Stojčević Nevenka
69. Stojanović Sinjka
70. Porubski Viera
71. Milićević Vesna
72. Hirt Rozalija
73. Šijaković Vera
74. Kuljić Vera
75. Umićević Gordana
76. Jungić Slavko
77. Kolik Milka
78. Gršić Milica
79. Pal Šandor
80. Popović Ksenija
81. Janjić Spasenija
82. Maksimović Veselinka
83. Radovanov Radoslav
84. Dragović Ljubica
85. Popadić Slavica
86. Mijušković Rosa
87. Berček Mihailo
88. Bilbija Milenko
89. Brunet Ljubica
90. Mojzeš Đurđica
91. Bokić Milan
92. Rašković Jovanka
93. Kosović Anđelka
94. Mladenović Živko
95. Knežević Ljiljana
96. Janković Darinka
97. Šestić Snežana
98. Ristić Božana
99. Lukačić Blaženka
100. Savić Milica
101. Škorić Branislava
102. Mustapić Anđelka

1978.

1. Stankijević Zorica
2. Radmanović Dušanka
3. Đurić Olga
4. Dunković Katarina
5. Kujundžić Ana
6. Zjačić Mirjana
7. Martinković Živoslavka
8. Papić Ljiljana
9. Mihailović Radmila
10. Milanović Olga
11. Jovanov Dobrinka
12. Todorov Danica
13. Kopanja Vera
14. Šuković Miloš
15. Levakov Biljana
16. Đuranović Živana
17. Mortvanski Nadežda
18. Krivokapić Kosana
19. Rakić Zagorka
20. Brstina Mirjana
21. Carević Mira
22. Skulić Mirjana
23. Stanić Zoran
24. Mesaroški Dragomir
25. Epifanić Aleksandra
26. Dujović Rajka
27. Matić Nada
28. Vidaković Jelica
29. Prelić Ljubinka
30. Milurović Dragica
31. Grujičin Dobrila
32. Kajiš Stojanka
33. Bingulac Živko
34. Marić Jasna
35. Krstić Slavica
36. Dukarin Bojka
37. Bosnić Vukosava
38. Raković Milorad
39. Kopicl Vladimir
40. Bogunović Vera

41. Kainović Rada
42. Radulović Selimir
43. Popović Tatjana
44. Miljević Jelena
45. Pavlović Vidosava
46. Janovac Ana
47. Facis Sofija
48. Karanov Aleksandar
49. Milosavljević Nadežda
50. Matić Ljiljana
51. Subin Jadranka
52. Radujkov Mirjana
53. Vekić Ljubica
54. Ćupurdija Anđelka
55. Miković Milena
56. Zdravković Dušica
57. Čekić Vesna
58. Pujić Teodora
59. Šućov Teodora
60. Tmušić Radoman
61. Dulović Olga
62. Devečerski Marija
63. Spasić Dušanka
64. Vidović Marica
65. Solarov Slavica

1979.

1. Knežević Nada
2. Valentić Nada
3. Kočiš Mirjana
4. Mršović Ljiljana
5. Žutić Dragoslav
6. Selak Zlata
7. Vuković Nada
8. Kulidžan Gordana
9. Stanić Dragan
10. Kolundžija Zoran
11. Beljanski Stevan
12. Putnik Milena
13. Nikolić Branislava
14. Jojkić Stanislava
15. Bekan Milojka
16. Palaneta Mile
17. Zahirović Fehim
18. Sebastijanović Vida
19. Zipančić Aleksandar
20. Pejović Momir
21. Popov Nataša
22. Gojković Mirjana
23. Zovko Biljana
24. Kolar Katarina
25. Panić Dubravka
26. Stepanov Lazar
27. Stefanović Koviljka
28. Čatalinac Elizabeta
29. Putić Nikola
30. Golubović Momčilo
31. Mitrović Marija
32. Olujić Milica
33. Jagnjić Jovanka
34. Predojević Nenad
35. Balić Vesna
36. Striber Ksenija
37. Simić Stevan
38. Trifunović Teodor
40. Križaković Ivo
41. Leković Jovan
42. Kobaš Marijan
43. Bokun Sonja
44. Živanović Miljena
45. Popović Vera
46. Barić Paulina

1980.

1. Čović Marija
2. Ljujić Radmila
3. Marcikić Judita
4. Mandić Nevenka
5. Tabandželić Ljiljana
6. Kovačević Tomislav
7. Andesilić Njegoslava
8. Grubač Milica
9. Grujić Ljubica
10. Perić Jasminka
11. Kutlača Mirjana
12. Kosović Radojka
13. Bajić Stamenka
14. Ostojić Milica
15. Milosavljev Mirjana
16. Vrućinić Nikola
17. Pešić Bogoljub
18. Eremić Nadežda
19. Tadić Lenka
20. Bogdan Milan
21. Budinčević Zora
22. Ćurčić Gordana
23. Čudomirović Anđelka
24. Paulić Milica
25. Nikolić Olivera
26. Barać Zorka

27. Zvekić Biljana
28. Rajišić Milka
29. Milenković Biljana
30. Popović Dušanka
31. Stojković Ljiljana
32. Todorović Vera
33. Miljević Mirjana
34. Bojović Dragutin
35. Branovački Branka
36. Dukić Branka
37. Plančak Marija
38. Damjanov Sava
39. Davidović Ljiljana
40. Šoškić Dragomir
41. Nenin Milivoj
42. Ruška Antonija
43. Radovanov Svetlana
44. Pejin Veselin
45. Miškov Branka
46. Čugalj Marko
47. Sabadoš Joakim
48. Jeremić Milka
49. Brzović Miron
50. Bulat Vera
51. Ćošković Katica
52. Dobrić Slavica
53. Momirović Svetlana
54. Radojević Radoslava

1981.

1. Mijić Ljilja
2. Vidović Jelica
3. Bevanda Milica
4. Kovačević Branislav
5. Antić Marica
6. Ćišić Dragan
7. Benka Mihajlo
8. Radmanović Dobrila
9. Markovićan Jon
10. Krivokuća Dragica
11. Antić Rade
12. Jovičin Desanka
13. Bezulj Ljiljana
14. Antonijević Ljiljana
15. Stupar Snežana
16. Golubović Katica
17. Višnjić Aćim
18. Čeleketić Vera
19. Dickov Mirjana
20. Mandić Milena
21. Klajić Nevenka
22. Marković Svetlana
23. Zdravković Snežana
24. Nikolić Svetlana
25. Strika Branka
26. Vukasović Mica
27. Mirić Vera
28. Milošević Mirjana
29. Mijačević Mirjana
30. Tepavčević Janko
31. Savković Nada
32. Vasić Biljana
33. Đurđević Ivan
34. Lakičević Vukosava
35. Racić Gordana
36. Macura Davorka
37. Crnjanski Radica
38. Ćirić Dušica
39. Radovanović Mirjana
40. Cvijanović Radmila
41. Lazić Milan
42. Popov Nina
43. Zaklan Ranko
44. Purčić Ana
45. Lončina Anđelka
46. Došen Anka
47. Raič Vidosava
48. Vujičić Radinka
49. Radak Dušan

1982.

1. Čolić Nela
2. Zinajić Jovan
3. Samardžić Zdravko
4. Aleksić Slavka
5. Cvetko Vera
6. Todorović Vera
7. Varda Miloš
8. Ševo Milena
9. Stevanović Nataša
10. Ošap Jadranka
11. Parnjanski Slobodan
12. Vladisavljev Anica
13. Plavšić Stanoje
14. Došenović Rada
15. Mađarević Mirjana
16. Hornjak Kuhar Pavlina
17. Bojić Slavica
18. Kudić Milica
19. Grujin Anđelija

20. Bukić Aida
21. Jorgić Rosanka
22. Begić Ivana
23. Delić Svetozar
24. Vuković Ana
25. Grabovac Simeun
26. Munćan Mica
27. Crnobrnja Stanko
28. Simeonov Bogdanka
29. Ivošević Ljiljana
30. Jockov Ilinka
31. Avdalović Veselinka
32. Zarić Mirjana
33. Babić Katarina
34. Đerić Zlata
35. Durman Rastislav
36. Rizvanić Maida
37. Bulatović Mirjana
38. Đilas Gordana
39. Zeljković Borislav
40. Delić Gordana
41. Bujanić Dragica
42. Mihajlović Biljana
43. Krulj Vladislava
44. Kupunović Marija
45. Hložan Borislav
46. Doderović Radivoj
47. Arbutović Angelina
48. Belović Milan
49. Manojlović Miodrag
50. Radulović Branka
51. Rajkov Maja
52. Šljapić Nada

1983.

1. Šljapić Nada
2. Škorić Vesna
3. Goran Milica
4. Aćimović Danica
5. Jović Milan
6. Štolba Svetlana
7. Antić Miroslav
8. Milijić Ljiljana
9. Zelić Gordana
10. Čolić Zora
11. Vuković Vera
12. Fekete Melanija
13. Josimov Verica
14. Radosavljević Marica
15. Sučić Martinka
16. Pavlov Katica
17. Garović Dragan
18. Tošić Marina
19. Guberinić Ljubinka
20. Berić Ljiljana
21. Svirčević Zorica
22. Nikolić Biljana
23. Kuburić Đorđe
24. Jović Mirjana
25. Svilar Božana
26. Kovačević Slobodan
27. Cerovec Justina
28. Jozić Miroslav
29. Taskov Slađana

1984.

1. Vuković Marinko
2. Božić Mira
3. Mišćević Dragan
4. Ivković Dušan
5. Tepšić Jadranka
6. Obrenović Radojka
7. Alendar Dunja
8. Puhalo Milena
9. Ahmić Mirsada
10. Marković Zoran
11. Lučić Danica
12. Usorac Predrag
13. Nikolić Petrovka
14. Dovniković Svetlana
15. Milošev Vesna
16. Labus Ljiljana
17. Zindović Divna
18. Poznanović Gordana

NEMAČKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

1958.

1. Kotur Ljubica
2. Vladarski Dragica
3. Vojtehovski Helena

1959.

1. Bekić Tomislav
2. Kara Eleonora
3. Čizmar Marija
4. Kovačević Katalin
5. Kovač Karlo
6. Savić Mirjana

1960.

1. Kasa Balint
2. Teodorović-Marjanović Nada
3. Hilier Helga
4. Berger Oskar
5. Nikolić Ljubica
6. Ilijašević Zorica
7. Martin Petar
8. Bala Šandor
9. Mrazović Pavica
10. Mijatović Pera
11. Knežević Jelena
12. Mahmer Gertruda
13. Marušić Vera
14. Nemet Ernes

1961.

1. Kulundžić Anka
2. Vujnović Klara
3. Obrenov Aleksandar
4. Klen Eržebet
5. Martin Tereza
6. Ignjatov Milena
7. Borčanin Milica
8. Bučer Viktor
9. Horvat Vida
10. Pragai Eržebet
11. Marijan Milka
12. Peloza Dušan
13. Vujić Olga
14. Sokolai-Uri Margita
15. Nenadov Milica
16. Pap Marija
17. Sotrel-Šel Rozalija
18. Jambrišak Slavko

1962.

1. Radojčić Ruža
2. Grolshamer Eržebet
3. Jovanović Olga
4. Leđenac Stevan
5. Porupski-Jesenski Zlata
6. Kert Slavica
7. Erleman Anica
8. Jurišić Marija
9. Notajs Gertruda
10. Vasiljev Marina
11. Križ Dušanka
12. Zamurović Stojan
13. Pešić Milorad
14. Sremac Zagorka
15. Jenovai Eva
16. Milovančev Margita
17. Sabadoš Laslo
18. Ivić Julijana
19. Šal Julijana

1963.

1. Ercegan Milica
2. Dobanovački Milica
3. Vujović Danica
4. Popović Katarina
5. Kačarević Jezdimir
6. Pješčić Jaglika
7. Stefanović Vida
8. Dragić Branislava
9. Žakula Ružica
10. Pelt Jožef
11. Hinko Valerija
12. Volf Hermina
13. Ličen Marina
14. Žagar Marija
15. Đurica Petar
16. Iljinski-Bukin Nadežda
17. Vasiljević Mirjana
18. Besermenji Leona
19. Somborac Darinka
20. Šrak Magdalena
21. Rakić Darinka
22. Markov Danica

1964.

1. Ilić Miroslava
2. Jerić Dušanka
3. Bajer Vera
4. Protić Milena
5. Paličko Marija
6. Knežević Dragutin

7. Malkoč Zdenka
8. Plenković Perica
9. Stančulov Desanka
10. Miletić Slobodan
11. Aleksić Sofija
12. Kavečan Eva
13. Diklić Jovan
14. Grozdanić Ljiljana
15. Mijačević Dušan
16. Janeš Andrija
17. Lauterer Đenđi
18. Ćuk Nada
19. Kucurac Vukosava
20. Nogin Julijana
21. Probst Ingrid
22. Bajić Slavica
23. Šušnjević Zorka
24. Miletić Đurđica

1965.

1. Mirković Biljana
2. Mišić Aleksandra
3. Jurišin Živa
4. Vidaković Slavka
5. Demendi Emilija
6. Petelin Elizabeta
7. Petelin Erika
8. Hatala Magdolna
9. Vileti Ildiko

1966.

1. Čiaček Petar
2. Kubeš Valerija
3. Poljac Božana
4. Loh Erika
5. Oros Ankica
6. Frajtag Emina
7. Dragosavljević Mirjana
8. Bekić Olga

1967.

1. Koštroman Irena
2. Kočiš Blaženka
3. Veličković Milanka
4. Zuber Miomira
5. Zavrtanjik Jozefina
6. Dobrenov Marija
7. Tasković Milena
8. Probst Valerija
9. Varnus Eržebet
10. Stanojević Stojanka
11. Stojanović Ilija
12. Horvatov Vera

1968.

1. Šmit Lujza
2. Čupić Zorka
3. Takač Ilona
4. Apić Branka
5. Agramović Nada
6. Botić Julijana
7. Fabrin Gizela
8. Frik Leopold
9. Romčević Gordana
10. Vukobratović Sofija
11. Cvetić Smiljka
12. Bogner Ištvan
13. Marcipić Slavka

1969.

1. Filipović Antonija
2. Švob Aleksandra
3. Ćulafić Dragomir
4. Vukičević Marijana
5. Truhar Plamenka
6. Baračkov Milan
7. Stanković Aleksandar

1970.

1. Galonja Mira
2. Nalčić Višeslava
3. Ozer Đura
4. Šlajh Nikola
5. Carić Vera
6. Klešpis Renata
7. Šmituc Marta
8. Milin Milka
9. Obrenov Živana
10. Bulatović Aurelija
11. Ertl Đurđica
12. Vekić Livija
13. Lukić Jelena
14. Pejin Jelena
15. Rajinac Ljubica

1971.

1. Balaž Ana
2. Horvat Neli
3. Jeličić Stanka
4. Lalatović Ana
5. Pantelić Mirjana
6. Tišma Ljiljana
7. Vrtunski Stojanka
8. Berček Ana
9. Mičkei Ana
10. Samojlik Olga
11. Bekvalac Radmila
12. Janićijević Jelka
13. Janković Etelka
14. Karaba Jovan
15. Kiš Tinde
16. Maksimović Vukosava
17. Manojlović Bosiljka

1972.

1. Cvejić Milana
2. Tomurad Biserka
3. Ćosić Milica
4. Gubičak Marta
5. Holjevac Vjekoslava
6. Malešević Aleksandra
7. Valrabenštajn Jovan
8. Kumerkraner Rudolf
9. Veselinović Vladimir

1973.

1. Kleman Margit
2. Atanacković Miomira
3. Stanojević Božana
4. Tucaković Mirjana
5. Lehotski Rut
6. Petrović Margita
7. Bujzaš Samuel
8. Janković Ildika
9. Herbut Zlata
10. Pešikan Vuko
11. Bugarski Marija
12. Tripolski Žužana
13. Apić Jasmina

1974.

1. Majer Berta
2. Jurić Jelica
3. Šmituc Jelisaveta
4. Zetrik Zdenka
5. Popov Svetlana
6. Fajfer Ivanka
7. Matić Biljana
8. Mrđanov Vesna
9. Senji-Čerpe Marta
10. Nađ Etelka

1975.

1. Seli Valerija
2. Šmit Cvijeta
3. Sokolov Nada
4. Popović Ljiljana
5. Malašević Mirjana
6. Bekvalac Milanko
7. Banjanin Ljiljana
8. Beli Julijana
9. Kiš Marija
10. Milutinović Isidora
11. Rada Jolanka
12. Raletić Nedeljka
13. Sokol Rozalija
14. Vešligaj Dušanka

1976.

1. Dobrik Elenka
2. Kurbatvinski Dina
3. Varga Eržebet
4. Kovač Pal
5. Stevanov Ivanka
6. Gal Kovač Magdolna
7. Gutvojn Žužana
8. Tomić Josipa
9. Šinković Marija
10. Lečar Edit
11. Hajin Vera
12. Raletić Katica
13. Subotić Danica
14. Hercog Elisabeta
15. Plančak Amalija
16. Vojčena Eva
17. Matić Piroška
18. Olah Gizela
19. Arvai Magdalena
20. Vukosavljević Milanka
21. Rajkov Julka

1977.

1. Kovač Tereza
2. Berkei Zdenka
3. Juričko Zdenka
4. Janik Irena
5. Nađ Georgina
6. Kikoš Elvira
7. Levarski Ana
8. Matić Mileva
9. Šaravanja Mirjana
10. Karlovorie Brener Ute
11. Miodragović Miroslava
12. Komnenov Vidosav
13. Nedić Nada
14. Dmitrović Mirjana
15. Lazarević Augusta
16. Kovačević Mileva
17. Drobnjaković Dušanka
18. Buda Hajnalka
19. Leđenac Gordana
20. Levai Klara
21. Depalov Zorica

1978.

1. Morašek Valerija
2. Radić Svjetlana
3. Ajanović Eleonora
4. Jončiljak Vesna
5. Palić Marta
6. Popov Zuzana
7. Vidić Radomir
8. Mener Kristine
9. Mutavdžić Marija
10. Mihalec Eržebet
11. Konrad Marija
12. Grujić Nedeljko
13. Vučenov Sidonija
14. Juhas Geza
15. Paloc Laslo
16. Bešlin Ljubica
17. Jovičić Svetlana
18. Kovačević Nedeljko
19. Šijačić Milena
20. Bančić Jana
21. Mijatović Živka
22. Matanović Velimir
23. Petrović Bojana
24. Šijačić Aleksandar
25. Mićić Jovanka
26. Šebešćen Iren
27. Borčeler Ana
28. Zdjelarić Mira
29. Nađ Marija

1979.

1. Petrešin Greta
2. Grujić Smilja
3. Janković Ljiljana
4. Klajn Elizabeta
5. Fertner Gabrijela
6. Irmenji Agneš
7. Šili Jolan
8. Maksimov Vera
9. Vidić Miloš
10. Vlahović Branka
11. Galus Piroška
12. Reljić Snežana
13. Čaplar Edit

1980.

1. Levai Marta
2. Feher Iren
3. Vuković Vera
4. Ač Klara
5. Deme Agneš
6. Saveić Vera
7. Kiš Đerđika
8. Tahirbegović Jasmina
9. Jeger Anton
10. Blažanović Anto
11. Varga Šomođi Ilona
12. Majer Ana
13. Krajtmar Marta
14. Spaić Smiljka
15. Ragai Branislava
16. Volf Monika
17. Roša Šandor
18. Velikić Zoran
19. Lukić Vukica
20. Irmenji Margit
21. Kerezi Terez
22. Vaštag Ana
23. Dragičević Julka
24. Grubor Radmila

1981.

1. Opsenica Snežana
2. Jokić Zorica

3. Jovanović Julija
4. Jovanović Branislava
5. Dunđerski Đurđinka
6. Kasaš Marta
7. Kutle Mladen
8. Brindza Eržebet
9. Jekić Dragomir
10. Sorčik Žužana
11. Drakulić Eva
12. Labadi Edit
13. Horvat Agneš
14. Kopić Zlata
15. Pataki Edit
16. Kelić Snežana
17. Topić Jagoda
18. Vujić Jasenka
19. Makra Ilona
20. Huska Gizela
21. Grbić Branislava
22. Konculov Verica
23. Stojšić Milena

1982.

1. Stanimirov Katica
2. Fabo Marija
3. Melegi Milica
4. Radić Anđa
5. Vuksanović Stana
6. Jovičin Milica
7. Volić Ljiljana
8. Živić Marija
9. Volić Verica
10. Sopta Stanko
11. Simić Jasmina
12. Liška Blanka
13. Roka Žužana
14. Baukov Aleksandra
15. Ador Gita
16. Nađ Edit
17. Abonji Nađ Eva
18. Raić Marijeta
19. Nađ Karolj
20. Katona Ljerka
21. Gordić Bogoljub

1983.

1. Takač Gizela
2. Gorjanac Katarina
3. Božičković Dragana
4. Fernbah Endre
5. Zorić Mirjana
6. Arslanović Indira
7. Kožul Marija
8. Bajić Milan
9. Kovač Julijana
10. Andreković Katica
11. Balog Ilonka
12. Lake Silvia
13. Kiš Margit
14. Sukić Julia
15. Gvozdenov Mila
16. Skala Klara
17. Lošonci Edit
18. Tot Ilona
19. Kiš Gizela
20. Buš Magdalena
21. Gavrilović Milorad
22. Hinić Anđelka
23. Ludvig Brigita

1984.

1. Kovačević Jadranka
2. Stefanović Snežana
3. Rodić Zora
4. Zavišić Marina
5. Rašaiski Vera
6. Trebapletski Aleksandar
7. Gradaščević Dževad
8. Krušarovski Zlata
9. Keresteš Ištvan
10. Čeki Magdolna
11. Šamu Veronika
12. Matanović Vesna
13. Božičković Jasmina

SRPSKOHRVATSKI JEZIK I JUGOSLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI

1959.

1. Albulj Divna
2. Štefan Trajan
3. Ružić Žarko

4. Vučenov Nada
5. Marić Radmila

1960.

1. Petrović Dragoljub
2. Božan-Topolovački Mišel
3. Malagurski Ruža
4. Šakić Janja
5. Rom Branislava
6. Čanadanović Mirko
7. Dudvarski Marija
8. Šanta Ilona

1961.

1. Kolarić Grozdana
2. Marin Budimir
3. Pavlović Zvezdana

1962.

1. Blečić Radosav
2. Milivojević Velibor
3. Vukašinović Blažo
4. Čeman Samuel
5. Dimitrijević Danica
6. Dudić Kosta
7. Melvinger Jasna

1963.

1. Olajoš Mihalj
2. Kočiš Nikola
3. Trećakov Stojan
4. Gavrilović Svetozar

1964.

1. Vasiljev Svenka
2. Tir Marija
3. Ninkov Danilka
4. Marković Mara
5. Petrović Milutin
6. Lučić Jelena
7. Janjić Aleksandar
8. Zagrađanin Vidak

1965.

1. Barošević Nikola
2. Mužijević Borislava
3. Novaković Ilija
4. Pavešić-Damjanović Dušanka
5. Stanković Ankica
6. Vuković Gordana
7. Rosić Milovan
8. Jakovčević Marija
9. Dačić Slobodanka
10. Rakočević Mirjana

1966.

1. Letić Dobrila
2. Krčmarik Danilo
3. Vujošević Savka
4. Grković Milica
5. Lučić Predrag
6. Slišković Marijan
7. Baotić Josip
8. Tomović Ljubisav
9. Manojlović Milica
10. Milić Bratislav

1967.

1. Mančev Angelina
2. Pižurica Mato
3. Bogosavljević Srbijanka
4. Sirotanović Olga
5. Tišma Sonja
6. Bajić Divna
7. Perić Ljiljana
8. Batranović Sreten
9. Rašković Mileva

1968.

1. Bajić Danica
2. Bogdanović Rosa
3. Petričević Slava
4. Rožnai Barbara
5. Sparić Relja
6. Hornjak-Puškaš Marija
7. Boldocki Samuel
8. Maksimov Branka
9. Hadrik Maćej
10. Vuletić Leposava
11. Radin Radinka
12. Agić Ismet

1969.

1. Uverić Darinka
2. Crnjanski Julka
3. Paović Miloš

1970.

1. Babin Radomir
2. Ignjić Vukosava
3. Živković Nikola
4. Pavlica Dragan
5. Radovanović Milorad
6. Remetić Slobodan
7. Lovrić Nada
8. Boškov Slobodanka
9. Gordić Biljana

1971.

1. Marković Ljubica
2. Petković Jelisaveta
3. Berček Branka
4. Ristić Jasenka
5. Gužvica Anka

1972.

1. Sovilj Dušan
2. Džakić Nevenka
3. Bećar Dragica

1973.

1. Milanović Dragan
2. Klobušicki Vladislav
3. Mudrinski Dušan
4. Živković Siniša
5. Subotić Ljiljana
6. Arsović Jugoslava
7. Četnik Bogdan
8. Godić Svetlana
9. Međaši Elena
10. Đurak Božana
11. Ljiljak Svetozar
12. Narandžić Ljubica
13. Turčan Jaroslav

1974.

1. Milosavljević Radomir
2. Vlahović Anica
3. Vukonjanski Sofija
4. Tubić Buda Dragica
5. Vitasović Milena
6. Đurović Radomir
7. Krunić Slavica

1975.

1. Kolarić Aleksandra
2. Devečerski Ljiljana
3. Erdevik Katica
4. Kumanović Mirjana
5. Mihajlov Jelica
6. Lađević Milica
7. Barbul Smiljana
8. Stojkov Ivana
9. Petrović Bogdana
10. Privrodski Višeslava
11. Gajić Milica
12. Valić Dubravka
13. Zamurović Nada
14. Petrović Vladislava

1976.

1. Kiš Cilika
2. Rankov Danica
3. Leko Blaženka
4. Stojkov Ćelep Vladislava
5. Ižak Bela
6. Marjanski Milovan

1977.

1. Sabo Lenke
2. Đukanović Živka
3. Josić Milica
4. Tankosić Vera
5. Šilić Ljubica

1978.

1. Staneković Gordana
2. Bijelić Ljubica
3. Vargić Zlatko
4. Jurčević Ivan
5. Nađ Eufermija
6. Bošnjaković Žarko
7. Lakićević Anđelka
8. Baćić Ana

9. Radovanov Nada
10. Petrović Natalija

1979.

1. Škrbina Zlata
2. Ferenčević Jelena
3. Vasić Ivona
4. Tomljanović Vesna

1980.

1. Buzaljko Vesna
2. Galetin Gordana

1981.

1. Lađević Nadežda
2. Maksić Mirjana
3. Grković Jasmina
4. Dragomirović Mira
5. Subić Jelena

1982.

1. Kisić Olga
2. Ateljević Vera
3. Pupavac Mirjana
4. Nikolić Vesna
5. Nikolić Milica
6. Krunić Radiša
7. Štević Dubravka
8. Perinac Mirjana
9. Stankov Jelena
10. Arođanski Branislav

1983.

1. Milovanović Emilija
2. Mijatović Julijana
3. Minčić Ksenija
4. Kostić Miroslav

1984.

1. Rakić Emina
2. Lazić Dinka
3. Agićić Ksenija
4. Ćirić Rajko
5. Stojanović Ivanka

MAĐARSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

1961.

1. David Andraš

1962.

1. Čaki-Šereš Piroška
2. Šatai Pal
3. Bori Imre
4. Sabo Đerđ

1963.

1. Matijević Lajoš
2. Šaroši Karolj
3. Sloboda Janoš
4. Vajda Jožef
5. Varga Zoltan
6. Horvat Maćaš
7. Novak Josip
8. Penovac Antal
9. Kasaš Jožef
10. Mirnić-Dudaš Julija
11. Sekelj Marija
12. Latak Stevan
13. Gerold Laslo
14. Banjai Ivan
15. Četvei Marija
16. Vig Ištvan
17. Toplak Ibolja
18. Tot Ilona
19. Pataki Irena
20. Hegediš Đerđi
21. Doboš Irena
22. Utaši Čaba
23. Sabo Janoš

24. Sabo Jolan
25. Mesaroš Marija
26. Mirnić Žužana
27. Geler Neli
28. Vince Eržebet
29. Kočiš-Sirke Žužana
30. Gion Nandor
31. Draksler Žužana
32. Vlaovič Jožef
33. Kadar Karolj
34. Kalapiš Jožef
35. Mohači Eva
36. Marković Radmila

1964.

1. Erdelji Laslo
2. Bakoš Lajoš
3. Bognar Marija
4. Nađ-Teleki Jolan
5. Hegediš-Budanović Ida
6. Varga-Poljak Klara
7. Jodal Deže
8. Virag Gabor
9. Mađar Janoš
10. Bošnjak Stevan
11. Agošton Mihalj
12. Šili Izabela
13. Bagi Ferenc
14. Tot Ferenc
15. Horvat Marjeta
16. Feješ Ištvan

1965.

1. Erdelji Ladislav
2. Varga Eržebet
3. Tot Klara
4. Merei Katalin
5. Kaić Katalin
6. Dimitrijević Katarina

1966.

1. Feher-Mazai Terezija
2. Boruš Roža
3. Horva Cecilia
4. Pato Imre
5. Feher Đula
6. Hornjik Mikloš
7. Garai Bela
8. Farkaš Žužana
9. Boršodi Barbara
10. Federer Maria
11. Taloši Irena

1967.

1. Rafai Ferenc
2. Barta Šandor
3. Guelmino Šandor
4. Pap Đerđ
5. Pašćik Laslo
6. Keceli-Mesaroš Klara
7. Junger Imre
8. Šomođi Judit
9. Balint Julija

1968.

1. Tripolski Marija
2. Ragač Eržebet
3. Dobo Laslo
4. Sič Ilona
5. Šerer-Marija Lenke
6. Latak Andraš
7. Tot Karolj
8. Vileti Šarlota
9. Berček Laslo
10. Korhec Ileš
11. Koso Katalin
12. Štenbel Piroška

1969.

1. Tot Gabrijela
2. Boroš Agneš
3. Pešević Ilona
4. Vajda Gabor

1970.

1. Horti Judit
2. Jung Karolj
3. Juhas Eržebet
4. Nađ Magdolna
5. Rafai Jožef
6. Jodal Roza-Marija
7. Toldi Verona
8. Kiš Magda
9. Šarvari Žužana

1971.

1. Vince Veronika
2. Sakač Eva
3. Podolski Jožef

1972.

1. Semek Ida
2. Leko Mikloš
3. Abinčev Edit
4. Fister Silvija

1973.

1. Molnar-Čikoš Laslo
2. Sakač Agota
3. Fišer Jene
4. Mihele Katalin
5. Pastor Laslo
6. Cabafi Lucia
7. Junger Ferenc
8. Bordaš Đeze
9. Kartag Nandor
10. Čordaš Eržebet
11. Takač Magdolna
12. Kalman Ilonka

1974.

1. Teleki Marija
2. Takač Ilona
3. Ruminčik Ilona
4. Pletikosić Roža
5. Šamu Čarbai Borbala
6. Kovač Lukač
7. Balog Ištvan
8. Fekete Elvira
9. Tripolski Geza

1975.

1. Tomka Beata
2. Čabai Karolj
3. Kek Balaž
4. Hatala Veronika
5. Berta Maćaš
6. Hubert Eva
7. Čorba Bela
8. Balint Šandor
9. Gor Ana
10. Dobai Marija
11. Evetović Edit
12. Lanc Iren
13. Refle Đenđi
14. Stojanović Ema
15. Franjo Žužana
16. Čikoš Žužana
17. Kalmar Karolj

1976.

1. Botka Marija
2. Marčok Vilma
3. Lakatoš Gizela
4. Sabo Marta
5. Sič Imre
6. Morvai Laslo
7. Sabadoš Marija
8. Nađ Marija
9. Bereš Ester
10. Goder Eržebet
11. Moric Ilona
12. Keln Jožef

1977.

1. Fabian Iren
2. Hajnal Jene
3. Frička Marija
4. Lajtar Ilona
5. Varju Terez
6. Olajoš Roža
7. Kelemen Terez
8. Satmari Ištvan
9. Blaško Marta
10. Šinković Eva
11. Barta Đerđ
12. Banjai Lajoš

1978.

1. Belovai Margit
2. Deak Valerija
4. Poljak Marta
5. Hornjak Margit
6. Kiš Margita
7. Baranji Žužana
8. Hajnerman Peter
9. Balin Ištvan
10. Šiling Ištvan
11. Pribila Valerija

12. Turi Gabor
13. Čikoš Lidija
14. Martonoši Gizela
15. Brauner Emilija
16. Vartuš Aniko
17. Zelenka Marija
18. Tobijaš Veronika

1979.

1. Balog Marta
2. Helenji Klara
3. Juhas Đerđ
4. Solar Roža
5. Dani Zoltan
6. Refle Marija
7. Baretka Ferenc
8. Kiš Ivan Ana
9. Siveri Jožef
10. Guljaš Etelka
11. Fazekaš Katalin
12. Kraus Mogdolna
13. Poharkovič Elvira
14. Kolar Marija

1980.

1. Čanji Eržebet
2. Farago Kornelija
3. Bečkei Eržebet
4. Vaš Eva
5. Vihor Đerđi
6. Njari Antal
7. Pap Marta
8. Katona Nandor
9. Seneš Ilona
10. Kevešdi Ilona
11. Čakanj Eržebet
12. Gal Terezija
13. Danji Magdolna
14. Đantar Ildiko
15. Kelemen Agneš

1981.

1. Horvat Gabrijela
2. Kasaš Eržebet
3. Katona Edit
4. Varga Jolanka
5. Čanji Eržebet
6. Farkaš Otilija
7. Kokić Rozalija
8. Fekete Jožef
9. Bajus Klara
10. Kermendi Aranka
11. Benak Eržebet
12. Poša Marta
13. Januško Lujza
14. Feješ Đerđi
15. Janoš Magda
16. Fazekaš Andraš
17. Zapletan Erika
18. Art Valerija
19. Šagi Verona
20. Kardoš Jona
21. Takač Klara
22. Vereš Julijana
23. Kovač Žužana
24. Feješ Ester

1982.

1. Mak Ferenc
2. Garai Eedit
3. Narai Eva
4. Kuglič Lidija
5. Mikloš Ilona
6. Đeri Eržebet
7. Šoti Iren
8. Ozarak Imre
9. Rind Eržebet
10. Višnjovski Đerđike
11. Sulocki Ester
12. Sabo Iren
13. Lakner Edit
14. Apro Jožef
15. Rajšli Ilona
16. Kiš Julijana
17. Baranji Eržebet
18. Dujmović Deneš
19. Geber Margit
20. Paušić Olga
21. Barta Viktorija
22. Virag Ibolja
23. Bodi Ilona
24. Pastor Valerija
25. Rekecki Klara
26. Horvat Regina
27. Buranj Marta
28. Ereg Deže

1983.

1. Čonić Gizela
2. Bođo Klara
3. Tarjan Valerija
4. Juhas Jožef
5. Turi Tibor
6. Boroš Žužana
7. Ereš Eržebet
8. Terck Arpad
9. Veršegi Marta
10. Bešenji Lidija
11. Bečkei Iren
12. Dudaš Aniko
13. Javorka Agota
14. Marijaš Valerija
15. Urban Iboljka
16. Ozvald Ada
17. Martonoši Lidija
18. Teglaši Cecilija
19. Balint Marija
20. Klem Marta
21. Sabo Klara
22. Dujmović Hajnalka
23. Šoš Zoltan
24. Tot Piroška
25. Čipak Angela

1984.

1. Sivel Eva
2. Varga Atila
3. Bagi Hilda
4. Tot Ester
5. Balint Aranka
6. Loci Rozalija
7. Abraham Edit
8. Pap Jožef
9. Salai Ana
10. Radić Viktorija
11. Terek Miškolci Magdolna
12. Katona Margit
13. Njari Marta
14. Pap Klara
15. Preko Edit

RUSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

1966.

1. Vinokić Georgije
2. Čagalj Ana
3. Kosanović Bogdan
4. Paleš Petar

1967.

1. Milovanović Milosav
2. Opančar Zoran
3. Raič Doroteja
4. Boškov Mirjana
5. Daničić Savica
6. Reljić Tatjana
7. Reljić Svetlana
8. Perković Raduša
9. Rakita Sima
10. Krstić Živodarka
11. Bijedić Budimir

1968.

1. Krunić Radojka
2. Spasić Radoslavka
3. Dragin Vera
4. Samsonov Jelisaveta
5. Vučetić Slobodanka
6. Korać Darinka
7. Eraković Milosava

1969.

1. Jevtović Vera
2. Škrbić Stana
3. Radojčić Ruža
4. Poljak Jelena
5. Zakić Živan

1970.

1. Mejić Augustina
2. Bukinac Mirjana

3. Radulović Dušan
4. Jošanov Danica
5. Savić Jagoda
6. Rajčetić Ivanka
7. Vlaisavljević Marko
8. Jovin Verica
9. Stijović Svetozar
10. Stojakov Vera

1971.

1. Beljanski Mirjana
2. Jovanović Marija
3. Pejin Milenko
4. Merković Eleonora
5. Bojkov-Stojanović Tatjana
6. Jovanović Vera
7. Stojanović Stanimir
8. Roganović Nadežda

1972.

1. Jandrić Milanka
2. Marković Radmila
3. Nestorović Slavica
4. Stojšin Nada
5. Lončar Dimitrije
6. Burić Dragica
7. Burić Stana
8. Milićević Anđelija
9. Koljesar Gavra
10. Okanović Mirjana
11. Plavšić Ana
12. Runjić Mirjana

1973.

1. Ranković Stanislava
2. Peter Ana
3. Glamočanin Mirko
4. Milojković Borivoje
5. Tepavčević Ratko
6. Koprivica Slavka
7. Remetić-Cicmil Radojka
8. Čota Ljiljana
9. Krampač Milena
10. Žuljević Radica
11. Vignjević Dragica
12. Vladisavljević Milena
13. Matijašev Milica
14. Minić Vuk
15. Berček-Teleki Margita
16. Nićetin Kovinka
17. Stanivuk Đurđija
18. Osmajić Zorka
19. Jović Ljiljana
20. Mirić Dušanka
21. Jarić Mirko
22. Piper Predrag
23. Radovanović Danica
24. Zeljajić Stamenka
25. Mihailov Dragica
26. Milošević Slavica
27. Petrović Dragiša
28. Bogdanov Ljubica
29. Mirković Radojka
30. Đurin Vera
31. Stojanović Mirjana
32. Nedeljković Olga
33. Basarić Momčilo
34. Zorić Slavko
35. Grujin Sava
36. Bali Jelena
37. Vranješević Branko

1974.

1. Prekajac Ljubinka
2. Živanović Bogdanka
3. Patajac Jelena
4. Crnobrnja Rajko
5. Novaković Dušica
6. Tomić Bogomir
7. Hađmaš Marta
8. Kostić Ljubomir
9. Kirić Franja
10. Budimski Tomislav
11. Trajanovski Anica
12. Đuranović Mirjana
13. Valenćik Vladimir
14. Šekularac Božidar
15. Grbić Dragica
16. Marković Radmila
17. Sava Margita
18. Malešević Dušan
19. Borjanov Branislav
20. Brdar Milja
21. Radović Vidosava

1975.

1. Kovačević Stojanka
2. Šikman Janko
3. Jovanović Milosija
4. Cibulić Zorka
5. Grmaš Marica
6. Mudrinić Koviljka
7. Latinović Dragica
8. Mijatović Milivoje
9. Mihojević Snežana
10. Rusov Nada
11. Bukvić Mirjana
12. Ševo Aleksandar
13. Stojaković Borka
14. Jakšić Katica
15. Bugarski Jagoda
16. Borjanski Julka
17. Beciš Jelena
18. Malacko Ksenija
19. Nikolić Ružica
20. Novaković Milanka
21. Zvekić Dušica

1976.

1. Hromiš Amalija
2. Đukić Dragoljub
3. Vojvodić Miša
4. Tomić Milka
5. Nikolić Stojanka
6. Čakan Štefan
7. Veselinović Mita
8. Kosanović Jovan
9. Radojčić Mirjana
10. Popov Sava
11. Jazić Tatjana
12. Milošević Milena
13. Bačevac Izet
14. Žabaljac Spasenka
15. Kovačević Milenko
16. Pejin Zorica
17. Aranđelović Zorica
18. Bjelić Milka
19. Alabašovski Smilja
20. Čilingiris Simeula
21. Đurić Ivanka
22. Čiaček Petar
23. Đukić Radoslava
24. Jovović Ljiljana
25. Milaković Milka
26. Stojakov Nada
27. Tomin Slavka

1977.

1. Jović Vesela
2. Živanović Dragica
3. Kanazir Ljiljana
4. Mehonjić Šaćira
5. Aleksić Ljiljana
6. Dešić Đorđe
7. Radulović Slavka
8. Mikloš Melanija
9. Markovljev Ružica
10. Ivkov Branislava
11. Figurek Ivan
12. Tešić Marija
13. Živković Darinka
14. Kovač Marija
15. Bjelogrlić Desanka
16. Kiš Katarina
17. Vesić Danica
18. Sadžakov Vladislava
19. Samardžić Veselinka
20. Koljadzinski Tatjana
21. Bogičević Boško

1978.

1. Đuran Jelica
2. Mirić Kata
3. Babić Novka
4. Vendel Aranka
5. Putić Slobodan
6. Jazić Ljubica
7. Katanić Jelena
8. Mirčetić Nevena
9. Hrćan Vesna
10. Avdić Nađa
11. Gajić Ljubinka
12. Dumedaš Gordana

1979.

1. Ružić Jela
2. Ivanov Emilija
3. Blagojević Mirjana
4. Dragan Milica
5. Janković Borka
6. Petrović Snežana
7. Spremo Dragica

8. Mikić Antun
9. Vuković Finka
10. Ač-Ninkov Branislav
11. Tadić Đorđe
12. Savičić Radojka
13. Tričković Ljubiša

1980.

1. Zelenović Spomenka
2. Juršić Katja
3. Živković Nada
4. Kešelj Čedomir
5. Buđa Vesna
6. Despot Slobodan
7. Jelić Tomislava
8. Radović Nada
9. Meljnikov Melita
10. Ikić Vukosava
11. Sabo Slavko
12. Đokić Ljiljana
13. Marković Radmila
14. Vrsajkov Biljana

1981.

1. Zorbić Rade
2. Vejnović Slobodan
3. Adamov Nada
4. Martić Anica
5. Segedi Ksenija
6. Radović Danica
7. Jovanović Marta

1982.

1. Varga Jasna
2. Brakočević Snežana
3. Kotvaš Ana
4. Petrović Dragica
5. Lazić Radojka
6. Nedić Marija
7. Denić Olgica

1983.

1. Milićević Slobodanka
2. Grubišić Ljiljana
3. Tamaš Melanija
4. Vidaković Vera
5. Oljačkić Leposava
6. Pavlović Jasmina
7. Kolarov Mirjana
8. Parnjicki Ana
9. Božić Slobodanka

1984.

1. Jakšić Mirjana

FRANCUSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

1970.

1. Matić Ljiljana
2. Zakić Mirjana

1971.

1. Vujović Miodrag

1972.

1. Majstorović Stojanka

1975.

1. Cvejić Nedeljka

1976.

1. Zečević Anđelina
2. Kostić Vlastimir
3. Biler Iskra

1977.

1. Krtinić Ljiljana
2. Pena Jovanka
3. Mihaljčić Jovan

1978.

1. Arsenijević Milorad
2. Vakar Njina

3. Vanunki Aurelija
4. Krstić Nenad

1979.

1. Dejanović Gordana
2. Lorenc Marija
3. Čorba Zoltan
4. Buja Draga

1980.

1. Rem Marija
2. Lerinc Olga
3. Đivanović Robert
4. Ćurić Velinka
5. Mijović Dragica
6. Latić Mara
7. Blažić Milica
8. Sekulić Ljubica
9. Aćimović Radoje

1981.

1. Opinćal Milan
2. Đaković Radmila
3. Ferzanović Ubavka
4. Kovačević Milica

1982.

1. Bauer Ferenc
2. Lovaš Edit
3. Đukić Mirjana
4. Miranović Maja
5. Džunja Jelena
6. Ribar Renata
7. Đurka Rosana
8. Stefanov Marija
9. Renčenji Tibor
10. Mišić Klodin

1983.

1. Pavić Zorica
2. Hegediš Aniko
3. Todorov Milica
4. Korać Dragana
5. Evetović Beatrice
6. Obrknežev Ljiljana
7. Đurđević Snežana
8. Marinković Marija
9. Kelemen Eva

1974.

1. Oprea Geolina
2. Jevremović Nebojša
3. Erceg Vesna
4. Mikić Milanka

SLOVAČKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

1971.

1. Makan Ana

1972.

1. Medveđ Zuzana

1973.

1. Krivak Ana
2. Kolar Zuzana

1974.

1. Vesteg Ana

1975.

1. Abraham Marija
2. Kevenski Jarmila
3. Babinka Zuzana
4. Njemoga Anka

1976.

1. Hodolič Jarmila

1977.

1. Đemrovski Vjera
2. Kotvaš Ondrej
3. Haška Vjera
4. Kotvašova Eva
5. Materakova Ana

1979.

1. Lačok Milina

1980.

1. Đenđur Ana
2. Nađ Mihal
3. Ceferova Jarmila

1981.

1. Hlpka Ana
2. Filip Zita

1982.

1. Palenkaš Milina
2. Korošova Marijena
3. Kuric Andrej

1983.

1. Širka Jan
2. Krivak Alena
3. Jonaš Maria
4. Venjarski Zuzana

1984.

1. Jurik Zuzana

PEDAGOGIJA

1976.

1. Grandić Radovan

1977.

1. Merković Antonija
2. Baroš Pera
3. Zeremski Olga
4. Raković Drago
5. Jazić Rajko
6. Crveni Slavica
7. Bajić Damjanka
8. Nađabonji Ilona
9. Majšai Ilona
10. Milovanović Svetlana
11. Mirković Dragana
12. Stojaković Stanko
13. Utvić Branislava
14. Polak Jelena
15. Pavlov Ljubinka
16. Rajh Mirjana
17. Jeličić Ivanka
18. Marenić Zvjezdana
19. Babić Dušanka
20. Pavlović Plemenka
21. Ančić Smiljana

1978.

1. Sudar Ljubica
2. Ćupurdija Milena
3. Kukić Marko
4. Nađ Laslo
5. Budai Janoš
6. Jakšić Ljiljana
7. Manojlović Branislava
8. Ilić Mira
9. Kovačević Mirjana
10. Petković Ljiljana
11. Fele Vera
12. Vujić Slavica
13. Stanisavljević Dušan
14. Piger Jelena
15. Bećar Jovan
16. Ilić Gordana

1979.

1. Ćurković Milka
2. Đorđević Ljiljana
3. Radunović Ljiljana
4. Barašić Đula
5. Pavić Mirjana
6. Glavinović Đurđa
7. Bela Jelisaveta
8. Mileusnić Svetlana
9. Dmitrović Marko
10. Markov Branko
11. Vojičić Vladimir
12. Barta Klara
13. Milošević Dragoslav
14. Đukić Dragica
15. Grba Milan
16. Vereš Ilona
17. Timarac Slava
18. Rac Sabo Irena

1980.

1. Vesković Mihailo
2. Ilić Ilija
3. Ivančić Evica
4. Tobudić Nusret
5. Matić Vesna
6. Spevak Zoroslav
7. Vukmanov Franja
8. Andrijašević Božo
9. Štebejac Ljubica
10. Tobudić Rasim
11. Sekereš Anka
12. Krajnović Gordana
13. Nikić Jadranka
14. Kapor Ljiljana
15. Milinović Dušanka
16. Miletić Jerosima
17. Vukmanov Radoslava
18. Aleksić Evica
19. Pujin Ksenija
20. Trifunović Biljana
21. Maletić Nada
22. Nestorović Ranko
23. Jež Sveto
24. Zubić Milka
25. Lepšić Dobrica
26. Marcikić Vukica
27. Popov Slobodan
28. Nikić Milan
29. Kumrić Nura
30. Mehmedović Hasan
31. Jakovljević Radojica
32. Baka Lidija
33. Vidović Svetlana
34. Miletić Branislav
35. Novaković Nikola
36. Petrović Nadežda
37. Večei Valerija

1981.

1. Matijević Ljerka
2. Petrović Ljubisava
3. Dunđerski Svetozar
4. Milisavljević Mirjana
5. Josipović Ivana
6. Gačić Nada
7. Rajković Zorica
8. Gačević Milenko
9. Ivkov Rastko
10. Milanović Željka
11. Subotić Biljana
12. Babić Predrag
13. Jokić Vidosava
14. Hmilj Ljubica
15. Radonjić Marko
16. Ćurguz Suzana
17. Babičković Adela
18. Živović Vojislav
19. Aćimov Katica
20. Milošev Emilija
21. Rakić Olga
22. Čudić Milorad
23. Žiža Dragan

1982.

1. Čanković Maja
2. Kovačević Mirjana
3. Jergić Borislava
4. Hadri Eržebet
5. Peić Jelka
6. Piperski Radoslava
7. Peić Ratko
8. Juhas Zdenka
9. Drča Ljerka

10. Đurković Vera
11. Lapadat Merima
12. Sudžuković Marija
13. Košarić Nadežda
14. Rašković Vera
15. Šovanjec Darinka
16. Krtinić Nedeljka
17. Herceg Verica
18. Sentđerđi Marija
19. Oljenikova Dana
20. Kanurić Radislava
21. Varga Edita
22. Pehar Amara
23. Mazurkijević Nada
24. Truja Silvija
25. Vuković Dobrila
26. Bjelobrk Bogdanka
27. Letica Milena
28. Nastasić Nada
29. Kustudić Slavica
30. Obaljev Leposava
31. Sakač Marija
32. Krakić Ivo
33. Mate Marika
34. Bozojac Zoranka
35. Sabo Iboja
36. Vulićević Ljiljana
37. Vukašinović Emina
38. Beljička Jarmilka
39. Veselinović Biserka
40. Ljuboja Ljiljana
41. Tamaši Marija
42. Dozet Marija
43. Đorđević Božana
44. Matić Irena
45. Papulić Bosiljka
46. Milošević Darinka

1983.

1. Koprivica Nevenka
2. Stanojević Miroslava
3. Mrdović Branislav
4. Rankov Marina
5. Šelemba Slavica
6. Kapetanović Jelena
7. Đorđević Živodarka
8. Subotin Snežana
9. Varadinac Svetlana
10. Ljubisavljević Milica
11. Jeličin Vesna
12. Gajić Milorad
13. Samočata Milica
14. Rakić Anđelka
15. Miladinov Nada
16. Kordić Ružica
17. Orlović Biljana
18. Branković Anđa
19. Milošević Vukica
20. Petrović Snežana
21. Mišćević Jelena
22. Babić Borislav
23. Milosavljević Svetlana
24. Pavlić Jelena
25. Dragojlović Bikić Jelena

1984.

1. Gojković Gordana
2. Šobot Jasmina
3. Bilić Snežana
4. Jazić Milka
5. Stanojkovski Dušanka
6. Kunčak Zdenko
7. Milovanović Vesna
8. Trkulja Milorad
9. Nemeš Magdalena
10. Popović Olivera
11. Popović Olga
12. Nešović Miroslavka
13. Gverić Snežana
14. Čuljak Ivica
15. Štetin Aleksandra
16. Vukelić Jelica
17. Bankovački Jelica
18. Ristić Ksenija
19. Janoši Elvira
20. Aperlić Radmila
21. Vuksanović Dinka
22. Todorović Milica
23. Čurčić Nataša
24. Žegarac Svetlana
25. Plazibak Đuro

SRPSKOHRVATSKI JEZIK I JUGOSLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI ZA PROFESORE U ŠKOLAMA SA MAĐARSKIM NASTAVNIM JEZIKOM

1977.

1. Evetović Jelisaveta

1978.

1. Kalozi Aranka

1979.

1. Kučera Jožef
2. Kučera Ferenc

1980.

1. Elek Magdolna
2. Čeh Klara
3. Niderman Vera

1981.

1. Bezeg Huba
2. Maćko Katarina
3. Lenđel Eva
4. Tertsli Piroška

1982.

1. Kovač Žužana
2. Miglinci Magda
3. Kerekeš Gizela
4. Čisar Valerija
5. Šornjai Magdolna

1983.

1. Nešić Ljubica
2. Lasinger Marija
3. Sabo Magdolna
4. Gurjanov Vojislav
5. Kopas Valerija

1984.

1. Mulai Juliška

MARKSIZAM

1982.

1. Đurković Vera
2. Baričević Željko
3. Vrkatić Lazar
4. Perić Tomislav
5. Kovarčić Olina

1983.

1. Kičić Jela
2. Agatić Ljiljana
3. Trestlović Smiljana
4. Marić Bogdan
5. Jeftić Novka
6. Ćuk Slobodanka
7. Poznanović Stevan

1984.

1. Bajac Momčilo
2. Kovačević Milena
3. Topuzović Nada
4. Pešić Milan
5. Stiković Rosa
6. Karakaš Mirko
7. Suljić Nesib
8. Nikolić Vesna
9. Stankov Vera
10. Kozomora Dejan
11. Ćudić Milena
12. Letić Vesna
13. Bojić Dragica
14. Simić Dragica
15. Vučić Jasmina
16. Bućinac Olgica
17. Jurišić Miroslava

SADRŽAJ

Tri decenije Filozofskog fakulteta u Novom Sadu — — 5

Dekani, prodekani, predsednici Saveta — — — — — 28

Doktorske disertacije odbranjene na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu — — — — — — — — — 30

Postdiplomske studije — — — — — — — — — 35

Instituti Filozofskog fakulteta u Novom Sadu — — — 41

Institut za filozofiju — — — — — — — — 43

Institut za istoriju — — — — — — — — 51

Institut za pedagogiju — — — — — — — 59

Institut za jugoslovenske književnosti i opštu književnost — — — — — — — — — — 73

Institut za južnoslovenske jezike — — — — — 81

Institut za mađarski jezik, književnost i hungarološka istraživanja — — — — — — — — 91

Institut za slovakistiku — — — — — — — 99

Institut za strane jezike i književnosti — — — — 107

Biblioteka Filozofskog fakulteta — — — — — — 137

Multimedijalni centar — — — — — — — — — 145

Studentska, odnosno omladinska organizacija — važan činilac razvoja Fakulteta — — — — — — — 151

Diplomirani studenti na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu — — — — — — — — — — — 157

I stepen — — — — — — — — — — — — 159

Četvorogodišnje studije — — — — — — — 169

Štampa: »Prosveta Novi Sad«, Novi Sad Stevana Sremca 13

